

ครบรอบ ๑๐๐ ปี ชาตกาล

รัฐบุรุษอาวุโส ปรีดี พนมยงค์ ๑๑ พฤษภาคม ๒๕๕๓

รัฐบุรุษอาวุโส
ปรีดี พนมยงค์

อรุณ เวชสุวรรณ

ภาพปก
ดร.ปรีดี พนมยงค์
ถ่ายที่ริมระเบียงบ้านพักชานกรุงปารีส
วันที่ ๗ สิงหาคม ๒๕๒๔
ภาพโดย อรุณ เวชสุวรรณ

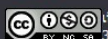

PRIDI-PHOONSUK
ปรีดี - พูนสุข พนมยงค์

www.pridi-phoonsuk.org

ChangeFusion OPENBASE.in.th

เนื้อหาทั้งหมดใน OpenBase ถูกเผยแพร่ภายใต้สัญญาอนุญาต Creative Commons Attribution-NonCommercial-Share Alike 3.0 Unported License ท่านสามารถนำเนื้อหาทุกชิ้นไปใช้และเผยแพร่ต่อได้ โดยต้องอ้างอิงแหล่งที่มา นำมาไปใช้เพื่อการค้า และต้องใช้สัญญาอนุญาตชนิดเดียวกันนี้เมื่อเผยแพร่งานที่ดัดแปลง เว้นแต่จะระบุเป็นอย่างอื่น

รัฐบุรุษอาวุโส ปรีดี พนมยงค์

รวมข้อเขียนเกี่ยวกับท่านปรีดี
จากเอกสารต่างๆ พร้อมทั้งบทสัมภาษณ์ที่ผู้รวบรวม
ได้สัมภาษณ์เอง ที่บ้านพักชานกรุงปารีส
ก่อนที่ท่านถึงแก่อสัญกรรม

โดย

อรุณ เวชสุวรรณ

รัฐบุรุษอาวุโส ปรีดี พนมยงค์

โดย อรุณ เวชสุวรรณ

ISBN 974-86518-9-4

จัดพิมพ์และจัดจำหน่ายโดย

สำนักพิมพ์อรุณวิทยา

๖๕/๔๕ ซอยพงษ์คำริ ๓ ถนนงามวงศ์วาน

กรุงเทพฯ ๑๐๒๑๐ โทร. ๕๘๕๑๔๕๕

ทศนันท จันทร์อำไพ พิมพ์ต้นฉบับ

รักษัธิดาภณท์ จันทร พิสูจน์อักษร

พิมพ์ที่ เอ.พี.กราฟฟิคดีไซน์และการพิมพ์

สี่แยกราชวัตร ถนนนครไชยศรี กรุงเทพมหานคร

อุทิศแด่ ท่านปรีดี พนมยงค์

อดีตผู้นำที่เสียสละเพื่อประเทศชาติอย่างแท้จริง

พิมพ์ครั้งแรก : พฤษภาคม ๒๕๒๖

พิมพ์ครั้งที่สอง : สิงหาคม ๒๕๒๖

พิมพ์ครั้งที่สาม : ตุลาคม ๒๕๔๑

คำนำ

(ในการพิมพ์ครั้งที่สาม)

เมื่อข้าพเจ้าเขียนและพิมพ์หนังสือเรื่องนี้ขึ้นเป็นครั้งแรกใน พ.ศ. ๒๕๒๖ ได้มีเพื่อนฝูงหลายคนในวงการสื่อมวลชน อาทิ เช่น คุณอนันต์ อัสวนนท์ หรือ มดคันไฟ แห่งหนังสือพิมพ์บ้านเมืองได้เขียนข่าวการพิมพ์หนังสือเรื่องนี้ให้ในคอลัมน์ข่าวสังคม แต่ก็อดที่จะติเพื่อก่อไม่ได้ อาทิเช่น “....อรุณ เวชสุวรรณ เกิดไม่ทันแต่ดันมาเขียนเรื่อง ปรีดี พนมยงค์....”

สำหรับเจตนาในการเขียนเรื่องนี้เป็นการเขียนในแง่ประวัติศาสตร์ ในแง่ประวัติบุคคล ที่ต้องการใฝ่รู้ตามวิถีของประวัติศาสตร์ มีการบิดเบือนประวัติศาสตร์อย่างไร ความยุติธรรมในสังคม ในวงการเมืองมีอย่างไร ท่านปรีดี พนมยงค์ ได้สร้างคุณงามความดีอะไรไว้แก่บ้านเมืองบ้าง แม้เราจะเกิดไม่ทันแต่เราก็ศึกษาค้นคว้าได้

การเขียนเรื่องท่านปรีดี นอกจากได้อ่านหนังสือเกี่ยวกับท่านมากมายแล้ว ข้าพเจ้ายังเคยพบท่านที่นครปารีส พบปะกับบุคคลร่วมสมัยกับท่านหลายคน การเขียนถึงท่านปรีดี ไม่ใช่ข้าพเจ้าจะได้อะไรจากท่าน เพราะท่านได้หมดโอกาสทางการเมืองไปแล้ว เป็นแต่เพียงแสดงถึงการกตัญญูรู้คุณ ต่อผู้ที่ทำคุณงามความดีให้แก่ชาติบ้านเมืองเท่านั้น เพราะพระพุทธรองค์ตรัสว่า

นิมิตต์ สาธุรูปานํ กตัญญูกตเวทิตา

การกตัญญูกตเวทีเป็นเครื่องหมายของคนดี

ถ้าจะเขียนเพื่อจะได้ประโยชน์บ้าง ก็อาจจะเขียนถึง “ท่าน
บรรหาร ศิลปอาชา หลงจู้ผู้มีบุญ” “นายกเปรม อัครวินม้าขาว”
หรือ “นายกชวน ลูกแม่คำพุงปลา” หรือ “พลเอกชวลิต ยงใจยุทธ
ขงเบ้งแห่งกองทัพบก” หรือ “ทักษิณ ชินวัตร นักบริหารสมองกล”
 ฯลฯ ถ้าเขียนถึงนักการเมืองที่กำลังมีบทบาทสำคัญแบบนี้อาจได้ดี
ก็ได้ เช่นมีนักสื่อสารมวลชนคนหนึ่งเคยเขียน “ถนอม กิตติขจร
นายพลคนซื้อ” (สมัยยังเรืองอำนาจ) ได้ตีพิมพ์เหรียญตราเต็มหน้าอก
มาแล้ว แต่การเขียนถึงท่านปรีดี พนมยงค์ ไม่ได้มีเจตนาเช่นนั้น.

ในการพิมพ์ครั้งนี้ได้ตัดทอนเรื่องในการพิมพ์ครั้งแรกที่เป็น
ข่าวตอนที่ท่านอสัญกรรมออกไป และได้เปลี่ยนเนื้อหาสาระแทบทั้ง
เล่ม จัดพิมพ์เพื่อเป็นอนุสรณ์ถึงท่านในโอกาสครบ ๑๐๐ ปี ในปี ๒๕๔๓
นี้ ขอขอบพระคุณผู้สนใจงานของข้าพเจ้าเรื่องนี้ และเรื่องอื่นไว้ ณ โอกาส
นี้ด้วย.

อรุณ เวชสุวรรณ

๖๕/๔๕ ซอยพงษ์คำริ ๓

ถนนงามวงศ์วาน กรุงเทพฯ ๑๕๐๑๐

โทร. ๕๘๕๑๔๕๕

๖ ตุลาคม ๒๕๔๑

คำนำ

(ในการพิมพ์ครั้งแรก)

เมื่อข้าพเจ้าได้ทราบข่าวถึงแก่อสัญกรรมของ ท่านรัฐบุรุษ อาวุโส ปรีดี พนมยงค์ ทำให้ข้าพเจ้ามีความรู้สึกสลดใจเป็นอย่างยิ่ง ข้าพเจ้าคิดว่าควรจะทำอะไรสักอย่างหนึ่งเพื่อเป็นอนุสรณ์ถึงท่าน จึงได้จัดพิมพ์หนังสือเล่มนี้ขึ้นมาเพื่อเผยแพร่เกียรติคุณของท่านให้อนุชนคนรุ่นหลังได้รู้ได้ศึกษาต่อไป

ข้าพเจ้าเคยเดินทางไปพบ ท่านปรีดี พนมยงค์ ที่ประเทศฝรั่งเศสเมื่อข้าพเจ้าไปเที่ยวที่ประเทศนั้น ท่านได้ต้อนรับด้วย อหิสาด้วยไมตรีเป็นอันดี คำพูดและกริยาอาการที่เต็มไปด้วยความเมตตาอารียังประทับใจข้าพเจ้าอยู่จนกระทั่งบัดนี้ หลังจากนั้นก็มี การติดต่อกันทางจดหมายอยู่เสมอๆ ข้าพเจ้าได้เอาเรื่องของท่านมาเขียนลงหนังสือพิมพ์รายวัน “ไทยแลนด์ไทม์” อยู่หลายครั้ง ในฐานะที่ข้าพเจ้าเป็นหัวหน้าข่าวอยู่ที่หนังสือพิมพ์ฉบับนั้น ข้อเขียนที่เคยลงพิมพ์ได้รวบรวมไว้ในหนังสือเล่มนี้แล้ว สำหรับตอนที่ ๑-๒-๓ เป็นเรื่องราวเมื่อข้าพเจ้าไปฝรั่งเศสแม้จะเป็นเรื่องท่องเที่ยวปนอยู่บ้าง แต่เป็นการท่องเที่ยวเพื่อไปพบท่านปรีดีโดยตรง ส่วนที่เป็นบทสัมภาษณ์นั้นยังไม่เคยพิมพ์ที่ไหนมาก่อนจึงรวบรวมพิมพ์ไว้ในหนังสือเล่มนี้ด้วย (บทสัมภาษณ์ที่นำมารวบรวมไว้นี้ได้บันทึกไว้ในขณะสัมภาษณ์ ไม่ได้ใช้เทปบันทึกเสียง แต่ได้ส่ง

สำเนาไปให้ท่านอ่านก่อนนอสังกรรมแล้ว) นอกจากนั้นได้รวบรวมประวัติและผลงานโดยย่อของท่านไว้ด้วย

ท่านปรีดี พนมยงค์ เป็นนักการเมืองที่ดีที่สุดของไทยคนหนึ่ง เป็นผู้ที่เสียสละ ไม่เห็นแก่ตัว ไม่มีการคอร์รัปชันเหมือนนักการเมืองรุ่นหลังๆ (บางคน) ไม่เป็นนักการเมืองที่มักมากในกามคุณ ไม่ใช่อำนาจหน้าที่เพื่อแสวงหาความร่ำรวยให้ตนเองและครอบครัว วิถีทางการเมืองของท่านล้วนแต่เป็นวิถีทางเพื่อความเจริญรุ่งเรืองของราษฎรไทยโดยทั่วไป คุณความรู้ความสามารถของท่านควรกับตำแหน่ง รัฐบุรุษอาวุโส อย่างแท้จริง ชีวิตของท่านได้อุทิศเพื่อระบอบการปกครองประชาธิปไตยในประเทศไทยตลอดมา ท่านจบด็อกเตอร์อั่งครวด์จากประเทศฝรั่งเศสเป็นคนแรกของไทย ถ้าท่านเป็นคนเห็นแก่ประโยชน์ส่วนตัวท่านคงกอบโกยประโยชน์สุขใส่ตัวได้อย่างเต็มที่ อนาคตของท่านจะต้องเป็นขุนนางผู้ใหญ่ในสมัยนั้น แต่ท่านต้องการปฏิวัติเพื่อชีวิตใหม่ของประชาชน นั่นคือการสถาปนาระบอบประชาธิปไตยขึ้นในประเทศไทย เพื่อให้คนไทยมีสิทธิมีเสียงในการปกครองตนเองตามแบบของอารยะประเทศทั่วไป

ประวัติงานของท่านนับว่าเป็นบิดาแห่งระบอบประชาธิปไตยของไทยอย่างแท้จริง

แม้ว่าการอสัญกรรมของท่านจะไม่ได้รับการเหลียวแลจากชนชั้นปกครอง แต่อนาคตข้างหน้าเมื่อคนไทยมีการศึกษาดีขึ้นกว่านี้ จะต้องให้เกียรติท่านอย่างใหญ่ยิ่งแน่นอน แม้ว่านักการเมือง

สมัยนี้ส่วนมากจะมีโมหาคติมองไม่เห็นคุณความดีของท่าน แต่สักวันหนึ่งจะต้องมีคนที่เข้าใจ จะต้องมีการฟื้นฟูเกียรติภูมิของท่านขึ้นมาใหม่

มติมหาชนต่างแสดงความเศร้าสลดใจกับการอสัญกรรมของท่านปรีดกัณมาก ดังจะเห็นได้จากหนังสือพิมพ์ทุกฉบับแสดงความเศร้าสลดใจทั้งในด้านข่าว, บทนำ, บทความ, บทบรรณาธิการ หนังสือพิมพ์ชั้นนำเช่น ไทยรัฐ, เดลินิวส์, สยามรัฐ, มติชน, มาตุภูมิ ฯลฯ ได้แสดงการไว้อาลัยไว้ในบทนำและบทความหลายแห่ง แสดงให้เห็นว่าหนังสือพิมพ์หลายฉบับอันเป็นกระบอกเสียงที่เปรียบเสมือนตัวแทนของประชาชน ได้แสดงความต้องการให้รัฐบาลเป็นเจ้าภาพงานศพอย่างสมเกียรติ เพื่อเป็นหลักฐานว่าสมัยที่ท่านปรีดกัณถึงแก่อสัญกรรม ประชาชนที่มีความรักชาติ รักประเทศ ได้แสดงออกอย่างไรบ้าง

เกียรติประวัติของท่านปรีดกัณนั้น แม้จะมีบางคนจินตนาการว่าดีกว่าตนเอง กลัวคนจะมองเห็นความดีของท่าน จึงพากันปิดกันเสีย แต่ไม่มีทางสำเร็จได้ เพราะความจริงเป็นสิ่งที่ไม่ตาย ใครบ้างที่หาเพื่อประชาชนอย่างแท้จริง ใครบ้างที่เป็นนักการเมืองที่เข้ามาเพื่อความร่ำรวยของตัวเองและญาติพี่น้อง ใครบ้างที่นั่งเสพสุขในกองเงินกองทองบนความทุกข์ยากของมหาชน แม้ว่าจะกล้อแหย่ประวัติศาสตร์ยังบดบังอยู่ ความจริงอาจจะไม่ปรากฏในวันนี้ แต่ความจริงเป็นสิ่งไม่ตาย สัจจะจะต้องเป็นสัจจะอยู่วันยังค่ำ

คนไทยเรานั้น ถ้ามีการศึกษาค้นคว้าและสนใจในความเป็นจริงทางสังคมกว่าที่เป็นอยู่ หูตาจะสว่างกว่านี้เป็นอันมาก ถ้า

เป็นคนที่มีรักสัจจะ รักความยุติธรรม ก็มองเห็นคุณค่าความดีของท่าน
ปรีดีอย่างแน่นอน นอกจากคนที่มลาย่อยู่กับความหลอกลวงไร้
สาระไปวันๆ

ข้าพเจ้าผู้เขียนเรื่องราวต่างๆ ในหนังสือเล่มนี้ ไม่เคยเป็น
นักศึกษามหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์หรือเป็นศิษย์ของท่านปรีดี ไม่เคย
เป็นนักการเมืองที่ฝากฝังในตัวท่านปรีดี แต่ข้าพเจ้าเป็นคนที่ชอบศึกษา
หาความจริงในสังคม เป็นผู้รักความเป็นธรรม ที่เขียนเรื่องราวเกี่ยวกับ
ท่านปรีดีขึ้นก็เพื่อต้องการรักษาไว้ซึ่งสัจจะทางประวัติศาสตร์เท่า
นั้น.

อรุณ เวชสุวรรณ

๑๖ พ.ค. ๒๖

๑๖. เป็นผู้สำเร็จราชการแทนพระองค์ และเป็นหัวหน้าเสรีไทย.....	๑๑๐
๑๗. บำเพ็ญตนต่อต้านเผด็จการ	๑๑๘
๑๘. เป็นนายกรัฐมนตรี – เป็นรัฐบุรุษอาวุโสถึงภัยรัฐประหาร	๑๒๓
๑๙. ถูกใส่ร้ายให้ประชาชนเข้าใจผิด	๑๓๒
๒๐. ศาลตัดสินว่าไม่มีมลทินผู้กล่าวร้ายต้องขอขมาโทษ	๑๓๘
๒๑. ท่านปรดิษฐ์ให้กำเนิดระบอบประชาธิปไตย ในประเทศไทย.....	๑๕๕
๒๒. ท่านปรดิษฐ์กับพระบรมวงศานุวงศ์	๑๖๘
๒๓. ท่านปรดิษฐ์กับพระเจ้าวรวงศ์เธอ พระองค์เจ้าภาณุพันธุ์ยุคล	๑๘๐
๒๔. ท่านปรดิษฐ์กับการก่อตั้งหอสมุดดำรงราชานุภาพ	๑๘๕
๒๕. ความเปลี่ยนแปลงของพระบรมวงศานุวงศ์ หลังขบถบวรเดช	๑๙๐
๒๖. ท่านปรดิษฐ์กับการตั้งธนาคารชาติ	๒๐๒
๒๗. ท่านปรดิษฐ์กับพุทธศาสนา	๒๐๘
๒๘. ทำไมถึงศรัทธาท่านปรดิษฐ์	๒๑๗
๒๙. เสียงอาลัยจากประชาชนชาวไทยที่รักความจริง	๒๒๔
๓๐. สรุปเรื่องท่านปรดิษฐ์กับกรณีสวรรคต	๒๓๘

“โอ้พระเจ้าธิปไตยไตรเริ่มก่อ
 โอ้ไตรตนอภุสยามยามดับขัน
 เอกราช ศาสไตรไตรป้องกัน
 ท่านผู้นั้นคือ ปรีติ ผู้มีคุณ”

นักเรียนไทยในฝรั่งเศส

ไปพบ ท่านปรีดี พนมยงค์ ที่ฝรั่งเศส ตอนที่ ๑^(๑)

ตลอดเวลาหลายปีที่ผ่านมาที่ผมได้คลุกคลีอยู่ในวงการหนังสือพิมพ์ ผมเคยคิดเสมอว่าควรไปเปิดหูเปิดตา ไปดูศูนย์กลางแฟชั่นระดับโลกเสียที และสถานที่ที่จะไปจะได้มีโอกาสพบกับท่านรัฐบุรุษอาวุโส ดร. ปรีดี พนมยงค์ ด้วย

ที่นั่นคือนครปารีส

ปารีสเป็นเมืองหลวงของฝรั่งเศสที่ทรงความเป็นใหญ่ในวงการแฟชั่นมานับร้อยปี ปีแอร์การ์แดง, คริสเตียนดิออร์, ชาร์ล-จูดอน, นีน่าริชชี ฯลฯ ล้วนเป็นที่รู้จักของคนทั่วโลกมานานแสนนาน

ปัจจุบันนี้การแต่งกายของคนไทย ต่างก็เลียนแบบมาจากฝรั่งทั้งสิ้น การแต่งกายแบบไทยเดิม คือการนุ่งผ้าม่วงใส่เสื้อราชปะแตนและผู้หญิงนุ่งผ้าโจงกระเบน นุ่งผ้าจีน ได้ถูกสั่งยกเลิกไปในสมัยเผด็จการ จอมพล ป. พิบูลสงคราม ปกครองประเทศ รัฐบาลสมัยนั้นได้บังคับให้ประชาชนแต่งตัวเหมือนฝรั่ง เพราะความเห็นดีเห็นชอบของผู้นำเพียงคนเดียว

(๑) ลงพิมพ์ใน น.ส.พ. รายวัน ไทยแลนด์ไทม์ หน้า ๕ ฉบับวันที่ ๑๖ สิงหาคม ๒๕๒๔.

และคนไทยก็ปฏิบัติตามมาจนถึงปัจจุบัน !

เมื่อจะต้องตามฝรั่งก็ต้องไปให้ถึงแหล่งศูนย์รวมของแฟชั่น...คือ นครปารีส ที่รวมของความฟุ่มเฟือยมาตั้งแต่โบราณกาล สมัยพระเจ้าหลุยส์ต่างๆ เรื่องอำนาจ จนกระทั่งปัจจุบันนี้ชาวปารีสเชิงเหล่านั้นก็ยังคงรักษาเอกลักษณ์แห่งความเป็นคนรักสวยรักงามเอาไว้โดยไม่เสื่อมคลาย แม้ว่าปัจจุบันนี้จะมีพรรคสังคมนิยมมาเป็นรัฐบาล คนฝรั่งเศสก็ยังฟุ่มเฟือยอยู่นั่นเอง

ผมได้เดินทางออกจากประเทศไทยโดยสายการบินไทย เมื่อวันที่ ๓ สิงหาคม ๒๕๒๔ และเพิ่งจะขอวีซ่าจากสถานทูตฝรั่งเศสได้ในเวลาบ่าย ๓ โมงของวันที่ ๒ นั้นเอง การขอวีซ่าเข้าประเทศฝรั่งเศสในขณะนี้เป็นเรื่องที่ยากมาก ทั้งนี้เป็นเพราะรัฐบาลฝรั่งเศสหาทางป้องกันไม่ให้นักต่างชาติเข้าไปทำงานและแย่งอาชีพคนในประเทศของเขา ฉะนั้นตั้งแต่ปลายเดือนเมษายน พ.ศ. ๒๕๒๔ เป็นต้นมา สถานทูตฝรั่งเศสจึงห้ามออกวีซ่าให้นักท่องเที่ยวบางประเภทจากประเทศต่างๆ เข้าประเทศเขาโดยเด็ดขาด

สำหรับตัวผมเองได้รับความช่วยเหลือจาก คุณเนาวรัตน์ โขมพัตร แห่งโรงแรมมณเฑียร ซึ่งรู้จักกันในสถานทูตฝรั่งเศสเป็นอย่างดีและเจ้าหน้าที่ฝ่ายประชาสัมพันธ์โรงแรมโอเรียนเต็ลได้จัดทำเอกสารบางอย่างให้ จึงขอวีซ่าได้ภายในเวลา ๔๘ ชั่วโมงเท่านั้น ซึ่งตามธรรมดาจะต้องใช้เวลาถึงเดือนครึ่ง จึงต้องขอขอบคุณผู้ช่วยเหลือทั้งสองรายการไว้ ณ ที่นี้ด้วย

สำหรับการเดินทางนั้น แม้ว่าผมเคยเดินทางไปต่างประเทศโดยทางเครื่องบินมาแล้ว แต่ยังไม่เคยใช้บริการของการบินไทยเลย

ทางฝ่ายประชาสัมพันธ์ซึ่งรู้จักกันดีให้ลองใช้บริการดูโดยให้ตัวไป – กลับ ไว้นานแล้ว และเมื่อถึงวันเดินทางเข้าจริงก็มีปัญหาเข้าจนได้ เพราะผมคิดว่าคงไม่มีใครนิยมใช้บริการของการบินไทยเท่าใดนัก ผู้โดยสารคงจะมีน้อยที่นั่งคงมีว่างเพราะชาวคราวในทางด้านอกุศลได้เข้าหุผมเสมอ

ปรากฏว่าผิดคาดไปมาก !

ผู้โดยสารเที่ยวบิน ที.จี.๕๓๐ เวลาออกจากดอนเมือง ๒๓.๓๐ น. ผมไปถึงสนามบินดอนเมืองเวลา ๒๑.๓๐ น. ปรากฏว่าที่นั่งของผู้โดยสารเต็มหมด ผมมีตัวแบบ “ตัวเปิด” คือไม่ได้ระบุเที่ยวบินจึงถูกละเลยพอๆ แต่ได้รับความช่วยเหลือจากเจ้าหน้าที่ของการบินไทยผู้มีไมตรีจิตจึงขึ้นเครื่องบินไปได้โดยเรียบร้อย

การเดินทางไปฝรั่งเศสในครั้งนี้ ผมไปคนเดียว และตัดสินใจไปอย่างกระตั้นหัน แลกเงินฝรั่งเศสติดตัวไปเพียงไม่กี่พันฝรั่งเศส ภาษาฝรั่งเศสผมก็ไม่รู้เรื่อง แต่ว่าผมมีเพื่อนมาก เจ้าหน้าที่บนเครื่องบินก็รู้จักผมหลายคน เพื่อนที่ฝรั่งเศสก็พอจะมี และเมื่อเหยียบย่างลงบนพื้นแผ่นดินของชาวปารีสเชิง ผมก็อดปลื้มใจไม่ได้ที่ได้รับน้ำใจไมตรีของคนไทยที่นั่นอย่างอบอุ่นที่สุด

คนไทยที่มาคอยรับผมที่โรงแรมในวันนั้นมี คุณสุพจน์ อ่อนบุญมี และ คุณเพ็ญยศ เพชรโยธิน หรือ คุณชาติ ทั้งสองคนทำงานที่ ห้างเบลล์ลักซ์ ซึ่งเป็นห้างที่ขายพวกกระเป๋าน้ำหอม เสื้อผ้า ฯลฯ นอกจากนั้นยังได้พบกับ คุณสัมฤทธิ์ – คุณนิตยา เสาวดี ซึ่งเปิดห้องอาหารไทยชื่อ นิตยา อยู่ที่นี่ โดยมี สมหมาย เพื่อน

ของผมซึ่งรู้จักกันมา ๘-๙ ปีแล้วเป็นผู้ควบคุมอยู่ ส่วนการพักผ่อนก็พักโรงแรมเดียวกับพวกการบินไทยที่มีสัญญาเช่าพักอยู่ในฝรั่งเศส บางแห่งก็ไปเที่ยวกับพวกของการบินไทยนั่นเอง พอตกคำผมก็ไปรับประทานน้ำพริกปลาร้าตามบ้านคนไทยในฝรั่งเศส ไม่ได้ได้รับความเคียดรื้อนแต่ประการใด

สำหรับการเดินทางนั้น เครื่องบิน ที.จี. ๕๓๐ ซึ่งเป็นเครื่องบินจัมโบ้ ๑ ใน ๕ ลำของบริษัทรบินไทยเครื่องที่โดยสารไปนั้น ผู้โดยสารได้ถึง ๓๗๕ คน และเที่ยวบินนี้ก็นั่งกันไปเต็มอัตราที่นั่งทีเดียว ผมกลับไปตลอดทั้งคืนและไปตื่นเอาที่สนามบินของกรุงเอเธนส์ประเทศกรีซเครื่องบินจอดที่นั่น เพื่อส่งผู้โดยสารและเติมน้ำมัน ๔๕ นาที จากนั้นเครื่องก็ทะยานขึ้นสู่ท้องฟ้าสู่ประเทศฝรั่งเศส เครื่องบินร่อนลงสนามบินชาส์ล เดอโกล สนามบินทันสมัยที่สุดในฝรั่งเศส ผมเพิ่งจะทราบว่า สนามบินที่นั่นมีถึง ๔ แห่ง คือสนามบินออร์เหนีอ สนามบินออร์ใต้ สนามบินเลอบูเซและ สนามบินที่ผมกำลังจะลงไปคือ ชาส์ล เดอโกล สนามบินแห่งนี้ดังตามชื่อของ นายพลชาส์ล เดอโกล รัฐบุรุษของฝรั่งเศสซึ่งชาวโลกรู้จักกันดี

ผมลงจากเครื่องบินโดยไม่มีเพื่อนคนไทยเลยแม้แต่คนเดียว พวกลูกเรือของการบินไทยเขาก็ไปตามช่องทางของเขา ก็มีผู้โดยสารคนหนึ่งเป็นคนจีนมาเที่ยวในไทย พูดไทยได้แต่คำว่า “ผู้หญิงไทยสวยมากมาก” และ “ผู้หญิงไทยเก่งมากมาก” (ที่ว่าผู้หญิงไทยเก่งมากมา เพราะว่าได้ไปเที่ยวอาบอบนวดที่เจ้าพระยา มา ได้รับบริการจากผู้หญิงไทย จึงพูดให้ผมฟัง - ฟังแล้วอายไม่

เบาทีเดียวละ) นอกจากนั้นยังพูดภาษาจีนแต่จู้ได้อีกด้วย ซึ่งเป็นโชคคิของผมที่เคยเรียนภาษาแต่จู้ไว้บ้าง แต่ก็กระท่อนกระแท่นเต็มทน หมอคนนี้เขาบอกว่าเขาเป็นเพื่อนกับ คุณชิน โสภณพานิช มหาเศรษฐีของไทย เขามีภัตตาคารขายอาหารจีนในปารีส พร้อมทั้งเชิญให้ไปกินฟรีเสียอีกด้วย จากนั้นผมก็เหยียบย่างเข้าไปในบริเวณสนามบินซึ่งทำความตื่นเต้นให้พอสมควร เพราะสนามบินที่นี้เขาไม่ต้องเดินให้เมื่อยคู้ม พอออกจากประตูเครื่องบินแล้วจะเป็นรูหรือเป็นช่อง มีลิฟท์สายพานพาไปตามช่องซึ่งช่องหรือรูต่างๆ นี้มีมากมายเหลือเกิน รูแต่ละรูจะไปสุดตามที่ต่างๆ กัน และเป็นรูที่มุดไปตามได้อาคารทั้งนั้น อาจจะเป็นเพราะประเทศนี้ชอบทำถนนใต้ดิน รถใต้ดินหรือรถเมโทรจึงมีมากมายเหลือเกิน

เพื่อนๆ ของผมที่ทำงานบนเครื่องบินเขาก็ลงจากเครื่องไปตามทางของเขา มีรถมารับไปส่งที่โรงแรมพร้อมสรรพ ส่วนผมต้องคอยให้เขาป้อมตราเข้าเมืองให้เสร็จเรียบร้อย และญาติคนที่ผมนั่งคุยกันนั้นได้นำรถมาส่งถึงโรงแรมโนโวเทล (NOVOTEL) ในปารีสอย่างเรียบร้อย

อาบน้ำเสร็จแล้วนอนจับหนึ่ง ตกเย็นก็เริ่มท่องปารีส

ก็อย่างที่เล่าไว้แล้วข้างต้นว่า เทียวฝรั่งเศสครั้งนี้ผมไม่มีโปรแกรม จึงท่องเที่ยวไปเรื่อยๆ กับ คุณสมบุรณ์ ชัยเดช เพื่อนรุ่นน้องซึ่งเขาเป็นพนักงานการบินไทยผู้มากับเที่ยวบินเที่ยวนี้ด้วย ผมเริ่มสัมผัสกับกลิ่นไอของปารีสในวันที่ ๔ สิงหาคมนี้เอง...คนที่นี้แต่งตัวกันสวยๆ แต่งตัวเรียบร้อย หาฝรั่งประเภทฮิปปีทำยาก

หรืออาจจะเป็นเพราะปัจจุบันนี้ฮีบปีที่นั่นสูญพันธุ์ไปหมดแล้วก็เป็นได้ เราขึ้นรถเมโทร (METRO รถไฟฟ้าใต้ดิน ใช้อยู่จากคำว่า METROPOLITAIN) มุดดินไปโผล่ตามย่านการค้าที่สำคัญๆ ต่างๆ ในนครปารีส

นครปารีสเป็นเมืองที่สวยงาม มีอายุหลายร้อยปี นับเป็นเมืองเก่าของยุโรป มหานครแห่งนี้ถ้าจะเรียกตามภาษาไทยแล้วเรียกได้ว่าเป็นเมืองเอกแตก เหมือนพิษณุโลกของไทย เพราะมีแม่น้ำแซนไหลผ่านใจกลางเมือง แม่น้ำแซนนี้ได้แยกเมืองปารีสเป็นฝั่งซ้ายฝั่งขวา รอบๆ แม่น้ำเป็นทัศนียภาพที่สวยงามมาก ตกเย็นมีเรือนานักทัศนจรล่องชมทิวทัศน์ ๒ ฝากฝั่ง ณ สถานที่แห่งนี้สักประมาณ ๒,๐๐๐ กว่าปีมาแล้ว พวกโกลเผ่าหนึ่งรู้จักกันในนามพวกปารีส (Parisii) ได้สร้างหมู่บ้านเล็กๆ ขึ้นเป็นอาณาจักรน้อยๆ บนเกาะกลางแม่น้ำแซน สร้างป้อมปราการด้วยไม้เป็นค่ายคูประตูหอรบ คอยปิดกั้นเรือสินค้าที่ต้องการขึ้น - ล่องในแม่น้ำแซน พอเรือสินค้าต่างๆ ผ่านมา พวกปารีสก็เรียกเก็บภาษีผ่านด่านจากเรือเหล่านั้น อาจจะเรียกเป็นเงิน เป็นสินค้า หรือทั้งสองอย่างก็ได้ อาณาจักรของพวกปารีสกลางแม่น้ำแซนถูกต้องตามหลักยุทธภูมิทุกประการคือ มีแม่น้ำล้อมรอบเป็นด่านป้องกันศัตรูได้เป็นอย่างดี และยังเป็นจุดศูนย์กลางติดต่อระหว่างพวกยุโรปเหนือซึ่งอาศัยอยู่ในเขตที่มีอากาศหนาวจัดกับพวกยุโรปใต้แถบทะเลเมดิเตอร์เรเนียนที่อากาศค่อนข้างอบอุ่น....พวกปารีสอยู่มาได้ด้วยสันติสุขเป็นเวลานานจนกระทั่งโรมันขยายอำนาจเข้าปกครอง ต้องรับเอา

ศิลปะและวัฒนธรรมโรมันเข้าไป แต่มีลักษณะเฉพาะเป็นของชาวปารีสหรือปารีสียงในสมัยต่อมา

นั่นคือที่มาโดยย่อของนครปารีส!!

ปารีสเป็นศูนย์รวมของความเจริญทั้งทางด้านสมัยเก่า และสมัยใหม่....สถานที่น่าเที่ยวของเมืองนี้มีมากมาย ซึ่งถ้าท่านต้องการจะศึกษาในด้านความรู้ หรือเที่ยวดูสิ่งของให้ประเทืองปัญญาก็จะหาได้จากพิพิธภัณฑ์ลูฟร์ พระราชวังแวร์ซายร์ ปราสาทนโปเลียน ฟองแตนโบต์ ฯลฯ ส่วนจะไปดูของสมัยใหม่ก็มีศูนย์รวมแฟชั่นต่างๆ หรือแม้แต่ความบันเทิงเรีงรมย์แล้ว ปารีสไม่เคยแพ้เมืองไหนๆ ในโลกนี้เลย และถ้าจะว่ากันถึงสัมพันธไมตรีกับประเทศไทยแล้ว คนไทยเรารู้จักฝรั่งเศสเป็นชาติแรกก็คือฝรั่งเศสนี้เอง คำว่า “ฟรานซ์” ซึ่งเป็นชื่อประเทศฝรั่งเศสก็คือที่มาของคำว่า “ฝรั่ง” ในภาษาไทยนั่นเอง และถ้าจะเปิดดูประวัติศาสตร์ในสมัยอยุธยาแล้ว ไทยเรากับฝรั่งเศสมีไมตรีกันมาอย่างสนิทแนบแน่นทีเดียว

วันนี้เขียนถึงปารีสเพียงโฉมหน้า วันพรุ่งนี้จะว่าต่ออีก ปารีสมีอะไรหลายอย่างที่ น่าสนใจ นครหลวงเก่าแก่แห่งนี้เป็นสถานศึกษาของ ดร. ปรีดี พนมยงค์ รัฐบาลผู้พลิกประวัติศาสตร์การปกครองและการเมืองของไทย แล้ววันหลังข้อเขียนของผมนั้นก็จะมี ความเกี่ยวโยงไปถึงตัวท่าน เพราะการเที่ยวปารีสของผมครั้งนี้จุดหมายของผมนั้นต้องการที่จะแวะเยี่ยมเยือนและคารวะท่านด้วย ในฐานะที่เป็นบุคคลสำคัญของไทย ผู้หยิบยื่นประชาธิปไตยมาให้กับคนไทยทั่วประเทศ วันหลังคอยพบกับคำสัมภาษณ์ระบบคำต่อคำ ซึ่งผมจะได้นำมาเสนอท่านผู้อ่านต่อไป.

ดร.ปรีดี พนมยงค์
(ภาพโดย อรุณ เมฆสุวรรณ)

ไปพบ ท่านปรีดี พนมยงค์ ที่ฝรั่งเศส ตอนที่ ๒^(๑)

การท่องเที่ยวฝรั่งเศสในครั้งนี้ นอกจากจะชมแพชั่น และพบ ดร.ปรีดี พนมยงค์ ที่นั่นแล้ว ผมยังมีความปรารถนาจะชมปราสาทราชฐานต่างๆ เช่นปราสาทฟองแตนโบว์ ของนโปเลียนมหาราช พระราชวังแวร์ซายส์ ตลอดจนทั้งต้องการชมรูปปั้นวินัสและภาพเขียนโมนาลิซ่าอันลือลั่นนั้นด้วย แต่เวลามีเพียงน้อยนิดเหลือเกิน

วันที่ ๕ สิงหาคมผมได้ออกจากโรงแรมภายหลังอาหารเช้าแล้ว จากนั้นได้ไปซื้อของกับเพื่อนโดยมี คุณเพิ่มยศ เพชรโยธิน ผู้จัดการร้านเบลล์กซ์ซ์ขับรถนำเที่ยวตามสถานที่ต่างๆ ตอนเที่ยงนำไปเลี้ยงอาหารจีนที่ภัตตาคารมีชื่อเสียงแห่งหนึ่ง ขณะขับรถคุณเพิ่มยศเปรยขึ้นว่า

“ฝรั่งนี่เขาเป็นนักอนุรักษ์นิยม ตึกรามบ้านช่องที่มองเห็นนี้มีอายุนับเป็นร้อยๆ ปีทีเดียว ถ้าเป็นบ้านเราเขาจะทุบทิ้งหมดแล้วจะสร้างขึ้นใหม่มาแทนที่ นับว่าน่าเสียดายของเก่าๆ ในบ้านเรามากทีเดียว”

(๑) ลงพิมพ์ใน น.ส.พ. รายวัน ไทยแลนด์ไทม์ หน้า ๕ ฉบับวันที่ ๑๗ สิงหาคม ๒๕๒๔.

“นั่น...ตึกประวัติศาสตร์ที่มีความหมายต่อคนไทยเรา ตึก
หลังนี้ในอดีต นายปรีดี พนมยงค์ รต. แปลก จีตะสังคะ นาย
ประยูร ภมรมนตรี และนักเรียนไทยในฝรั่งเศสยุคนั้นมาประชุม
เพื่อเปลี่ยนแปลงการปกครองในไทย ซึ่งในสมัยโบราณเขาขายกาแฟ...
เดี๋ยวนี้ก็ยังขายอยู่เลยครับ”

สำหรับวันที่ ๕ ตลอดทั้งวัน เราได้เดินไปซื้อของและชม
สถานที่ต่างๆ กันตามลำพัง พอตกเย็น คุณเพิ่มยศ เพชรโยธิน
ผู้จัดการร้านเบลล์สท์พาไปเยี่ยมบ้านและรับประทานอาหารเย็นที่
บ้านพัก และที่นี้เอง ผมมีความรู้สึกเหมือนกับว่าเราได้นั่งอยู่ใน
เมืองไทย ข้าวสวย, แกงไก่, แกงเลียง และโดยเฉพาะอย่างยิ่ง “น้ำ
พริกปลาทุ” มีให้รับประทานพร้อมสรรพเหมือนในไทย ผักจิ้มน้ำ
พริกหาซื้อได้ในฝรั่งเศส แต่มีปัญหาว่าพริกขี้หนู มะเขือ พืชและ
ผักเมืองร้อนอื่นๆ ปลูกในฝรั่งเศสได้เฉพาะฤดูร้อนเท่านั้นพออย่างเข้า
ฤดูหนาวผักพวกนี้จะตายเกลี้ยง ส่วนของกินอื่นๆ อันเป็นอาหาร
ไทยเช่นกะปิ ปลาร้า ปลาทุ ส่วนมากส่งจากเมืองไทยแทบทั้งนั้น

“โอ๊ย...อยู่ที่นี้คุณไม่ต้องห่วงหรงกรครับ อย่าว่าแต่น้ำพริก
กะปิเลย แม้แต่หมากพลูยังมีขายเลยครับ” คุณเพิ่มยศ เพชรโยธิน
คุยให้ฟัง

ใช่...ที่นั่นมีพวกลาวอพยพไปอยู่กันมาก พวกลาวก็เหมือนๆ
กับคนไทย กินหมากพลู ปลาร้า ปลาแดก ของพวกนี้จึงหารับประทาน
ได้ไม่ยากนัก.... ส่วนที่ร้านอาหารไทยของ คุณนิศยา นั้นแล้วแต่
คุณจะเลือกสั่งก็แล้วกัน ผัดพริกเนื้อ เกาเหลา ปลาเจียน ฯลฯ

บรรยากาศในร้านก็มีแบบไทยๆ มีพระบรมรูปพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว และ สมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถ แขนงอยู่ ตอนเย็นๆ มีการเปิดเพลงเพลงดนตรีไทยและเพลงไทยสากล ใดๆ แล้วไม่ผิดไปจากเมืองไทยเท่าใดนัก พอตกเย็นวันนั้น สมบูรณ์ ชัยเดช พร้อมทั้งพรรคพวกของเราก็ตัดเลี้ยวพบปะสังสรรค์กันที่ร้านอาหารไทยของ คุณนิตยา นั่นเอง

เช้าวันที่ ๖ สิงหาคม กัปตันและลูกเรือของการบินไทยเที่ยวที่ไปฝรั่งเศสเที่ยวนี้ทุกคน ได้จัดทัวร์ไปเที่ยวกันที่ปราสาทฟองแตนโบว์ อันเป็นสถานที่เคยประทับของนโปเลียนมหาราช ซึ่งสถานที่แห่งนี้ห่างจากกรุงปารีสออกไปประมาณ ๔๐ กิโลเมตรเศษ พวกเราเช่ารถบัสขนาดเล็ก โดยมีกัปตันเครื่องบินระดับอาวุโสนั่งควบคุมไปด้วย กัปตันที่ควบคุมไปเป็นผู้อาวุโสที่วงการนักบินของไทยเคารพนับถือมากคือ กัปตันจรัส คำคุณ ซึ่งกัปตันคนอื่นๆ จะต้องเรียก “ครู” กันแทบทุกคน เป็นที่นับถือของศิษย์ๆ และลูกเรือทุกๆ คน เป็นผู้ที่วางตัวได้เหมาะสม มีอัธยาศัยน่านับถือทีเดียว

นอกจากนั้นมี กัปตันสะอาด สบศรศาสตร์ ท่านผู้นี้รู้สึกจะเป็นผู้ที่ร่ำรวยด้วยอารมณ์ขันเป็นพิเศษ ได้สร้างความสนุกสนานให้แก่ผู้ร่วมเดินทางตลอดระยะทางกว่า ๔๐ กิโลเมตร

ในการไปชมพระราชวังฟองแตนโบว์ในวันนั้นไม่เสียเที่ยวเลยเมื่อพวกเราไปถึง...สถานที่แห่งนั้นยังอยู่ในสภาพเดิมทุกอย่าง นาฬิกาตีบอกเวลาแบบสมัยโบราณยังคงตีบอกเวลาตามปกติ บรรยากาศในอดีตเป็นอย่างไรปัจจุบันก็ยังรักษาไว้เหมือนเดิมเช่น

ห้องบรรทม ห้องเสวยพระกระยาหาร ห้องเสวยพระสุธารส เติงบรรทมของนโปเลียนของพระราชินีโยเซฟิน ห้องรับรองพระราชอาคันตุกะ ห้องเดินรำมีลวดลายวิจิตรตระการตายิ่งนัก ฯลฯ แล้วทำให้ทราบว่ฝรั่งเศสเป็นนักอนุรักษ์นิยมอย่างยอดเยี่ยมทีเดียว แม้แต่พระมาลา (หมวก) ของนโปเลียนมหาราชก็ยังเก็บรักษาอยู่ในตู้มีสภาพเรียบร้อยทุกอย่าง

เจ้าหน้าที่ได้เข้มงวดไม่ให้ใช้ไฟเฟรชถ่ายรูปเหมือนที่พิพิธภัณฑลัฟร์ เข้าใจว่าเขาคงกลัวไฟเฟล็กซ์จะทำลายสี่สรวงอันสวยงามของเขาให้จืดจางไป....เขานุรักษ์กันถึงขนาดนี้

ฝรั่งเศสในสมัยปัจจุบันนี้ได้ชื่อว่าพรรคสังคมนิยม ปกครองประเทศ นายฟังซัวร์ มิสแตร์รอง หัวหน้าพรรคสังคมนิยมได้เป็นประธานาธิบดี มีตัวแทนจากพรรคคอมมิวนิสต์ ๒ คนเข้าร่วมรัฐบาลด้วย ประเทศนี้ในปัจจุบันจึงมีอะไรเปลี่ยนแปลงมากมาย เช่นเก็บภาษีเพิ่มขึ้น เพิ่มค่าแรงงาน จ่ายค่าประกันสังคมให้พนักงานของรัฐและบริษัทเอกชนต่างๆ ซึ่งเขามีระเบียบว่า การทำงานในอาทิตย์หนึ่งๆ ต้องทำงาน ๓๕ ชั่วโมง อัตราแรงงานขั้นต่ำ ๑ ชั่วโมงเท่ากับ ๑๖.๘๐ ฟรังก์ (ฟรังก์หนึ่งดกราว ๔ บาท) ซึ่งเทียบกันไม่ได้เลยนะครับสำหรับเมืองไทยเรา และคงเป็นเพราะเหตุนี้เอง คนต่างชาติจึงอยากจะเข้าไปประกอบอาชีพที่ฝรั่งเศสกันมากนัก.

ท่านปรีดี และท่านผู้หญิงพูนศุข พนมยงค์

ไปพบ ท่านปรีดี พนมยงค์ ที่ฝรั่งเศส ตอนที่ ๓^(๑)

ผมได้รับความช่วยเหลือจาก คุณสัมฤทธิ์ และ คุณนิตยา เสาวดี (แห่งห้องอาหารนิตยาที่ปารีส) พาไปพบ ดร.ปรีดี พนมยงค์ บุคคลสำคัญที่โลกเกือบลืม ท่านปรีดี พนมยงค์ อดีตเคยเป็นนักเรียน ฝรั่งเศส จบปริญญาเอกทางด้านกฎหมาย และสำเร็จปริญญาทาง เศรษฐศาสตร์ เคยมีบรรดาศักดิ์เป็น หลวงประดิษฐ์มนูธรรม และเป็นหัวหน้าสำคัญฝ่ายพลเรือน ในการเปลี่ยนแปลงการปกครอง จากระบอบสมบูรณาญาสิทธิราชมาเป็นแบบประชาธิปไตย เมื่อ พ.ศ. ๒๔๗๕ คือเมื่อหลายสิบปีมาแล้ว และท่านผู้นี้ยังได้เป็นผู้ก่อตั้ง มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ท่านเคยเป็นนายกรัฐมนตรีของไทย และ เคยเป็นผู้สำเร็จราชการแทนพระองค์ ต่อหลังได้ทรงพระกรุณา โปรดเกล้าประกาศแต่งตั้งให้เป็นรัฐบุรุษอาวุโสของไทย ท่านผู้นี้ ได้ทำประโยชน์ให้แก่ประเทศไทยอย่างมหาศาล เช่นประเทศไทย เป็นประเทศหนึ่งที่เป็นผู้แพ้สงครามในสมัยสงครามโลกครั้งที่สอง ต้องเสียค่าปฏิกรรมสงครามมากมาย แต่ด้วยความสามารถของท่านในฐานะหัวหน้าขบวนการเสรีไทย ทำให้ประเทศไทยกลาย

(๑) ลงพิมพ์ใน น.ส.พ. รายวัน ไทยแลนด์ไทม์ หน้า ๕ ฉบับวันที่ ๑๘ สิงหาคม ๒๕๒๔.

เป็นผู้ชนะสงครามไปได้ ซึ่งประวัติและผลงานของท่านมีคุณประโยชน์ต่อประเทศไทยอย่างเหลือคณานับทีเดียว

สรุปแล้วท่านเป็นบุคคลสำคัญของไทยว่าจั้นเถะ

ตอนหลังท่านได้ถูกใส่ร้ายป้ายสีว่า พัวพันในกรณีสวรรคตของ ร.๘ และถูกทหารเข้ามากระทำการรัฐประหารโค่นอำนาจ ต้องหนีจากประเทศไทยไปพำนักในฝรั่งเศสจนกระทั่งปัจจุบันนี้ ส่วนเรื่องราวที่ใครกล่าวหาท่านว่าพัวพันในกรณีสวรรคต ท่านได้ตั้งทนายฟ้องร้องจนต้องขอขมาต่อท่านทุกรายไป

ผมได้รับความช่วยเหลือจาก คุณสัมฤทธิ์ และ คุณนิทยา ซึ่งรู้จักกับครอบครัวของ ท่านปรีดี พนมยงค์ เป็นอย่างดี ทั้งสองคนได้พาผมไปพบในวันที่ ๗ สิงหาคมที่บ้านเล็กๆ หลังหนึ่งที่ซานกรุงปารีส สภาพบ้านของอดีตนายกรัฐมนตรีเป็นตึกหลังเล็กๆ กระดาษครีมีกำแพงขาวเหลืองล้อมรอบ ข้างๆ บ้านปลูกดอกกุหลาบและไม้ดอกอย่างสวยงาม ท่านพักอยู่กับบุตรสาวและหลานๆ และศรัทธาของท่านคือ ท่านผู้หญิงพูนสุข พนมยงค์

แม้ว่า ดร. ปรีดี จะชราภาพมาก แต่สุขภาพยังดี มีความจำแม่นยำมากคุยถึงเรื่องเก่าๆ ได้ดี ผมได้คุยกับท่านในวันนั้นราวชั่วโมงกว่า บุคลิกลักษณะของท่านสมกับที่เป็นรัฐบุรุษของไทยอย่างแท้จริง ใบหน้ายิ้มแย้มแจ่มใส พุดจาแต่ความสุขแม้จะชราภาพแล้ว แต่ก็ยังมีสง่า แต่งตัวสุภาพเรียบร้อย สวมสูทสีฟ้า การสนทนาของเราในวันนั้นผมได้เขียนเป็นข่าวพาดหัวหน้า ๑ หนังสือพิมพ์ไทยแลนด์ไทม์ ไปแล้ว และในฐานะที่ท่านเป็นบุคคลสำคัญของ

ไทยคนหนึ่ง ผมจะได้พยายามนำเรื่องของท่านมาเขียนติดต่อกันไป
อีกในหนังสือฉบับนี้และนิตยสารอื่นๆ เท่าที่มีโอกาส

หลังจากพบ ดร.ปรีดี พนมยงค์ แล้ว รุ่งขึ้นอีกวันก็กำหนด
กลับกรุงเทพฯ โดยเส้นทางใหม่ ผ่านประเทศรัสเซีย ประเทศ
โปแลนด์โดยมองเห็นกรุงมอสโกอยู่เบื้องล่าง มาพลบค่ำที่น่าน
ฟ้าของประเทศอัฟกานิสถาน ผ่านประเทศอินเดีย และเติมน้ำมันที่
ท่าอากาศยานกรุงเดลี ๔๕ นาที ถึงกรุงเทพฯ ๖ โมงเช้ากว่าๆ
กับต้นจรัส คำคุณ ได้ชวนให้เข้าไปนั่งดูในห้องทำงานของนักบิน
ตั้งแต่เครื่องจัมโบ้ทะยานจากสนามบินของอินเดียและให้ความรู้แก่
ผมนับว่ามากมายทีเดียว ซึ่งผมจะต้องขอบคุณการบินไทยและเพื่อนๆ
ในฝรั่งเศสทุกๆ คนไว้ ณ ที่นี้ด้วย คิดว่าสักวันหนึ่งข้างหน้าถ้าโชค
อำนวยผมคงได้ไปเยือนปารีสอีกเป็นแน่.

ดร.ปรีดี พนมยงค์ กับ ท่านผู้หญิงพูนศุข

ฯพณฯ ดร. ปรีดี พนมยงค์ กับ ท่านผู้หญิง พูนศุข พนมยงค์^(๑)

ที่ซานกรุงปารีส ประเทศฝรั่งเศส ณ บ้านเลขที่ ๑๗๓ VILLE ANTONY ARISTIDE BRIAND ซึ่งเป็นบ้านเล็กๆ สองชั้นสี่เหลี่ยม อาณาบริเวณสงบเงียบเหมือนบ้านของชาวปารีสเชิงชั้นกลางทั่วๆ ไป ใครจะนึกว่าบ้านหลังนี้คือแหล่งพำนักในวัยชราของรัฐบุรุษอาวุโส ดร. ปรีดี พนมยงค์

แม้บ้านหลังนี้ไม่ค่อยจะมีคนเข้าออก ไม่มีการติดต่อกับโลกภายนอกเท่าใดนัก แต่ทว่า บุคคลผู้เป็นประมุขของบ้านหลังนั้น คือ คนสำคัญระดับโลก เป็นบุคคลสำคัญที่ประวัติศาสตร์ชาติไทยจะต้องจารึกชื่อของท่านไว้ชั่วกัลปาวสาน

ดร. ปรีดี พนมยงค์ หรือ หลวงประดิษฐมนูธรรม ผู้นำการเปลี่ยนแปลงการปกครองจากระบอบราชาธิปไตยมาเป็นระบบประชาธิปไตย (เต็มใบบ้าง, ครึ่งใบบ้าง) ดังที่เป็นอยู่ในปัจจุบันนี้ ท่านเป็นผู้เปิดโอกาสให้สังคมไทยมีความเสมอภาคลดกระบอบเจ้าขุนมูลนายลงไปได้ เรา “มีวันนี้” ขึ้นมาได้ก็เพราะท่านนั่นเอง

ผลงานของท่านผู้นี้มีมากมายเหลือคณานับ ซึ่งคนไทยส่วนหนึ่งพากันยกย่อง แต่อีกส่วนหนึ่งพากันมองอย่างกลางแคลงใจ

(๑) บทความเรื่องนี้เคยลงพิมพ์ในนิตยสาร “คู่ทุกข์ คู่ยาก” ปีที่ ๑ ฉบับที่ ๕ ปีแรก ประจำเดือนตุลาคม ๒๕๒๔.

เพราะความเข้าใจผิดๆ ที่นักการเมืองและคนชั่วๆ บางคนเคยใส่ร้ายป้ายสีท่านเอาไว้เมื่อหลายสิบปีมาแล้ว ดังที่รู้ๆ กันอยู่

ภายในบ้านหลังนั้น นอกจาก ดร. ปรีดี พนมยงค์ รัฐบุรุษอาวุโสแล้วยังมี ท่านผู้หญิงพูนศุข พนมยงค์ ศรีภริยาและบุตรสาวของท่านพำนักอยู่ด้วย โดยมีหลานชายผู้หนึ่งคอยอำนวยความสะดวก ชีวิตของสองสามีภรรยาวัยชราคู่นี้เป็น “คู่ทุกข์คู่ยาก” ที่คนไทยในฝรั่งเศสพากันเห็นใจ และกล่าวขวัญกันว่า เป็นคนไทยที่อาวุโสน่าเคารพ ท่านทั้งสองมีเมตตาอารี เป็นผู้หลักผู้ใหญ่ที่นักเรียนไทยและคนไทยในปารีสนับถือมาก ปีหนึ่งๆ เมื่อถึงวันสงกรานต์วันปีใหม่ คนไทยที่นั่นพากันไปขอพรและรดน้ำคำหัวกันทุกปี เพราะถือกันว่าท่านทั้งสองเป็นบุคคลสำคัญที่ควรแก่การเคารพอย่างสูงสุดในประเทศนั้น

สำหรับผู้เขียน ฯพณฯ ปรีดี พนมยงค์ ได้ให้การต้อนรับเป็นอย่างดี เมื่อผู้เขียนไปเที่ยวฝรั่งเศสและแวะคารวะท่าน แม้ลักษณะอาการของท่านจะแสดงให้เห็นเป็นที่ประจักษ์ว่าชรามากแล้ว แต่ความจำยังดีเลิศ จำชื่อบุคคล เหตุการณ์สถานที่ได้เป็นอย่างดี

ฯพณฯ ปรีดี มีบุคลิกลักษณะเหมาะสมกับตำแหน่งที่เคยเป็นผู้นำของชาติ วันที่ท่านต้อนรับผู้เขียนและคณะที่บ้านพักخانกรุงปารีส ท่านแต่งตัวด้วยสูทสีฟ้า มีผ้าพันคอสีน้ำตาล ใส่เสื้อยืดไว้ข้างใน สวมถุงน่องรองเท้าเรียบร้อย พุดจาจะฉาน แสดงความคิดเห็นอย่างเชื่อมั่นในตัวเองเป็นอย่างดี บรรยายภาพภายในบ้านตกแต่งด้วยฝีมือของท่านผู้หญิงพูนศุข ภายในบ้านถ้าผู้เขียนจำไม่ผิด ดูเหมือนจะมีกรอบรูปที่ใส่พระฉายาลักษณ์ของ สมเด็จพระนางเจ้า

รำไพพรรณี ที่ทรงฉายร่วมกับครอบครัวนี้ ตั้งเด่นเป็นสง่าไว้ในห้องรับแขก นอกจากนั้นยังมีแผนที่โลกขนาดใหญ่แขวนไว้ที่ฝาผนัง ทางด้านประตูเข้าออกมีกระดานดำซึ่งท่านผู้หญิงและบุตรสาวใช้เขียนรายการเกี่ยวกับการตรวจของหมอที่มาตรวจท่านปรีดี ในแต่ละครั้งๆ รวมทั้งรายการอาหาร และยาที่หมอสั่งไว้ ทั้งหมดเขียนติดไว้เป็นประจำส่วนการประดับประดาภายในบ้านอื่นๆ ก็เป็นไปอย่างธรรมดาๆ รอบๆ บ้านท่านผู้หญิงและบุตรสาวได้ปลูกต้นกุหลาบออกดอกบานสะพรั่งพร้อมด้วยต้นไม้อื่นๆ

ขณะที่ผู้เขียนไปเยี่ยมเยียนนั้น เป็นระยะเดียวกันกับที่ คุณปาล พนมยงค์ บุตรชายคนโต เริ่มอาการหนักด้วยโรคมะเร็งและเสียชีวิตไปแล้ว เมื่อวันที่ ๙ กันยายนที่ผ่านมาขณะที่เข้าพักรักษาตัวอยู่ที่โรงพยาบาลจุฬาฯ ระหว่างนั้นท่านผู้หญิงพูนศุข ได้เดินทางมากรุงเทพฯ เพื่อเฝ้าดูแลอาการของบุตรชายคนโตด้วย แต่ในที่สุดก็ถึงแก่กรรมไปแล้ว ดังที่เราได้เห็นประกาศแจ้งความในหนังสือพิมพ์ทุกฉบับ โดยทางเจ้าภาพได้ทำพิธีไว้อาลัย เมื่อวันที่ ๑๙ กันยายนที่สมาคมธรรมศาสตร์ ซึ่งปรากฏว่ามีเชื้อพระวงศ์และผู้ที่เคยพบนับถือ ๔ พันคน ปรีดี และท่านผู้หญิงพูนศุขไปร่วมงานอย่างคับคั่ง

ว่ากันถึงชีวิตความเป็นอยู่ของ “คู่ทุกข์คู่ยาก” ทั้งสองท่านนี้ ท่านมีชีวิตความเป็นอยู่อย่างธรรมดา ไม่ได้มั่งคั่งหรือร่ำรวยมหาศาลเหมือนนักการเมืองรุ่นหลังๆ แต่ประการใด

๔ พันคน ปรีดี พนมยงค์ มีประวัติอันยืดเยื้อ ท่านเป็นลูกชาวนาสามัญชนแห่งจังหวัดพระนครศรีอยุธยา บิดาชื่อ นายเสียมมารดาชื่อ นางลูกจันทร์ บิดามารดาของท่านได้ส่งเสียให้เข้ามาเรียน

หนังสือในกรุงเทพฯ จนกระทั่งสอบได้เนติบัณฑิตและต่อมาเข้าสอบ
ชิงทุนหลวงของกระทรวงยุติธรรม ได้ไปศึกษาวิชากฎหมายที่ประเทศ
ฝรั่งเศส จนสำเร็จปริญญาเอกและประกาศนียบัตรสูงสุดทางเศรษฐ-
ศาสตร์ จากมหาวิทยาลัยแห่งกรุงปารีส ท่านเป็นคนไทยคนแรก
ที่สอบได้ด็อกเตอร์องครวต์ ต่อมาได้สมรสกับท่านผู้หญิงพูนศุข ผู้ดี
เก่าในตระกูล “ณ ป้อมเพ็ชร” ตระกูลของท่านผู้หญิงเป็นขุนนาง
เก่าแก่ ปัจจุบันนี้ก็มีทรัพย์สินมรดกเก่าเป็นหลักค้ำประกันฐานะของ
ท่านทั้งสองได้เป็นอย่างดี

สำหรับคดีความที่มีผู้ใส่ร้ายป้ายสีว่ามีความมัวหมองในคดี
สวรรคตของในหลวงรัชกาลที่ ๘ นั้น ถ้าหากใครมาใส่ความท่าน
หรือเขียนเป็นลายลักษณ์อักษรในลักษณะนั้น ถูกท่านฟ้องแพ้ง
มาแล้วทุกราย กระทั่งอดีตนายกฯ ม.ร.ว. คึกฤทธิ์ ที่ว่าเก่งนัก ก็ยัง
ต้องเขียนขอขมาท่านในหนังสือพิมพ์สยามรัฐ ยิ่งกว่านั้น หนังสือ
พิมพ์อื่นอีกมากมายหลายฉบับอย่าง “ไทยเดลี” ก็เคยถูกท่านฟ้อง
ต้องขอขมากันไปแล้ว หรือแม้แต่หนังสือที่เอกชนเขียนขาย เช่น
ผลงานของ ชาลี เอี่ยมกระสินธุ์ ที่เขียนผิดๆ ถูกๆ และจัดพิมพ์โดย
ประพันธ์สาส์น ก็เพิ่งแพ้งคดีแก่ท่านเมื่อไม่นานมานี้เอง

แสดงว่าท่านเป็นผู้บริสุทธิ์ในเรื่องนี้ !!

สำหรับชีวิตในบั้นปลายของ ดร. ปรีดี พนมยงค์ ท่านใช้
เวลาให้หมดไปวันหนึ่งๆ ด้วยการอ่านและเขียนหนังสือ มีหนังสือ
หลายเล่มที่ท่านเขียน และจัดพิมพ์แจกในหมู่ญาติมิตร และบรรดา
ศิษย์ที่เคารพนับถือท่าน แต่ยังไม่ได้มีการพิมพ์จำหน่ายให้แพร่หลาย
ซึ่งเรื่องราวที่ท่านเขียนส่วนมากมักจะเป็นอัตชีวประวัติ และเหตุการณ์

ที่เคยเกี่ยวข้องในชีวิตทางการเมืองของท่านในอดีต มีพิมพ์ทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ

เฉพาะภาษาไทยนั้น น่าจะมีสำนักพิมพ์แห่งใดแห่งหนึ่งติดต่อขอเอาไปจัดพิมพ์ ซึ่งเรื่องนี้จะติดต่อโดยตรงได้ที่บ้านของท่าน ผู้หญิงพูนสุข ซอยสวนพลู ถนนนสารธร กรุงเทพฯ

ดร. ปรีดี พนมยงค์ เดินทางออกจากประเทศไทยเพราะการรัฐประหาร เมื่อวันที่ ๘ พฤศจิกายน ๒๔๙๐ ผู้กระทำการรัฐประหารสมัยนั้นส่งรถถังไประดมยิงบ้านพักของท่าน ที่ริมแม่น้ำเจ้าพระยาทำข้างวังหน้า แต่ท่านได้ลงเรือเล็กไปในความคุ้มครองของทหารเรือจึงรอดชีวิตไปได้ และด้วยความช่วยเหลือของสหรัฐอเมริกากับอังกฤษท่านจึงได้ลี้ภัยการเมืองในต่างประเทศมาโดยตลอด และนับตั้งแต่นั้นมาประเทศไทยก็มีรัฐบาลเผด็จการปกครองติดต่อกันมาแทบทุกยุคทุกสมัย

ชีวิตของท่าน ปรีดี พนมยงค์ (เรียกชื่อท่านตามที่คนไทยยุคนั้นชอบเรียก) ท่านไม่มีมลทินทางการเมืองแต่ประการใด คดีสวรรคตของในหลวงรัชกาลที่ ๘ ศาลสถิตยุติธรรมก็ได้พิสูจน์แล้วว่าท่านเป็นผู้บริสุทธิ์ ท่านกล่าวว่า ชีวิตในบั้นปลายของท่านก็อยากจะกลับมาใช้ผืนแผ่นดินไทยเป็นแดนตายเหมือนกัน แต่หากบุตรและธิดาเห็นว่า การพำนักอยู่ในประเทศฝรั่งเศสนั้นก็สุขสบายอยู่แล้ว เพราะเป็นบ้านเมืองที่เจริญ และไม่มีเรื่องรบกวานใจของท่านอีกด้วย ประกอบกับประเทศนี้ท่านเคยอยู่และศึกษามาตั้งแต่สมัยหนุ่มแน่น ท่านจึงคิดจะพำนักอยู่ที่นั่นกับศรีภริยา คือท่านผู้หญิงพูนสุขตลอดไป

สำหรับท่านผู้หญิงนั้นเป็นตัวแทนของท่านในการติดต่อกับประเทศไทย บางครั้งก็เป็นตัวแทนในการนำคดีขึ้นฟ้องร้องหากเกิดกรณีผู้ละเมิดท่านปรีดี นับเป็นภริยาที่ดีที่เหมาะสมทุกประการ กับอดีตผู้นำผู้ยิ่งใหญ่ ที่เคยพลิกประวัติศาสตร์การปกครองของไทยมาแล้ว

ดร.ปรีดี พนมยงค์ อดีตผู้สำเร็จราชการแทนพระองค์ อดีตนายกรัฐมนตรีไทย อดีตหัวหน้าขบวนการเสรีไทยซึ่งนำไทยพ้นจากมรสุมสงครามโลกครั้งที่สองได้ และที่สำคัญคือเป็นมันสมองของคณะปฏิวัติ ๒๔ มิถุนายน ๒๔๙๕ ซึ่งเปลี่ยนแปลงการปกครองไปจนเหมือนอารยะประเทศได้ ฯลฯ ปัจจุบันท่านอายุ ๘๑ ปี เป็นโรคหัวใจอ่อนหรือโรคชรา และได้รับการปรนนิบัติเอาใจใส่เป็นอย่างดีจากภริยาผู้ชีวิตของท่าน คือท่านผู้หญิงพูนศุขนั่นเอง

ผู้เขียนในฐานะผู้สื่อข่าวหนังสือพิมพ์รายวันจากประเทศไทย กำลังสัมภาษณ์
ท่านปรีดี พนมยงค์ ที่บ้านพักชานกรุงปารีส ประเทศฝรั่งเศส

สัมภาษณ์
ดร. ปรีดี พนมยงค์

การสัมภาษณ์ครั้งนี้มีขึ้น ณ บ้านเลขที่ ๑๗๓ VILLE ANTONY ARISTIDE-BRIAND ชานกรุงปารีส ประเทศฝรั่งเศส เมื่อวันที่ ๗ สิงหาคม พ.ศ. ๒๕๒๔ เวลา ๑๔.๐๐ น. เศษ คณะผู้เข้าเยี่ยมชมประกอบด้วย คุณสัมฤทธิ์, คุณนิศยา เสาวดี, คุณสมบุญชัยเดช, คุณลักขมี (แก้ว) แห่งการบินไทย และผู้สัมภาษณ์ อรุณ เวชสุวรรณ

อรุณ สวัสดีครับท่าน
ท่านปรีดี สวัสดี...สวัสดี....
อรุณ ผมและคณะมาจากประเทศไทย ต้องการมาคารวะท่าน
ท่านปรีดี ขอโทษ ขอทราบนามสัณนิค
อรุณ ผม “อรุณ เวชสุวรรณ” เป็นผู้สื่อข่าวจากประเทศไทยครับ
ท่านปรีดี ตามสบายครับ
อรุณ ปีนี้ท่านอายุเท่าไรแล้วครับ
ท่านปรีดี ๘๑ ปีแล้ว ปีกลายทำบุญอายุ ๘๐ ปีไปแล้ว
อรุณ สุขภาพของท่านเป็นอย่างไรบ้างครับ

- ท่านปรีดี ปีนี้ไม่ค่อยสบาย โรคประจำตัวที่เคยเป็นมาเมื่อก่อน
 กำลังเริ่มขึ้นมาอีก
- อรุณ เป็นโรคอะไรครับ
- ท่านปรีดี หมอเขาบอกว่าปอดทำงานไม่เต็มที่ และเป็นโรค
 หัวใจอ่อน มักจะเหนื่อยบ่อยๆ หมอเรียกโรคอะไร
 ผมก็จำไม่ได้ แต่สรุปแล้วเป็นโรคชราแหละครับ
- อรุณ ได้ทราบข่าวว่าท่านใช้เวลาว่างเขียนหนังสือ ไม่ทราบ
 ว่ายังเขียนอยู่หรือเปล่า ?
- ท่านปรีดี ถ้าสุขภาพยังดีก็เขียนอยู่เสมอ
- อรุณ ส่วนมากเป็นเรื่องประเภทไหนครับ
- ท่านปรีดี เขียนไปเรื่อยๆ พิมพ์ไปเรื่อยๆ เขียนคำขวัญให้กับผู้
 ที่มาขอบ้าง เขียนบทความบ้าง เท่าที่มีเวลาและ
 ร่างกายอำนวย
- อรุณ ผมเห็นมีหนังสือหลายเล่มในประเทศไทยที่เขียน
 เรื่องราวเกี่ยวกับท่าน
- ท่านปรีดี ใครที่เขียนบิดเบือนข้อเท็จจริง ผมก็ฟ้องและชนะ
 คดีมาทุกราย
- อรุณ มีหนังสือของ พลโท ประยูร ภมรมนตรี เขียนเรื่อง
 การเปลี่ยนแปลงการปกครอง พ.ศ. ๒๔๗๕ พาด
 ฟิงมาถึงท่านอยู่เหมือนกัน
- ท่านปรีดี คุณคงอ่านจบแล้วซิ..หนังสือเล่มนี้ของ คุณประยูร
 กระทรวงศึกษาธิการถึงกับให้รางวัลเป็นหนังสือดี
 ในงานสัปดาห์หนังสือแห่งชาติ ผมไม่เข้าใจเหมือน

กันว่าทำไมกระทรวงศึกษาธิการซึ่งเป็นเหมือนตัวแทน
ของชาติถึงกับให้รางวัลหนังสือที่ไม่มีมูลความจริง
เช่นนี้

อรุณ ผิดพลาดมากหรือครับ ?

ท่านปรีดี ผมกำลังฟ้องศาลอยู่ คุณไม่ทราบหรือ ?

อรุณ ก็ทราบเหมือนกันครับ

ท่านปรีดี ผ่านมา ๒ ปีแล้ว ผมจะไม่อยากจะทำหрок เรา
มันแก่กันแล้ว แต่ถ้าปล่อยไปคนรุ่นหลังไม่รู้ความ
จริงอ่านเข้า ก็รู้ผิดๆ ไป จึงต้องการทำให้ถูกต้อง

อรุณ ที่ พระยาศราภย์พิพัฒน์ แต่งละครครับ

ท่านปรีดี นั่นเป็นฝ่ายตรงกันข้าม !

อรุณ มีหนังสือแต่งเกี่ยวกับท่านมากเหลือเกิน บางเล่มก็
ดูจะยกย่องมากไป บางเล่มก็เขียนเชือดือยาก

ท่านปรีดี ก็อย่างของ คุณประยูร นั้นแกเองก็ยอมรับว่าแกเป็น
ตัวสะกัตัวหนึ่ง แม้ในหนังสือที่แกแต่ง แกเองก็ยัง
กล่าวไว้แกก็เคยเข้าฝ่าย กบฏบวรเดช เคยถูกประกาศ
จับแต่ก็หลบหนีไปได้ ตอนหลังแกกลับมาเขียนไป
อีกอย่างหนึ่ง กลับความกันไปหมด

อรุณ แล้วหนังสือของ คุณสุพจน์ ด้านตระกูล ละครครับ

ท่านปรีดี คุณสุพจน์ แกเป็นคนรุ่นหลัง แกได้ข้อมูลมาจาก
คนอื่น หรือได้จากหนังสือที่เคยเขียนไว้ต่างหาก

อรุณ เชือดือได้ไหมครับ?

- ท่านปรีดี เรื่องการเชื่อถือนี้ให้เชื่อถือเอกสารที่เป็นเอกสารแท้
จริงทางประวัติศาสตร์เป็นการดีที่สุด อย่างประวัติ
ของผม ก็ไปค้นเอาได้จากประวัติราชการตอนทำงาน
รับราชการ เขาก็มีประวัติไว้
- อรุณ ผมเป็นคนรุ่นหลัง และคนรุ่นหลังยังมีอีกต่อไป
ตามลำดับ ผมเห็นว่าเหตุการณ์เปลี่ยนแปลงการปก
ครอง พ.ศ. ๒๔๗๕ มีคนแต่งมีคนบันทึกกันมาก
เหลือเกิน บางเล่มก็ขัดกันเอง ไม่ทราบว่าจะเอาอะไร
มาสนับสนุนว่าเล่มไหนเชื่อถือได้บ้าง
- ท่านปรีดี ก็มีที่ เจ้าคุณพหลฯ ให้สัมภาษณ์ไว้ลงพิมพ์ ใน
หนังสือ สุภาพบุรุษ – ประชามิตร นั้นแหละพอจะ
เชื่อได้ เพราะ เจ้าคุณพหลฯ ท่านเป็นคนดี คนตรง
บทความเรื่องนี้ ดูเหมือน คุณอุททาบ สายประดิษฐ์
เคยรวมพิมพ์เป็นเล่มมาแล้ว
- อรุณ แล้วบันทึกของ พระยาทรงสุรเดช เชื่อถือได้หรือ
เปล่าครับ
- ท่านปรีดี หลังจาก เจ้าคุณทรงฯ เสียชีวิตไปแล้ว คุณหญิงทรงฯ
ได้เอาต้นฉบับให้ผมและได้มีการจัดพิมพ์ขึ้นในเล่ม
นี้ก็เชื่อได้เช่นกัน
- อรุณ มีหนังสือออกใหม่ ๒ เล่ม ชื่อ ทส. เจ้าคุณทรง
สุรเดช และ ชีวิตพระยาทรงฯ ในต่างแดน อ่าน
แล้วจับใจความได้ว่าจอมพล ป. เป็นผู้กล่าวร้าย ใส่

ร้าย พระยาทรงฯ แล้วเนรเทศออกจากประเทศไทย
โดยตั้งข้อหาภกฏแล้วประหารชีวิตพรรคพวก เจ้า
คุณทรงฯ เสีย ๑๘ คน เรื่องนี้ในฐานะที่ท่านร่วม
รัฐบาลจอมพล ป. อยู่ด้วยในสมัยนั้นพอจะให้ความ
จริงได้หรือไม่ละครับว่าใครผิดใครถูก

ท่านปรีดี เรื่องนี้ไม่ขอตอบ ต้องให้ศาลเป็นผู้ตัดสิน ศาลเท่า
นั้นที่จะชี้ขาดได้ และผมก็ยังไม่ได้อ่านหนังสือทั้ง
๒ เล่มที่ว่ำนั้นด้วย

อรุณ ผมคิดว่าท่านและคณะราษฎรทุกคนมีความหวังดี
ต่อประเทศชาติบ้านเมือง แต่ทำไมตอนหลังถึงได้
มีความคิดไม่ตรงกัน

ท่านปรีดี คุณเคยเข้าใจเรื่องทฤษฎีความแตกแยกไหม ? ไม่ว่า
สังคมสมัยไหนก็ตามจะต้องมีการแตกแยกเสมอมา
พระนารายณ์เสด็จสวรรคต แผ่นดินก็มีความแตก
แยกเกิดการฆ่ากันมากมายที่ลพบุรี

อรุณ แม้ในสมัยพระเจ้าตาก ตอนสิ้นรัชกาลก็ฆ่ากันมาก
นะครับ

ท่านปรีดี ใช่

อรุณ สมัยรัชกาลที่ ๑ ก็ฆ่ากันมาก

ท่านปรีดี แม้แต่ กรมขุนกระษัตราธิราช ก็ยังถูกสำเร็จโทษ...

คุณรู้ไหม กรมขุนกระษัตราธิราช เป็นใคร

อรุณ เป็นโอรสของ พระเจ้าตาก ใช่ไหมครับ

ท่านปรีดี แม่ของท่านล่ะ?

อรุณ แม่ของท่านก็คือลูกของรัชกาลที่ ๑ นะครับ ประวัติศาสตร์ว่าไว้อย่างนั้น

ท่านปรีดี ใช่...นี่แสดงว่าคุณรู้ ทีนี้คุณพอจะเข้าใจทฤษฎีความแตกแยกแล้วละชีว่าไม่ว่าสังคมใดก็ตาม ทฤษฎีความแตกแยกจะต้องเกิดมีติดต่อกันเสมอ มันเป็นกฎอนิจจังของสังคมอย่างหนึ่ง

อรุณ แต่ความคิดของท่านบางอย่างไม่เป็นอนิจจังนะครับ เช่นในเค้าโครงเศรษฐกิจ หรือ สมุดปกเหลืองของท่านที่คนในสมัยหนึ่งเคยคิดว่าการก่อตั้ง ธนาคารชาติ หรือ ธนาคารแห่งประเทศไทย จะตั้งไม่ได้แต่ต่อมาก็ตั้งได้ และโดยเฉพาะปัจจุบันนี้ประเทศไทยกำลังร่าง กฎหมายปฏิรูปที่ดิน ซึ่งตรงกับความคิดของท่านในเค้าโครงเศรษฐกิจ เปียบเลย ถ้าประเทศไทย ดำเนินตามเค้าโครงเศรษฐกิจของท่านป่านนี้ประเทศคงเจริญรุ่งเรือง คนจนคงมีน้อยหรือไม่มีก็เป็นได้

ท่านปรีดี มันก็เป็นไปตามกฎอนิจจัง

อรุณ ทุกวันนี้ท่านยังสนใจปรัชญาพุทธศาสนาอยู่หรือเปล่าครับ

ท่านปรีดี สนใจเท่าที่มีเวลา

อรุณ ในประเทศไทยมี ท่านพุทธทาสภิกขุ อธิบายหลัก
 ธรรมที่ประยุกต์เข้ากับสังคมสมัยใหม่และมีอยู่
 เรื่องหนึ่งชื่อ ธรรมิกสังคมนิยม รู้สึกสอดคล้องกับ
 คำโครงสร้างธุรกิจของท่านอยู่บ้างเหมือนกัน

ท่านปรีดี ท่านพุทธทาสภิกขุ เป็นพระที่ดี ผมเลื่อมใสใน
 จริวัตรและความรู้ของท่านเป็นอย่างมาก ตอนผม
 อยู่ในไทยเคยนิมนต์ท่านมาปาฐกถาธรรมที่หน้าวัด
 บวรอยู่เสมอ ลูกศิษย์ของท่าน ท่านปัญญาอันทะ
 เกื้อเคยมาเยี่ยมผมที่นี่ ถ้าคุณกลับไปเมืองไทยช่วย
 บอกท่านทั้งสองด้วยว่า ผมขอฝากกราบนมัสการ
 ผมเองเคยอุปถัมภ์วัดชื่อ วัดพนมยงค์ ที่อยุธยาบ้าน
 เกิดของผม ต้องการพระดีๆ จากสวนโมกข์ของ
 ท่านพุทธทาส บ้างเหมือนกัน แต่เหตุการณ์มันผัน
 แปลไปเสียก่อน

การสัมภาษณ์ครั้งนี้ ผู้สัมภาษณ์ได้เขียนคำถามไป ๒๐ กว่า
 คำถาม แต่เมื่อไปเห็นสภาพความชราของท่านปรีดีแล้ว ก็ไม่กล้าที่
 จะถามเพราะกลัวจะเป็นการกระทบกระเทือนจิตใจ แต่อย่างไรก็
 ตามผู้สัมภาษณ์เชื่อว่าพฤติกรรมที่เลวร้ายของท่านผู้นี้ ที่ทำไปแล้ว
 ล้วนแต่เป็นประโยชน์ต่อชาติบ้านเมือง และท่านเป็นพุทธศาสนิก
 ชนที่มีศรัทธามั่นอยู่ในพุทธศาสนาอย่างแน่นแฟ้นคนหนึ่งทีเดียว.

ดร.ปรีดี พนมยงค์
(ภาพโดย อรุณ เวชสุวรรณ)

รัฐบุรุษอาวุโส

ดร. ปรีดี พนมยงค์ (ตอนที่ ๑)^(๑)

ระยะนี้ได้มีการเคลื่อนไหวบางอย่างที่จะเชิญ ฯพณฯ ดร. ปรีดี พนมยงค์ กลับมาประเทศไทย เพื่อมาร่วมฉลองกรุงรัตนโกสินทร์ ๒๐๐ ปี ในฐานะที่ท่านผู้นี้เป็นบุคคลสำคัญในประวัติศาสตร์การปกครองยุคระบอบประชาธิปไตยในเมืองไทย เป็นผู้ก่อให้เกิดความเปลี่ยนแปลงให้ประเทศก้าวไปสู่ความทันสมัยดังที่เป็นอยู่ในปัจจุบันนี้

ก่อนที่การเคลื่อนไหวดังกล่าว จะเปิดความจริง “ไทยแลนด์” ขอเสนอประวัติและความเป็นจริงที่ควรรู้ดังต่อไปนี้...

ฯพณฯ ปรีดี พนมยงค์ หรือ หลวงประดิษฐ์ มนุชธรรม เป็นผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องอย่างสำคัญโดยตรงต่อประวัติศาสตร์ของประเทศไทย ที่รู้จักกันมากในฐานะที่เป็นมันสมองของคณะราษฎร และหัวหน้าผู้เปลี่ยนแปลงการปกครองฝ่ายพลเรือน ที่ได้ทำการเปลี่ยนแปลงการปกครองจากระบอบสมบูรณาญาสิทธิราชย์ มาสู่ระบอบประชาธิปไตย โดยมีพระมหากษัตริย์อยู่ใต้รัฐธรรมนูญ เมื่อวันที่ ๒๔ มิถุนายน ๒๔๗๕ หรือเมื่อ ๕๐ ปีที่แล้ว และได้รับใช้ประเทศชาติในตำแหน่งสำคัญๆ หลายตำแหน่ง อาทิเช่น เป็นผู้ให้กำเนิด

(๑) ลงพิมพ์ใน น.ส.พ. รายวัน ไทยแลนด์ใหม่ หน้า ๘ ฉบับวันที่ ๑๔ มีนาคม ๒๕๒๕.

มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย, รัฐมนตรีว่าการกระทรวงต่างประเทศ, รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลัง เมื่อเกิดสงครามโลกครั้งที่ ๒ ขึ้น ๆพลฯ ได้เป็นผู้สำเร็จราชการแทนพระองค์ในขณะเดียวกันก็ได้เป็นผู้นำขบวนการต่อต้านญี่ปุ่นหรือที่รู้จักกันในนาม “เสรีไทย” โดยมีชื่อรหัสใช้ติดต่อกับต่างชาติว่า “รัฐ” ซึ่งช่วยทำให้ชาติไทยมีความเป็นเอกราชและอธิปไตยที่สมบูรณ์ เมื่อสิ้นสุดสงครามนั้นแล้วก็ได้รับพระบรมราชโองการโปรดเกล้าโปรดกระหม่อมแต่งตั้งให้เป็น “รัฐบุรุษอาวุโส” มีหน้าที่ให้คำปรึกษาราชการแผ่นดิน โดยการเสนอของรัฐบาล ต่อมาได้เป็นนายกรัฐมนตรีคนที่ ๗ ของประเทศไทย

เมื่อเกิดรัฐประหาร ๘ พฤศจิกายน ๒๔๙๐ โคนล้มรัฐบาลหลวงธำรงนาวาสวัสดิ์ ดร. ปรีดีได้หลบหนีภัยที่อาจคุกคามถึงแก่ชีวิตระเหเร่ร่อนไปต่างประเทศ จนไปอาศัยอยู่ในประเทศจีนเมื่อ พ.ศ. ๒๔๙๒ (สมัยเจียงไคเช็ค) ต่อมาได้ย้ายไปอยู่ที่ประเทศฝรั่งเศสเมื่อ พ.ศ. ๒๕๑๓ และได้พำนักอยู่ที่นั่น

นักการเมืองฝ่ายตรงกันข้ามหรือผู้ที่ต้องการที่จะฉกฉวยโอกาสยึดอำนาจรัฐมาไว้ในมือ เพื่อจะได้กอบโกยผลประโยชน์มาใส่ตัว ได้พยายามใส่ร้ายป้ายสี ๆพลฯ ปรีดี พนมยงค์ เกี่ยวกับกรณีสวรรคตของ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวอานันทมหิดล และได้พยายามสร้างพยานเท็จขึ้นประปราย แต่ต่อมาพยานเหล่านั้นได้สารภาพความจริงจนหมดสิ้นทุกคน ใครที่กล่าวละเมิดว่า ท่านได้พัวพันในกรณีสวรรคตจะถูกฟ้องร้อง และต้องขอขมาต่อท่านทุกรายไป

เช่น ม.ร.ว. คึกฤทธิ์ ปราโมช กับพวก นายชาติ เอี่ยมกระสินธุ์ กับพวก ฯลฯ แสดงว่าท่านบริสุทธิ์ในเรื่องนี้แน่นอน

การกลับเข้าประเทศไทยของท่านนั้น ผู้เขียนทราบมาว่าเนื่องจากกลัวว่าจะไม่ได้รับความปลอดภัย บุตรธิดาจึงไม่อยากจะให้กลับ อีกอย่างหนึ่งซึ่งท่านได้ให้สัมภาษณ์ นายแอนโทนี พอล ในหนังสือ เอเชียวิก ฉบับวันที่ ๒๘ ธันวาคม ๑๙๖๕-๔ มกราคม ๑๙๖๐ ภายใต้วีธีเรื่อง “PRIDI THROUGH A LOOKING GLASS” ว่า “โดยทั่วไป, สภาพแวดล้อม ยังไม่เหมาะสำหรับข้าพเจ้าที่จะกลับไป ประการที่สองคุณก็ทราบ ข้าพเจ้าบริสุทธิ์ในเรื่องกรณีสวรรคตของกษัตริย์ และถ้าข้าพเจ้ากลับไปเพราะระยะเวลาที่กำหนดโดยข้อบัญญัติของกฎหมายว่าหมดอายุความแล้วประชาชนก็อาจพูดว่า “นั่นไงเขาได้รับความคุ้มครองตามข้อบัญญัติของกฎหมายที่หมดอายุความในคดีอาญาของเขา บัดนี้เขาจึงกลับมา” เพราะฉะนั้นประชาชนอาจพูดว่าไม่ใช่ว่าเขาบริสุทธิ์หมดจดหรอก ในเมื่อเขารอคอยจนกระทั่งเขาได้รับการคุ้มครองจากข้อบัญญัติของกฎหมาย มันเป็นปัญหาเกี่ยวกับเกียรติยศและความเป็นธรรม ไม่ใช่ปัญหาถูกต้องตามกฎหมาย”

ขณะนี้ได้มีผู้มองเห็นคุณงามความดีของท่านมีความประสงค์จะให้ท่านกลับเมืองไทยกันมาก แม้แต่ อาจารย์สุลักษณ์ ศิวรักษ์ นักเขียนชื่อดังยังเขียนไว้ในหนังสือ อยู่อย่างไทย ว่า “ข้าพเจ้าขออุทิศความดีหากจะเกิดมีจากหนังสือเล่มนี้ เพื่อบูชาคุณนายปรีดี พนมยงค์ ผู้มีบุญคุณอันใหญ่ยิ่งในการต่อสู้เพื่อธำรงรักษาไว้ได้ซึ่ง

เอกราช และอธิปไตยของชาติ แต่กลับได้รับการเนรคุณด้วยการใส่ร้ายป้ายสีจากชนชั้นปกครองอย่างโสมมยิ่ง แม้ข้าพเจ้าจะไม่เคยพบท่านผู้นี้เลยก็ตาม ทั้งยังเคยจ้วงจาบหยาบซ้ำต่อท่านด้วยซ้ำ แต่ก็เห็นว่าถ้าศตวรรษที่ ๓ แห่งกรุงรัตนโกสินทร์จะเป็นการเริ่มศักราชใหม่ แห่งการอยู่อย่างไทยให้สมศักดิ์ศรีกับความเป็นคนแล้วไซ้ร เราน่าจะเริ่มด้วยสัจจะ ด้วยการสมานไมตรี และด้วยอโหสิกรรมเพื่อความบริสุทธิ์ยุติธรรมในสังคม

ข้าพเจ้าใคร่ขอเสนอให้ชนชั้นปกครอง ซึ่งรวมทั้งคณะองคมนตรีและคณะรัฐมนตรีตลอดจนสมาชิกรัฐสภาได้โปรดมีความกล้าหาญทางจริยธรรม นำเรื่องกราบบังคมทูลพระกรุณา พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงเชิญท่านรัฐบุรุษอาวุโส ซึ่งเรามีอยู่แต่เพียงผู้เดียวนี้ให้กลับมาร่วมงานสมโภชพระนครเพื่อเป็นสิริมงคลแก่ประเทศชาติ และให้ท่านได้มาใช้ชีวิตช่วงสุดท้ายอยู่ในพระราชอาณาจักรดังเช่น ประธานาธิบดีเนวิน ได้กระทำอย่างน่าสรรเสริญกับอนุ ก่อนที่ท่านจะสละตำแหน่งประมุขของสหภาพพม่าไป ถ้าเราจะเป็นพุทธมามะกะกันนอกเหนือรูปแบบออกไปแล้วไซ้ร เราน่าจะกล้ากระทำการเช่นนี้ได้ ไม่น้อยไปจากเพื่อนพม่าของเรา”

ในฐานะที่ผู้เขียนสนใจในชีวิตและผลงานของ ดร. ปรีดี พนมยงค์ กับทั้งได้เคยพบปะกับท่านมาก่อน เห็นว่าความคิดของอาจารย์ สุลักษณ์ ศิวรักษ์ ควรแก่การปฏิบัติตามทุกประการทีเดียว.

ดร.ปรีดี พนมยงค์
(ภาพโดย อรุณ เวชสุวรรณ)

รัฐบุรุษอาวุโส ดร. ปรีดี พนมยงค์ (ตอนที่ ๒)^(๑)

เมื่ออาทิตย์ที่แล้วได้นำเรื่อง ดร. ปรีดี พนมยงค์ มาเขียนถึง ผู้เขียนได้รับฟังคำวิจารณ์มากมาย บางคนเขียนเป็นบัตรสนเท่ห์ไป คำก็มี แต่ส่วนมากมีคนชมและเห็นด้วยเสียเป็นส่วนมาก

ผู้เขียนยังอดแปลกใจไม่ได้ที่มีไปรษณียบัตรเพียงแผ่นเดียว เท่านั้นที่ไม่เห็นด้วย แถมบุคคลผู้นั้นยังให้ทรรศนะผิดๆ ไปอีกด้วย ทำให้ได้ข้อคิดว่าคนไทยนั้นยังไม่ค่อยมีน้ำใจเป็นนักกีฬา สภาพปกติของคนไทยยังอยู่ห่างไกลจากระบบการปกครองแบบประชาธิปไตย อยู่อีกไม่น้อย พวกฝรั่งเขารู้จักแพ้ รู้จักชนะ รู้จักให้อภัย แม้มีการเลือกประธานาธิบดีอเมริกาแต่ละครั้ง คู่แข่งเขาจะด่ากันอย่างสาหัส เสียเทเสียบ แต่เมื่อผลการตัดสินผ่านพ้นไปแล้วเขาก็ยอมรับซึ่งกัน และกัน แต่คนไทยไม่เป็นเช่นนั้น แพ้คะแนนแล้วยังมีการจ้วงฆ่า กันเสียอีก อาณาตจองเวรลอบฆ่ากันอย่างทวีพหินชาติ โดยเฉพาะรัฐบาลยุคที่ผ่านมามากหลายชุด คนไทยต้องเป็นเหยื่อการเมือง คนที่ รักชาติรักประเทศทั้งที่มีความรู้มากความรู้น้อย ถูกลอบฆ่าตาย ถูกสั่ง เก็บ ถูกยึดเยียดข้อหาคอมมิวนิสต์นับจำนวนไม่ถ้วน

นักการเมืองของไทยไม่มีดีเสียเลยหรือ ?

(๑) ลงพิมพ์ใน น.ส.พ. รายวัน ไทยแลนด์ไทม์ หน้า ๘ ฉบับ วันที่ ๒๑ มีนาคม พ.ศ. ๒๕๒๕.

เมื่อหลายปีมาแล้ว มีข่าวว่า ดร. ปรีดี พนมยงค์ จะเดินทางกลับประเทศไทยก็มีพวคนิยม “กฎหมาย” ออกโรงต่อต้าน ถึงกับมีชมรมแม่บ้าน (ประเภทฆ่าสัตว์จนหยุดสุดท้าย) ออกโรงอภิปรายโจมตีที่โรงแรมเชอราตัน ก็ชมรมแม่บ้านประเภทเดียวกับที่ออกโรงต่อต้านหาว่า นายชวน หลีกภัย นายดำรง ลัทธพิพัฒน์ นายสุรินทร์ มาศดิตถ์ ๓ คนนี้เป็นคอมมิวนิสต์ เมื่อเหตุการณ์ ๖ ตุลาคม ๒๕๑๙ จนต้องทำให้บ้านเมืองต้องวุ่นวายนั้นแหละ

ไม่รู้จริง, เป็นเครื่องมือให้คนอื่น !!

เชมนุชย์พวกนี้ยังมีมาก แม้ในกรณีเชิญ ดร. ปรีดี พนมยงค์ กลับมาร่วมงานสมโภชกรุงรัตนโกสินทร์ ๒๐๐ ปีนี้ก็เช่นกัน แม้ท่านจะเคยพูดว่า “ผมนั้นแก่เกินแกงเสียแล้ว” ก็ยังมีคนอาฆาตมาดร้าย คนที่ไม่พยายามมองคนในแง่ดี คนที่เคยเสียผลประโยชน์พากันคัดค้านอย่างสุดเหวี่ยง

ดร. ปรีดี พนมยงค์ นั้นเป็นคนไทยคนแรกที่จบดอกเตอร์ อังครวต์ และวิชาเศรษฐศาสตร์จากฝรั่งเศส ครั้งหนึ่งเคยเสนอเค้าโครงเศรษฐกิจ เพื่อบริหารประเทศตามแบบฉบับของท่าน ได้ถูกนักการเมืองยุคแรกปฏิเสธ แต่ในที่สุดประเทศไทยต้องพยายามทำตามเค้าโครงเศรษฐกิจนั้นมาตามลำดับเช่น โครงการธนาคารชาติ หรือธนาคารแห่งประเทศไทย ที่ว่าทำไม่ได้แต่ต่อมาประเทศไทยก็ต้องมีธนาคารแห่งประเทศไทย แม้โครงการปฏิรูปที่ดิน ในเค้าโครงเศรษฐกิจสมุดปกเหลืองของ ดร. ปรีดี พนมยงค์ เมื่อสี่สิบกว่าปีที่แล้ว ปัจจุบันนี้รัฐสภาของประเทศไทย ก็ยังดำเนินการจะปฏิรูปที่ดินกันอยู่อีก เป็นแต่ว่าผู้เสียผลประโยชน์กำลังคัดค้านกันอยู่เท่า

นั้น กฎหมายปฏิรูปที่ดินจึงยังไม่ผ่าน แต่ถ้าผ่านเมื่อใดก็ต้องเป็นไปตามเค้าโครงของ ดร.ปรีดี แน่แน่นอน และจะเป็นประโยชน์ต่อคนไทยโดยส่วนรวมอย่างมหาศาล อันนี้เราจะต้องยอมรับมันสมองของท่านที่ทำเพื่อประเทศชาติ

นโยบายเสรีไทย ในสมัยสงครามโลกครั้งที่ ๒ ทำให้ผลการประกาศสงครามของรัฐบาลยุคนั้นเป็นโมฆะประเทศไทยไม่ต้องเสียค่าปฏิกรรมสงคราม ก็เพราะมันสมองของ ดร. ปรีดี พนมยงค์ แม้แต่ลัทธิสภาพนอกอาณาเขตที่ฝรั่งเศสเคยทำได้ ก็เพิ่งมาเลิกได้หมดในสมัย ดร. ปรีดี พนมยงค์ นี่เอง

ว่ากันว่า กรณีพิพาทระหว่างไทยกับอินโดจีนของฝรั่งเศส ที่กองทัพไทยกรีธาทัพเข้ายึดพระตะบอง เสียมราฐ ศรีโสภณ จากฝรั่งเศสนั้น ดร. ปรีดี ได้คัดค้าน จอมพล ป. พิบูลสงคราม ว่าให้นำเรื่องขึ้นสู่ศาลโลก ให้ศาลโลกเป็นผู้พิจารณาตัดสินชี้ขาดดีกว่า แต่จอมพล ป. ไม่ยอมเชื่อฟัง ใช้กำลังทหารเข้ายึดและเปลี่ยนชื่อเมืองนั้นเป็น จังหวัดพิบูลสงคราม ด้วยความหลงอำนาจวาสนา และในที่สุดหลังสงครามโลกครั้งที่ ๒ แล้ว ไทยต้องเสียดินแดนเหล่านั้นคืนไปอีก ซึ่งถ้าหากตอนนั้นถ้าได้ทำตามมันสมองของ ดร. ปรีดี ประเทศไทยจะต้องมีเนื้อที่เพิ่มขึ้นอีกหลายตารางกิโลเมตรทีเดียว

ทำไมสื่อมวลชนหรือคนไทยจำนวนมากตำหนิ จอมพล ถนอม กิตติขจร และ จอมพลประภาส จารุเสถียร ว่าร้ายรายโดยมิชอบ เป็นทหารที่เล่นการเมืองแล้วร้าย คนไทยเคยจับไล่แล้วก็ให้กลับเข้าประเทศได้ แม้จะมีความโกลาหลวุ่นวายกันทั้งประเทศ มีการฆ่ากันตายอย่างทวีพหุพินชาติ

แต่ทำไมเมื่อ ดร. ปรีดี พนมยงค์ รัฐบาลผู้เคยทำคุณงามความดีให้กับประเทศชาติมากมายจะกลับเข้ามาประเทศบ้างก็มีคนคัดค้าน แม้ว่าจะมีวัยถึง ๘๒ ปีแล้วก็ตาม คนไทยผู้อ้างตัวว่าถือศาสนาพุทธมีเมตตากรุณา ไม่อาฆาตจองเวร คนไทยเป็นคนกตัญญู รู้คุณผู้มีพระคุณ แต่ทำไมถึงปล่อยให้ผู้มีพระคุณต่อประเทศต้องอยู่ในสภาพเช่นนั้น

ชีวิตปัจจุบันของ ดร. ปรีดี พนมยงค์ อ้างว่าง ดำรงชีวิตอยู่ด้วยบำนาญเล็กๆ น้อยๆ อยู่ภายในบ้าน ซึ่งเขาซื้อด้วยเงินที่ขายที่ดินภริยาที่ถนนสาทร เงินที่ได้มาประทังชีวิตก็ด้วยการเขียนบทความขาย หรือจากการจุนเจือของลูกๆ นานๆ จึงจะมีนักศึกษา ผู้ต้องการทราบพงศาวดารการเมืองไปเยี่ยมเยียนสักครั้ง หรือไม่ก็จะมีนักศึกษาที่จบจากธรรมศาสตร์ไปเรียนต่อที่ยุโรปแวะไปเยี่ยมเยียนในฐานะว่าเป็นบุคคลที่เคยก่อตั้งมหาวิทยาลัยแห่งนี้

นักการเมืองของอารยประเทศนั้นเขารู้จักแพ้รู้จักชนะ รู้จักอภัย รู้จักมองคนในแง่ดี และถ้าเรารู้จักมองคนในแง่ดีแล้ว ถ้าเราจะมองกันว่า ดร. ปรีดี พนมยงค์ เป็นคนดีคนหนึ่งที่เป็นกำลังอันสำคัญ ที่ได้นำประชาธิปไตยมาหยิบนำให้ประชาชนชาวไทยเมื่อ ๕๐ ปีที่แล้ว เป็นนักการเมืองที่ต้องถกเถียงการเมืองนานกว่า ๓๐ ปี เป็นหัวหน้าเสรีไทยที่นำประเทศไม่แพ้สงคราม ถ้าเรามองเห็นความดีของท่านแล้วเชิญกลับเข้าประเทศมันจะเสียหายอะไร ถ้ารัฐบาลไทยจะเชิญเข้ามาทั่วโลกจะสรรเสริญเสียอีก เพราะ เซอร์ วินสตัน เชอร์ชิล ก็ดี ลอร์ด หลุยส์ เมาท์เบตแตนท์ ก็ดี จูเอนไพล ก็ดี ต่างถือว่า ปรีดี พนมยงค์ เป็นนักการเมืองที่มีความสำคัญระดับโลก

แล้วถ้ารัฐบาลไทยมองเห็นความสำคัญของท่าน และเชิญท่านกลับ
เข้าประเทศ ทั้งโลกจะมีแซ่ซ้องสรรเสริญกันยิ่งขึ้นไปอีกหรือ ?

PRIDI BANOMYONG
(LUANG PHADIT, PHADIST MANUDHARM)
ANCIEN REGENT ET
ANCIEN PREMIER MINISTRE DE
SIAM (THAÏLANDE)

ma vie mouvementée

ET MES

21 ANS D'EXIL EN CHINE POPULAIRE

此畫為作者所繪

Le célèbre artiste Miao Ho Hsiang Ning en train de peindre l'estampe « Ching-Bienkom » (Censeur en fleurs). Cette estampe a été offerte à l'auteur à l'occasion de son soixantième anniversaire en 1960 avec la dédicace suivante :

« A Monsieur et Madame PRIDI afin qu'ils apprécient avec leur sens artistique ».

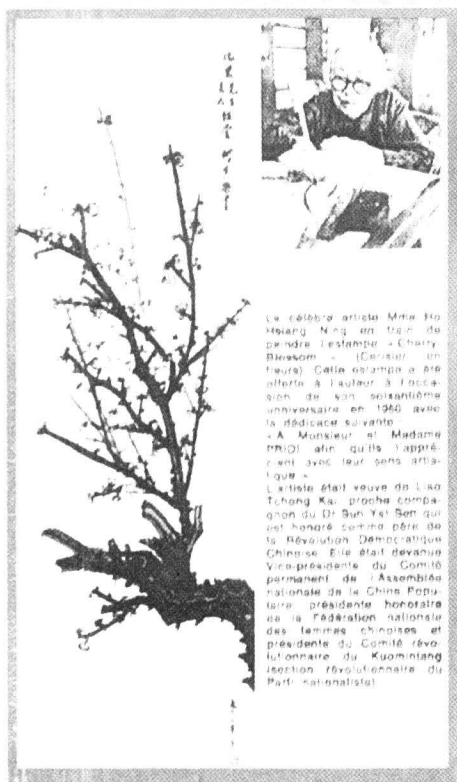
L'artiste était veuve de Liao Tchong Kai, proche compagnon du Dr Sun Yat Sen qui est honoré comme père de la Révolution Démocratique Chinoise. Elle était devenue Vice-présidente du Comité permanent de l'Assemblée nationale de la Chine Populaire, présidente honoraire de la Fédération nationale des femmes chinoises et présidente du Comité révolutionnaire du Kuomintang (section révolutionnaire du Parti Nationaliste).

L'auteur avec Mao Tse-tung

L'auteur avec la machine de repiquage de riz dans une commune populaire

ดร.ปรีดี พนมยงค์ และท่านผู้หญิง พูนสุข พนมยงค์

ท่านผู้หญิง พูนสุข พนมยงค์^(๑)

เมื่อไม่กี่วันมานี้ ได้มีหนังสือพิมพ์บางฉบับลงข่าวการถึงแก่อสัญกรรมของ พลโท ประยูร ภมรมนตรี อดีตรัฐมนตรีหลายสมัย และเป็นหนึ่ง ในคณะราษฎรผู้ก่อการเปลี่ยนแปลงการปกครองเมื่อ พ.ศ. ๒๔๗๕

การตายของ พลโทประยูร เป็นการจบชีวิตที่น่าใจหายคือมีอายุถึง ๘๕ ปีแล้ว ออกจากบ้านมาเบิกเงินที่ธนาคาร ขณะเดินบนฟุตบาทที่ศูนย์การค้าราชประสงค์ได้มีรถเมล์่วงแหกโค้งขึ้นมาทับตายบนฟุตบาทอย่างอเน็จอนาจ

พลโทประยูร ภมรมนตรี เคยเขียนหนังสือเรื่อง ชีวิต ๕ แผ่นดินของข้าพเจ้า ลงพิมพ์ในหนังสือฟ้าเมืองไทยรายสัปดาห์ติดต่อกันมาเป็นเวลานาน สำนักพิมพ์บรรณกิจเทรคคิง จัดพิมพ์เป็นรูปเล่มส่งเข้าประกวดในงานสัปดาห์หนังสือแห่งชาติ จนได้รับรางวัลชมเชยในฐานะหนังสือสารคดีดีเด่นใน พ.ศ. ๒๕๑๕

ต่อมา ดร.ปรีดี พนมยงค์ ได้เป็นโจทก์ยื่นฟ้องกระทรวงศึกษาธิการเป็นจำเลยที่ ๑ ในฐานะผู้ให้รางวัลหนังสือเล่มนี้ และสำนักพิมพ์บรรณกิจเทรคคิง เป็นจำเลยที่ ๒ การยื่นฟ้องนี้ “ไทย

(๑) ลงพิมพ์ใน น.ส.พ. รายวัน ไทยแลนด์ไทม์ หน้า ๕ ฉบับวันที่ ๒๒ สิงหาคม ๒๕๒๕.

แลนด์” ได้เสนอข่าวหน้าหนึ่ง โดยผมเป็นผู้ทำข่าวนี้นี้เมื่อครั้งเดินทางไปเยือนท่านปรีดีที่ฝรั่งเศส นับเป็นหนังสือพิมพ์ฉบับเดียวที่เสนอข่าวนี้นี้

ต่อมา ศาลแพ่งได้ตัดสินคดีนี้เมื่อวันที่ ๗ กรกฎาคม ๒๕๒๕ นี้ให้คดีสิ้นสุด จำเลยทั้ง ๒ ได้ประกาศขอมาต่อ ดร. ปรีดี พนมยงค์ ทาง นสพ. หลายฉบับเมื่อต้นเดือนนี้ พร้อมทั้งกระทรวงศึกษาธิการ ได้ประกาศเพิกถอนรางวัลที่ให้ไว้ในครั้ง พ.ศ. ๒๕๑๘ หมดยกหนังสือ “ชีวิต ๕ แผ่นดินของข้าพเจ้า” จึงกลายเป็นหนังสือที่เชื่อถือไม่ได้แทบทั้งหมด และพลโทประยูรก็จบชีวิตลงไปในระยะที่ใกล้ๆ กัน

ที่นำเรื่องนี้มาเขียนถึง ก็เพราะว่าผู้เขียนหนังสือเล่มนั้น เป็นบุคคลสำคัญในประวัติศาสตร์และในฐานะที่ “ไทยแลนด์” เคยทำข่าวนี้นมาก่อน และอีกอย่างหนึ่งเบื้องหลังคดีประวัติศาสตร์นี้มีสุภาพสตรีท่านหนึ่ง ที่วิ่งเต้นอยู่อย่างสำคัญตลอดมา...สุภาพสตรีที่ว่าคือ ท่านผู้หญิงพูนศุข พนมยงค์

ในช่วงชีวิตของ ท่านผู้หญิงพูนศุข พนมยงค์ นับเป็นสุภาพสตรีที่น่ายกย่องเพราะเป็นผู้มีความสามารถทำการวิ่งเต้น หรือนำเรื่องราวขึ้นฟ้องศาลจนได้รับชัยชนะมาทุกคดี เช่นคดีที่ นสพ. สยามรัฐละเมิดหมิ่นประมาท ก็นำเรื่องขึ้นสู่ศาลและฟ้องร้อง จน ม.ร.ว. คึกฤทธิ์ ปราโมช ต้องประกาศขอขมามาแล้ว แม้เรื่องที่ นายชาติ เอี่ยมกระสินธุ์ เขียนหนังสือใส่ร้ายป้ายสีท่านปรีดี ในกรณีสวรรคตของในหลวงรัชกาลที่ ๘ ก็ได้้นำเรื่องฟ้องศาล จนได้รับชัยชนะมาแล้วเช่นกัน ล่าสุดได้ยื่นฟ้อง กระทรวงศึกษาธิการ และสำนักพิมพ์

บรรณกิจ จนได้รับชัยชนะโดยเด็ดขาดเมื่อปลายเดือนที่แล้ว จนกระทั่งเจ้าตัวผู้เขียนหนังสือเล่มนั้นมาตายจากไป ในระยะที่ใกล้ๆ กัน

ผู้ที่อยู่เบื้องหลังชัยชนะครั้งนี้คือ ท่านผู้หญิงพูนศุข พนมยงค์ เพราะเป็นตัวแทนของ ดร.ปรีดี พนมยงค์ เป็นผู้เดินทางไปมาระหว่าง กรุงเทพฯ – ปารีส เป็นผู้รับมอบอำนาจจากท่านปรีดี และประสานงานกับทนายความ นับเป็นสุภาพสตรีคนหนึ่งที่นำทั้งในความสามารถ ในชีวิตการต่อสู้เพื่อศักดิ์ศรีของครอบครัวของสามีและวงศ์ตระกูล จนการต่อสู้แต่ละครั้งประสบความสำเร็จได้รับชัยชนะทุกครั้งนับเป็นตัวอย่างที่ดีของคุณสุภาพสตรีทุกๆ ไปได้ดีทีเดียว.

กึ่งศตวรรษ ประชาธิปไตย^(๑)

เพื่อเปลี่ยนบรรยากาศจากเรื่องราวที่จำเจ น.ส.พ. ไทยแลนด์-ไทม์ฉบับวันนี้จึงขอแนะนำงานสำคัญงานหนึ่ง เพื่อเป็นสารคดีเบื้องหลังข่าวสำหรับอาทิตย์นี้ ดังต่อไปนี้

งานที่ว่าคืองาน กึ่งศตวรรษประชาธิปไตย ซึ่งจัดขึ้นในวาระครบ ๕๐ ปีเปลี่ยนแปลงการปกครอง โดยสถาบันการศึกษาตัวแทนกลุ่มการเมือง สหภาพแรงงาน กลุ่มและสมาคมอาชีพต่างๆ ตลอดจนนักศึกษาทุกสถาบัน ซึ่งจะจัดให้ยิ่งใหญ่ในโอกาสที่ประเทศไทยได้เริ่มมีระบอบประชาธิปไตยมาครบรอบ ๕๐ ปี ในปีนี้

นายเสวตร เปี่ยมพงศ์สานต์ ประธานคณะกรรมการอำนวยการจัดงาน และ นายชาญ แก้วชูโต ประธานคณะกรรมการดำเนินการจัดงานรวมทั้งประชาชนฝ่ายต่างๆ ได้ร่วมกันแถลงถึงข่าวการจัดงานดังกล่าว เมื่อวันที่ ๑๕ พฤษภาคม ที่ผ่านมาว่า คณะกรรมการจัดงานเห็นว่าประชาธิปไตยในประเทศไทย ซึ่งเริ่มเปลี่ยนแปลงมาตั้งแต่เดือนมิถุนายน พ.ศ. ๒๔๗๕ ได้เวียนมาครบรอบ

(๑) ลงพิมพ์ใน น.ส.พ. รายวัน ไทยแลนด์ไทม์ หน้า ๕ ฉบับวันที่ ๒๓ พฤษภาคม ๒๕๒๕ ในงานนี้ ดร. ปรีดี พนมยงค์ ได้เป็นนักประชาธิปไตยตัวอย่าง.

๕๐ ปี สมควรให้ประชาชนได้ทราบถึงการพัฒนาของการปกครองระบอบดังกล่าว ตั้งแต่เริ่มต้นจนถึงปัจจุบัน และรำลึกถึงคุณงามความดีของ “คณะราษฎร” ผู้ก่อการเปลี่ยนแปลงที่ทำให้ประชาธิปไตยได้เริ่มขึ้น

การจัดงานในครั้งนี้ กำหนดจะมีขึ้นในวันที่ ๒๔-๒๖ มิถุนายนนี้ ที่หอประชุมจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยและบริเวณสนามหญ้าทั้งสองด้าน ซึ่งในงานจะมีการแสดงนิทรรศการและอื่นๆ ประกอบ โดยจัดแสดงให้เห็นถึงระยะเริ่มแรกของประชาธิปไตย การพัฒนา อุปสรรคและความก้าวหน้าของประชาธิปไตย แนวโน้มประชาธิปไตยในปัจจุบันและอนาคต ตลอดจนถึงระบอบประชาธิปไตยที่แท้จริง เพื่อให้ประชาชนเข้ามีส่วนร่วมในการสร้างสรรค์ประชาธิปไตย

ในวันที่ ๒๔ มิถุนายน คณะกรรมการจัดงานจะได้เชิญประธานสภาผู้แทนราษฎรมาเป็นประธานเปิดงาน หลังจากนั้นจะมีการแสดงดนตรีสมัย พ.ศ. ๒๔๗๕ เพลง ๒๔ มิถุนายน และสุนทรพจน์ของนายปรีดี พนมยงค์ รัฐบุรุษอาวุโส ที่ยังมีชีวิตอยู่นอกจากนั้นในวันอื่นๆ จะมีการแสดงดนตรี การอภิปรายที่น่าสนใจ สำหรับในวันที่ ๒๗ มิถุนายน อันเป็นวันสุดท้ายของงานจะมีการประกาศเกียรติคุณนักประชาธิปไตย จำนวน ๕ คน ซึ่งขณะนี้ยังไม่มี การเปิดเผยรายชื่อและในจำนวน ๕ คนนั้น เป็นบุคคลที่ถึงแก่กรรมแล้วก็มี ยังมีชีวิตอยู่ก็มี ฯลฯ ในขณะนี้คณะกรรมการจัดงานกำลังหาทุนด้วยการจำหน่ายดอกกุหลาบประดิษฐ์จำนวน ๕,๐๐๐ ดอก ราคาดอกละ ๑๐ บาท โดยนิสิตนักศึกษาจากจุฬาลงกรณ์

มหาวิทยาลัย มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง จะนำออกจำหน่ายแก่ประชาชนทั่วไปเพื่อใช้เป็นทุนในการจัดงาน ซึ่งต้องเสียค่าใช้จ่ายมากเหมือนกัน

จุดที่น่าสนใจของงานดังกล่าวก็คือ การเปิดเผยความจริงทางการเมืองในอดีตที่น่าสนใจเป็นประโยชน์ในการศึกษาหาความรู้ของคนไทยทุกคนผู้สนใจเหตุการณ์บ้านเมืองและการปกครองระบอบประชาธิปไตยซึ่งกำลังมีอยู่ในปัจจุบันและอนาคต

ในอดีตที่ผ่านมาคนไทยมักไม่ค่อยจะได้รับทราบความจริงทางการเมืองกันมากนัก ถ้าจะทราบก็จะต้องเป็นผู้ที่ศึกษาค้นคว้าจริงๆ เท่านั้น หรือไมกั้ นักการเมืองผู้แสวงอำนาจที่สำคัญสิ้นชีวิตไปหรือหมดอำนาจลงไปแล้ว เราจึงได้ประจักษ์ความจริงว่านักการเมืองคนนั้นๆ ทารุณโหดร้ายหรือคอร์รัปชันมากน้อยเพียงใด

ในงานดังกล่าวจะมีการกล่าวถึง สืทหารเสือ ผู้นำประชาธิปไตยมาให้กับคนไทย ซึ่งประวัติศาสตร์การเมืองได้บันทึกถึงท่านเหล่านั้นไว้ไม่มากนัก และบางคนถูกกลบรัศมีโดยนักการเมืองรุ่นหลังๆ อาทิเช่น พ.อ. พระยาพลพลพยุหเสนา (ยสขณะนั้น) พ.อ. พระยาทรงสุรเดช (เป็นพันเอกจนถึงแก่กรรม) พ.อ. พระยาฤทธิ์อัคเนย์ (เป็นพันเอกจนถึงแก่กรรม) และ พ.ท. พระประสาธิตพิทยายุทธ์ (ยสขณะนั้น)

ประชาธิปไตยของคนไทย ได้มาจาก ๔ นายทหารเสือ ๔ ท่านนี้ โดยทั้ง ๔ ท่านนำทหารเข้ายึดอำนาจการปกครองเมื่อเช้าตรู่ วันที่ ๒๔ มิถุนายน ๒๔๗๕ ซึ่งตรงกับในรัชสมัยของ พระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ ๗ โดย สมเด็จพระเจ้าพี่ยา

เชอกรมพระนครสวรรค์วรพินิต เป็นผู้รักษาพระนครในขณะ
 พระปกเกล้าเสด็จแปรพระราชฐานประทับอยู่ที่พระราชวังไกล
 กังวล หัวหิน เหตุผลในการยึดอำนาจการปกครองครั้งนั้นเป็นเพราะ
 ภาวะเศรษฐกิจเสื่อมโทรม โดยไม่มีทางแก้ไขให้ดีขึ้นมาได้ ข้าราชการ
 เก่าๆ ถูกคัดออกจากราชการกันมาก ตลอดทั้งคนไทยได้มี
 โอกาสไปศึกษาที่ต่างประเทศกันมากขึ้น จึงอยากให้มีการปกครอง
 แบบอารยประเทศคือ การปกครองระบอบประชาธิปไตย โดยมีองค์
 พระมหากษัตริย์เป็นพระประมุข ภายใต้รัฐธรรมนูญเหมือนต่าง
 ประเทศ เช่น ญี่ปุ่น อังกฤษ เป็นต้น

บุคคลสำคัญที่สุดในการยึดอำนาจการปกครองซึ่งนักการ
 เมืองรุ่นหลังๆ พวกกันทำลายชื่อเสียง ทำลายหลักฐานทางประวัติ-
 ศาสตร์ แต่ทำลายไม่หมดคือ พ.อ. พระยาทรงสุรเดช (เทพ พันธุมเสน)
 นายทหารไทยที่ผ่านการศึกษามาจากเยอรมัน ซึ่งในการปฏิวัติใหญ่
 ครั้งนั้น นายทหารผู้นี้เป็นผู้วางแผน และเป็นผู้นำที่แท้จริง ส่วน
 พ.อ. พระยาพหลพลพยุหเสนา นั้นเป็นผู้ที่มีอายุมากกว่าจึงสมมุติ
 ให้เป็นหัวหน้าคณะผู้เปลี่ยนแปลงการปกครองแต่ไม่มีบทบาทใดๆ
 ซึ่งเรื่องนี้บันทึกไว้ในหนังสือมันสมองของโลก และหนังสือ
 วรรณกรรมการเมืองที่เป็นหลักสูตรการศึกษาของคณะรัฐศาสตร์
 จุฬาฯ ในขณะนี้ นอกจากนั้นยังมีหนังสือต่างๆ ยืนยันไว้เป็นหลัก
 ฐานอีกมากมาย อาทิเช่น ชีวิต ๕ แผ่นดินของข้าพเจ้า โดย พลโท
 ประยูร ภมรมนตรี ซึ่งมีบางตอนที่เชื่อถือได้ก็มี ทส. พระยาทรง
 สุรเดช, ชีวิตพระยาทรงฯ ในต่างแดน โดย ตำรวจ กาญจนสิทธิ์
 ฯลฯ หนังสือเหล่านี้เพิ่งมาเปิดเผยในระยะหลังทั้งสิ้น

เพราะการปกครองในระยะหลังๆ ไม่ค่อยจะเป็นประชาธิปไตย
หรือมีแนวโน้มจะเป็นเผด็จการมากขึ้น และมีการเข้าใจผิดกันบาง
ประการ จึงเป็นเหตุให้ พลเอกพระเจ้าวรวงศ์เธอ พระองค์เจ้าบวร
เดชกฤดากร นำทหารจากนครราชสีมา มาบีบบังคับรัฐบาล ทางรัฐ
บาลสมัยนั้นได้แต่งตั้งให้ พ.ต. หลวงพิบูลสงคราม นายทหารที่จบ
วิชาการด้านปืนใหญ่มาจากฝรั่งเศสนำกำลังออกด้านทาน และขับ
ไล่กองทัพของ พระองค์เจ้าบวรเดช และนายทหารผู้จงรักภักดีต่อ
พระปกเกล้าฯ พ่ายแพ้ไป ต่อมา หลวงพิบูลสงคราม จึงเป็นนายก
รัฐมนตรีโด่งดัง จนกระทั่งเป็นนายกรัฐมนตรีมาหลายยุคหลายสมัย

ส่วนพระองค์เจ้าบรมวงศ์เสด็จไปลี้ภัยอยู่ที่ไช้ฉ่งอันเป็นเวลาถึง ๑๖ ปี นายทหารในกองทัพถูกจับกุมคุมขัง ถูกส่งไปเป็นนักโทษปล่อยเกาะตะรุเตา และเกาะเต่าตายอย่างอเน็จอนาถก็มากมาย หนีไปอยู่ไช้ฉ่งอันและเขมรก็มาก อาทิเช่น นายพลตรีพระยาเสนาสงคราม (ม.ร.ว.อิ นพวงศ์) นายพลตรีพระยาจินดาจักรรัตน์ (เจิม อวุธ) นายพลตรีพระยาทรงอักษร (ชวน ชวนะลิขิตกร) นายพันเอกพระยาตรีสิทธิสงคราม (ดั้น ท่าราบ) ท่านผู้นี้ตายในสมรภูมิที่หินลับปากช่อง นครราชสีมา นายพันเอก พระยาตรีสรศักดิ์ (ทองอยู่ ทุตานนท์) และ นายพันโท หลวงจรูญฤทธิไกร (จรูญ โชติกเสถียร) เป็นต้น

ตลอดเวลาที่ผ่านมา บุตรภรรยาของผู้มีความเห็นแตกต่างทางการเมืองเหล่านั้น ได้รับความเดือดร้อน บุตรของนายทหารฝ่ายกบฏถ้าเรียนอยู่โรงเรียนรัฐบาลจะถูกคัดชื่อออก ถ้าเรียนอยู่ต่างประเทศจะถูกเรียกกลับ ในยุคนั้นเป็นยุคของ จอมพล ป. พิบูลสงคราม คนไทยเจอกันในตอนเช้าจะต้องทักทายกันว่า “พิบูลสวัสดิ์” เหมือนกับคนในเยอรมันยุคฮิตเลอร์จอมเผด็จการกำลังปกครองจะต้องทักทายกันในตอนเช้าว่า “ไฮ้ฮิตเลอร์” นักการเมืองผู้ประจบสอพลอจนได้คิดถึงกับยืนยันว่า เห็นรัศมีของจอมพล ป. พิบูลสงครามออกมาเป็นฉัพพรรณรังสี (คือสีเจ็ดชนิด) ที่เดียว

ในยุคแรกที่หลวงพิบูลสงครามเป็นนายกรัฐมนตรีได้มีการจัดตั้งศาลพิเศษพิจารณาวีรชีวิตศัตรูทางการเมืองรวมเดี๋ยว ๑๘ คนบางคนเป็นถึงรัฐมนตรีมาก่อน แต่เป็นผู้ฝากไว้ใน พระยาทรงสุรเดช

ยอดนายทหารผู้เสียสละคงได้กล่าวมาแล้ว ก็ถูกประหารชีวิตไปตามๆ กัน

ที่นำเรื่องนี้มาเขียนก็เพราะว่า เป็นวันครบรอบ ๕๐ ปีของประชาธิปไตยเมืองไทย จึงชักนำให้ผู้อ่านสนใจคิดกันเสียบ้าง เพราะอดีตก็เป็นบทเรียนของปัจจุบันได้ดี และถ้าผู้สนใจประวัติศาสตร์แล้วจะทำให้รู้ว่าประวัติศาสตร์นั้นมักจะซ้ำรอยเสมอ และอีกอย่างหนึ่งผู้เขียนมีความสนใจในเรื่องเหล่านี้เป็นอย่างมาก เคยไปสอบถามเรื่องราวบางเรื่องกับ ดร. ปรีดี พนมยงค์ ถึงปารีสมาแล้ว แม้เมื่อเข้าขอประทานสัมภาษณ์ มจ. ดวงจิต จิตรพงศ์ พระทายาทของ สมเด็จพระยานนริศรานุวัดติวงศ์ เมื่อเร็วๆ นี้ก็ได้รับความรู้เพิ่มเติมในเรื่องนี้อีกหลายประการทีเดียว

ฉะนั้น งานกึ่งศตวรรษประชาธิปไตย ซึ่งจะจัดให้มีขึ้นในวันที่ ๒๔-๒๗ มิถุนายนนี้ ที่หอประชุมจุฬาฯ จึงเป็นงานที่น่าสนใจงานหนึ่งที่ผู้ใฝ่หาความรู้ และความจริงทางสังคมควรจะไปดูไปชมกันทุกคน.

ดร.ปรีดี พนมยงค์

ทรงสนะของ ดร. ปรีดี พนมยงค์ กับงานสมโภชกรุงรัตนโกสินทร์^(๑)

จาก ข้อเขียนของผมเกี่ยวกับงานสมโภชกรุงรัตนโกสินทร์เมื่อไม่นานมานี้และโดยเหตุที่ “ไทยแลนด์” แพร่หลายไปถึงปารีส ประเทศฝรั่งเศส ทำให้ผมได้รับข้อมูลเพิ่มเติมเกี่ยวกับที่มาของกรุงรัตนโกสินทร์จาก ดร. ปรีดี พนมยงค์ ส่งตรงมาจากปารีส นับเป็นเรื่องที่ควรแก่การรับฟังไม่น้อยทีเดียว

ในเอกสารดังกล่าว ซึ่ง ดร. ปรีดี พนมยงค์ เสนอต่อนายกรัฐมนตรีไปแล้วเมื่อเร็วๆ นี้ พอลจะสรุปข้อมูลเกี่ยวกับกรุงรัตนโกสินทร์ได้ว่า ชื่อกรุงรัตนโกสินทร์ไม่ได้มีในรัชกาลที่ ๑ หากแต่เป็นการเปลี่ยนแปลงแก้ไขใหม่ในรัชกาลที่ ๔ นี้เอง พระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว โปรดเกล้าให้ใช้ ร.ศ. หรือ รัตนโกสินทร์ศก เพียง ๒๔ ปีเท่านั้น แต่อีก ๒๓ ปี ต่อมาพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ ๖ ได้ทรงประกาศให้ยกเลิกการใช้รัตนโกสินทร์ศก โดยโปรดฯ ให้ใช้พุทธศักราชแทน ตั้งแต่วันที่ ๑ เมษายน พ.ศ. ๒๔๕๖

ถ้าหากจดหมายที่ ดร. ปรีดี ส่งถึง พลเอกเปรม ติณสูลานนท์ และที่เป็นข่าวทางสถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทยเมื่อเร็วๆ

(๑) ลงพิมพ์ใน น.ส.พ. รายวัน ไทยแลนด์ไทม์ หน้า ๘ ฉบับวันที่ ๑๘ เมษายน ๒๕๒๕.

นี้นั้น ผมได้รับสำเนาจดหมายนั้นด้วย ซึ่งตอนหนึ่งในจดหมายนั้น
 ดร. ปรีดี เขียนมาถึงรัฐบาลว่า

“ข้าพเจ้าเห็นสมควรอย่างยิ่งที่จะฉลองวันสถาปนาราชการ
 ที่ ๑ แห่งพระราชวงศ์จักรี เป็นพระมหากษัตริย์ไทย (สยาม) ครบ
 รอบ ๒๐๐ ปี ณ วันที่ ๖ เมษายน พ.ศ. ๒๕๒๕ แต่เอกสารของรัฐบาล
 และองค์การของรัฐบาลซึ่งข้าพเจ้าได้รับแจกมานั้น ฉบับภาษาไทย
 เรียกว่า “สมโภชกรุงรัตนโกสินทร์ ๒๐๐ ปี และภาษาอังกฤษ
 เรียกว่า “RATTANAKOSIN BICENTENNIAL 1982” ทั้งนี้
 เอกสารดังกล่าวนี้ได้อ้างอิงคำบอกเล่าและข้อเขียนของหลาย
 บุคคลเอาไว้ แต่มิได้อ้าง “เอกสารหลักฐานแท้จริง” ทางประวัติศาสตร์
 ที่แสดงชัดแจ้งว่า ชื่อกรุงรัตนโกสินทร์นั้นมีได้บัญญัติขึ้น
 ในรัชกาลที่ ๑ ข้าพเจ้าเห็นว่าเป็นเรื่องสำคัญแห่งประวัติศาสตร์ของ
 ชาติไทย ดังนั้นข้าพเจ้าจึงขอเสนอให้ท่านกับคณะรัฐมนตรี และ
 มวลราษฎรไทย โปรดสอบสวนประวัติศาสตร์ที่แท้จริงเพื่อฉลอง
 วันครบรอบ ๒๐๐ ปีของกรุงรัตนโกสินทร์ให้ถูกต้อง”

“ในการวินิจฉัยความจริง ทางประวัติศาสตร์นั้น ข้าพเจ้า
 ขอเสนอให้ท่านกับคณะรัฐมนตรีและมวลราษฎรไทย คำนึงเป็น
 เบื้องต้นถึงความหมายของคำว่า “ประวัติศาสตร์” ตามพจนานุกรม
 ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. ๒๔๙๖ ได้ให้ความหมายไว้ว่า “ประวัติ-
 ศาสตร์ น. วิชาว่าด้วยเหตุการณ์ที่เป็นมา, เรื่องราวของประเทศชาติ
 ตามที่จดเป็นหลักฐานไว้”

“ทั้งนี้แสดงชัดแจ้งอยู่แล้วว่า เรื่องราวที่มีผู้จดไว้นั้นต้องเป็นสิ่งที่ “จดเป็นหลักฐาน” พิสูจน์ได้ว่าเป็นความจริง มิใช่ใครเขียนเรื่องใดไว้ก็เชื่อว่าเป็นหลักฐานได้ทันที ซึ่งยังมีผู้หลงเข้าใจผิดเช่นนั้นอยู่เป็นจำนวนมาก จึงหลงเชื่อเรื่องที่ผู้เขียนตามคำบอกเล่า หรือเรื่องที่เข้าลักษณะเป็น “นิยายอิงประวัติศาสตร์” นั้นว่าเป็นความจริงทางประวัติศาสตร์ ดังนั้น วิทยาศาสตร์ทางประวัติศาสตร์ จึงได้มีสาขาวิชาที่แปลเป็นไทยว่า “วิธีใช้เหตุผลทางวิทยาศาสตร์เพื่อสอบสวนหาความจริง” ซึ่งเรียกเป็นศัพท์อังกฤษว่า ‘เมโธโดโลจี’ (METHODOLOGY) อันเป็นสาขาหนึ่งแห่งตรรกวิทยา พร้อมทั้งอาศัยที่มาแห่งวัตถุทางประวัติศาสตร์ เพื่อพิสูจน์ว่า สิ่งใดที่จดนั้นเป็นการจดตามความจริงหรือเป็นการบิดเบือนความ และจดขึ้นในเวลามีเหตุการณ์, ใกล้ชิดเหตุการณ์เพียงใด, โดยบุคคลใด, มีเหตุผลใด ฯลฯ ที่พิสูจน์ได้ว่าเป็นความจริงทางประวัติศาสตร์”

ในเอกสารทางประวัติศาสตร์ที่เก่าที่สุด คือจากหนังสือ “กฎหมายตราสามดวง” ซึ่งเป็นหนังสือเก่าแก่ที่สุดตั้งแต่แรกสร้างกรุงเทพฯ ที่พระบาทสมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลกโปรดเกล้าฯ ให้เขียนขึ้นมานั้นเรียกชื่อเมืองหลวงว่า “กรุงเทพมหานครราชดิศริอยุธยา” และในการทำหนังสือสัญญากับต่างประเทศก็ใช้ชื่อนครหลวงอย่างนี้เช่นใน ค.ศ. ๑๘๓๓ พระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัวได้ทำสัญญากับสหรัฐอเมริกาใช้คำว่า CITY OF SIA-YAR’ HIA คือเรียกชื่อเฉพาะตอนท้ายของกรุงเทพมหานคร

ฉะนั้นถ้าพิจารณาตามข้อเสนอของ ดร. ปรีดี กันแล้ว หรือตามหลักฐานทางประวัติศาสตร์ที่เก่าแก่กันจริงๆ แล้ว ชื่อของกรุงรัตนโกสินทร์ ที่แท้จริงคือ กรุงเทพมหานครหรืออยุธยา ตามที่จารึกในใบลานหนังสือกฎหมายตราสามดวง หรือที่พระมหากษัตริย์ก่อนรัชกาลที่ ๔ ขึ้นไปใช้ทำสัญญาค้าขายกับต่างประเทศจึงจะถูกต้องแน่นอน

ที่ ดร. ปรีดี พนมยงค์ ได้เสนอเรื่องนี้มายังรัฐบาลก็เพราะท่านยังถือตำแหน่ง รัฐบุรุษอาวุโส ตามพระบรมราชโองการที่ประกาศในราชกิจจานุเบกษาลงวันที่ ๘ ธันวาคม พ.ศ. ๒๔๘๘ ที่ว่า “จึงมีพระบรมราชโองการโปรดเกล้าฯ ยกย่อง นายปรีดี พนมยงค์ ไว้ในฐานะรัฐบุรุษอาวุโสและให้มีหน้าที่รับปรึกษาราชการแผ่นดิน” ซึ่งพระบรมราชโองการนี้ยังมีผลบังคับใช้ถูกต้องตามกฎหมาย ท่านจึงให้ข้อเสนอแนะนี้มา แม้ว่ามาถึงล่าช้าจนงานเกือบจะเลิกไปแล้ว แต่ก็เป็นเรื่องน่าคิดสำหรับนักการเมือง, นักวิชาการ, นักประวัติศาสตร์ หรือคนไทยผู้สนใจในความเป็นมาของประเทศตัวเองได้ไม่น้อยทีเดียว เป็นเรื่องที่น่าคิดว่าชื่อกรุงรัตนโกสินทร์แรกเริ่มเดิมทีเรียกกันแน่นอนอย่างนั้นหรือไม่ หรือว่าเรียกกันหลายชื่อ หรือว่ามาเรียกกันแน่นอนในภายหลัง นับว่าเป็นเรื่องที่น่าศึกษาไม่น้อย.

ดร.ปรีดี พนมยงค์

อันเนื่องมาจากหนังสือ “มหाराชและรัตนโกสินทร์” ของ ดร.ปรีดี พนมยงค์

หลังจากที่ท่านปรีดี พนมยงค์ ทำหนังสือถึงนายกรัฐมนตรี พลเอกเปรม ติณสูลานนท์ แล้ว และตอนหลังมีผู้จัดพิมพ์สำเนาจดหมายนั้นเป็นรูปเล่ม ให้ชื่อว่า “มหाराชและรัตนโกสินทร์” เนื้อความในหนังสือเล่มนั้นก็คือสำเนาจดหมายของท่านปรีดีนั่นเอง สรุปความได้ว่าเรื่องการถวายพระนามพระมหากษัตริย์ไทยเป็นมหाराชอย่างฝรั่งนั้นเป็นการไม่สมควร และเรื่องของชื่อกรุงรัตนโกสินทร์นั้นยังมีการใช้ที่สับสน ไม่แน่นอนนัก

หลังจากหนังสือเรื่อง “มหाराชและรัตนโกสินทร์” แพร่หลายออกไป ทำให้มีผู้วิพากษ์วิจารณ์ไปว่า “เรื่องอะไรของนายปรีดี?” และบางคนได้พยายามหาหลักฐานมาโต้แย้ง หรือพยายามที่จะมองท่านปรีดีในแง่ร้ายมากมาย

อันที่จริงพระบรมราชโองการลงวันที่ ๘ ธันวาคม พุทธศักราช ๒๔๘๘ ซึ่งมี ม.ร.ว. เสนีย์ ปราโมช นายกรัฐมนตรีเป็นผู้รับสนองพระบรมราชโองการที่ว่า “ให้ (ท่านปรีดี) มีหน้าที่รับปรึกษาราชการแผ่นดินเพื่อความวัฒนาถาวรของชาติสืบไป” ยังเป็นพระบรมราชโองการที่ถูกต้องตามกฎหมาย ท่านจึงได้ให้ความเห็นตามหน้าที่ โดยในหนังสือเล่มนั้นจะไม่มีเนื้อหาสาระเสียเลย บางสิ่งบางอย่างเป็นความรู้ที่คนทั่วไปยังไม่รู้ก็มีมาก และเรื่องการถวายพระนามพระมหากษัตริย์ไทยเป็นมหाराชนั้น ท่านปรีดี ได้คัดค้าน

มาตั้งแต่ พ.ศ. ๒๔๗๕ แล้ว โดยถือว่าพระมหากษัตริย์ไทย มีพระเกียรติยศสูงกว่ามหาราชอยู่แล้ว ในหนังสือเล่มนั้นเป็นการยืนยันอุดมคติของท่านเมื่อ ๕๐ ปีที่แล้วมาอีกด้วย

ส่วนชื่อของกรุงรัตนโกสินทร์นั้น ถ้าจะดูตามหลักฐานที่ท่านปรีดี เสนอมาแล้วนับได้ว่าการเรียกที่ไม่แน่นอนจริงๆ มีหลักฐานทั้งภาษาไทยและภาษาต่างประเทศที่ท่านเสนอไว้นับว่ามีอยู่จริงๆ และก็เรียกอย่างสับสนวุ่นวายจริงๆ ในเมื่อมาเรียกกันให้แน่นอนในภายหลังก็นับว่าเป็นการดี ในจดหมายที่ท่านมีถึงนายกรัฐมนตรีนั้นท่านเพียงให้แง่คิดว่าแรกเริ่มเดิมทีชื่อรัตนโกสินทร์ใช้กันมาอย่างไม่แน่นอนเท่านั้น นับเป็นการให้คำปรึกษาเกี่ยวกับประเทศชาติตามหน้าที่ของรัฐบาลอาวุโสที่มีอยู่ในพระบรมราชโองการเท่านั้น

ส่วนที่มีผู้วิพากษ์วิจารณ์ว่าท่านใช้ราชาศัพท์ไม่ถูกต้องนั้น อาจจะเป็นเพราะความเป็น “รัฐบาลอาวุโส” และความเป็นนักปฎิวัติของท่านก็ได้ ท่านจึงได้ใช้เช่นนั้น เหมือนสังคมไทยสมัยก่อนพวกเจ้ามักเรียนกราชฎรทั่วไปว่า “ไพร่” แต่หลังจากท่านปรีดีทำการปฎิวัติแล้วคำว่า “ไพร่” ก็หายไป ศัพท์ต่างๆ นั้นไม่สำคัญสำหรับนักปฎิวัติเท่าใดนัก อย่างคำว่า “ปฎิวัติ” ซึ่งคนไทยส่วนมากเรียกกัน แต่ท่านปรีดี พนมยงค์ เรียกว่า “อภิวัฒน์” ฉะนั้น นักปฎิวัติ หรือ นักอภิวัฒน์^(๑) อย่างท่านปรีดี จะต้องเปลี่ยนแปลงได้เสมอ

(๑) ดูการใช้ศัพท์ใหม่ๆ ในบทความเรื่อง ความเป็นอนิจจังของสังคม ในหนังสืออนุสรณ์ปาล พนมยงค์, กรุงเทพมหานคร, อมรินทร์การพิมพ์ ๒๕๒๕.

และสำหรับท่านไม่ได้เห็นว่าเสียหายอะไร เพราะแม้แต่ชื่อประเทศสยาม จอมพล ป. พิบูลสงคราม ยังเปลี่ยนชื่อเป็นประเทศไทยได้, สรรพนามที่พวกเจ้าใช้แทนตัวเองว่า “ฉัน” นั้น จอมพล ป. ยังใช้ให้ราษฎรไทยทุกคนใช้แทนตัวเองได้ หรือแม้แต่ใช้กับพวกเจ้าก็ยังได้

ในสมัยรัฐบาลของนักปฏิวัติอย่าง จอมพล ป. พิบูลสงคราม ยังถอดถอนพระอิสริยยศของ กรมขุนชัยนาทนเรนทร (พระองค์เจ้ารังสิตประยูรศักดิ์) พระเจ้าลูกยาเธอในรัชกาลที่ ๕ ลงเป็น “นายรังสิต ประยูรศักดิ์ ณ อยุธยา” จับใส่คุกบางขวางแล้วใช้ศัพท์สามัญก็ยังทำได้ แต่ท่านปรีดีไม่ได้รังแกพวกเจ้าถึงขนาดนั้น เมื่อสมัยสงครามโลกครั้งที่ ๒ ท่านยังได้อพยพพวกเจ้านาย มีสมเด็จพระพันวัสสาอัยิกาเจ้า และเจ้านายที่สำคัญไปไว้ที่พระราชวังบางปะอินเพื่อให้พ้นภัยจากระเบิด และในสมัยรัฐบาลของท่านก็ได้เสนอพระนามของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวรัชกาลปัจจุบันเพื่อสืบสันตติวงศ์สืบต่อจากพระเชษฐาธิราชอีกด้วย ประเด็นนี้ทำไมถึงมองข้ามกัน ไปมองแค่จุดเล็กๆ เป็นการคอยจับผิดที่น่าทุเรศที่สุด

การที่มีผู้คอยจับผิดท่านในเรื่องเล็กๆ น้อยๆ ดังกล่าว ตามที่มีผู้คอยชักใยอยู่เบื้องหลัง หรือเชื่อตามคำเล่าลือนั้นเป็นการอคติแก่ท่านเปล่าๆ ขอให้คิดเสียว่าท่านปรีดี พนมยงค์ เป็นผู้รักประเทศชาติ ต้องการให้ประเทศชาติเปลี่ยนแปลงไปในทางที่ดี ต้องการปฏิวัติให้ประเทศไทยเลิกระบอบสมบูรณาญาสิทธิราชอันล้าหลัง มาใช้การปกครองระบอบประชาธิปไตย ต้องการเปลี่ยนแปลง

หลักเศรษฐกิจในไทยเพื่อความสุขสบายของคนไทยโดยเสมอภาคกัน ไม่เหลื่อมล้ำต่ำสูงจนเกินไป อย่างสมัยก่อน และท่านก็จงรักภักดีต่อพระมหากษัตริย์ ไม่ต้องการให้เปลี่ยนแปลงเกี่ยวกับสถาบันนี้เท่าใดนักดังจะเห็นได้จากเมื่อยึดอำนาจจากกษัตริย์ได้เมื่อครั้งปฏิวัติใหญ่ พ.ศ. ๒๔๗๕ ก็ไม่ได้เปลี่ยนแปลงระบบการปกครองโดยมีพระมหากษัตริย์เป็นพระประมุขแต่อย่างใด

ฉะนั้นในหนังสือ “มหाराชและรัตนโกสินทร์” ที่มีการใช้ราชาศัพท์ผิดพลาดจากที่คนทั่วไปใช้อยู่จึงเป็นเรื่องที่ภาษาสมัยนี้เรียกว่า “เรื่องจิบจ้อย” เสียเหลือเกิน ถ้าจะมองกันในแง่ดีแล้ว ในหนังสือ “มหाराชและรัตนโกสินทร์” มีอะไรที่เป็นสารประโยชน์อยู่มากมายทีเดียว น่าสนใจและน่าภูมิใจที่เรามีคนที่รักษาดีอย่างแท้จริง เรามีอดีตผู้นำของชาติที่มีวัย ๘๐ ปีเศษแล้ว และยังปฏิบัติหน้าที่ “ปรีกษาราชการแผ่นดินเพื่อความวัฒนาถาวรของชาติ” อยู่อีก

คนไทยนั้นถ้าพยายามมองคนในแง่ดีกันเสียบ้างสังคมไทยก็จะดีมากกว่านี้แน่นอน.

นายเลียง พนมยงค์
บิดา ดร.ปรีดี พนมยงค์

ชีวประวัติ และ ผลงานของ ท่านปรีดี^(๑)

ข้าพเจ้าได้เขียนเรื่องราวของท่านปรีดีลงพิมพ์ใน น.ส.พ. หลายตอนจึงใคร่ขอเสนอประวัติและผลงานของท่านไว้เพื่อชนรุ่นหลังจะได้ทราบดังต่อไปนี้

ท่านปรีดี พนมยงค์ เป็นบุตรของ นายเสียง กับ นางตูกจันทร์ พนมยงค์ เกิดเมื่อวันที่ ๑๑ พฤษภาคม พ.ศ. ๒๔๔๓ (ค.ศ. ๑๙๐๐) ณ บ้านวัดพนมยงค์ ตำบลท่าวาสกรี อำเภอรุ่งเก่า จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ในปฐมวัยได้เริ่มศึกษาหนังสือไทยที่บ้านครูแสง ตำบลท่าวาสกรี แล้วย้ายไปศึกษาต่อที่บ้านหลวงปราณีฯ (เปี่ยม) อำเภอท่าเรือจนกระทั่งอ่านออกเขียนได้แล้วเข้าศึกษาที่โรงเรียนวัดรวก ซึ่งสมัยนั้นเป็นโรงเรียนรัฐบาลประจำอำเภอท่าเรือ สอบไล่ได้ชั้น ๑ แห่งประโยค ๑ (ตามหลักสูตรกระทรวงธรรมการสมัยนั้นที่จำแนกการศึกษาสามัญออกเป็น ๓ ประโยคๆ ละ ๔ ชั้น ยังไม่ได้จำแนกเป็นชั้นมูล, ประถม, มัธยม)

ต่อมากระทรวงธรรมการได้จัดหลักสูตรใหม่ เป็นชั้นมูล ประถม มัธยม จึงย้ายไปศึกษาที่โรงเรียนวัดศาลาปูน อำเภอรุ่งเก่า

(๑) เรียบเรียงจากหนังสือ “ชีวประวัติย่อของนายปรีดี พนมยงค์” ฉบับพิมพ์ครั้งแรกที่ปารีส สิงหาคม ๒๕๒๕.

สอบไล่ได้ชั้นประถมบริบูรณ์ตามหลักสูตรใหม่แล้วย้ายไปศึกษาชั้นมัธยมศึกษาที่โรงเรียนวัดเบญจมบพิตรแล้วย้ายไปศึกษาต่อที่โรงเรียนตัวอย่างมณฑลกรุงเก่าจนสอบไล่ได้ชั้นมัธยม ๖ (ซึ่งเป็นชั้นสูงสุดสำหรับหัวเมือง) แล้วไปศึกษาต่อที่โรงเรียนสวนกุหลาบอีก ๖ เดือน จึงลาออกเพื่อกลับไปช่วยบิดาท่านาที่อยู่ชานาจนได้รับความรู้ทางปฏิบัติเป็นอันมากจากชาวนา

ในปี พ.ศ. ๒๔๖๐ ได้เข้าศึกษาต่อที่โรงเรียนกฎหมายกระทรวงยุติธรรม และศึกษาภาษาฝรั่งเศสที่เนติบัณฑิตยสภา โดยอาจารย์ เลเดแกร์ (E. LADEKER) ที่ปริยาศาลต่างประเทศเป็นผู้สอน จนถึงปี พ.ศ. ๒๔๖๒ สอบไล่วิชากฎหมายชั้นเนติบัณฑิตได้ แต่ตามข้อบังคับสมัยนั้นยังเป็นเนติบัณฑิตไม่ได้เพราะยังมีอายุไม่ครบ ๒๐ ปีบริบูรณ์ ต้องรอนจนถึงมีอายุครบ ๒๐ ปีบริบูรณ์ใน พ.ศ. ๒๔๖๓ จึงได้เป็นสมาชิกสามัญแห่งเนติบัณฑิตสภา

ในระหว่างที่เป็นนักเรียนกฎหมายได้รับราชการและมีกิจกรรมพิเศษ ในปี พ.ศ. ๒๔๖๐ - ๒๔๖๑ เป็นเสมียนสำนักงานทนายความ พระวิจิตรมนตรี (สุด กุณฑลจินดา) อดีตอธิบดีศาลมณฑลชุมพร และอดีตผู้ช่วยเจ้ากรมพระธรรมนูญทหารบก ในปี พ.ศ. ๒๔๖๒ - ๒๔๖๓ เป็นเสมียนโทกรมราชทัณฑ์ และในระหว่างนั้นได้รับอนุญาตพิเศษเป็นทนายความว่าความบางคดีอีกด้วย

ในปี พ.ศ. ๒๔๖๓ ได้รับการคัดเลือกจากกระทรวงยุติธรรมให้ทุนไปศึกษาวิชากฎหมายที่ประเทศฝรั่งเศส โดยเริ่มแรกได้ศึกษาภาษาฝรั่งเศสและความรู้ทั่วไปที่วิทยาลัย (Lycee) กอง (Caen) และศึกษาพิเศษจากอาจารย์ เลบอนนัวส์ (Lebonnois) ซึ่ง

เป็นเลขาธิการสถาบันครุศาสตร์ระหว่างประเทศ (Institut Pedagogique International) จากนั้นได้ศึกษาวิชากฎหมายที่มหาวิทยาลัยกอง (Caen) สอบไล่ได้ปริญญารัฐเป็น “บาเชอลิเออร์” กฎหมาย (Bachelier en Droit) และสอบไล่ได้ปริญญารัฐเป็น “ลิซองซีเอ” กฎหมาย (Licence en Droit) จากนั้นได้เข้าศึกษาต่อที่มหาวิทยาลัยปารีส สอบไล่ได้ปริญญารัฐเป็น “ดุษฎีบัณฑิตกฎหมาย” (Docteur en Droit) ฝ่ายนิติศาสตร์ (Sciences Juridiques) และสอบไล่ได้ประกาศนียบัตรการศึกษาชั้นสูงในทางเศรษฐกิจ (Diplome d'Etudes Supérieures d'Economie Politique)

เมื่อครั้งยังเป็นนักศึกษาที่ฝรั่งเศสคือในปี พ.ศ. ๒๔๖๖ - ๒๔๖๗ ได้ร่วมมือกับนักเรียนไทยในฝรั่งเศสกับสวิตเซอร์แลนด์ และนักเรียนไทยในประเทศอื่น ส่วนที่ขึ้นต่อสถานทูตสยามกรุงปารีสตั้งเป็นสมาคมอันหนึ่งอันเดียวกันชื่อว่า “สามัคยานุเคราะห์สมาคม” โดยได้รับเลือกเป็นเลขาธิการสมาคมคนแรก ในปี พ.ศ. ๒๔๖๘ ได้รับเลือกเป็นสภานายกสมาคม และในปี ๒๔๖๙ ได้รับเลือกตั้งเป็นสภานายกสมาคมอีกครั้งหนึ่ง

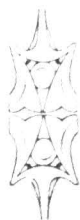
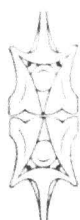
ในการก่อตั้ง “สามัคยานุเคราะห์สมาคม” ที่ฝรั่งเศสนี้ ท่านปรีดีได้ริเริ่มที่จะแปลงสมาคมให้เป็นสหภาพแรงงาน และการต่อสู้ท่านอัครราชทูตสยามสมัยนั้นซึ่งเป็นตัวแทนของระบบสมบูรณาฯ ซึ่งอัครราชทูตสยามประจำกรุงปารีสสมัยนั้นคือ พระองค์เจ้าอรุณศักดิ์กฤดากร โดยการประชุมประจำปีในระหว่างปีภาคฤดูร้อน พ.ศ. ๒๔๖๘ ที่คฤหาสน์ตำบลลาเครตต์ ในการประชุมครั้งนี้ ท่าน

ปรีดีเห็นว่าผลสรุปที่ได้จากการประชุมเมื่อปีที่แล้วนั้น เพื่อนนักเรียนส่วนมากได้ก้าวเข้าสู่แนวทางสมาคมการเมืองเพื่อระบบประชาธิปไตย ฉะนั้นในการประชุมประจำปีครั้งที่ ๓ สำหรับ ค.ศ. ๑๙๒๖ นั้น คณะกรรมการสมาคมฯ จึงได้จัดให้มีการปาฐกถาการเมืองมากกว่าปีที่แล้ว เพื่อปรารภนาให้สมาคมก้าวไปอีกก้าวหนึ่งในการร่วมกันต่อสู้ท่านอัครราชทูต ซึ่งเป็นตัวแทนของรัฐบาล (สมบูรณาฯ) เพราะท่านปฏิบัติการณ์ไม่เหมาะสมหลายประการ

ในการประชุมครั้งนั้น ท่านปรีดีได้เสนอให้ที่ประชุมอภิปรายถึงกิจกรรมของท่านอัครราชทูตที่เพื่อนนักเรียนเห็นว่าไม่เหมาะสมอย่างไรบ้าง ครั้นแล้วท่านปรีดีจัดให้มีการอภิปรายถึงวิธีจ่ายเงินกระเป๋ (Pocket Money) และเงินค่าใช้จ่ายสำหรับความเป็นอยู่ที่นักเรียนส่วนมากไม่ได้รับเท่าที่ควร เพราะเงินแฟรงค์มีค่าตกต่ำอยู่เรื่อยๆ นักเรียนส่วนมากทราบอยู่แล้วว่า ขณะนั้นสถานทูตให้ท่านปรีดีเป็นนักเรียนชั้น “อาวุโสสูง” (Super Senior) ที่ได้เงินเดือนจากสถานทูตมากกว่านักเรียนอาวุโสธรรมดา และการศึกษาของท่านปรีดีก็จะสำเร็จชั้นปริญญาเอกภายในเวลาอีกไม่กี่เดือน ฉะนั้น ท่านปรีดีจึงไม่มีเหตุเฉพาะตัวที่จะก่อเรื่องเกี่ยวกับประโยชน์ส่วนตน หากท่านปรีดีมีความเห็นแก่ความเป็นอยู่ของนักเรียนส่วนมากที่จะต้องเรียนอยู่ในฝรั่งเศสต่อไป ท่านปรีดีจึงเสนอที่ประชุมทำหนังสือยืนยันต่อท่านอัครราชทูตเพื่อขอให้พิจารณาเพิ่มเติมเงินค่าใช้จ่ายให้แก่นักเรียนที่ได้เงินกระเป๋หรือเงินเดือนน้อย และขอให้จ่ายเป็นเงินปอนด์ตามงบประมาณที่สถานทูตได้รับจากกรุงเทพฯ

ในการกระทำเพื่อส่วนรวมของนักเรียนไทยในยุโรปครั้งนั้น พระองค์เจ้าจุลธวัชกิติธาดา อัครราชทูตจึงได้โทรเลขด่วนถึงกระทรวงการต่างประเทศขอให้ นำความกราบบังคมทูลพระบาทสมเด็จพระปกเกล้าฯ ส่งตัวท่านปรีดีกลับประเทศโดยด่วนตามเหตุผลที่ท่านอัครราชทูตกล่าวหาว่าทำการประทุษร้ายเป็นหัวหน้าสหภาพแรงงานโดยยุยงนักเรียนเรียกร้องเงินกระเป๋าหรือเงินเดือนเพิ่มขึ้น ปฏิบัติการโดยขัดคำสั่งอัครราชทูต ฯลฯ ท่านปรีดีกับสมาชิกแห่งสมาคมฯ ก็ได้ถวายฎีกากราบบังคมทูลพระบาทสมเด็จพระปกเกล้าฯ ได้แย้งคำกล่าวหาของท่านอัครราชทูต แต่พระบาทสมเด็จพระปกเกล้าฯ ได้ทรงมีพระบรมราชวินิจฉัยถูกต้องแล้วว่าท่านปรีดีต้องรับผิดชอบในการที่จะเผยแพร่สมาคมของนักศึกษาให้เป็นสหภาพแรงงาน

การเรียกร้องความเป็นธรรมของท่านปรีดีและสมาชิกแห่งสมาคมนักเรียนไทยในยุโรปครั้งนั้น ผลปรากฏว่ามีการตัดสินใจให้ท่านปรีดีเป็นผู้ผิด ให้กระทรวงต่างประเทศเรียกตัวกลับประเทศสยามทั้งที่ใกล้จะเรียนจบชั้นสูงสุดชั้นปริญญาเอกอยู่แล้ว ในที่สุดนายเสียง พนมยงค์ ผู้เป็นบิดาของท่านปรีดีก็ได้ทูลเกล้าฯ ถวายฎีกาต่อพระบาทสมเด็จพระปกเกล้าฯ เพื่อขอความกรุณาเลื่อนเวลาที่จะเรียกตัวท่านปรีดีกลับ รอจนกว่าสอบปริญญาเอกหมดกฎหมายเสียก่อน แต่ต้องให้ทำหนังสือขอประทานโทษพระองค์เจ้าจุลธวัชกิติธาดา และให้ทำทานบนว่าจะอยู่ในถ้อยคำต่อไป (ดูเอกสารอันหนึ่งนี้ได้จากหนังสือชีวประวัติย่อของนายปรีดี พนมยงค์ ฉบับพิมพ์ที่ปารีส เมื่อเดือนสิงหาคม พ.ศ. ๒๕๒๕)

H.R.H. PRINCE CHAROON.

SIAMESE REPRESENTATIVE AT PARIS. SIGNED TREATY OF VERSAILLES AND ALSO LATEST TREATY WHEREBY FRANCE COMES INTO LINE AS REGARDS EXTRA-TERRITORIALITY. VERY FLUENT IN ENGLISH, HE IS A FULLY QUALIFIED BARRISTER IN THE ENGLISH LAW SCHOOLS, AND WAS RECOGNISED AS A MOST ABLE MINISTER OF JUSTICE HERE BEFORE BEING TRANSFERRED TO THE DIPLOMATIC SERVICE.

พระองค์เจ้าจรัญศักดิ์กฤษดากร,
อรรคราชทูตแทนรัฐบาลสยามประจำกรุงปารีส

พระองค์เจ้าจรัญศักดิ์กฤษดากร

ผลงานในฐานะ ผู้ริเริ่มเปลี่ยนแปลงการปกครอง

ในฐานะนายกสมาคม “สามัคยานุเคราะห์สมาคม” ท่านปรีดีจึงได้ร่วมกับเพื่อนอีก ๖ คน รวมเป็น ๗ คน ประชุมก่อตั้ง “คณะราษฎร” ครั้งแรกที่กรุงปารีสเมื่อเดือนกุมภาพันธ์ ค.ศ. ๑๙๒๗ (ปฏิทินไทยขณะนั้นเป็น พ.ศ. ๒๖๔๙ ปฏิทินไทยปัจจุบันเป็น พ.ศ. ๒๔๙๐) โดยมีผู้เข้าร่วมประชุมครั้งแรกคือ ๑. ร.ท. ประยูร ภมรมนตรี (นายทหารกองหนุน) ๒. ร.ท. แปลก จีตะสังคะ (นักศึกษาโรงเรียนนายทหารปืนใหญ่ฝรั่งเศส) ๓. ร.ต. ทศนัย มิตรภักดี (นักศึกษาโรงเรียนนายทหารม้าฝรั่งเศส) ๔. นายตัว ลพานุกรม (เดิมศึกษาในเยอรมนีสมัยพระเจ้าไกเซอร์วิลเลียมที่ ๒ ต่อมาเมื่อสยามประกาศสงครามกับเยอรมัน นายตัวฯ ถูกรัฐบาลเยอรมันจับไปเป็นเชลยศึก ต่อมาเยอรมันทำสัญญาหยุดยิงกับพันธมิตร นายตัวฯ ได้รับการปล่อยตัวแล้วเดินทางมาฝรั่งเศสสมัครเป็นทหารอาสาไทยได้รับยศเป็นจ่านายสิบ เสร็จสงครามแล้วไปศึกษาปริญญาเอกทางวิทยาศาสตร์ที่มหาวิทยาลัยในสวิตเซอร์แลนด์) ๕. หลวงศิริราชไมตรี นายเดิม จรูญ สิงหนเสนี (อดีตนายสิบตรีกองทหารอาสาสงครามโลกครั้งที่ ๑) ผู้ช่วยสถานทูตสยามประจำกรุงปารีส ๖. นายแนบ พหลโยธิน (เนติบัณฑิตอังกฤษ หลานอ้าวพระยาพหลพลพยุหเสนา-พจน์) และ ๗. ท่านปรีดี พนมยงค์

ทั้ง ๗ คนนี้ ถ้าพิจารณาตามรูปการณ์แล้วจะเห็นได้ว่า ท่าน ปรีดี พนมยงค์ เป็นนายกสมาคมนักเรียนไทยในยุโรปเวลานั้น ท่านเป็นผู้ริเริ่มสิ่งต่างๆ ดังกล่าวมาแล้วข้างต้น ท่านจึงเป็นหัวหน้าของ คณะราษฎร โดยแน่นอน ต่อมาสมาชิกคณะราษฎรได้เพิ่มขึ้นตามลำดับ

ระยะหลังมีผู้กล่าวโจมตีคณะราษฎรว่าไม่มีราษฎรที่แท้จริงเข้าร่วมรู้เห็นเป็นใจกับการปฏิวัติครั้งนั้นเลย เรื่องนี้ท่านปรีดี ได้กล่าวไว้ในสุนทรพจน์เรื่อง “คณะราษฎรกับการอภิวัฒน์ประชาธิปไตย ๒๔ มิถุนายน” ซึ่งจัดพิมพ์โดยคณะกรรมการจัดงาน “กึ่งศตวรรษประชาธิปไตย” เมื่อวันที่ ๒๔ - ๒๗ มิถุนายน พ.ศ. ๒๕๒๕ ที่จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยตอนหนึ่งในสุนทรพจน์นั้นมีว่า “ในบรรดาเหตุหลายประการซึ่งเกื้ออาจารย์ที่ตั้งตนเป็นปรปักษ์ต่อคณะราษฎรได้เสาะหาเอามาโจมตีคณะราษฎรนั้น ก็มีประการหนึ่งที่ท่านกับพวกได้สั่งสอนสาธุศิษย์ว่า ผู้ก่อการเปลี่ยนแปลงการปกครอง ๒๔ มิถุนายนฯ เรียกตนเองว่า “คณะราษฎร” โดยราษฎรไม่รู้เห็นด้วย อันเป็นการจงใจให้สาธุศิษย์ไม่ยอมรับรู้การมีอยู่ของคณะราษฎรตั้งแต่เริ่มก่อตั้ง ผมจึงขอให้ท่านที่ยังมีชีวิตอยู่ และจำความสมัยสมบูรณาฯ โปรดระลึกและท่านที่เกิดภายหลังสมัยนั้น โปรดศึกษาถึงสถานการณ์ก่อตั้งคณะกรรมการเมืองสมัยสมบูรณาฯ และเกี่ยวกับวิชาการแท้จริงดังต่อไปนี้

๑. สมัยสมบูรณาฯ นั้นบุคคลไม่มีสิทธิร่วมกันก่อตั้งคณะกรรมการเมือง ฉะนั้น การก่อตั้งคณะกรรมการเมืองจึงต้องดำเนินการลับ และ

ยังเป็นคณะกรรมการเมืองที่มีวัตถุประสงค์ล้มระบบสมบูรณาฯ แล้วยังต้องก่อตั้งคณะเป็นการลับมาก ไม่อาจประกาศป่าวร้องให้ราษฎรหรือประชาชนจำนวนมากเข้ามาร่วมคณะกรรมการเมืองได้ ฉะนั้น จะนำเอาตัวอย่างของ “คณะเก๊กเหม็ง” ภายใต้การนำของซุนยัตเซ็นมาใช้แก่คณะกรรมการเมืองไทยในระบบสมบูรณาฯ ไม่ได้ เพราะคณะเก๊กเหม็งอาศัยเขตสัมปทานที่รัฐบาลจีนให้แก่ต่างประเทศนั้น ป่าวร้องให้ชาวจีนจำนวนมากเข้ามาร่วม

๒. ผู้เริ่มก่อตั้งคณะราษฎร ๓ คนที่ปารีสนั้น เป็นราษฎรไทยสมบูรณ์ ต่อมาได้ดำเนินการลับตามสภาพที่เหมาะสมสมัยนั้น ร่วมกับราษฎรไทยอีกกว่าร้อยคนเข้าร่วมเป็นสมาชิก คณะราษฎรประเภทที่ ๑ ซึ่งเป็นกองหน้า แล้วมีราษฎรประเภทที่ ๒, ๓ อีกมากมาย ที่สนับสนุนและสมทบกับกองหน้า ทั้งนี้แสดงชัดเจนว่าราษฎรไทยจำนวนพอสมควรทำการเปลี่ยนแปลงการปกครองเมื่อ ๒๔ มิถุนายนนั้น รู้เห็นด้วย ฉะนั้นจึงต่างกับผู้ที่ต้องการดำเนินการตามยุทธศาสตร์จีนซึ่งต้องการใช้วิธีชนบทล้อมเมือง จึงต้องการให้มีพลเมืองจำนวนล้านๆ คนรู้เห็นด้วย ซึ่งจะต้องทำการรบกับรัฐบาลให้ถึงแก่ล้มตายจำนวนมากๆ

๓. ขอให้นักวิชาการที่มีใจเป็นธรรมตรวจค้นว่า มีคำารัฐศาสตร์ของประเทศใดบ้างที่สอนว่า ถ้าจะตั้งเป็นคณะหรือพรรคการเมืองที่แปลชื่อเป็นภาษาไทยว่า “ราษฎร” หรือ “ประชาชน” ไชรี ก็จะต้องเสนอให้ราษฎรหรือประชาชนจำนวนเท่าใดรู้เห็นด้วยก่อน ถ้าสมมุติว่านักวิชาการผู้ใดยืนยันว่ามีคำารัฐศาสตร์เช่นนั้น ก็ขอได้โปรดวินิจฉัยด้วยว่าในสมัยที่บางรัฐบาลไทยได้รับอนุญาต

ให้ตั้งพรรคการเมืองได้นั้น มีคนตั้งพรรคการเมืองชื่อ “พรรคราษฎร”, “พรรคประชาชน” และ “พรรคสหประชาชนไทย” (จอมพลถนอมฯ เป็นหัวหน้า) แต่มีค็อกเตอร์หรือนักวิชาการใดบ้างที่ท้วงว่า พรรคเหล่านั้นเรียกตนเองตามชื่อดังกล่าวโดยราษฎร, หรือประชาชน, หรือประเทศไทยมิได้รู้เห็นด้วย?”

แต่ใครจะว่าอย่างไรก็ตาม “คณะราษฎร” ที่ริเริ่มโดยท่านปรีดีฯ ที่ประเทศฝรั่งเศส เมื่อปี พ.ศ. ๒๔๗๐ นั้นได้ก่อตั้งขึ้นเป็นผลสำเร็จและถูกต้องตามกฎหมายในสมัยต่อมา เพราะเหตุว่าหลังจากปฏิวัติสำเร็จแล้วก็มีการรับรอง “คณะราษฎร” โดยผู้สำเร็จราชการพระนครแทนองค์พระมหากษัตริย์คือ จอมพลสมเด็จกรมพระนครสวรรค์วรพินิตได้ลงพระนามรับรองเป็นพระองค์แรก จากนั้นพระบาทสมเด็จพระปกเกล้าฯ ทรงลงพระปรมาภิไธยในพระราชกำหนดนิรโทษกรรมคณะราษฎร ฉะนั้นจะมีผู้ใดว่าคณะราษฎรเป็นองค์การเถื่อนหรือคณะเถื่อนไม่ได้เป็นอันขาด

หลังการปฏิวัติ ๒๔๗๕ เป็นต้นมา ประเทศชาติก็มีความเจริญก้าวหน้าตามลำดับประเทศชาติก้าวเข้าสู่ระบบประชาธิปไตยตามเจตนารมณ์ของคณะราษฎรตามสมควร หากเป็นแต่ว่าผู้มีความละโมภในยศฐาบันดาศักดิ์บางยุคบางสมัยได้นำระบบเผด็จการมาใช้จึงทำให้ประเทศชาติถอยหลังเข้าคลอง ไม่มีความเจริญก้าวหน้าเท่าที่ควร ซึ่งถ้าจะทำตามเจตนารมณ์ของหลัก ๖ ประการที่คณะราษฎรได้ตั้งเอาไว้อย่างแท้จริง ประเทศชาติจะเจริญก้าวหน้ารวดเร็วเป็นอันมาก

แต่อย่างไรก็ตามก่อนที่คณะราษฎรจะสลายตัวเมื่อวันที่ ๕ พฤศจิกายน พ.ศ. ๒๔๘๕ คณะราษฎรได้ปฏิบัติหน้าที่ตามหลัก ๖ ประการที่ท่านปรีดี พนมยงค์ ได้สรุปไว้ในสุนทรพจน์ เรื่อง “คณะราษฎรกับการอภิวัฒน์ประชาธิปไตย ๒๔ มิถุนายน” ที่พิมพ์ไว้ในหนังสือ “กึ่งศตวรรษประชาธิปไตย” ดังต่อไปนี้

“หลักประการที่ ๑ จะต้องรักษาความเป็นเอกราชทั้งหลาย เช่น เอกราชในทางการเมือง ในทางศาล ในทางเศรษฐกิจ ฯลฯ ของประเทศไว้ให้มั่นคง

“ผมขอให้ท่านที่สนใจโปรดระลึกถึงฐานะของสยามหรือประเทศไทยก่อน ๒๔ มิถุนายน ๒๔๗๕ ว่าสมัยนั้นประเทศไทยไม่มีความเป็นเอกราชและอธิปไตยสมบูรณ์ เพราะจำต้องทำสนธิสัญญาไม่เสมอภาคกับประเทศทุนนิยมสมัยใหม่ ที่เรียกว่า “จักรวรรดินิยม Imperialism” หลายประเทศที่มีสิทธิพิเศษเหนือประเทศไทยหลายประการ อาทิ คนในบังคับต่างประเทศเหล่านั้นทำผิดในดินแดนประเทศไทย แต่ศาลไทยก็ไม่มีอำนาจตัดสินชำระลงโทษคนทำผิดเหล่านั้น หากรัฐบาลไทยต้องส่งตัวคนต่างประเทศที่ทำผิดไปให้ศาลกงสุลของต่างประเทศชำระคดี แม้ต่อมาบางประเทศ อาทิ อังกฤษและฝรั่งเศสยอมผ่อนผันให้มีศาลต่างประเทศและศาลคดีต่างประเทศ ซึ่งประกอบด้วยผู้พิพากษาไทย และที่ปรึกษากฎหมายชาวยุโรปร่วมพิจารณาพิพากษาคคนในบังคับอังกฤษและฝรั่งเศสนั้นก็ตาม แต่สนธิสัญญาก็ได้กำหนดไว้อีกว่า ถ้าความเห็นของผู้พิพากษาไทยกับที่ปรึกษากฎหมายชาวยุโรปขัดแย้งกัน ก็ให้ถือเอาความเห็นของที่ปรึกษากฎหมายชาวยุโรปเป็นใหญ่กว่าความเห็นของผู้พิพากษา

ไทย โดยไม่ต้องคำนึงว่าผู้พิพากษาไทยมีจำนวนมากกว่าที่ปรึกษาชาวยุโรป แม้กระนั้นในสนธิสัญญายังได้กำหนดไว้ดีกว่า คดีที่อยู่ในศาลต่างประเทศนั้นกงสุลอังกฤษก็ยังมีอำนาจที่จะถอนคดีไปชำระที่ศาลกงสุลอังกฤษได้ สถานกงสุลของหลายประเทศมีศาลและมีคุกสำหรับคนในบังคับของตนโดยเฉพาะ และสิทธิพิเศษอื่นๆ ที่เรียกตามศัพท์กฎหมายระหว่างประเทศว่า “สภาพนอกอาณาเขต (Extraterritoriality)”

ส่วนในทางเศรษฐกิจนั้น ประเทศจักรวรรดินิยมดังกล่าวก็มีสิทธิพิเศษตามสนธิสัญญาไม่เสมอภาค คือประเทศไทยถูกบังคับให้เก็บภาษีขาเข้าได้ตามสนธิสัญญากำหนดไว้คือ เดิมเก็บภาษีขาเข้าได้เพียงร้อยละ ๓ ของราคาสินค้าขาเข้า แม้รัฐบาลสมบูรณาญาสิทธิราชได้มีการแก้ไขสนธิสัญญาให้ได้สิทธิมากขึ้น แต่ยังมีข้อกำหนดอัตราภาษีศุลกากรไว้อีกหลายประการ อีกทั้งจักรวรรดินิยมหลายประเทศได้มีสิทธิพิเศษโดยได้สัมปทานป่าไม้ เหมืองแร่ การเดินเรือ ฯลฯ และมีอำนาจกับอิทธิพลในการเมืองเหนือประเทศไทย

ต่อมาในปี พ.ศ. ๒๔๘๐ รัฐบาลซึ่งพระยาพหลฯ หัวหน้าคณะราษฎรเป็นนายกรัฐมนตรีนั้น ได้บอกเลิกสนธิสัญญาไม่เสมอภาคกับประเทศจักรวรรดินิยมหลายประเทศดังกล่าวแล้ว ได้มีการเจรจาสนธิสัญญาฉบับใหม่ที่ประเทศไทยได้เอกราชและอธิปไตยสมบูรณ์ทุกประการ

ต่อมาในระหว่างสงครามโลกครั้งที่ ๒ ซึ่งประเทศไทยถูกกองทัพญี่ปุ่นรุกราน สมาชิกคณะราษฎรจำนวนมากก็ได้เป็นสมาชิก

ขบวนการเสรีไทยซึ่งได้ร่วมมือกับสัมพันธมิตรในการต่อสู้ผู้บุกรุก
รุกราน อันเป็นผลให้สัมพันธมิตรรับรองความเป็นเอกราชของ
ชาติไทย ดังปรากฏตามเอกสารหลักฐานต่างๆ ซึ่งผมได้นำลงพิมพ์
ไว้ในหนังสือของผมว่าด้วย “จดหมายของ นายปรีดี พนมยงค์ ถึง
พระพิศาลสุภุมวิทเรื่องหนังสือจดหมายเหตุของเสรีไทยเกี่ยวกับการ
ปฏิบัติการในแคนดี นิวเคลลี และสหรัฐอเมริกา”

หลักการที่ ๒ จะต้องรักษาความปลอดภัยในประเทศ
ให้การประทุษร้ายต่อกันลดน้อยลงให้มาก

“ผมหวังว่าท่านที่มีใจเป็นธรรมสามารถเปรียบเทียบสถิติ
การประทุษร้ายต่อกันสมัยก่อนวันที่ ๒๔ มิถุนายน ๒๔๙๕ กับ
ภายหลัง ๒๔ มิถุนายนปีนั้นว่า จำนวนการประทุษร้ายภายหลัง
๒๔ มิถุนายน นั้นได้ลดลงมากเพียงใด และขอให้เปรียบเทียบสถิติ
การประทุษร้ายภายหลังที่ ๘ พฤศจิกายน ๒๔๙๐ อันเป็นวันล้ม
ระบบประชาธิปไตยตามรัฐธรรมนูญ ๙ พฤษภาคม ๒๔๙๘ เป็นต้น
มาจนถึงปัจจุบันนี้ว่าการประทุษร้ายต่อกันได้เพิ่มมากขึ้นขนาด
ไหน

หลักการที่ ๓ จะต้องบำรุงความสุขของราษฎรในทาง
เศรษฐกิจ โดยรัฐบาลใหม่จะหางานให้ราษฎรทุกคนทำ จะวาง
โครงการเศรษฐกิจแห่งชาติ ไม่ปล่อยให้ราษฎรอดอยา

“ผมหวังว่าหลายคนก็ทราบแล้วว่า ผมในนามของสมาชิก
คณะราษฎรส่วนมากได้เสนอเค้าโครงเศรษฐกิจแห่งชาติตามหลัก
ประการที่ ๓ นั้น แต่ก็เกิดอุปสรรคขัดขวางที่ไม่อาจวางโครงการที่

ผมเสนอแนะได้ แม้กระนั้นคณะราษฎรก็ได้พยายามที่จะบำรุงความ
สุขสมบูรณ์ของราษฎรในทางเศรษฐกิจ โดยหางานให้ราษฎรจำนวนมาก
ได้ทำ จึงไม่ปล่อยให้ราษฎรอคอย ขอให้ท่านที่มีความปรารถนา
ดีโปรดพิจารณาสถิติการโจรกรรมอันเนื่องจากความอดอยากของราษฎร
นั้นในสมัยก่อน ๒๔ มิถุนายน ๒๔๗๕ กับภายหลัง ๒๔ มิถุนายน
๒๔๗๕ และภายหลัง ๘ พฤศจิกายน ๒๔๙๐ เป็นต้นมาตามที่
ปรากฏชัดแจ้งอยู่ในเวลานี้

หลักการที่ ๔ จะต้องให้ราษฎรได้สิทธิเสมอภาคกัน

ผมขอให้ท่านศึกษาประวัติศาสตร์แห่งความไม่เสมอภาค
ระหว่างคนไทยนั้นย่อมทราบแล้วว่าก่อน ๒๔ มิถุนายน ๒๔๗๕
พระบรมวงศานุวงศ์ตั้งแต่ชั้นหม่อมเจ้าขึ้นไปมีสิทธิพิเศษกว่า
สามัญชนหลายประการ อาทิในทางการศาลที่ท่านเหล่านั้นต้องหา
เป็นจำเลยในคดีอาญาก็ไม่ต้องขึ้นศาลอาญา หากพระองค์ทรงขึ้น
ต่อศาลกระทรวงวังเป็นพิเศษ ฯลฯ

ต่อมาธรรมนูญการปกครองแผ่นดินสยามฉบับชั่วคราว
๒๗ มิถุนายน ๒๔๗๕ ได้สถาปนาสิทธิเสมอภาคกันของราษฎร
ไทยทั้งหลายอันเป็นแม่บทของรัฐธรรมนูญฉบับ ๑๐ ธันวาคม ๒๔๗๕
และ ๙ พฤษภาคม ๒๔๘๕

หลักการที่ ๕ จะต้องให้ราษฎรได้มีเสรีภาพ มีความ
เป็นอิสระ เมื่อเสรีภาพนี้ไม่ขัดต่อหลัก ๔ ประการดังกล่าวแล้วข้าง
ต้น

“ผมหวังว่าท่านที่มีใจเป็นธรรมย่อมเปรียบเทียบได้ว่า เมื่อ ก่อน ๒๔ มิถุนายน ๒๔๗๕ นั้น ราษฎรมีเสรีภาพสมบูรณ์อย่างใด บ้าง เมื่อเทียบกับหลัง ๒๔ มิถุนายนนั้น และเทียบกับภายหลังรัฐ ประหาร ๘ พฤศจิกายน ๒๔๙๐ อันเป็นวันล้มระบบประชาธิปไตย ตามรัฐธรรมนูญฉบับ ๒๔๘๕ นั้นว่า แม้แต่จะได้มีการเขียนเรื่อง สิทธิเสรีภาพของราษฎรไว้ แต่ในทางปฏิบัติได้หลีกเลี่ยงโดยวิธี ประกาศภาวะฉุกเฉิน และประกาศกฎอัยการศึกเกินกว่าความจำเป็นเพียงใดบ้าง

หลักประการที่ ๖ จะต้องให้การศึกษาอย่างเต็มที่แก่ราษฎร
“ผมหวังว่าท่านที่มีใจเป็นธรรมย่อมเปรียบเทียบได้ว่า เมื่อ ก่อนวันที่ ๒๔ มิถุนายน ๒๔๗๕ นั้น การศึกษาได้ถูกจำกัดอย่าง ไร และภายหลัง ๒๔ มิถุนายน ๒๔๗๕ ราษฎรได้สิทธิศึกษาอย่าง เต็มที่เพียงใด และภายหลัง ๘ พฤศจิกายน ๒๔๙๐ เป็นต้นมาจนถึง ปัจจุบันนี้ราษฎรต้องถูกจำกัดการศึกษาอย่างใดบ้าง”

ทั้งหมดนี้เป็นผลงานแต่โดยย่อๆ ของคณะราษฎรที่มีส่วน ก่อให้เกิดเปลี่ยนแปลงการปกครองเมื่อวันที่ ๒๔ มิถุนายน พ.ศ. ๒๔๗๕ ซึ่งคณะราษฎรที่มีอุดมคติเพื่อความเจริญวัฒนาถาวรของ ประเทศนั้น ท่านปรีดี พนมยงค์ ได้เป็นหัวหน้าริเริ่มขึ้นที่กรุงปารีส ประเทศฝรั่งเศสเมื่อเดือนกุมภาพันธ์ พ.ศ. ๒๔๗๐ ดังได้กล่าวมา แล้ว.

-
๑. กิ่งศตวรรษประชาธิปไตย, กรุงเทพมหานคร, โครงการกิ่งศตวรรษ ประชาธิปไตย, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๒๕.

ส่วนหนึ่งของ อนุสรณ์สถาน ปรีดี พนมยงค์
ณ พระนครศรีอยุธยา

ผลงานตอนเป็นรัฐมนตรีว่าการ กระทรวงการต่างประเทศ

ท่านปรีดีได้รับการแต่งตั้งเป็นรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการต่างประเทศเมื่อวันที่ ๙ สิงหาคม พ.ศ. ๒๔๘๐ และดำรงตำแหน่งจนถึง ๑๕ ธันวาคม ๒๔๘๑ ได้มีผลงานคือมีการเจรจาให้สยามมีเอกราชและอธิปไตยที่สมบูรณ์ และได้ดินแดนบางส่วนในระหว่างที่เป็นรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการต่างประเทศ

ซึ่งเกี่ยวกับเรื่องความเป็นเอกราช และอธิปไตยที่สมบูรณ์ นั้น ได้กล่าวมาแล้วในเรื่องที่เกี่ยวกับสิทธิสภาพนอกอาณาเขต แต่ไม่ได้ระบุว่าผลงานตอนไหน จึงขอนำเอาตอนที่ท่านปรีดี เป็นรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการต่างประเทศมาเสนอดังต่อไปนี้

เมื่อได้รับแต่งตั้งเป็นรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการต่างประเทศ ในรัฐบาลพระยาพหลฯ แล้ว พระยาพหลฯ นายกรัฐมนตรี จึงมอบหน้าที่ให้ท่านปรีดีเป็นผู้ปฏิบัติการเพื่อเจรจาสันติสัญญาฉบับใหม่กับนานาประเทศเพื่อให้สยามมีเอกราช และอธิปไตยที่สมบูรณ์ ท่านปรีดีจึงใช้ยุทธวิธีบอกเลิกสัญญาไม่เสมอภาคกับประเทศจักรวรรดินิยมต่างๆ นั้น และได้ยื่นร่างสันติสัญญาฉบับใหม่ที่สยามได้เอกราชและอธิปไตยสมบูรณ์ ในที่สุดจักรวรรดินิยมทุกประเทศก็ได้ยอมทำตามสันติสัญญาฉบับใหม่ที่สยามได้เอกราชอธิปไตยสมบูรณ์ ทั้งเอกราชในทางการเมือง ในทางศาล และในทางเศรษฐกิจ ฯลฯ (ดูประวัติย่อของท่านปรีดี ฉบับพิมพ์ที่ปารีส สิงหาคม ๒๕๒๕)

นอกจากผลงานที่กล่าวแล้ว ท่านปรีดียังได้เจรจากับรัฐบาลอังกฤษได้โอนดินแดนของสยามส่วนหนึ่งที่อังกฤษได้ไปจากสยามตามสนธิสัญญาฉบับปักปันเขตแดนระหว่างไทยกับอังกฤษซึ่งมีดินงอกทางฝั่งไทย และอีกแห่งหนึ่งที่มีดินแดนริมฝั่งไทยด้านริมแม่น้ำสาย จังหวัดเชียงราย รัฐบาลอังกฤษได้ตกลงยินยอมให้ดินแดนที่งอกที่ฝั่งไทยนั้นเป็นดินแดนของไทย ฯลฯ

การปฏิบัติหน้าที่เพื่อความเจริญวัฒนาถาวรของประเทศนั้น ผู้ที่อยู่ร่วมสมัยกับท่านปรีดีได้พูดถึงกันอยู่เสมอว่าท่านผู้นี้เป็นผู้ที่ทำงานเพื่อชาติบ้านเมืองอย่างแท้จริงมีเจตนารมย์ที่ต้องการทำเพื่อชาติจริงๆ สำหรับเรื่องนี้ ท่านปัญญาันตะภิกขุ นักเผยแผ่ธรรมที่คนไทยทั่วไปรู้จักกันดี ได้ปาฐกถาที่สมาคมธรรมศาสตร์เมื่อวันที่ ๒๕ กันยายน ๒๕๒๔ ปาฐกถานั้นรวมพิมพ์ในหนังสืออนุสรณ์पाल พนมยงค์ โรงพิมพ์อมรินทร์การพิมพ์ ๒๕๒๕ หน้า ๓๑ ว่า “พ่อของคุณปาล (หมายถึง ท่านปรีดี) นั้น แม้จะไม่ได้อยู่ในประเทศไทยเวลานี้ แต่ก็ปรากฏว่าเป็นคนเรียบร้อย ประพฤติดี ประพฤติชอบ เสียสละเพื่อส่วนรวม ทำประโยชน์แก่สิ่งที่เป็นส่วนรวมตลอดเวลา ไม่เป็นคนเห็นแก่ได้ ไม่เป็นคนเห็นแก่ตัว

ท่านทั้งหลายลองไปอ่านหนังสือที่บริษัทปูนซิเมนต์ไทยพิมพ์แจกเมื่อบริษัทมีอายุครบรอบ ๖๐ ปี เขาสรรเสริญท่านปรีดีไว้ว่า มาเป็นกรรมการ เป็นที่ปรึกษาแนะนำอะไรต่างๆ ให้แก่บริษัทอย่างดีตลอดเวลา แต่ไม่ยอมรับเงินที่เขาให้ ไม่รับเบี้ยเลี้ยง ไม่รับเบี้ยประชุมเลยแม้แต่ด่อน้อย อันนี้บริษัทปูนซิเมนต์ไทยเขาสรรเสริญไว้

ได้ทราบจากลูกศิษย์ลูกหาว่า สมัยท่านเป็นผู้ประสานการมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์และการเมืองสมัยโน้น เงินเดือนที่ได้ในตำแหน่งนั้นท่านไม่ได้เอา แต่ว่ามอบให้มหาวิทยาลัย เพื่อเอาไปใช้ปรับปรุงกิจกรรมในมหาวิทยาลัยให้เจริญก้าวหน้า นับว่าเป็นผู้มีคุณเสียสละ ไม่เห็นแก่ได้ ไม่กอบโกยผลประโยชน์ในเมื่อมีช่องทางที่จะกอบโกยได้ จึงเป็นบุคคลที่อยู่อย่างมักน้อยสันโดษ

แม้ไปอยู่เมืองนอกก็ไม่ได้ไปอยู่อย่างคนมั่งคั่งอะไร อยู่บ้านเล็กๆ ชานกรุงปารีส ถ้าไปเห็นบ้านแล้วก็นึกสงสารเจ้าของบ้านว่า เคยเป็นคนใหญ่โตในประเทศไทย เป็นรัฐมนตรีอาวุโส เป็นผู้สำเร็จราชการแผ่นดินในสมัยหนึ่ง แต่ว่าไปอยู่บ้านน้อยๆ แต่ดูชีวิตก็เป็นสุขดี มีอารมณ์สดชื่น คุยกันด้วยความผ่อนคลายในจิตใจ หน้าตาผ่อนคลาย ไม่มีอารมณ์ทุกข์ร้อน อันนี้ได้ไปเห็นมาด้วยตนเองแล้ว สังเกตดูว่าเป็นคนมีความสุขคนหนึ่งในพื้นที่นั้น.”^(๑)

(๑) ปัญญานันทะภิกขุ, อนุสรณ์ปาล พนมยงค์, กรุงเทพมหานคร, อัมรินทร์การพิมพ์, ๒๕๒๕.

ดร.ปรีดี พนมยงค์ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลัง ทำพิธีเปิด
ธนาคารชาติไทย วันที่ ๒๔ มิถุนายน ๒๔๘๓

ผลงานตอนเป็นรัฐมนตรีว่าการ กระทรวงการคลัง

เมื่อสมัยที่ท่านปรีดี พนมยงค์ ได้รับแต่งตั้งให้เป็นรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลังตั้งแต่วันที่ ๒๐ ธันวาคม พ.ศ. ๒๔๘๑ และดำรงตำแหน่งจนถึง ๑๖ ธันวาคม พ.ศ. ๒๔๘๔ ได้ปฏิบัติภารกิจโดยการปรับปรุงภาษีอากรให้เป็นประโยชน์แก่ราษฎร ยกเลิกภาษี “รัชูปการ” ภาษีส่วยอากรค่านา สถาปนาประมวลรัษฎากรเป็นครั้งแรกในประเทศไทย

การยกเลิกภาษีรัชูปการนั้น เป็นการยกเลิกภาษีส่วย^๑ หรือเงินส่วยซึ่งราษฎรที่เป็นไพร่ของเจ้าศักดินา นอกจากนั้นยังได้ยกเลิกอากรค่านาที่เป็นซากของการบรรณาการซึ่งราษฎรที่ทำนาต้อง

-
- (๑) สำหรับภาษีส่วยนี้ ในหนังสือเอกสารของครอว์ฟอร์ด ซึ่งเคยเป็นทูตเข้ามาเจริญสัมพันธไมตรีกับไทย เมื่อ พ.ศ. ๒๓๖๔ กรมศิลปากรจัดพิมพ์ พ.ศ. ๒๔๑๕ นายไฟโรจน์ เกษแม่นกิจ เป็นผู้แปล หน้า ๑๑๘ ดร. จอห์น ครอว์ฟอร์ด ได้เขียนถึงภาษีส่วยนี้ไว้ว่า “เงินส่วยที่เรียกเก็บจากผู้ที่ไม่สามารถเข้าประจำการได้นั้น แม้จะไม่อำนวยประโยชน์แก่ประเทศกว่ารายได้อื่นใด ก็นับเป็นภาษีที่เป็นภาระอย่างหนักแก่ประชาชน คงไม่มีมนุษย์ที่มีเล่ห์กลที่ไหนอีกแล้วที่สามารถคิดหาวิธีที่ทำลายล้างความขยันขันแข็งของประชาชนลงเสียได้ อันเป็นการขัดต่อความเจริญมากเท่ากับวิธีนี้ ฯลฯ”

ส่งบรรณาการให้แก่ศักดินาสูงสุดที่ถือว่าที่ดินทั้งหลายทั่วราชอาณาจักรเป็นของประมุขของสังคม

ในสมัยของท่านปรีดี นอกจากสถาปนา “ประมวลรัษฎากร” เป็นแบบฉบับครั้งแรกในประเทศไทย ซึ่งรวมบทบัญญัติเกี่ยวกับภาษีอากรทางตรงที่เป็นธรรมแก่สังคมแล้ว ยังได้ปรับปรุงภาษีอากรที่เป็นธรรมแก่สังคมอีกหลายอย่างอาทิ ผู้ใดมีรายได้มากก็เสียภาษีมาก ผู้ใดบริโภคฟุ่มเฟือยมากก็เสียภาษีทางอ้อมมาก และถ้าผู้ใดบริโภคเครื่องบริโภคที่ไม่จำเป็นแก่การดำรงชีพก็เสียภาษีอากรมากตามลำดับ

นอกจากนั้นท่านปรีดียังได้จัดการป้องกันทรัพย์สินของชาติไทยซึ่งอยู่ในต่างประเทศซึ่งควรจะจารึกไว้ด้วยคือ เมื่อครั้งระบบสมบูรณาฯ ได้ใช้วิธีมีเงินปอนด์สเตอร์ลิงเป็นทุนสำรอง เงินตราฝากรธนาคารอังกฤษไว้ในประเทศอังกฤษ ท่านปรีดีได้คาดคะเนว่าเงินปอนด์สเตอร์ลิงจะต้องลดค่าลงตามลำดับ ฉะนั้น จึงได้จัดเอาเงินปอนด์ที่เป็นเงินสำรองเงินตราจำนวนหนึ่งซื้อทองคำเป็นจำนวนน้ำหนัก ๑ ล้านเอานซ์ (๓๕ ล้านกรัม) ในราคาเอานซ์ละประมาณ ๓๕ เหรียญสหรัฐอเมริกา และได้นำทองคำนั้นมาเก็บไว้ในห้องนิรภัยกระทรวงการคลัง ซึ่งยังคงรักษาไว้เป็นทุนสำรองเงินบาทอยู่จนกระทั่งทุกวันนี้ ซึ่งขณะนี้ทองคำในตลาดโลกมีราคาประมาณเอานซ์ละ ๓๕๐ ล้านเหรียญสหรัฐอเมริกา นับว่าเป็นการทำคุณประโยชน์ให้แก่ประเทศไทยอย่างมากทีเดียว

เมื่อสมัยที่ญี่ปุ่นจะเริ่มเปิดฉากสงครามมหาเอเชียบูรพา ท่านปรีดีได้เรียกร้องให้ญี่ปุ่นนำทองคำมาแลกกับเงินตราไทยอีกจำนวนหนึ่ง และทองคำอีกจำนวนหนึ่งที่ท่านปรีดีในฐานะหัวหน้าเสรีไทย ได้เรียกร้องให้รัฐบาลสมัยนายควง อภัยวงศ์ ที่จะให้เงินญี่ปุ่นกู้ระหว่างมหาสงครามโลกครั้งที่ ๒ นั้น ต้องเอาทองคำของญี่ปุ่นที่ธนาคารชาติญี่ปุ่นกันไว้ว่าเป็นทรัพย์สินของรัฐบาลไทย ซึ่งสัมพันธมิตรได้มอบให้รัฐบาลไทยภายหลังสงครามโลกครั้งที่ ๒ นับเป็นผลประโยชน์ที่ได้แก่ประเทศชาติที่คนไทยทั่วไปควรคำนึงถึงให้มาก

ก่อนที่ญี่ปุ่นจะบุก ท่านปรีดีได้โอนวิสาหกิจยาสูบของบริษัทอังกฤษและอเมริกันมาเป็นของรัฐบาลไทย ทำให้ญี่ปุ่นไม่ได้ประโยชน์จากวิสาหกิจทั้งสองนั้นได้ เพราะก่อนหน้านี้ตามสนธิสัญญาไม่เสมอภาคกับอังกฤษและอเมริกันนั้น บริษัทอังกฤษอเมริกันใช้สิทธิพิเศษทำการผูกขาดการทำบุหรี่ยาสูบจำหน่ายในประเทศไทย เมื่อท่านปรีดีทำสัญญาใหม่กับนานาประเทศสมัยที่ยังเป็นรัฐมนตรีว่าการกระทรวงต่างประเทศยกเลิกสิทธิพิเศษต่างๆ แล้ว จนกระทั่งมาเป็นรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลัง ได้จัดการปรับปรุงภาษีอากรให้เป็นธรรม และประกาศประมวลรัษฎากรแล้ว ท่านปรีดีได้เสนอรัฐบาลให้เสนอพระราชบัญญัติยาสูบต่อสภาผู้แทนราษฎร เมื่อพระราชบัญญัติฉบับนั้นได้ประกาศใช้แล้ว ท่านปรีดีได้จัดการโอนกิจการของบริษัทอังกฤษอเมริกันเข้ามาเป็นของรัฐบาลไทยและได้ทำสำเร็จลงเมื่อประมาณ ๖ เดือนก่อนญี่ปุ่นรุกรานประเทศไทย ถ้า

สมมุติกิจการนั้นบริษัทอังกฤษอเมริกันยังเป็นเจ้าของอยู่ญี่ปุ่นผู้รุกรานก็คงยึดเอาไปเป็นทรัพย์สินเชลยของญี่ปุ่น ซึ่งญี่ปุ่นจะผลิตยาสูบจำหน่ายในประเทศไทยตลอดสงครามโลกครั้งที่ ๒ ญี่ปุ่นก็จะได้เงินกำไรหลายพันล้านบาท

เพียงเท่านี้ก็นับเป็นผลงานที่คนไทยควรจะระลึกถึง ไม่ควรลืมผลงานของท่านง่ายๆ เพราะถ้าไม่ไข่มั่นสมองอันปราดเปรื่องของท่านประเทศชาติจะเสียประโยชน์ไปมากเท่าใดก็คิดดูเอา.

เกี่ยวกับการตั้งธนาคารชาติซึ่งท่านได้เสนอไว้ในเค้าโครงเศรษฐกิจ แต่ถูกรัฐบาลสมัยพระยามโนปกรณนิติธาดา เป็นนายกรัฐมนตรีปฏิเสธว่าทำไม่ได้ เมื่อท่านเป็นรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลัง ได้นำเรื่องนี้เสนอต่อจอมพล ป. พิบูลสงคราม และคณะรัฐบาล นายกรัฐมนตรีในขณะนั้นอนุญาตให้ตั้งได้ แต่รัฐบาลไม่มีงบประมาณให้ ท่านปรีดีได้กว้านซื้อเหรียญเงินโลหะที่เป็นเงินอย่างดี ส่งไปขายที่อเมริกา โดยบริษัทที่ทำของใช้ด้วยโลหะรับซื้อในราคาแพง ได้เงินทุนมาซื้อทองคำ เมื่อทองขึ้นราคาจึงได้ทุนมาตั้งธนาคารชาติ เรื่องนี้มีผู้นำมาเปิดเผยในวารสาร “ความรู้คือประทีป” ปี พ.ศ. ๒๕๔๑ บันทึกไว้ละเอียดว่าได้เงินกี่คัน บรรทุกรถไฟลงเรือส่งไปขายที่อเมริกาก็เที่ยว บริษัทที่รับซื้อซื้ออะไร ได้เงินเป็นทุนสร้างธนาคารชาติเท่าใด ล้วนมีหลักฐานที่บันทึกไว้เป็นอย่างดี ยากที่ใครจะมาบิดเบือนได้.

เป็นผู้สำเร็จราชการแทนพระองค์ และเป็นหัวหน้าเสรีไทย

เมื่อตอนสงครามโลกครั้งที่ ๒ รัฐบาลสมัย จอมพล ป. พิบูลสงคราม ได้เข้าร่วมกับฝ่ายญี่ปุ่น แต่ท่านปรีดีได้ดำเนินงานเป็นขบวนการต่อต้านญี่ปุ่น เรียกว่า “ขบวนการเสรีไทย” ซึ่งต่อมาได้ร่วมกับเสรีไทยในสหรัฐอเมริกาและในประเทศอังกฤษเป็นขบวนการที่ปฏิบัติการเพื่อรับใช้ชาติโดยฝ่ายหนึ่งได้ดำเนินการต่อต้านญี่ปุ่น ฝ่ายหนึ่งปฏิบัติการเพื่อให้สัมพันธมิตรยอมรับรองว่าประเทศไทยไม่ตกเป็นฝ่ายแพ้สงคราม และเป็นการผ่อนหนักให้เป็นเบา

เกี่ยวกับการก่อตั้งขบวนการเสรีไทยจนฝ่ายพันธมิตรยอมรับว่า ประเทศไทยไม่ใช่เป็นฝ่ายแพ้สงคราม ไม่ต้องเสียค่าปฏิกรรมสงคราม (ข้ายังได้ค่าปฏิกรรมสงครามจากญี่ปุ่นเสียอีก) มีบางคนว่าไม่มีหลักฐาน และว่าการประกาศสงครามของจอมพล ป. พิบูลสงครามเป็นโมฆะ เป็นเรื่องตลก ฯลฯ)

สำหรับเรื่องนี้ท่านปรีดี ได้เปิดเผยเอกสารต่างๆ ไว้ในหนังสือชีวประวัติย่อของท่านที่พิมพ์เมื่อเร็วๆ นี้ว่า โดยสหรัฐอเมริกาได้รับรองเอกราชและอธิปไตยของไทย และรับรองว่าท่านปรีดีเป็นตัวแทนของชาติไทย สหรัฐอเมริกาได้มีนโยบายเกี่ยวกับประเทศไทยโดยมีหนังสือเป็นหลักฐานของรัฐมนตรีต่างประเทศอเมริกาสมัยนั้นแจ้งต่อรองผู้อำนวยการสำนักงานบริการยุทธศาสตร์ฉบับเลขที่ ๘๕๒/๓๒ ลงวันที่ ๒๖ สิงหาคม ค.ศ. ๑๙๔๓ ดังมีใจความตอนหนึ่งว่า

“ด้วยความกระฉ่างแจ่มเช่นนี้ รัฐบาลแห่งอเมริกา จึงถือว่าหลวงประดิษฐ์มนูธรรม เป็นตัวแทนแห่งการสืบทอดของรัฐบาลแห่งประเทศไทยตามที่เป็นอยู่ก่อนนายกรัฐมนตรีไทยสมัยนั้น (จอมพล ป. พิบูลสงคราม) จะไปเข้ากับฝ่ายญี่ปุ่นในตอนญี่ปุ่นบุก และยอมรับว่า (หลวงประดิษฐ์ฯ) เป็นผู้นำคนสำคัญในขบวนการเพื่อเอกราชของชาติไทย ด้วยเหตุนี้ตราบเท่าที่รัฐบาลนี้ (สหรัฐอเมริกา) มิได้รับแจ้งการตรงกันข้ามจากประชาชนไทย จึงเป็นประกันได้โดยไม่ผูกมัดรัฐบาล ส.ร.อ. ในอนาคตในการถือว่าหลวงประดิษฐ์ฯ เป็นผู้แทนชั้นนำคนหนึ่งของประชาชนไทย ในประเทศไทย... ฯลฯ...”

เอกสารดังกล่าวลงนามโดย นายคอร์เตลล์ ฮัลล์ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงต่างประเทศของอเมริกาในสมัยนั้น นอกจากนั้น ยังมีหนังสือของรัฐบาลอเมริกัน เป็นบันทึกที่จัดทำโดยกรมกิจการแปซิฟิกตะวันตกเฉียงใต้เพื่อประธานาธิบดี ค.ศ. ๑๙๔๕ เล่ม ๖ หน้า ๑๒๔๒ - ๑๒๔๔ (ดูสำเนาฉบับจริงได้ในหนังสือชีวประวัติย่อของนายปรีดี พนมยงค์ หน้า ๒๕-๒๖) ดังมีคำแปลเอกสารนั้นตอนหนึ่งมีว่า

“... ฯลฯ... ภายในประเทศไทย ระบบปกครอง (รัฐบาลพิบูลฯ) ซึ่งเคยยอมจำนนญี่ปุ่นและต่อมาร่วมมือ (กับญี่ปุ่น) อันเป็นที่รู้กันกระฉ่อนทั่วไปนั้น ได้ถูกเปลี่ยน

โดยระบบปกครอง (รัฐบาลคงฯ) ซึ่งส่วนใหญ่คุมโดย
หลวงประดิษฐ์ฯ ผู้สำเร็จราชการปัจจุบันที่ได้รับการนับ
ถือที่สุดของบรรดาผู้นำไทย และเป็นผู้ต่อต้านญี่ปุ่นมาตั้ง
แต่ต้น อเมริกาก็ได้ติดต่อกับหลวงประดิษฐ์ฯ ซึ่งเป็นผู้
ช่วยล้มพันธมิตรอย่างจริงจังในงานข่าว และเป็นผู้ที่แสดง
ความปรารถนาให้ประเทศไทยเข้าสงครามต่อญี่ปุ่น และ
ให้กองทัพไทยทำการรบเคียงบ่าเคียงไหล่กับพันธมิตร...
ฯลฯ...”

นอกจากนั้นยังมีเอกสารบันทึกที่จัดทำโดยกระทรวงต่าง
ประเทศสหรัฐอเมริกาเป็นโทรเลขลับระหว่างผู้รักษาการรัฐมนตรี
ว่าการกระทรวงต่างประเทศสหรัฐอเมริกากับท่านปรีดี เลขที่
๗๔๐.๐๐๑๑ พี.ดับบลิว/๕-๒๕๔๘ ลงวันที่ ๒๘ พฤษภาคม ค.ศ.
๑๙๔๕ (ดูรายละเอียดทั้งหมดได้จาก หนังสือชีวประวัติย่อของนาย
ปรีดี พนมยงค์ ฉบับพิมพ์ที่กรุงปารีส สิงหาคม ๒๕๒๕) ตอน
หนึ่งของเอกสารนั้นมีว่า

“...ฯลฯ...ความปรารถนาจริงใจของท่านและ
มวลราษฎรไทยในการบอกปิดการประกาศสงครามกับ
ข้อตกลง (กับญี่ปุ่น) ของพิบูลฯ นั้นเป็นสิ่งที่เข้าใจแจ่ม
แจ้งมีคุณค่า...ฯลฯ...” เอกสารฉบับนั้นลงนามโดย กรูว์ รักษา
การแทนรัฐมนตรีต่างประเทศสหรัฐอเมริกา

เกี่ยวกับประเทศอังกฤษมีทัศนะอย่างไรต่อขบวนการเสรี
ไทยนั้น ลอร์ด เมาน์ทแบทเดน ได้บรรยายถึงบทบาทของท่าน

ปริทัศน์หนังสือพิมพ์ ไทมส์ ฉบับ ๑๘/๑๒/๑๙๔๖ (ดูรายละเอียดในหนังสือชีวประวัติของนายปรีดีที่อ้างแล้ว) คำแปลตอนหนึ่งมีใจความว่า

“ในตอนญี่ปุ่นรุกรานยึดครองสยาม ประดิษฐ์เป็นคนหนึ่งในรัฐบาล แต่เขาได้ปฏิเสธที่จะลงนามในการประกาศสงครามต่อเรา พิบูล...รู้ว่าเขา (ประดิษฐ์) เป็นคนที่ทรงอำนาจอย่างยิ่ง และได้รับความนิยมน้อยยิ่งในประเทศ และก็หวังที่จะทำให้เขาเป็นตัวหุ่น โดยยกเขาไปสู่คณะผู้สำเร็จราชการแทนพระองค์ เขายอมรับพิบูลหรือญี่ปุ่นมิได้ตระหนักแม้แต่ร้อยละหนึ่งของขณะที่ประดิษฐ์ยอมรับตำแหน่งหน้าที่นั้น เขาก็ได้เริ่มต้นดำเนินการจัดตั้งและอำนวยการขบวนการต่อต้านของชาวสยามขึ้น.. ฯลฯ..”

ลอร์ด หลุยส์ เมานท์แบทเตน แห่งพม่า คือผู้บัญชาการทหารสูงสุดสัมพันธมิตรภาคเอเชียอาคเนย์ในสมัยสงครามโลกครั้งที่ ๒ มีศักดิ์เป็นลุงของเจ้าฟ้าชายชาลส์แห่งประเทศอังกฤษเพิ่งเสียชีวิตจากการลอบวางระเบิดของพวกโจรไอริชเมื่อไม่นานมานี้ นอกจากเอกสารหลักฐานที่กล่าวนี้แล้ว เมื่อเสร็จสิ้นสงครามลงแล้ว รัฐมนตรีว่าการกระทรวงต่างประเทศสหรัฐ ได้มีโทรเลขถึงเอกอัครราชทูตอังกฤษ (ดูสำเนาในหนังสือประวัติท่านปรีดีที่อ้างแล้ว หน้า ๓๖) คำแปลเป็นภาษาไทยความตอนหนึ่งมีว่า

“...๑๗...กระทรวงต่างประเทศอังกฤษ ได้อนุญาต เมาท์แบทเตน แนะนำเป็นส่วนตัวมายัง “รัฐ” (ปรีดีฯ) ให้ประกาศ (สงครามเป็นโมฆะ) โดยเร็วที่สุดที่จะเป็นไปได้ ภายหลังญี่ปุ่นยอมจำนนในที่สุดแล้วนั้น บอกปฏิเสธการ ประกาศสงครามของไทยต่อบริเตนใหญ่ และสหรัฐอเมริกา อีกทั้งมาตรการทั้งหลายที่เกิดจากการนั้น...๑๗...”

เมื่อเป็นเช่นนั้นท่านปรีดีจึงได้ประกาศสงครามเป็นโมฆะ ทันทีที่ได้รับสาส์นของ หลอด เมาน์ทแบทเตน และได้เชิญ นายควง อภัยวงศ์ นายกรัฐมนตรี, นายทวี บุณยเกตุ รัฐมนตรีว่าการการต่างประเทศเป็นผู้นำลงนามรับสนองพระบรมราชโองการ ดังมีเนื้อความตอนหนึ่งว่า

“...๑๗...ผู้สำเร็จราชการแทนพระองค์ในพระปรมาภิไธยสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวจึงขอประกาศโดยเปิดเผยแทนประชาชนชาวไทยว่า การประกาศสงครามต่อสหรัฐอเมริกาและบริเตนใหญ่เป็นโมฆะไม่ผูกพันประชาชนชาวไทย ในส่วนที่เกี่ยวกับสหประชาชาติ ประเทศไทยได้ตัดสินใจที่จะให้กลับคืนมาซึ่งสัมพันธไมตรีอันดีอันเคยมีมากับสหประชาชาติ เมื่อก่อนวันที่ ๘ ธันวาคม พุทธศักราช ๒๔๘๔ และพร้อมที่จะร่วมมือเต็มที่ทุกทางกับสหประชาชาติในการสถาปนาเสถียรภาพในโลกนี้... ๑๗...”

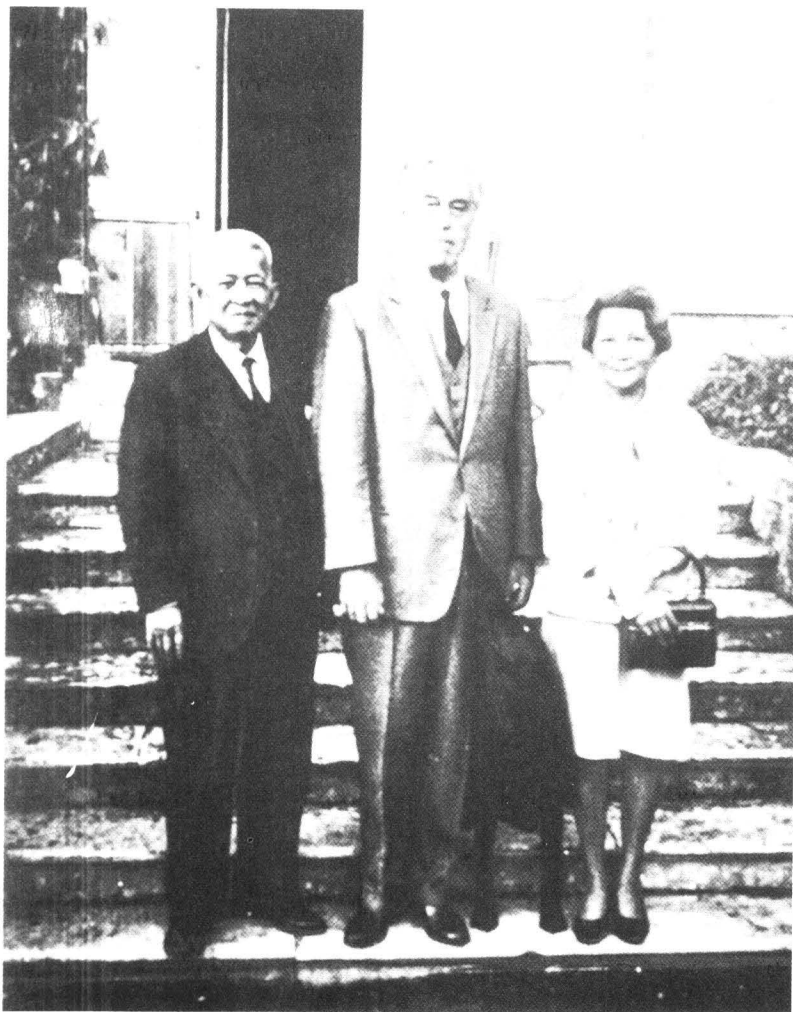
เป็นอันว่าการประกาศสงครามของ จอมพลแปลก พิบูลสงคราม ก่อนหน้านั้นเป็นโมฆะ รัฐบาลพันธมิตรยอมรับเอกราช บูรณภาพและอธิปไตยของไทย ประเทศไทยไม่ต้องเสียค่าปฏิกรรมสงครามตามธรรมเนียมแต่ประการใด นับเป็นงานชิ้นสำคัญที่สุดชิ้นหนึ่งของ ท่านปรีดี พนมยงค์ จึงเป็นการไม่สมควรอย่างยิ่งที่ พลตรี อนันต์ พิบูลสงคราม จะเขียนเรียกขบวนการเสรีไทยว่า “กองโจร” ในหนังสือชื่อ “จอมพล ป. พิบูลสงคราม” หลายที่หลายแห่ง

สำหรับผู้สนใจเรื่อง “เสรีไทย” นี้ควรจะหาอ่านได้จากหนังสือ “จดหมายเหตุของนายปรีดี พนมยงค์ ถึงพระพิศาลสุขุมวิทเรื่อง จดหมายเหตุของเสรีไทยเกี่ยวกับปฏิบัติการในแคนดี นิวเดลฮี และ สหรัฐอเมริกา” และหนังสือ “อนุสรณ์นายปรามอทย์ พึ่งสุนทร นักอภิวัฒน์, เสรีไทย นายสนามมวยเวทีราชดำเนินคนแรก” และบทความของ นายป๋วย อึ้งภากรณ์ เกี่ยวกับเสรีไทย, บทความเกี่ยวกับเสรีไทยหลายท่านที่ได้ลงพิมพ์ในหนังสือของ นายดิเรก ชัยนาม เรื่อง ประเทศไทยกับสงครามโลกครั้งที่สอง ฯลฯ

เกี่ยวกับเรื่องเสรีไทยนี้ นายกนิษฐ์ สุภมมงคล อดีตเลขาธิการ ส.ป.อ. และเอกอัครราชทูตไทยประจำกรุงลอนดอน ได้เขียนไว้ว่า (ดูหนังสือเรื่อง “บางเรื่องเกี่ยวกับพระบรมวงศานุวงศ์ในระหว่าง สงครามโลกครั้งที่๒” นายปรามอทย์ พึ่งสุนทรและนายเปื้อง ศิริภัทร จัดพิมพ์เมื่อ ๑๑ พฤษภาคม ๒๕๑๕ หน้า ๑ เป็นใจความของจดหมายที่มีถึงคุณสุพจน์ คำนถระกุล มีความตอนหนึ่งว่า)

“...ความจริงชีวิตและงานของท่านปรีดีเป็นเรื่องที่น่าสนใจเป็นอย่างยิ่ง เพราะส่วนที่ท่านได้ปฏิบัติให้แก่ประเทศไทยนั้นมีมากมายเกินกว่าที่จดเขียนขึ้นให้ครบถ้วนได้ โดยเฉพาะเรื่องตอนที่ท่านทำเสรีไทย ผมเชื่อว่าไม่มีผู้ใดในประเทศไทยที่จะรู้ละเอียดถี่ถ้วนนอกจากตัวท่านปรีดีเอง เพราะในระหว่างปฏิบัติงานเสรีไทยนั้น ถือเป็นหลักสำคัญยิ่งยวดว่า ไม่มีผู้ใดผู้หนึ่งเลยที่จะรู้ว่าอีกคนหนึ่งมีหน้าที่ได้รับมอบหมายอย่างไร จะมีก็แต่ท่านปรีดีเท่านั้นที่รู้หมด และท่านเท่านั้นที่ถ้าหากท่านมีเวลาจะจดเขียนรวบรวมขึ้นไว้ได้ ก็จะเป็นประโยชน์ไม่มากนักน้อย”

สำหรับผู้ต้องการจะทราบสัจจะทางประวัติศาสตร์ก็พึงค้นได้จากหนังสือเกี่ยวกับเรื่องนี้ที่กล่าวไว้แล้วข้างต้น และอีกเล่มหนึ่งที่ครูสถาพิมพ์แจกในงานพระราชทานเพลิงศพนายทวี บุญยุค เมื่อวันที่ ๘ มีนาคม ๒๕๑๕ ก็มีเรื่องเกี่ยวกับเสรีไทย และการปฏิบัติงานของเสรีไทยอีกหลายอย่าง.

ลอร์ด หลุยส์ เมาน์ทแบตเตน
 ถ่ายกับท่านปรีดี และท่านผู้หญิงพูนศุข พนมยงค์
 เมื่อครั้งเชิญท่านทั้ง ๒ ไปเยือนคฤหาสน์ ที่ประเทศอังกฤษ
 พ.ศ. ๒๕๑๓

บำเพ็ญตนต่อท่าน เผด็จการ

มนุษย์เรานั้นเมื่อไม่มีอำนาจวาสนาอาจจะคิดหรือกระทำสิ่งหนึ่งสิ่งใดด้วยความบริสุทธิ์ใจ หรือกระทำเพื่อเห็นแก่ประโยชน์ของประเทศชาติ แต่เมื่อมีอำนาจวาสนาแล้ว อาจจะลืมอุดมคติดั้งเดิมเสียจนหมดสิ้น เพราะอำนาจวาสนามากำบังทำให้หลงเห็นสมมุติสัจจะเป็นปรมัตถสัจจะ มองเห็นเอาอำนาจวาสนาเป็นสิ่งที่เที่ยงแท้แน่นอน อาจจะกระทำสิ่งหนึ่งสิ่งใดที่ลูแก่อำนาจ ดังที่รัฐบาลบางยุคบางสมัยกระทำมาแล้ว

ยกเว้นรัฐบาลสมัยของท่านปรีดี !

เพราะถ้าศึกษาประวัติของท่านแล้ว จะเห็นได้ว่าตั้งแต่ท่านเป็นนักศึกษาอยู่ที่ปารีสก็ดี สมัยที่ท่านร่างโครงการเศรษฐกิจก็ดี สมัยที่ท่านเป็นรัฐบาลก็ดี ท่านทำเพื่อประโยชน์ส่วนรวม ทำเพื่อความเสมอภาค เพื่อสิทธิและผลประโยชน์ของคนยากคนจนซึ่งท่านไม่ได้ประโยชน์ หรือหวังจะได้ผลตอบแทนจากคนเหล่านี้ หากแต่คนในชาติที่ยากจน หรือคนส่วนใหญ่ได้มีความวัฒนาถาวรขึ้นมาเท่านั้นเอง

ผิดกับสมัยทหารผู้ก่อการชนผู้น้อยบางคน เมื่อใช้กลยุทธ์ใส่ความนายทหารชั้นผู้ใหญ่ผู้มีความสามารถ และมีผลงานที่แท้จริง

ในวันปฏิวัติ ๒๔๗๕ คือ พระยาทรงสุรเดช^๑ และใช้อำนาจฆ่าหมู่
พรรคพวกของพระยาทรงฯ ๑๘ ศพก็มาถึงอำนาจตลอดมา กระทำ
ทุกสิ่งทุกอย่างเพื่อตัวเอง เพื่อพรรคพวกของตัวเอง พระยาทรงฯ
เป็นผู้มีอุดมคติสูงส่ง ปฏิวัติเพื่อประเทศชาติ ไม่เสนอเพื่อเลื่อนยศ
ให้ตัวเอง ไม่เสนอเงินเดือนเพื่อตัวเองและพรรคพวก แต่ทหารชั้น
ผู้น้อยในการปฏิวัติครั้งนั้นก็ทำเพื่อตัวเองและพรรคพวกจนที่สุดได้
เป็นถึงจอมพล และเพราะความหลงอำนาจวาสนาจึงมีการฆ่ากันลับๆ
มากขึ้น

นายทหารคนหนึ่งถูกฆ่าตายที่ปัตตานี (อ้างว่าโจรจีนมลายู
แย่งตัว?)

รัฐมนตรี ๔ คนถูกฆ่าตายที่บางเขน (อ้างว่าโจรจีนมลายู
แย่งตัว)

นายตำรวจคนหนึ่งถูกยิงตายที่ชุมพรขณะควบคุมตัว

นายทหารบางคนที่ถูกไฟในพระยาทรงฯ โดนยิงตายคาบ้าน

ฯลฯ

ฯลฯ

ถ้าท่านได้อ่านบันทึกของ พระยาสุรยุทธ์เสนา เรื่องถูกสร้าง
ให้เป็นพยานเท็จในคดีปลงพระชนม์ ร. ๘ หรืออ่านข้อเขียนของ
พระยาเทพหัสดินทร์ เรื่องเกี่ยวกับที่ท่านถูกคุมขังแล้วมีการสร้าง
พยานเท็จ หรือข้อเขียนของ พระยาศราภัยพิพัฒน์ ในหนังสืออนุสรณ์

(๑) ดู ตำรวจ กาญจนสิทธิ์, ทส. พระยาทรงสุรเดช, กรุงเทพมหานคร,
ศรเพชรการพิมพ์, ไม่บอกปีที่พิมพ์.

พระราชทานเพลิงพระศพ กรมพระยาชัยนาทนเรนทร ที่ตำรวจสมัยนั้นให้คนใช้ในวังของเสด็จในกรมพระองค์นั้นปรักปรำพระองค์ท่านจนถูกจับและเป็นนักโทษถึง ๖ ปี ฯลฯ

เกร็ดการเมืองในอดีตที่นำมากล่าวนี้ย่อมพิสูจน์ได้ว่า มีทหารทำด้วยความหลงอำนาจวาสนา ทำด้วยอำนาจเผด็จการ และทหารผู้นั้นเป็นผู้ย่อยในสมัยปฏิวัติ ๒๔๗๕

ในสมัยที่ท่านปรีดี เป็นผู้สำเร็จราชการแทนพระองค์คนหนึ่ง ในขณะผู้สำเร็จฯ ได้ต่อต้านเผด็จการอันโหดร้ายได้หลายประการ อาทิเช่น เมื่อสมัยที่ทางการทูตญี่ปุ่นประจำกรุงเทพฯ ได้ติดต่อให้จอมพล ป. พิบูลสงคราม จัดการให้ท่านปรีดีพ้นจากตำแหน่งรัฐมนตรีคลังเพราะเป็นผู้นิยมสัมพันธไมตรี แต่เนื่องจากยังมีราษฎรนิยมท่านปรีดีอยู่มาก ฉะนั้นขอให้จัดการให้ท่านปรีดีดำรงตำแหน่งสูงสุดที่มีใช้อำนาจทางการเมือง คือหมายถึงตำแหน่งผู้สำเร็จราชการแทนพระองค์ ในขณะผู้สำเร็จฯ ซึ่งว่างอยู่ ๑ ตำแหน่ง ในเรื่องนี้ จอมพล ป. ได้มอบให้ พล.ต.ต. อุดล อุดลเดชจรัส รองนายกรัฐมนตรี นำความไปแจ้งแก่ท่านปรีดี ท่านปรีดีจึงตกลงลาออกจากรัฐบาล

เมื่อวันที่ ๑๖ ธันวาคม พ.ศ. ๒๔๘๔ สภาผู้แทนราษฎรลงมติแต่งตั้งให้ท่านปรีดีเป็นผู้สำเร็จราชการคนหนึ่งในตำแหน่งผู้สำเร็จราชการที่ว่างลง ๑ ตำแหน่ง เกี่ยวกับอำนาจหน้าที่ของผู้สำเร็จราชการแทนพระองค์ ท่านปรีดีเห็นว่าตามธรรมเนียมประชาธิปไตย ๑๐ ธันวาคม ๒๔๗๕ นั้น พระมหากษัตริย์มีพระราชอำนาจคัดค้านระบบเผด็จการและปฏิบัติการที่ต่อต้านเผด็จการได้ เช่น

ระหว่าง พ.ศ. ๒๔๘๕ - ๒๔๘๖ จอมพล ป. พิบูลสงคราม ได้เสนอพระราชกฤษฎีกา มายังคณะผู้สำเร็จราชการแทนพระองค์ ให้อำนาจผู้บัญชาการทหารสูงสุด (คือตัวจอมพล ป. พิบูลสงคราม) มีอำนาจสั่งการทุกกระทรวงทบวงกรมได้ ท่านปรีดีจึงทำเป็นบันทึกเสนอ พระองค์เจ้าอาทิตย์ทิพอาภา ประธานคณะผู้สำเร็จราชการว่าสมควรที่คณะผู้สำเร็จฯ ซึ่งรวมทั้งท่านปรีดีด้วยนั้น จะต้องยับยั้ง (Veto) พระราชกฤษฎีกานั้น เพราะเท่ากับให้ผู้บัญชาการทหารสูงสุด (จอมพล ป.) มีอำนาจเผด็จการซึ่งขัดต่อระบบประชาธิปไตยตามรัฐธรรมนูญ ฉบับ ๒๔๗๕ พระองค์เจ้าอาทิตย์ฯ ประธานคณะผู้สำเร็จฯ เห็นชอบด้วย คณะผู้สำเร็จราชการแทนพระองค์จึงยับยั้ง (Veto) พระราชกฤษฎีกาฉบับนั้น พร้อมกันนั้นท่านปรีดีได้ทำจดหมายถึง พล.ต.ต. อุดล อุดลเดชจรัส (ยศขณะนั้น) รองนายกรัฐมนตรีชี้แจงเหตุที่ยับยั้ง (Veto) พระราชกฤษฎีกาฉบับนั้น พล.ต.ต. อุดลฯ เห็นชอบด้วยกับคณะผู้สำเร็จราชการแทนพระองค์เป็นอันว่าสามารถยับยั้งความคิดเผด็จการของจอมพล ป. ได้ครั้งสำคัญทีเดียว สำหรับเรื่องนี้คุณหลักฐานได้จากคำให้การของ พล.ต.อ. อุดล อุดลเดชจรัส พยานคณะกรรมการอาชญากรรมสงครามซึ่งท่านปรีดีอ้างเป็นพยานที่ศาลแพ่ง คดีหมายเลขคำที่ ๔๒๒๖/๒๕๒๑

ฉะนั้น ที่บางคนเขียนบิดเบือนว่าท่านปรีดีสนับสนุนให้จอมพล ป. เป็นเผด็จการนั้น จึงเป็นเรื่องไม่มีความเป็นจริงใดๆ ทั้งสิ้น.

ดร.ปรีดี พนมยงค์

เป็นนายกรัฐมนตรี – เป็นรัฐบุรุษอาวุโส ลี้ภัยรัฐประหาร

เมื่อเสร็จสิ้นสงครามโลกครั้งที่ ๒ แล้ว ท่านปรีดีในฐานะผู้สำเร็จราชการแทนพระองค์จึงได้อัญเชิญพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวอานันทมหิดล รัชกาลที่ ๘ เสด็จกลับประเทศไทย เพื่อทรงบริหารราชการแผ่นดินด้วยพระองค์เอง และได้เสด็จถึงพระนครเมื่อวันที่ ๕ ธันวาคม ๒๔๘๘

เมื่อพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวอานันทมหิดล ทรงบริหารราชการแผ่นดิน ก็ได้ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ประกาศพระบรมราชโองการยกย่องท่านปรีดี เป็นรัฐบุรุษอาวุโสตามหลักฐานว่า

“ประกาศ อานันทมหิดล

สมเด็จพระเจ้าอยู่หัวอานันทมหิดล

มีพระบรมราชโองการโปรดเกล้าฯ ให้ประกาศว่า

โดยที่ทรงพระราชดำริเห็นว่า นายปรีดี พนมยงค์ ได้เคยรับหน้าที่บริหารราชการแผ่นดินในตำแหน่งสำคัญๆ มาแล้วหลายตำแหน่ง จนในที่สุดได้รับความเห็นชอบจากสภาผู้แทนราษฎร ให้ดำรงตำแหน่งผู้สำเร็จราชการแทน

พระองค์ และปรากฏว่า ตลอดเวลาที่นายปรีดี พนมยงค์ ดำรงตำแหน่งเหล่านี้ ได้ปฏิบัติหน้าที่ด้วยความซื่อสัตย์ สุจริต และด้วยความจงรักภักดีต่อชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ และรัฐธรรมนูญ ทั้งได้แสดงให้เห็นเป็นที่ประจักษ์ ในความสามารถ บำเพ็ญคุณประโยชน์ให้แก่ประเทศชาติเป็นอเนกประการ

จึงมีพระบรมราชโองการโปรดเกล้าฯ ยกย่องนาย ปรีดี พนมยงค์ ไว้ในฐานะรัฐบุรุษอาวุโส และให้มีหน้าที่รับพิจารณาราชการแผ่นดินเพื่อความวัฒนาถาวรของชาติสืบไป

ทั้งนี้ ตั้งแต่บัดนี้เป็นต้นไป

ประกาศ ณ วันที่ ๘ ธันวาคม พ.ศ. ๒๔๘๘

เป็นปีที่ ๑๒ ในรัชกาลปัจจุบัน

ผู้รับสนองพระบรมราชโองการ

ม.ร.ว. เสนีย์ ปราโมช

นายกรัฐมนตรี

เมื่อพ้นจากตำแหน่งผู้สำเร็จราชการแผ่นดินแล้วสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรได้ประชุมขอร้องให้ท่านปรีดีเป็นนายกรัฐมนตรี และเป็นนายกรัฐมนตรีของไทยที่ถูกต้องตามรัฐธรรมนูญถึง ๓ ครั้ง ครั้งแรกเป็นนายกรัฐมนตรีตั้งแต่วันที่ ๒๔ มีนาคม พ.ศ. ๒๔๘๘

แต่เมื่อวันที่ ๓ มิถุนายน พ.ศ. ๒๔๘๕ ภายหลังที่ได้เปิดการประชุม
รัฐสภาประกอบด้วยพฤฒสภาและสภาผู้แทนราษฎรตามรัฐธรรมนูญ
ฉบับ ๕ พฤษภาคม ๒๔๘๕ แล้ว ท่านปรีดีได้พิจารณาว่าแม้รัฐธรรมนูญ
มิได้มีบทบังคับว่า ถ้ามีรัฐธรรมนูญใหม่ขึ้นเมื่อใด รัฐบาลก็ต้องลา
ออก แต่ท่านปรีดีเห็นว่าตามมารยาทนั้นรัฐบาลควรลาออกเพื่อเป็น
แบบฉบับสำหรับรัฐบาลต่อไป ฉะนั้น ท่านปรีดีจึงลาออกจาก
ตำแหน่งนายกรัฐมนตรีเพื่อในหลวงจะได้ทรงพิจารณาแต่งตั้งรัฐ
บาลใหม่ต่อไป รวมเวลาในการเป็นนายกรัฐมนตรีครั้งที่หนึ่ง ๒
เดือน กับ ๑๐ วัน

ครั้นวันที่ ๘ มิถุนายนปีนั้น ประธานรัฐสภานำความกราบ
บังคมทูลสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวอานันทมหิดลตามความเห็นชอบของ
สมาชิกพฤฒสภาและสภาผู้แทนฯ ว่า สมควรโปรดเกล้าแต่งตั้ง
ท่านปรีดีเป็นนายกรัฐมนตรีอีกครั้งหนึ่ง จึงทรงพระกรุณาโปรด
เกล้าแต่งตั้งท่านปรีดีเป็นนายกรัฐมนตรี แต่ในขณะที่ท่านปรีดียัง
ไม่ทันจะประกอบคณะรัฐมนตรี พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวรัช
กาลที่ ๘ ก็เสด็จสวรรคตในวันที่ ๙ เดือนมิถุนายนนั้น ในช่วงนี้
ท่านปรีดีในฐานะนายกรัฐมนตรีจึงได้เสนอความเห็นชอบต่อรัฐ
สภาให้อัญเชิญพระเจ้าน้องยาเธอเจ้าฟ้าภูมิพลอดุยเดชขึ้นครอง
ราชย์สืบสันตติวงศ์ต่อไป โดยรัฐสภาเห็นชอบเป็นเอกฉันท์ และ
เมื่อเสร็จการประชุมรัฐสภาแล้ว ท่านปรีดีขอลาออกจากตำแหน่ง
นายกรัฐมนตรีต่อคณะผู้สำเร็จราชการแทนพระองค์ชั่วคราวตามรัฐ
ธรรมนูญฉบับ ๒๔๘๕ รวมเวลาในการเป็นนายกรัฐมนตรีครั้งที่ ๒
นี้เพียง ๒ วันเท่านั้น

ครั้นเมื่อวันที่ ๑๐ มิถุนายนปีนั้น ประธานรัฐสภาด้วยความเห็นชอบของสมาชิกรัฐสภาส่วนมากได้เสนอคณะผู้สำเร็จราชการฯ ชั่วคราว ให้แต่งตั้งท่านปรีดีเป็นนายกรัฐมนตรีครั้งที่ ๓ และได้ลาออกเมื่อวันที่ ๒๐ สิงหาคมปีนั้น รวมเวลาการเป็นนายกรัฐมนตรีครั้งที่ ๓ เป็นเวลา ๒ เดือน ๑๐ วัน

เหตุการณ์ครั้งสำคัญที่ทำให้ประชาธิปไตยในประเทศไทยเปลี่ยนแปลง คือเมื่อวันที่ ๘ พฤศจิกายน ๒๔๙๐ ได้มีบุคคลคณะหนึ่งใช้ชื่อว่า “คณะรัฐประหาร” ได้ยึดอำนาจรัฐ โดยใช้กำลังทหารประกอบด้วยรถถังและอาวุธทันสมัยระดมยิงทำเนียบทำช้างวังหน้า (ซึ่งเป็นทำเนียบที่รัฐบาลให้ท่านปรีดี และครอบครัวอาศัยอยู่นั้น) แล้วบุกเข้าไปในทำเนียบเพื่อจับท่านปรีดี แต่ท่านปรีดีได้เล็ดลอดหลบหนีไปได้โดยอาศัยตามบ้านเพื่อนที่ไว้วางใจ และไปอาศัยที่กรมนาวิกโยธินที่สัดหีบ จากนั้นได้ไปลี้ภัยที่ประเทศจีนในสมัยจีนคณะชาติ (เจียงไคเช็ค) ปกครองแผ่นดินจีน

คณะรัฐประหารครั้งนั้นได้ร่างสิ่งที่เรียกว่ารัฐธรรมนูญขึ้น แต่เป็นการไม่ถูกต้อง เป็นการกระทำโดยพลการ ผู้สำเร็จราชการก็ไม่ได้ลงนามครบองค์ ผู้รับสนองพระบรมราชโองการก็เป็นผู้บัญชาการทหารแห่งประเทศไทย แทนที่จะเป็นนายกรัฐมนตรี เป็นรัฐธรรมนูญที่ท่านปรีดีเรียกว่าเป็นโมฆะ (คู่มือประวัติย่อของนายปรีดี พนมยงค์ ที่อ้างแล้ว)

เมื่อเห็นว่าขบวนการประชาธิปไตยที่ถูกต้องและได้พยายามสร้างสรรค์มาตั้งแต่ปี พ.ศ. ๒๔๗๕ ประเทศไทยมีรัฐธรรมนูญถูก

ต้องคิดแล้ว กลับมาถูกทำลายลงด้วยอำนาจทหารเช่นนั้น ท่านปรีดี จึงได้รวบรวมนักประชาธิปไตยจำนวนหนึ่งเห็นว่าถึงเวลาสมควร แล้วที่จะลงมือใช้กำลังอาวุธต่อสู้คณะรัฐประหารกับพวกที่ทำลายระบบการปกครองประชาธิปไตย และทำการต่อสู้กับฝ่ายปรปักษ์ เมื่อวันที่ ๒๖ กุมภาพันธ์ ๒๔๙๒ โดยได้กระทำการในครั้งนั้น แบบสายฟ้าแลบ หลังจากกลับจากประเทศจีนอีกครั้ง แต่ด้วย ขบวนการประชาธิปไตย ๒๖ กุมภาพันธ์ ของท่านปรีดีกระทำการ ไม่สำเร็จ ประชาธิปไตยในไทยจึงแหลกสลายตั้งแต่นั้นเป็นต้น มา จากนั้นท่านปรีดีได้หลบอยู่ในประเทศไทยเป็นเวลาประมาณ ๖ เดือน ครั้นแล้วจึงได้ลอบออกเดินทางด้วยเรือไปยังเกาะแห่งหนึ่งซึ่งอยู่ ภายใต้การปกครองของฮอลันดา จากเกาะดังกล่าวได้ลี้ภัยมายัง สิงคโปร์ จากสิงคโปร์ไปยังฮ่องกง จากฮ่องกงไปขอลี้ภัยในสาธารณรัฐ ประชาชนจีนเป็นเวลา ๒๑ ปี ครั้นเมื่อ พ.ศ. ๒๕๑๓ จึงได้เดินทาง ไปอาศัยที่ประเทศฝรั่งเศสสถานที่ที่เคยไปพำนักศึกษาเมื่อวัยหนุ่ม

ในช่วงที่ท่านปรีดีออกจากประเทศไทย ประชาธิปไตยก็ล้มลุกคลุกคลาน รัฐบาลทหารได้พยายามตบตาประชาชนว่าเป็นประชาธิปไตย แต่ก็ใช้วิธีเผด็จการปกครองแม้จะมีการเลือกตั้งในบางครั้ง ก็กระทำกันอย่างทุจริต จนในที่สุดจอมพล ป. พิบูลสงคราม นายทหารผู้หลงอำนาจวาสนาของตัวเองก็ถูก จอมพลสฤษดิ์ ธนะรัชต์ ปฏิวัติและปกครองโดยอำนาจเผด็จการ “ข้าพเจ้ารับผิดชอบแต่ผู้เดียว” จนตายในตำแหน่ง

ในช่วงที่จอมพลสฤษดิ์ทำการปฏิวัติเมื่อวันที่ ๒๐ ตุลาคม ๒๕๐๑ นั้นประเทศไทยไม่มีรัฐธรรมนูญ ไม่มีนายกรัฐมนตรี อำนาจรวมอยู่ที่จอมพลสฤษดิ์แต่เพียงผู้เดียว เป็นการปฏิวัติรัฐธรรมนูญฉบับ พ.ศ. ๒๔๗๕ ที่คณะราษฎรได้สร้างสรรค์ขึ้นมา ซึ่งรัฐธรรมนูญฉบับนั้นเป็นอุปสรรคอันยิ่งใหญ่ในการบริหารบ้านเมืองตามระบบเผด็จการ และในการปฏิวัติครั้งนั้น หัวหน้าคณะปฏิวัติได้สั่งยกเลิกกฎหมายพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๔๙๕ เสียอีกด้วย เป็นอันว่าอำนาจทางการเมือง การปกครองทุกชนิดตกอยู่ในมือของจอมพลสฤษดิ์แต่เพียงผู้เดียว ยกเว้นแต่อำนาจของศาลสถิตยุติธรรมเท่านั้นที่หัวหน้าคณะปฏิวัติไม่แตะต้อง แต่กระนั้นก็ยังมิสละทลายทิ้งเพื่อใช้เป็นเครื่องมืออีก

จอมพลสฤษดิ์ปกครองคนไทยโดยบ้านเมืองไม่มีรัฐธรรมนูญ อยู่ ๓ เดือน รัฐบาลก็ไม่มี จอมพลสฤษดิ์ได้ใช้อำนาจเผด็จการสั่งฆ่าใครก็ได้ นับเป็นการแย่งพระราชอำนาจของพระมหากษัตริย์ในระบบสมบูรณาญาสิทธิราช ซึ่งมีอำนาจสูงสุดมาใช้เสียเอง และเป็นการเลวร้ายเสียยิ่งกว่า เพราะพระมหากษัตริย์ไทยนั้นจะต้องอยู่ในทศพิธราชธรรม ๑๐ ประการ ต้องมีอภิรัฐมนตรี ต้องมีองคมนตรีไว้เป็นที่ปรึกษาราชการแผ่นดิน ไม่มีการเข่นฆ่าอาฆาตกันด้วยเหตุส่วนตัว ไม่มีการกลั่นแกล้งใส่ร้ายแล้วจับไปยิงเป้า ไม่มีการทุจริตคอร์รัปชันกันมโหฬารกันอย่างในสมัยของจอมพลสฤษดิ์

แต่ก็แปลก ที่คนบางคนกลับชอบจอมพลสฤษดิ์ที่ใช้อำนาจเผด็จการกดหัวคนไทย ทั้งนี้อาจเป็นเพราะไทยเราเคยมีระบบการปกครองแบบสมบูรณาญาสิทธิราชมานับเป็นพันปี ซึ่งคนไทยสมัยก่อนถ้าไม่เป็นขุนนางก็มีสภาพเป็น “ไพร่” หรือก่อนสมัยรัชกาลที่ ๕ นอกจากเป็นไพร่แล้วยังเป็น “ทาส” อีกด้วย ระบบนั้นในสังคมมีมานานหลายศตวรรษ เมื่อจอมพลสฤษดิ์ได้ใช้อำนาจเด็ดขาดแต่เพียงผู้เดียวเช่นนั้นปกครองคนไทย ก็มีคนไทยผู้โง่เขลาบางคนที่มีสายเลือดแห่งความเป็นทาสมาก่อนพากันชื่นชอบในจอมพลสฤษดิ์ จนกระทั่งปัจจุบันนี้ยังมีผู้มีสายเลือดแห่งความเป็นทาสบางคนโฝฝืนให้มีบุคคลอย่างจอมพลสฤษดิ์นั้นอีก นับเป็นทาสที่ไม่รู้จักปลดปล่อยตนเองโดยแท้

ต่อมาเมื่อวันที่ ๒๘ มกราคม พ.ศ. ๒๕๐๒ จอมพลสฤษดิ์ได้ประกาศใช้สิ่งที่เรียกว่าเป็น “รัฐธรรมนูญ” ขึ้นมา โดยในคำปรารภตอนหนึ่งมีว่า “การที่คณะปฏิวัติได้ประกาศยกเลิกรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๔๗๕ แก้ไขเพิ่มเติม พุทธศักราช ๒๔๙๕ เลียนั่นก็โดยปรารถนาจะให้เรามีรัฐธรรมนูญที่เหมาะสมและให้การปกครองประเทศไทยเป็นไปโดยเรียบร้อยยิ่งกว่าที่เป็นอยู่ภายใต้รัฐธรรมนูญฉบับนั้น” และสิ่งที่เรียกว่า “รัฐธรรมนูญ” ของจอมพลสฤษดิ์นั้นได้ตัดทอนรัฐธรรมนูญฉบับ ๒๔๗๕ ซึ่งมีร้อยกว่ามาตราสำคัญๆ ลงเหลือเพียง ๒๐ มาตรา เป็นรัฐธรรมนูญฉบับกระเป๋าที่จอมพลสฤษดิ์จะพกพาไปไหนได้สะดวก

และรัฐธรรมนูญนี้เองที่ใช้ปกครองคนไทยนานถึง ๕ ปี สังกะมาคน และจับคนบริสุทธิ์คุมขังมากมาย !!

รัฐธรรมนูญ ๒๐ มาตราที่ว่านี้มาตรา ๑๗ เป็นมาตราที่ให้อำนาจจอมพลสฤษดิ์มากที่สุด ผู้ใช้อำนาจตามมาตรานี้สามารถสร้างอิทธิพลให้กับตัวเองอย่างมากมายใครที่ถูกสงสัยว่าทำความผิดในคดีร้ายแรง เมื่อได้รับการสอบสวนจากเจ้าหน้าที่ของรัฐแล้ว ผู้สอบสวนลงความเห็นว่าได้กระทำความผิด ศาลยุติธรรมไม่มีโอกาสจะให้ความยุติธรรมได้เลย เพราะหัวหน้าคณะปฏิวัติ หรือนายกรัฐมนตรีตามรัฐธรรมนูญจะสั่งยิงเป้าได้เลย

เมื่อจอมพลสฤษดิ์ถึงแก่กรรมลง จอมพลถนอมก็ใช้รัฐธรรมนูญนี้ปกครองประเทศต่อมา มีการประหารชีวิตคนเสียมากต่อมาก และในรัฐธรรมนูญฉบับนั้นนั่นเองที่มีอำนาจสั่งยึดทรัพย์จอมพลสฤษดิ์ได้ถึง ๖๐๔,๕๕๑,๒๗๖.๖๒ บาท ในยุคนี้การฉ้อราษฎร์บังหลวงมีมากมาย

ในช่วงที่ประเทศไทยมีการปกครองระบบเผด็จการตลอดมานี้ท่านปรีดีจำเป็นต้องลี้ภัยรัฐประหารครั้งนั้นตลอดมา ซึ่งผู้นำในการระดมยิงทำเนียบทำช้างนั้นคือ จอมพลสฤษดิ์ ธนะรัชต์ นายกรัฐมนตรีเผด็จการผู้ชอบใช้มาตรา ๑๗ นั่นเอง แม้ตอนที่จอมพลถนอมเป็นนายกรัฐมนตรีก็ยังมีการใช้อำนาจนี้อยู่ ซึ่งสามารถนำใครก็ได้ที่ขัดต่อความสงบเรียบร้อยไปยิงเป้าได้โดยไม่ต้องผ่านศาลสถิตย์ยุติธรรม

ท่านปรีดีจึงต้องลี้ภัยรัฐประหารครั้งนั้นตลอดมา จวบจนวาระสุดท้ายของชีวิต.

วิญญานท่านปรีดี

วิญญานท่าน

คือธงธรรมจักร

คือโคมคำรณ

เกิดสถิตสัจธรรม

ปรีดีพนมยงค์

ศักดิ์สิทธิ์

คงความคิด

สถาวร

ท่านผู้ประศาสน์การ

ประกาศเป็นเกียรติศรี

สิทธิประชาธิปไตย

ยังกำจรแกใจ

ธรรมศาสตร์

อนุสรณ์

ไม่ขาดตอน

ผู้ไถ่ธรรม

ท่านก้าวสู่ความตาย

เสรีภาพผ่องคลาย

ส่องแผ่นดินกันดาร

ประวัติศาสตร์จะจดจำ

อันไม่ตาย

จักฉายฉ่า

อันมีดดำ

เป็นตำนาน

เปิดหน้าประวัติศาสตร์

จงจิตจรดจิต

จงเจตนีสืบเจตน์

การระงท่าน

ประชาธิปไตย

สืบผะสาน

คนาการ

ปรีดี พนมยงค์

เนาวรัตน์ พงษ์ไพบูลย์

ถูกใส่ร้าย ให้ประชาชนเข้าใจผิด

ผู้ใส่ร้ายต่อท่านปรีดี ได้พยายามเอาเค้าโครงเศรษฐกิจที่ท่านปรีดีได้เสนอต่อรัฐสภา เมื่อปี พ.ศ. ๒๔๗๖ ตามหลัก ๖ ประการของคณะราษฎรที่จะฟื้นฟูเศรษฐกิจของประเทศสยามให้ดีขึ้น แต่มีผู้คัดค้านเค้าโครงเศรษฐกิจอันนั้นว่าเป็นหลักการของคอมมิวนิสต์ จนรัฐบาลพระยามโนปกรณนิติธาดา ได้เนรเทศท่านปรีดีไปอยู่ที่ปารีส เมื่อปี พ.ศ. ๒๔๗๖ เรื่องเค้าโครงเศรษฐกิจนั้นมักมีผู้กล่าวใส่ร้ายท่านปรีดีอยู่เสมอมา

ตามความเป็นจริงแล้ว เค้าโครงเศรษฐกิจของท่านปรีดีนั้น หลังจากรัฐบาลพระยาพหลพลพยุหเสนา (พจน์ พหลโยธิน) ได้เชิญท่านปรีดีกลับประเทศสยามเมื่อวันที่ ๕ ตุลาคม ๒๔๗๖ สภาผู้แทนราษฎร ได้มีมติแต่งตั้งกรรมาธิการขึ้นคณะหนึ่ง ประกอบด้วยสมาชิก ๓ ท่าน และผู้เชี่ยวชาญชาวต่างประเทศอีก ๒ ท่านคือ (ดู “โลกพระศรีอารีย์ ของ ปรีดี พนมยงค์” โดย ดร. ไมตรี เต๋นอุดม หน้า ๑๔๐)

๑. ม.จ. วรณไวทยกรวรารณ

๒. พระยาศรีสงคราม

๓. พระยานลราชสุวัจน์

๔. เซอร์ โรเบิร์ตฮอลแลนด์ (Sir Robert Holland) เป็นผู้เชี่ยวชาญชาวอังกฤษ

๕. นายแอร์ กียอง (R. Guyon) เป็นผู้เชี่ยวชาญชาวฝรั่งเศส

คณะกรรมการครั้งนั้นพิสูจน์แล้วตัดสินว่าท่านปรีดีไม่ได้เป็นคอมมิวนิสต์แต่ประการใด เมื่อผลพิสูจน์ออกมาแล้วท่านปรีดีก็ร่วมรัฐบาลรับใช้ชาติด้วยดีดังได้กล่าวถึงผลงานการรับใช้ชาติมาแล้ว แต่ไม่ว่าผู้ที่เสียผลประโยชน์บางคนแอบใส่ร้ายด้วยตนเองหรือยุยงคนรุ่นหลังที่ไม่รู้ความจริงให้ใส่ร้ายโดยหยิบยกเอาประเด็นนี้มาอ้างถึงอยู่เสมอ

การใส่ร้ายท่านปรีดีอีกประการหนึ่งคือ ระหว่างที่ท่านปรีดีลี้ภัยอยู่ที่ต่างประเทศนั้น ท่านปรีดีถูกโฆษณาใส่ความว่า สมคบกันปลงพระชนม์ในหลวงรัชกาลที่ ๘ มีการปั้นพยานเท็จขึ้นใส่ร้าย (แบบเดียวกับการปั้นพยานเท็จคดี กบถ ๑๘ ศพ เมื่อ พ.ศ. ๒๔๘๒) แต่พยานเท็จคือ พระยาสุรยุทธเสนี ได้บันทึกสารภาพความจริงด้วยลายมือ ลงวันที่ ๒๔ มิถุนายน ๒๔๘๑ ถึง หลวงอรรถกิตติกำจร (กลิ่ง พนมยงค์) และจดหมายของ นายตี ศรีสุวรรณ พยานในคดีสวรรคตที่มีถึงท่านปรีดีลงวันที่ ๒๕ มกราคม ๒๕๒๒ เพื่อขอขมาในการที่ได้ใส่ร้ายท่าน จดหมายเป็นลายมือเขียน และ นายตี ศรีสุวรรณ พยานปากเอกในคดีสวรรคตนี้ยังได้สารภาพความจริงที่ได้ไปเป็นพยานเท็จครั้งนั้นกับ ท่านเจ้าคุณพระปัญญาอันถะมุนี (ท่านปัญญาอันถะ) ในการไปถวายสังฆทานซึ่งท่านเจ้าคุณปัญญาฯ ได้บันทึกเสียงเพื่อเป็นหลักฐานในการให้ความเป็นธรรมแก่ท่านปรีดี ความจริงเป็นเรื่องที่พิสูจน์ได้ทั้งนั้น (ท่านจะคัดค้นฉบับลายมือได้จากหนังสือ แฉลงการณ์เรื่องความบริสุทธิ์ของนายปรีดี

พนมยงค์ในกรณีสวรรคตของ ร. ๘ ซึ่งจัดทำโดยสุพจน์ ด้านตระกูลพิมพ์ที่โรงพิมพ์ ไทยแลนด์การพิมพ์ พ.ศ. ๒๕๒๒)

จากหลักฐานต่างๆ เป็นอันมากที่พิสูจน์ได้ว่า ท่านปรีดีไม่ได้มีส่วนพัวพัน ในกรณีสวรรคตของล้นเกล้ารัชกาลที่ ๘ พร้อมทั้งท่านปรีดีจะพิสูจน์ตนเองได้ในศาลยุติธรรมแต่เนื่องจากบ้านเมืองมีการปกครองโดยระบบเผด็จการซึ่งผู้กุมอำนาจทางทหารสามารถออกคำสั่งเอาผู้ที่ต้องสงสัยในคดีสำคัญๆ ไปยิงเป้าได้โดยไม่ต้องผ่านกระบวนการยุติธรรม ท่านปรีดีจึงไม่ได้กลับมาพิสูจน์เรื่องนี้ในชั้นศาล

จากหนังสือ “ชีวประวัติย่อของนายปรีดี พนมยงค์” ที่พิมพ์ที่ปารีส เมื่อสิงหาคม พ.ศ. ๒๕๒๕ ท่านได้เปิดเผยว่า มีผู้จ้างหรือวานบุคคลให้ทำการใส่ร้ายท่านในกรณีสวรรคตของ ร. ๘ ผู้จ้างให้ใส่ร้ายคนนั้นเป็นศักดินา ที่เคยเจ็บแค้นในการเปลี่ยนแปลงการปกครอง ๒๔๗๕ เป็นผู้ที่ไม่ยอมรับความจริง และเป็นผู้ที่เสียผลประโยชน์ จึงทำการใส่ร้ายตลอดมา แม้ในงาน “กึ่งศตวรรษประชาธิปไตย” ซึ่งหลายองค์กรได้ร่วมจัดให้มีขึ้นที่จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยระหว่าง ๒๔-๒๗ มิถุนายน ๒๕๒๕ ได้มีตัวการคนหนึ่งใช้ให้ลูกสมุนนำหนังสือที่พวกเขาแต่งขึ้นใส่ความท่านปรีดี ว่าเป็นผู้ฆ่าในหลวงรัชกาลที่ ๘ โดยผู้แต่งในนามแฝง “ดาบชัย ปิติมาต” พวกเขาได้กระทำโดยคณะกรรมการของงานไม่รู้ไม่เห็นด้วย

ผู้เสียผลประโยชน์ในการเปลี่ยนแปลงการปกครองครั้งกระโน้น ไม่ได้เห็นแก่ประเทศชาติ ได้พยายามเอากรณีสวรรคตใส่ร้ายท่านปรีดีตลอดมา และปลูกปั่นให้มีการเข้าใจผิด โดยหาว่า

ท่านปริศนาล่าวร้ายต่อพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวองค์ปัจจุบัน ด้วย การใส่ร้ายต่อท่านปริศนาก็ได้กระทำกันอย่างต่อเนื่อง โดยผู้ใส่ร้ายไม่กล้าเปิดเผยตัวต่อสาธารณชน ได้แต่อาศัยกำลังเงินและศักดินา บารมีเป็นเครื่องใส่ร้าย ซึ่งผู้ต้องการสัจจะแห่งประวัติศาสตร์จะสืบสวนได้ทุกเมื่อว่าท่านปริศนาคือผู้บริสุทธิ์ในเรื่องนี้อย่างแท้จริง

จะสังเกตได้จาก ไม่ว่าหนังสือเล่มใด หรือบทความใดที่ตีพิมพ์โดยถูกต้องตามกฎหมาย คือระบุผู้เขียนที่แน่ชัด ระบุโรงพิมพ์ที่แน่ชัด จะต้องถูกท่านปริศนาร้องต่อศาลยุติธรรม ผลการตัดสินของศาลพิสูจน์ได้ว่าท่านไม่ได้พัวพันกับกรณีสวรรคตของรัชกาลที่ ๘ แต่ประการใด คนไทยเราจะเชื่อคำใส่ร้ายโดยปราศจากมูลความจริงหรือเชื่อคำตัดสินของศาลอันเป็นข้ออ้างของบ้านเมืองกันเล่า?

สำหรับเรื่องที่ใส่ร้ายท่านปริศนากษัตริย์สวรรคตของ ร. ๘ นั้น ถ้าศึกษาจากหลักฐานต่างๆ แล้วเป็นเรื่องที่ไม่มีมูลความจริงใดๆ ทั้งสิ้น ถ้าคนที่ไม่ได้ศึกษาเกี่ยวกับเรื่องนี้ให้แน่ชัด หรือศึกษาให้มากพอก็อาจจะลังเลหรือสงสัยได้ แต่ถ้าศึกษาเรื่องนี้เพื่อจะทราบสัจจะทางประวัติศาสตร์แล้วเป็นเรื่องใส่ร้ายกันทั้งนั้น

ผู้ที่ใส่ร้ายสรุปแล้วมีสามประเภท

๑. ต้องการแก้แค้นเพราะเสียผลประโยชน์ พวกนี้คือพวกศักดินาเก่าบางคน

๒. พวกที่ต้องการใช้คดีสวรรคตเป็นเครื่องมือทางการเมืองเพื่อความเป็นใหญ่ของตัวเองและบริวาร

๓. ผู้ที่ไม่ทราบความจริงแต่ถูกปั่นหัว และขาดการศึกษาหลักฐานที่แท้จริง

เกี่ยวกับเรื่องนี้ประวัติศาสตร์แห่งมนุษยชาติเท่านั้นจะเป็นผู้ตอบเหมือนคำพูดของท่านปรีดีที่แสดงในปาฐกถาที่สามัคคีสมาคมที่ประเทศอังกฤษ เมื่อวันที่ ๒๘ กรกฎาคม ๒๕๑๖ ว่า “อาจมีบางเรื่องที่ผมรู้ แต่เพิกเฉยเข้าลักษณะของคำพังเพยโบราณว่าเป็นเรื่องที่พูดไม่ออกบอกไม่ได้ ผมก็ต้องขอผลัดไปในโอกาสที่สถานการณ์อำนวยให้พูดออกบอกได้ ถ้าหากโอกาสนั้นยังไม่เกิดขึ้นในอายุขัยของผม แต่ประวัติศาสตร์ของมนุษยชาติมิได้หยุดชะงักลงภายในอายุขัยของคนใด หรือชนเหล่าใด คือประวัติศาสตร์จะต้องดำเนินต่อไปในอนาคต โดยไม่มีสิ้นสุด ดังนั้นผมจึงขอฝากไว้แก่ท่านและชนรุ่นหลังที่ต้องการสัจจะช่วยตอบให้ด้วย”.

ศาลตัดสินว่าไม่มีมลทิน ผู้กล่าวร้ายต้องขอขมาโทษ

เมื่อคณะรัฐประหารประสพชัยชนะขึ้นเสวยอำนาจแล้ว ก็ได้มีการแต่งตั้งให้ พลตำรวจโท พระพิณชนคฤดี (พี่เขยของ ม.ร.ว. คึกฤทธิ์ ปราโมช) ซึ่งถูกปลดออกจากราชการสมัยของรัฐบาล ท่านปรีดี โดยให้กลับมาดำรงตำแหน่งอธิบดีกรมตำรวจ

เมื่อพระพิณชนคฤดี เป็นอธิบดีกรมตำรวจได้มีการพลิกคดี สวรรคตขึ้นใหม่ มีการแต่งตั้งพยานเท็จขึ้นปรักปรำท่านปรีดีกับบุคคลบางคน พยานเท็จนั้นมี นายตี ศรีสุวรรณ พลเรือตรี พระยาสรยุทธเสนี ต่อมาพยาน ๒ ท่านนี้ได้มีหนังสือสารภาพโดยพลเรือตรีพระยาสรยุทธเสนี ที่ได้ให้การต่อศาลว่าท่านปรีดีและพรรคพวกไปประชุมวางแผนปลงพระชนม์ในหลวงรัชกาลที่ ๘ นั้น เป็นเพราะคำขู่ และคำชักจูงของพระพิณชนคฤดี สำหรับนายตี ศรีสุวรรณนั้น ให้บุตรเขยเขียนจดหมายถึงท่านปรีดีว่า “เพื่อขอขมาลาโทษต่อท่าน นายตีให้การต่อศาลว่านายปรีดี นายวัชรชัย นายเฉลียว นายชิต นายบุญย์ ไปที่บ้านพระยาสรยุทธข้างวัดชนะสงครามเพื่อปรึกษาลอบปลงพระชนม์ในหลวงรัชกาลที่ ๘ ไม่เป็นความจริง นายตีเอาความไม่จริงมาให้การต่อศาล เพราะพระพิณเกลี้ยกล่อมว่าจะให้เงินเลี้ยงนายตีจนตาย เมื่อให้การแล้วพระพิณ

ให้นายตี ๕๐๐ - ๖๐๐ บาท และให้นายตีอยู่กินหลับนอน
อยู่ที่สันติบาลประมาณ ๒ ปีเศษ เดิมพระพิณجبอกว่าจะ
ให้สองหมื่นบาท เมื่อเสร็จคดีแล้วพระพิณก็ไม่ว่าให้
อีกตามที่รับปากไว้ เวลานี้นายตีเสียใจมากที่ทำให้ ๓ คน
ตาย และนายปรีดีกับนายวัชรชัยที่บริสุทธิ์ต้องถูกกล่าว
หาด้วย นายตีได้ทำบุญตรวาน้ำให้ผู้ตายเสมอมา...”^๑

เมื่อหาพยานมาปรักปรำเสร็จแล้วก็นำจำเลย ๓ คนไปขึ้น
ศาลจนกระทั่งถูกประหารชีวิต ต่อมาทนายชิตฯ ได้เขียนไว้ใน
หนังสือแจกงานศพนายชิตฯ เมื่อวันที่ ๑๒ กุมภาพันธ์ ๒๕๒๑
มีข้อความว่า “เมื่อพ่อสิ้นชีวิตไปแล้วนายกรัฐมนตรีใน
สมัยนั้นได้ให้เลขาธิการมาติดต่อให้เราขอความช่วยเหลือ
เพราะต้องการจะอุปการะในด้านการศึกษาของลูก
ของพ่อ เราปรึกษากันว่าควรจะรับหรือไม่ ในที่สุดเราก็
เห็นว่าควรรับไว้ เพื่อเป็นประจักษ์พยานว่า รัฐบาลเองก็
ตระหนักว่าพ่อเป็นผู้บริสุทธิ์ จึงต้องการอุปการะครอบครัว
เรา”

จากหลักฐานอันเป็นเอกสาร และพยานบุคคลเป็นจำนวน
มากที่เป็นพยานในเรื่องนี้ได้เปิดเผยออกมาเรื่อยๆ ทำให้คิดว่าการ

(๑) สุพจน์ ค้านตระกูล, แฉลงการณ์เกี่ยวกับความบริสุทธิ์ของนายปรีดี
พนมยงค์ ในกรณีสวรรคตของ ร.๘, กรุงเทพมหานคร, ไทยแลนด์
การพิมพ์ พ.ศ. ๒๕๒๒.

เสด็จสวรรคตของในหลวงรัชกาลที่ ๘ จะต้องมีคนอื่นอยู่เบื้องหลังที่ไม่ใช่ท่านปรีดี หรืออาจจะเป็นการเสด็จสวรรคตด้วยอุบัติเหตุ แต่นักการเมืองผู้กระหายอำนาจยุคนั้นเอามาเป็นเครื่องมือใส่ร้ายทำลายท่านปรีดี ทำให้คนไทยเป็นจำนวนมาก หรืออนุชนรุ่นหลังมองภาพของท่านปรีดีผู้สร้างคุณประโยชน์ต่อประเทศชาติอย่างเอนกอนันต์ในอดีตผิดไปจากความเป็นจริง

เกี่ยวกับเรื่องคดีสวรรคตนั้น เมื่อจอมพล ป. ได้ครองอำนาจแล้ว ยังจะมีการฟื้นฟูให้ตัดสินคดีนี้ใหม่อีกคงทำให้สัมพันธภาพของท่านปรีดีที่ นายวิระ โสตถาบันทึ ผู้อำนวยการ หนังสือพิมพ์มหาสารวัตร ได้สัมพันธภาพท่านปรีดีที่บ้านพักชานกรุงปารีส ซึ่งตอนหนึ่งได้ถามว่า

“มีผู้พูดกันว่า จอมพล ป. และ พล.ต.อ. เผ่า ได้หลักฐาน (กรณีสวรรคต) ใหม่ นั่นท่านจะบอกได้หรือไม่ว่าจะไร”

ท่านปรีดีตอบว่า

“แม้ศาลฎีกาซึ่งมีผู้พิพากษาคณะเดียว โดยมีได้มีการประชุมใหญ่ของผู้พิพากษาศาลฎีกา ได้ตัดสินประหารชีวิตนายเฉลียว ปทุมรส นายชิต สิงหเสนี นายบุญย์ ปัทมศริน ไปแล้วก็ตาม แต่รัฐบาลจอมพล ป. พิบูลสงครามได้ส่งตัวแทนไปพบผมในประเทศจีนแจ้งว่าได้หลักฐานใหม่ที่แสดงว่า ผู้ถูกประหารชีวิตทั้งสามคนและผมเป็นผู้บริสุทธิ์

ฉะนั้น จอมพล ป. พิบูลสงคราม จึงเสนอผู้แทนราษฎร ให้ออกกฎหมายให้มีการพิจารณาคดีใหม่ด้วยความเป็นธรรม

ครั้นแล้วก็มีผู้ยุยงให้จอมพลสฤษดิ์ ธนะรัชต์ กับพวกทำการรัฐประหารเมื่อวันที่ ๑๖ กันยายน ๒๕๐๐ โค่นล้มรัฐบาลจอมพล ป. พิบูลสงคราม

ในระหว่างที่จอมพล ป. พิบูลสงคราม ไปลี้ภัยอยู่ใน ส.ร.อ. ชั่วคราวก็ได้กล่าวต่อหน้าคนไทยไม่น้อยกว่า ๒ คน ถึงหลักฐานที่จอมพล ป. พิบูลสงคราม กับ พล.ต. อ. เผ่า ศรียานนท์ ได้มานั้น

อีกทั้งในระหว่างที่จอมพล ป. พิบูลสงคราม ย้ายจาก ส.ร.อ. มาอยู่ในประเทศญี่ปุ่นก็ได้แจ้งแก่บุคคลไม่น้อยกว่า ๒ คนถึงหลักฐานใหม่นั้น พร้อมทั้งมีจดหมายถึงผม ๒ ฉบับ ขอให้ผมขอโทษกรรมแก่การที่จอมพล ป. พิบูลสงคราม ได้ทำผิดพลาดไปในหลายกรณี รวมทั้งในการที่มิได้ขอพระราชทานอภัยโทษแก่ผู้บริสุทธิ์ที่ถูกประหารชีวิตไปแล้วนั้นด้วย

ผมได้ถือคติของพระพุทธองค์ว่า เมื่อมีผู้รู้สึกตนผิดพลาดได้ขอโทษกรรมผมก็ได้ขอโทษกรรม และขออนุโมทนาในการที่จอมพล ป. พิบูลสงคราม ได้อุปสมบทที่วัดพุทธคยา

พวกฝรั่งก็สนใจกันมาก เพราะเป็นเรื่องประวัติศาสตร์ที่ไม่มีอายุความ ความจริงอาจปรากฏขึ้น แม้จะล่วงเลยหลายร้อยปีก็ตาม

ทุกวันนี้มีคนพูดซุบซิบกันถึง นักเรียนหลายคนถามผม ผมก็ขอตัวว่าเป็นเรื่องที่พูดไม่ออกบอกไม่ได้ในขณะนี้ จึงขอฝากอนุชนรุ่นหลังและประวัติศาสตร์ตอบแทนด้วย”^๑

เป็นอันว่าคดีสวรรคตของ ร. ๘ นั้น ยังไม่กระจ่างชัดจนบัดนี้ แต่ใครก็ตามที่เข้าใจเอาจากหลักฐานที่ปราศจากความจริงที่กลุ่มบุคคลผู้หวังชัยชนะทางการเมืองพากันใส่ร้ายท่านปรีดี ว่าท่านเป็นผู้วางแผนปลงพระชนม์ยุวกษัตริย์เป็นเรื่องที่ปราศจากความจริงทั้งสิ้น

ข้าพเจ้าเข้าใจเหมือนกับคุณนเรศ นโรปรกรณ์ ที่ว่า “ผมเชื่อว่านายปรีดีไม่มีโอกาสติดต่อราชบัลลังก์ ก็เพราะเห็นว่าคนผู้นี้เคยมีอำนาจล้นฟ้าล้นแผ่นดินมาแล้วอย่างหนึ่ง และอีกอย่างหนึ่งถ้านายปรีดีคิดร้ายจริงก็ชอบแต่จะตกกระไดพลอยโจนจากข้อสงสัยของนักการเมืองและประชาชนในสมัยนั้นแทนที่จะมีชีวิตอยู่เฉยๆ จนต้องเป็นคนไร้แผ่นดินในที่สุดอย่างนี้”^๒

๑-๒ นเรศ นโรปรกรณ์, พบกับกงจักรปีศาจ-ความเห็นแย้งคำพิพากษา กรณีสวรรคต, กรุงเทพมหานคร, โรงพิมพ์พิมพ์มณศ, ๒๕๑๗.

ส่วนผู้เข้าใจผิดคิดเอาว่าท่านปรีดีมีส่วนพัวพันในกรณีสวรรคตและใส่ร้ายท่าน ตลอดทั้งผู้ที่เขียนเรื่องราวเกี่ยวกับท่านโดยไม่มีมูลความจริง ท่านได้แต่งตั้งทนายฟ้องร้องมาเสียมากต่อมาก อาทิเช่น นายรอง สยามานนท์ ได้แต่งหนังสือเรื่อง “ประวัติศาสตร์ไทยในระบอบรัฐธรรมนูญ” เมื่อ พ.ศ. ๒๕๒๑ ท่านปรีดีได้ยื่นฟ้องตามคดีหมายเลขที่ ๒๔๔๖/๒๕๒๑ ในฐานะละเมิดโดยหมิ่นประมาท จนต้องขอขมาในหนังสือพิมพ์สยามรัฐและมติชนไปแล้ว*

พลโทประยูร ภมรมนตรี แต่งหนังสือเรื่อง “ชีวิต ๕ แผ่นดินของข้าพเจ้า” มีหลายอย่างที่คลาดเคลื่อนต่อความเป็นจริง ท่านปรีดีได้ยื่นฟ้องสำนักพิมพ์บรรณกิจผู้จัดพิมพ์ และกระทรวงศึกษาธิการ ผู้ให้รางวัลหนังสือเล่มนั้น ถึงกับต้องถอนรางวัล การประกาศถอนรางวัลในครั้งนั้น ได้ตีพิมพ์แจ้งความในหนังสือพิมพ์หลายฉบับ คอลัมน์นิสต์ต่างๆ ได้เขียนวิจารณ์ว่ากระทรวงศึกษาธิการได้ทำถูกต้องดังคำประกาศต่อไปนี้

(๑) นายรอง สยามานนท์ ราชบัณฑิตสาขาประวัติศาสตร์ และเป็นศาสตราจารย์ทางประวัติศาสตร์ ได้ปริญาทางประวัติศาสตร์ เกียรตินิยมจากประเทศอังกฤษ เคยได้รับทุนจากสหรัฐอเมริกาในฐานะผู้เชี่ยวชาญทางประวัติศาสตร์ ได้เขียนเอาเองว่า คร. ปรีดี พนมยงค์ ไม่ได้จบปริญาเอกทางกฎหมายจากประเทศฝรั่งเศส และเขียนเกี่ยวกับการสวรรคตของ ร.๘ ที่ให้ท่านปรีดีพัวพันอยู่ด้วย เป็นการผิดพลาด ท่านปรีดีได้เสนอหลักฐานเกี่ยวกับเรื่องนี้ และหลักฐานที่ได้จบปริญาเอกทางกฎหมายต่อศาล จึงต้องขอขมาต่อท่านปรีดีในที่สุด.

“ประกาศเรื่อง

กระทรวงศึกษาธิการเพิกถอนรางวัลชมเชย
หนังสือชื่อ “ชีวิต ๕ แผ่นดินของข้าพเจ้า” เรียบเรียง
โดย พล. ท. ประยูร ภมรมนตรี

และ

คำขอขมาของห้างหุ้นส่วนจำกัดบรรณกิจเทรดดิ้ง จำกัดที่ ๒

ตามที่คณะกรรมการพิจารณาหนังสือแห่งชาติประจำปี ๒๕๑๕ ตัวแทนของกระทรวงศึกษาธิการได้ตัดสินและให้เอกสารหลักฐานรางวัลชมเชยหนังสือยอดเยี่ยมประจำปี ๒๕๑๘ ประเภทสารคดีแก่สำนักพิมพ์บรรณกิจ ผู้จัดพิมพ์หนังสือเรื่อง “ชีวิต ๕ แผ่นดินของข้าพเจ้า” เรียบเรียงโดย พล.ท. ประยูร ภมรมนตรี ซึ่งห้างหุ้นส่วนจำกัดบรรณกิจเทรดดิ้งได้โฆษณาจำหน่ายแก่ประชาชนทั่วไปนั้น

นายปรีดี พนมยงค์ จึงเป็นโจทก์ยื่นฟ้องกระทรวงศึกษาธิการ จำกัดที่ ๑ ห้างหุ้นส่วนจำกัดบรรณกิจเทรดดิ้งเป็นจำเลยที่ ๒ ต่อศาลแพ่งตามคดีหมายเลขคำที่ ๘๕๘๖/๒๕๒๓ ฐานโฆษณาหนังสือที่มีข้อความฝ่าฝืนความจริงทำให้โจทก์เสียหาย

กระทรวงศึกษาธิการจำกัดที่ ๑ โดยนายสิปปนนท์ เกตุทัต รัฐมนตรีว่าการกระทรวงนั้น ได้มีประกาศลงวันที่ ๑๔ มีนาคม ๒๕๒๓ เพิกถอนการให้รางวัลชมเชยหนังสือเล่มที่ พล.ท. ประยูรฯ เรียบเรียงและเพิกถอนเอกสารหลักฐานที่ให้แก่ ห.ส.จ. บรรณกิจเทรดดิ้งนั้นแล้ว

ห้างหุ้นส่วนจำกัดบรรณกิจเทรดดิ้ง ขอรับผิดที่ได้โฆษณาหนังสือเล่มดังกล่าวซึ่งทำให้นายปรีดี พนมยงค์ได้รับความเสียหายและยอมส่งมอบหนังสือ “ชีวิต ๕ แผ่นดินฯ” ที่เหลืออยู่อีก ๑ พันเล่ม ต่อศาลแพ่งเพื่อทำลายและได้ทำสัญญาประนีประนอมต่อศาลยอมรับผิดตามที่โจทก์ฟ้องทุกประการ

ศาลแพ่ง ได้พิพากษาเมื่อวันที่ ๗ กรกฎาคม ๒๕๒๕ ให้คดีสิ้นสุดลง ตามหนังสือประนีประนอมยอมความระหว่างโจทก์กับจำเลยแล้ว

ห้างหุ้นส่วนจำกัดบรรณกิจเทรดดิ้ง จำเลยที่ ๒ จึงประกาศขอขมานายปรีดี พนมยงค์ ณ ที่นี้ พร้อมทั้งได้นำประกาศกระทรวงศึกษาธิการพิมพ์ไว้ต่อท้ายคำขอมาของห้างฯ ด้วย

ประกาศมา ณ วันที่ ๗ กรกฎาคม ๒๕๒๕

ลงชื่อ ห้างหุ้นส่วนจำกัดบรรณกิจเทรดดิ้ง จำเลยที่ ๒

ประกาศกระทรวงศึกษาธิการ

ตั้งแต่ พ.ศ. ๒๕๑๖ เป็นต้นมา กระทรวงศึกษาธิการ ได้ตั้งคณะกรรมการพัฒนาหนังสือแห่งชาติขึ้น ตามคำแนะนำขององค์การศึกษานานาชาติ และคณะกรรมการคณะนี้ได้รับหน้าที่ดำเนินการจัดงานสัปดาห์หนังสือแห่งชาติสืบต่อมา คณะกรรมการดังกล่าวนั้นก็ได้แต่งตั้งคณะกรรมการ และอนุกรรมการรับช่วงงานต่อๆ กันไป

เมื่อ พ.ศ. ๒๕๑๙ คณะกรรมการพิจารณาหนังสือแห่งชาติประเภทสารคดีได้ตัดสินใจให้รางวัลชมเชยหนังสือยอดเยี่ยม ประจำปี พ.ศ. ๒๕๑๘ ประเภทสารคดีแก่สำนักพิมพ์บรรณกิจ ผู้พิมพ์หนังสือ

เรื่อง “ชีวิต ๕ แผ่นดินของข้าพเจ้า” โดยพลโทประยูร ภมรมนตรี และคณะกรรมการจัดงานสัปดาห์หนังสือแห่งชาติ พุทธศักราช ๒๕๑๕ ได้ให้สิ่งที่เป็นหลักฐานแก่สำนักพิมพ์นั้น ซึ่งได้ลงพิมพ์ภาพไว้ในหน้าต้นหนังสือเล่มนั้น

ต่อมาเมื่อวันที่ ๒๗ สิงหาคม ๒๕๒๒ นายปรีดี พนมยงค์ อดีตผู้สำเร็จราชการแทนพระองค์และอดีตนายกรัฐมนตรี ได้ยื่นคำประท้วงต่อรัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการแสดงว่ามีข้อความมากมายหลายประการในหนังสือเล่มนั้น ที่ฝ่าฝืนความจริงที่ปรากฏในเอกสารหลักฐาน และไม่สมเหตุผลผลแห่งหนังสือประเภทสารคดีตามความเข้าใจของคนไทยโดยทั่วไป และตามหลักเกณฑ์ที่คณะกรรมการพัฒนาหนังสือแห่งชาติได้กำหนดไว้

กระทรวงศึกษาธิการได้พิจารณาแล้วเห็นว่า เพื่อผดุงไว้และส่งเสริมสัจจะแห่งประวัติศาสตร์ของชาติไทย และเพื่ออนาคตแห่งกุลบุตรกุลธิดาของชาติไทย เห็นตัวอย่างศีลธรรมจรรยาอันดี และเพื่อให้ความเสียหายที่นายปรีดี พนมยงค์ ได้รับจากคำจูงใจของคณะกรรมการที่เกี่ยวข้องดังกล่าวนั้นกลับคืนดี กระทรวงศึกษาธิการจึงประกาศเพิกถอนคำตัดสินของคณะกรรมการพิจารณาหนังสือแห่งชาติ ประเภทสารคดีที่ได้ตัดสินให้รางวัลชมเชยหนังสือเล่มนั้นของ พลโท ประยูร ภมรมนตรี ว่าเป็นหนังสือยอดเยี่ยมประเภทสารคดี ประจำปี พ.ศ. ๒๕๑๘ และประกาศถอนสิ่งที่เป็นหลักฐานซึ่งคณะกรรมการจัดงานสัปดาห์หนังสือแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๑๕ ที่ให้แก่สำนักพิมพ์บรรณกิจนั้นด้วย

ประกาศ ณ วันที่ ๑๔ มีนาคม ๒๕๒๓

นายลีปนันท เกตุทัต

รัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการ”

เรื่องที่มีผู้เขียนใส่ร้ายท่านปรีดี หรือเขียนบิดเบือนความจริง นั้น แทนที่ท่านปรีดีจะเขียนตอบได้ ซึ่งเป็นเรื่องที่ง่ายกว่ากัน แต่ท่านได้ยึดถือเอาศาลสถิตยุติธรรมเป็นที่พึ่ง แม้ว่าการฟ้องร้องแต่ละครั้งเป็นเรื่องที่ยุ่งยากลำบาก บางคดีต้องใช้เวลาเป็นปีๆ กว่าจะอุทธรณ์ฎีกาเสร็จ หรือกว่าจะหาหลักฐานเป็นพยานในศาลได้ก็ยุ่งยากไม่ใช่น้อย เพราะตัวท่านปรีดีเอง ท่านก้อยู่ในต่างประเทศ นับเป็นการต่อสู้เพื่อรักษาความจริงและต่อสู้เพื่อศักดิ์ศรีของท่านที่น่าเห็นใจทีเดียว

เป็นเรื่องที่น่าคิดอย่างหนึ่งที่ท่านไม่ฟ้องตัว พลโทประยูร ภมรมนตรี ผู้เขียนเรื่อง “ชีวิต ๕ แผ่นดินของข้าพเจ้า” อาจจะเป็นเพราะว่าผู้เขียนเรื่องนั้นเคยเป็นผู้ร่วมก่อการด้วยกัน หรือเคยเป็นเพื่อนมาก่อน ท่านจึงไม่ฟ้อง จึงเป็นเหตุให้หนังสือเล่มนี้ได้รับการตีพิมพ์อีกในเวลาต่อมา คือเมื่อพลโทประยูรถึงแก่อนิจกรรมเมื่อ พ.ศ. ๒๕๒๕ ทายาทได้จัดพิมพ์หนังสือเล่มนั้นในงานศพเพื่อแจกจ่ายอีก ทั้งๆ ที่หนังสือเล่มนั้นได้รับการพิสูจน์แล้วว่าผิดข้อเท็จจริงมากมาย และเชื่อถือไม่ได้ ซึ่งเรื่องนี้บุคคลในวงการศึกษา หรือผู้เขียนประวัติศาสตร์

(๑) ดู ปรีดี พนมยงค์, ชีวิตประวัติย่อของนายปรีดี พนมยงค์, พิมพ์ที่ปารีส, ๒๕๒๕.

จะต้องยึดถือเอาคำประกาศของกระทรวงศึกษาธิการเป็นสำคัญ และคงจะช่วยกันรักษาไว้ซึ่งสัจจะทางประวัติศาสตร์ตลอดไป

เกี่ยวกับการฟ้องร้องผู้ละเมิดและเขียนบทความบิดเบือนความเป็นจริง ท่านปรีดีได้เขียนไว้ในหนังสือประวัติของท่านว่า “ประเทศไทยยังไม่มีสถาบันวิจารณ์ความถูกต้องของเอกสารที่มีผู้พิมพ์แพร่หลาย ดังนั้นเฉพาะผู้เสียหายเท่านั้นจึงมีสิทธิฟ้องผู้เขียนและผู้พิมพ์โฆษณาเอกสารที่ฝ่าฝืนความจริงต่อศาลยุติธรรมได้”

ฉะนั้น การที่มีผู้เขียนใส่ร้ายท่านเกี่ยวกับกรณีสวรรคตของ ร.๘ ท่านจึงได้ยึดเอาศาลสถิตยุติธรรมเป็นที่พึ่ง และศาลก็ตัดสินแล้วว่าท่านปรีดีไม่มีมลทินในเรื่องนี้ จึงเป็นอันจบเกมได้สำหรับผู้ที่สงสัยท่านเกี่ยวกับเรื่องนี้ ตัวอย่างเช่น นายชาติ เอี่ยมกระสินธุ์ ได้เขียนหมิ่นประมาทท่านในหนังสือเรื่อง “ในหลวงอาบ้นท์กับคดีลอบปลงพระชนม์” ศาลแพ่งได้ตัดสินเมื่อวันที่ ๑๔ เดือนมิถุนายน ๒๕๒๒ คดีหมายเลขดำที่ ๘๖๑๒/๒๕๒๑, คดีแดงหมายเลขแดงที่ ๕๘๑๐/๒๕๒๒ ศาลตัดสินให้ยอมความโดยให้ นายชาติ เอี่ยมกระสินธุ์ และจำเลยขอขมา

ดังคำประกาศขอขมาว่า

“ข้าพเจ้านายชาติ เอี่ยมกระสินธุ์ จำเลยที่ ๑ และห้างหุ้นส่วนจำกัดประพันธ์สาส์น จำเลยที่ ๔ ขอแถลงความจริงว่า โจทก์เป็นผู้บริสุทธิ์ในกรณีสวรรคตของในหลวงอาบ้นท์มหิดลรัชกาลที่ ๘ โจทก์ไม่มีส่วนเกี่ยวข้อง โจทก์ได้ปฏิบัติหน้าที่ราชการด้วยความซื่อสัตย์

สุจริต จงรักภักดีต่อชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์และรัฐธรรมนูญ เป็นที่เห็นประจักษ์ชัดได้มีพระบรมราชโองการโปรดเกล้าฯ ยกย่อง โจอทก์ไว้ในฐานะรัฐบุรุษอาวุโส ตามประกาศพระบรมราชโองการ ณ วันที่ ๘ เดือนธันวาคม พุทธศักราช ๒๕๔๘ นั้นแล้ว และการที่ โจอทก์หลบหนีออกนอกประเทศนั้น เพราะหลบหนีรัฐประหารเมื่อ วันที่ ๘ พฤศจิกายน ๒๕๕๐

จึงประกาศให้ทราบโดยทั่วกัน

ลงชื่อ **ชาติ เอี่ยมกระสินธุ์** จำเลยที่ ๑

(นายชาติ เอี่ยมกระสินธุ์)

ลงชื่อ **ประพันธ์ เตชะธาดา** ผู้จัดการห้างหุ้นส่วน

จำกัด ประพันธ์สาส์น

(นางประพันธ์ เตชะธาดา)

สุวัตร อภัยภักดี ทนายจำเลยที่^๑

ในกรณีที่มีการใส่ร้ายว่าท่านปรีดีมีส่วนพัวพันกับกรณี สวรรคตของ ร.๘ นั้น เมื่อวันที่ ๔ เมษายน ๒๕๑๐ ท่านปรีดีได้ยื่น ฟ้อง บริษัทสยามรัฐจำกัด, ม.ร.ว. คึกฤทธิ์ ปราโมช, นายประจวบ ทองอุไร, นายประหยัด ต. นาคะนาท เป็นจำเลยฐานใส่ความหมิ่น ประมาท ดังปรากฏในคดีดำที่ ๑๕๖๕/๒๕๑๐ ในครั้งนั้นศาลได้ พิพากษาให้จำเลยทั้ง ๔ เป็นผู้รับผิดชอบตามคำฟ้อง จำเลยในครั้งนั้น ได้พยายามต่อสู้คดีจนกระทั่ง ได้พยายามอุทธรณ์ พยายามฎีกา แต่ศาล

(๑) คำพิพากษาศาลแพ่งหมายเลขแดงที่ ๕๘๑๐/๒๕๒๒, กรุงเทพมหานคร, อมรินทร์การพิมพ์, ๒๕๒๓.

ฎีกาก็ได้ยืนยันตามศาลชั้นต้น เพราะไม่มีหลักฐานใดๆ ที่เชื่อถือได้ว่าท่านปรีดีมีส่วนพัวพันกับกรณีสวรรคต

ต่อมาเมื่อวันที่ ๑๖ กันยายน ๒๕๑๓ ท่านปรีดีได้ฟ้องต่อศาลแพ่งตามคดีหมายเลขดำที่ ๗๒๓๖/๒๕๑๓ ว่า บริษัท สยามรัฐ จำกัด, ม.ร.ว. คึกฤทธิ์ ปราโมช, นายสำเนียง จันทรวณะ, นายประจวบ ทองอุไร, นายประหยัด ศ. นาคะนาท ได้หมิ่นประมาทใส่ความ กรณีสวรรคต ร.๘ และอื่นๆ จนจำเลยทั้งหมดต้องประกาศขอขมา โดยลงพิมพ์ประกาศนั้นในหนังสือพิมพ์สยามรัฐรายวันหน้า ๕ รวม ๗ วัน และสยามรัฐสัปดาห์วิจารณ์ หน้า ๑๓ ฉบับวันอาทิตย์ที่ ๑๑ เมษายน ๒๕๑๔ กับทั้งหนังสือพิมพ์อื่นๆ อีกหลายฉบับ ข้อความประกาศมีว่า

“ประกาศ

ตามที่นายปรีดี พนมยงค์ ได้เป็นโจทก์ฟ้อง บริษัท สยามรัฐ จำกัด ม.ร.ว. คึกฤทธิ์ ปราโมช นายสำเนียง จันทรวณะ นายประจวบ ทองอุไร และนายประหยัด ศ. นาคะนาท เป็นจำเลยต่อศาลแพ่งในข้อหาละเมิดโจทก์ ตามคดีหมายเลขดำที่ ๗๒๓๖/๒๕๑๓ เนื่องจากหนังสือพิมพ์สยามรัฐ ฉบับลงวันที่ ๑ สิงหาคม ๒๕๑๓ และหนังสือพิมพ์สยามรัฐ สัปดาห์วิจารณ์ ฉบับลงวันที่ ๓๐ สิงหาคม ๒๕๑๓ ลงข้อเขียนซึ่งเขียนโดย นายสำเนียง จันทรวณะ ใช้นามปากกาว่า ส.ร.น. ซึ่งมีใจความว่าโจทก์พัวพันในกรณีสวรรคตนั้น

จำเลยขอแถลงความจริงว่า โจทก์ไม่เคยเป็นจำเลยในคดีสวรรคตเลย และไม่เคยถูกศาลพิพากษาว่ากระทำความผิด เมื่อโจทก์ไม่เคยถูกศาลพิพากษาลงโทษ จึงถือว่าโจทก์ก็ยังบริสุทธิ์

ส่วนการที่โจทก์หลบหนีออกจากประเทศไทยนั้น เป็นเพราะหลบหนีการรัฐประหาร จึงขอให้ผู้อ่านทราบความจริง และขออภัยในความจริง และขออภัยในความคลาดเคลื่อนนี้ด้วย

บริษัทสยามรัฐจำกัด

ม.ร.ว. คึกฤทธิ์ ปราโมช

นายสำเนียง ชันชวณะ

นายประจวบ ทองอุไร

นายประหยัด ศ. นาคะนาท”*

ต่อมาหนังสือพิมพ์ หลักเมืองสมัยไทยเดลี ฉบับลงวันที่ ๒๕ ธันวาคม ๒๕๑๓ หน้า ๘ ได้ลงข้อความเป็นการหมิ่นประมาทใส่ความท่านปรีดีในกรณีสวรรคตอีก ท่านปรีดีจึงได้ฟ้องต่อศาลแพ่งตามคดีหมายเลขคำที่ ๑๑๓/๒๕๑๔ ในที่สุดจำเลยในคดีนั้นต้องประกาศขออภัยท่านปรีดีดังข้อความต่อไปนี้

“ประกาศ

ตามที่นายปรีดี พนมยงค์ ได้เป็นโจทก์ฟ้อง บริษัทไทยเดลี การพิมพ์ จำกัด ที่ ๑ นายสาร บรรดาศักดิ์ ที่ ๒ นายรุ่งโรจน์ นรเชษฐวุฒิวิทย์ ที่ ๓ และ นายจ่านอง แก้วโสวัณณะ ที่ ๔ เป็นจำเลยต่อศาลแพ่ง ในข้อหาละเมิดปฎิญาสากล่าวด้วยสิทธิมนุษยชน และหมิ่นประมาทใส่ความทำให้โจทก์เสียหาย ตามคดีหมายเลขคำที่

(๑) คำพิพากษาศาลแพ่งหมายเลขแดงที่ ๕๘๑๐/๒๕๒๒, กรุงเทพมหานคร, อมรินทร์การพิมพ์, ๒๕๒๓.

๑๑๓/๒๕๑๔ เนื่องจากหนังสือพิมพ์หลักเมืองสมัยไทยเคลี ฉบับลงวันที่ ๒๕ ธันวาคม ๒๕๑๓ หน้า ๘ ลงข้อความซึ่งเขียนโดยจำเลยที่ ๒ ใช้นามปากกาว่า ขวานทอง ในคอลัมน์ตอบปัญหาข้อข้องหมองใจ เป็นการหมิ่นประมาทนายปรีดี พนมยงค์ หรือหลวงประดิษฐมนูธรรม ว่า เป็นคนลืมหูลืมตาเกิดของตนเอง ไม่มีน้ำใจเป็นนักกีฬา จะเป็นผู้มีน้ำใจเป็นนักประชาธิปไตยไม่ได้ และเป็นอ้ายโจรปล้นราชบัลลังก์ มีการพัวพันในกรณีสวรรคตด้วยนั้น

บัดนี้ข้าพเจ้าจำเลยทั้งสี่คนได้รู้สึกสำนึกว่า ข้อความที่จำเลยเผยแพร่ข้างต้นนั้น มิได้มีมูลความจริงแต่ประการใดเลย

ข้าพเจ้าจำเลยทุกคนจึงขออภัยนายปรีดี พนมยงค์ หรือหลวงประดิษฐมนูธรรม โจทก์ที่ถูกข้าพเจ้าทั้งหลายใส่ความด้วยความรู้เท่าไม่ถึงการณ์ดังกล่าวแล้ว ซึ่งนายปรีดี พนมยงค์ ได้กรุณาให้อภัยและถอนฟ้องคดีแล้ว

นายรุ่งโรจน์ นรเชษฐวุฒิวัย

ในนาม บริษัทไทยเคลีการพิมพ์ จำกัด จำเลยที่ ๑

นายสาร บรรดาศักดิ์ จำเลยที่ ๒

นายรุ่งโรจน์ นรเชษฐวุฒิวัย จำเลยที่ ๓

นายจ่านอง แก้วโศวฒณะ จำเลยที่ ๔”^๑

จากการขอมาของจำเลยต่างๆ ที่พากันใส่ความท่านปรีดีนี้เป็นเครื่องยืนยันได้ว่า ท่านเป็นผู้บริสุทธิ์ไม่มีมลทินใดๆ เกี่ยวกับ

(๑) คำพิพากษาศาลแพ่งหมายเลขแดงที่ ๕๘๑๐/๒๕๒๒, กรุงเทพมหานคร, อมรินทร์การพิมพ์, ๒๕๒๓.

การเสด็จสวรรคตของในหลวงรัชกาลที่ ๙ และถ้าหากจะมีหลักฐานใดๆ แล้ว ม.ร.ว. คึกฤทธิ์ กับพวกคงจะหาหลักฐานนั้นมาสู้คดีกันในศาลได้ เพราะปรากฏว่า ม.ร.ว. คึกฤทธิ์ กับพวก ได้พยายามต่อสู้เพื่อศักดิ์ศรีที่จะให้ไม่ต้องแพ้ความถึง ๓ ศาล แต่ในที่สุดก็หาหลักฐานใดๆ ไม่ได้ ต้องประกาศขอขมาในที่สุด

เพราะฉะนั้นคนไทยรุ่นปัจจุบันหรือรุ่นต่อไป ไปไม่ควรจะเข้าใจผิดท่านปรีดีในเรื่องนี้อีกต่อไป แท้ที่จริงแล้วท่านเป็นรัฐบุรุษของประเทศที่น่าประชาธิปไตยมาให้ประชาชนชาวไทย คนไทยมีอิสระเสรี ประเทศชาติมีความเจริญรุ่งเรือง มีความวัฒนาถาวรเพราะท่านปรีดีมีส่วนสร้างสรรค์ขึ้นนับว่ามีบุญคุณต่อชาติอย่างเหลือคณานับทีเดียว นับว่าท่านเป็นบุคคลสำคัญของชาติที่มีทั้งความรู้ความสามารถ เป็นคนไทยตัวอย่างที่เป็นสามัญชน และได้มีส่วนนำประเทศไปสู่ความเจริญรุ่งเรือง สมควรแล้วกับตำแหน่งรัฐบุรุษอาวุโสของประเทศไทย และคนไทยควรสำนึกในบุญคุณของท่านกันทุกๆ คนทีเดียว.

เกี่ยวกับกรณีสวรรคตนี้ ต่อมาภายหลังมีจิตรกรนักปั้น ภาพชื่อ คุณไข่มุกด์ ชูโต ได้เขียนหนังสือทำนองเดียวกันอีก ท่านปรีดีได้ตั้งทนายฟ้องต้องแพ้ความ และประกาศขอขมาอีกเช่นกัน.

ดร.ปรีดี พนมยงค์

ท่านปรีดี ผู้ให้กำเนิดระบอบประชาธิปไตย ในประเทศไทย*

ข้าพเจ้าได้รับคำขอร้องจากบรรณาธิการบริหารของ “ไทยแลนด์” ให้นำภาพของท่านปรีดีที่ถ่ายไว้เมื่อครั้งที่ข้าพเจ้าไปเยี่ยมเยือนท่านที่ประเทศฝรั่งเศสเมื่อปีพุทธศักราช ๒๕๒๔ เพื่อนำเสนอต่อท่านผู้อ่านดังที่ปรากฏอยู่ใน “ไทยแลนด์” บางภาพ และพร้อมทั้งเรื่องเกี่ยวกับท่านปรีดีในความคิดคำนึงของข้าพเจ้า ในฐานะผู้ให้ความเคารพท่านปรีดีเยี่ยงวีรบุรุษตลอดมา ตั้งแต่ท่านยังมีชีวิตอยู่และแม้ท่านถึงแก่อสัญกรรมไปแล้ว

ข้าพเจ้าก็เหมือนกับคนไทยในยุคหลังๆ ที่เคยมองภาพพจน์ของท่านปรีดีตามคำโฆษณาของหนังสือพิมพ์บางฉบับและเคยเชื่อคำหลอกลวงของรัฐบาลรุ่นก่อนๆ ที่พากันใส่ร้ายท่านปรีดีเกี่ยวกับกรณีสวรรคตของรัชกาลที่ ๘ ซึ่งนักการเมืองยุคนั้นบางคนพากันใช้เป็นข้อต่อรองทางการเมืองและส่งผลในทางทำลายล้างท่านปรีดีจนได้ผลในที่สุด เช่นเดียวกับกรณีเหตุการณ์นองเลือด ๖ ตุลาคม ๒๕๑๙ ที่มีการทำลายล้างขบวนการนักศึกษา ที่คนพวกหนึ่งพากัน “แหกตา” กล่าวหาว่าภายในบริเวณมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์มี

๑. ลงพิมพ์ใน “ไทยแลนด์” ปีที่ ๒ ฉบับที่ ๕๔๘, ๑๒-๑๘ สิงหาคม, ๒๕๒๖.

อุโมงค์ใต้ดิน, มีหอคอยถือกลับสำหรับใช้เป็นหอบัญชาการบนเพดานของหอประชุมใหญ่, ขณะเกิดเหตุการณ์ไม่สงบนั้นมีพวกญวนในธรรมศาสตร์มากมายเพราะพรอองเท้าแตะที่พวกญวนหรือพวกเดินป่าใช้ใส่, กลุ่มบุคคลฝ่ายตรงกันข้ามในสมัยนั้นได้พากันประโคมข่าวว่า นักศึกษาที่ถูกกรมประชาทัณฑ์ถึงตายนั้นเป็นพวกญวน ฯลฯ แม้ความจริงจะเป็นที่ประจักษ์ในสมัยต่อมาว่าไม่มีคนญวนในธรรมศาสตร์, ไม่มีอุโมงค์ใต้ดิน ไม่มีหอบัญชาการใดๆ ทั้งสิ้น ในเหตุการณ์ ๖ ตุลาคนั้น แต่ผู้ที่ตายเพราะคำโฆษณาชวนเชื่อ ผู้ที่ได้รับผลจากคำโฆษณาชวนเชื่อนั้นมีเป็นจำนวนมากทีเดียว

ในกรณีของท่านปรีดีก็เช่นกัน ต่างแต่ว่าของท่านปรีดีมีคนใส่ร้ายท่านใช้เวลายาวนานกว่า แม้สิ้นรัฐบาลสมัยหนึ่งแล้วรัฐบาลสมัยต่อมายังรับช่วงไว้อีก จนทำให้อนุชนรุ่นหลังบางคนที่ไม่ได้ทำการศึกษาค้นคว้าอย่างจริงจังพากันคลางแคลงใจในตัวท่าน บางคนถึงกับเชื่อว่าเป็นเรื่องจริงไปเลยก็มี อย่างที่คนไทยจำนวนไม่น้อยเชื่อว่าในธรรมศาสตร์มีอุโมงค์และอื่นๆ ดังได้กล่าวมาแล้ว

สำหรับข้าพเจ้าเองนั้นเป็นคนรักในการอ่านหนังสือ และติดตามเรื่องนี้มาโดยตลอดกับทั้งมีผู้ใหญ่จำนวนมากที่ไม่ยอมเชื่อกรณีที่มีผู้ใส่ร้ายท่านปรีดี แม้พระสงฆ์ผู้ทรงคุณวุฒิเช่น พระเทพวิสุทธิเมธี (พุทธทาสภิกขุ), พระราชนันทมุนี (ปัญญานันทภิกขุ)* ซึ่งเป็นพระที่ชาวพุทธรู้จักกันดีก็ไม่ยอมเชื่อในเรื่องนี้และพระสงฆ์ชั้นผู้ใหญ่

๑. สมณศักดิ์สมัยที่เขียนเรื่องนี้

อีกองค์หนึ่งคือ พระราชญาณกวี (บ.ช. เขมาภिरัต) เจ้าคณะจังหวัดชุมพร^๑ เป็นนักเผยแผ่พระพุทธศาสนาอดีตเคยเป็นหัวหน้าพระธรรมทูตสายมาเลเซีย พูดภาษาต่างประเทศได้หลายภาษา เคยพูดว่า “ท่านปรีดีเสียคนเพราะมีผู้ใส่ร้าย โกหกใส่ท่านแท้ๆ นำเสียดยคนที่มีความรู้สูง มีสติปัญญาดี เป็นคนใจซื่อมือสะอาดต้องมาเสียคนเพราะการโกหกใส่กัน แทนที่จะเอาคนดีๆ เช่นนี้ไว้เป็นประโยชน์ต่อบ้านเมือง ซึ่งคนเช่นนี้ไม่ใช่จะหาได้ง่ายนัก”

เมื่อได้ฟังคำของท่านที่เคารพนับถือพูดจึงได้จับเรื่องราวของท่านปรีดีมาศึกษาอย่างจริงจัง ได้อ่านคำพิพากษาของศาล อ่านคำสารภาพของพยานเท็จที่ถูกบังคับให้ใส่ความท่านปรีดีและคนอื่นๆ แล้วยังได้มาอ่านคำขอขมาของ ม.ร.ว. คึกฤทธิ์ ปราโมช ซึ่งสมมุติกันว่าเป็นมหาปราชญ์ พร้อมทั้งพรรคพวกที่ขอขมาต่อท่านปรีดี, อ่านคำขอขมาของหนังสือพิมพ์ไทยเดลี, อ่านคำขอขมาของผู้เขียนหนังสือใส่ร้ายท่านอีกหลายคน ข้าพเจ้ายิ่งหุดาสว่างยิ่งขึ้นและคิดว่าความเป็นจริงที่ปรากฏเช่นนี้ยังมีคนที่ไม่ทราบอีกมาก และกว่าความเป็นจริงจะปรากฏออกมาท่านปรีดีก็สูญสิ้นอำนาจและความเชื่อถือไปแล้วเป็นส่วนมาก ประกอบกับคนไทยเป็นคนที่ลืมน่ายิ่งไม่ค่อยสนใจ ยิ่งบุคคลที่เป็นใหญ่เป็นโตในสังคมต่อๆ มาคือทายาทของศัตรูทางการเมืองของท่านปรีดีในอดีตทายาทเหล่านั้นบางคนเล่นการเมืองเป็นอาชีพ เขาเหล่านั้นจึงไม่ให้ความสำคัญ

๑. มรณภาพแล้ว

ความสำคัญเกี่ยวกับการออกสัญกรรมของท่านปรีดี หรือไม่สนใจงานอันอมตะของท่านปรีดี ที่สร้างไว้ให้ประชาชนคนไทยเลย

เมื่อเป็นเช่นนี้คนไทยทั่วไปจะต้องชวนขวนขวายศึกษาเอาว่าท่านปรีดีได้เสียสละ หยาดเหงื่อแรงงานแห่งความเหนื่อยยาก สร้างคุณูปการอะไรไว้ให้แก่ประเทศชาติบ้าง ซึ่งในขณะนี้ได้มีหนังสือที่แสดงให้เห็นถึงผลงานของท่านปรีดีมีจำหน่ายในท้องตลาดหนังสืออยู่แล้วหลายเรื่องเช่น ดร. ปรีดี พนมยงค์ โดย ไสว สุทธิพิทักษ์, ปรีดี พนมยงค์ แกรงกล้าทุกสมัย ของกองบรรณาธิการ น.ส.พ. มติชน, ท่านปรีดีผู้วางแผนเศรษฐกิจของไทยคนแรก โดย ศาสตราจารย์ เดือน บุนนาค, เรื่องนายปรีดี พนมยงค์ ตามทัศนะ ส. ศิวรักษ์, ชีวิตประวัติย่อของนายปรีดี พนมยงค์ ฯลฯ ทุกๆ เล่มเป็นหนังสือเกี่ยวกับท่านปรีดีที่ทุกคนควรอ่านทีเดียว

สำหรับเรื่อง รัฐบุรุษอาวุโส ปรีดี พนมยงค์ บิดาแห่งระบอบประชาธิปไตย อันเป็นงานเขียนของข้าพเจ้านั้น มีผู้สงสัยบางคนว่าทำไมถึงใช้ชื่อหนังสืออย่างนั้น ทำไมถึงใช้ชื่อว่า

“บิดาแห่งระบอบประชาธิปไตย”

คำว่า บิดาแห่งระบอบประชาธิปไตย หมายถึงผู้ให้กำเนิด หรือผู้ทำให้เกิดมีระบอบการปกครองชนิดนี้ขึ้นในประเทศไทย และถ้าท่านเป็นนักศึกษาค้นคว้าที่ต้องการทราบว่าการปกครองระบอบประชาธิปไตยมีวิวัฒนาการมาอย่างไร ท่านก็จะทราบได้ว่า ผู้ที่ทำให้ประเทศไทยได้มาซึ่งระบอบการปกครองชนิดนี้ที่สำคัญที่สุดคือท่านปรีดี พนมยงค์ คนอื่นๆ เป็นเพียงว่า “จะให้มี” บางคน “เพราะภาวะจำยอม” บางคน “ผสมโรง” แต่สำหรับท่านปรีดีแล้วริ

เริ่มเรื่องนี้สมัยยังเป็นนักศึกษาอยู่ที่ประเทศฝรั่งเศส ก่อตั้งคณะกรรมการตั้งแต่สมัยอยู่ที่ประเทศฝรั่งเศสและก็ได้สำเร็จจนประเทศไทยมีระบอบการปกครองระบอบประชาธิปไตย แม้จะเป็นประชาธิปไตยที่ไม่สมบูรณ์เสียเป็นส่วนใหญ่แต่ก็ทำให้ประเทศไทยมีความพัฒนาการดังที่เป็นอยู่ในปัจจุบัน สำหรับเรื่องที่ท่านปรีดีเป็นผู้ให้กำเนิดระบอบประชาธิปไตยในประเทศไทยนั้น ท่านปรีดีไม่เคยเขียนไว้ที่ไหน ไม่มีใครเคยเขียนไว้ ถ้าจะมีก็เป็นการเอาความดีอันนี้ไปมอบให้แก่คนอื่นๆ เท่านั้น แต่ถ้าศึกษาประวัติศาสตร์การเมืองในระยะใกล้ให้ละเอียดแล้ว ท่านปรีดีต่างหากที่ควรแก่การรับเกียรติอันนี้ ดังท่านผู้อ่านจะได้หลักข้อสังเกตตามสภาพความเป็นจริงดังต่อไปนี้

ในรัชสมัยของพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ได้มีพระบรมวงศ์ ๔ พระองค์ และข้าราชการของสถานทูตสยามประจำกรุงลอนดอนและกรุงปารีส ๗ ท่าน ซึ่งได้ไปเห็นความเจริญความมีอารยธรรมของฝรั่ง จึงมีหนังสือลงวันที่ ๘ มกราคม ค.ศ. ๑๘๘๕ กราบทูลรัชกาลที่ ๕ ให้พระราชทานรัฐธรรมนูญ ท่านเหล่านั้นคือ

กรมพระนเรศวรฤทธิ์

กรมขุนพิทยลาภพฤฒิธาดา

กรมพระสวัสดิวัฒนวิศิษฐ์

พระองค์เจ้าปฤษฎางค์

พระยามหาโยธา (นกแก้ว คชเสนี)

พระยาอภัยพิพิธ (สุ่น สาตราภัย)

พระยาไชยวิชิตสิทธิสาตรา (นาค ณ ป้อมเพชร์)

จมนไวยวรรณาด (บุศ เพ็ญกุล)

ขุนปฎิภาณพิจิตร (หรั่ง)

พระยาชนินทรภักดี (เปลี่ยน หักดีเสวี)

พระยาสิงหเสนี (สะอาด สิงหเสนี)

ปรากฏว่าทางราชการในสมัยนั้นเห็นว่าประเทศไทยไม่สมควรที่จะให้มีการปกครองแบบประชาธิปไตย ด้วยอ้างว่า คนไทยยังไม่พร้อม คนไทยยังขาดการศึกษา ประเทศไทยยังไม่เหมาะกับการปกครองชนิดนั้น ซึ่งอันที่จริงแล้วประเทศอเมริกาซึ่งเขาปกครองแบบประชาธิปไตย เขาก็ปกครองกันมาตั้งแต่ประเทศของเขายังไม่เจริญ ประชาชนของเขายังไม่ได้รับการศึกษาอย่างทั่วถึง แต่เขาก็มีระบอบการปกครองเช่นนี้ได้จนประเทศของเขามี วัฒนาการรุ่งเรืองอย่างสูงสุดเรื่อยๆ มา แต่สำหรับประเทศไทยนั้นอ้างว่ายังไม่พร้อมเรื่อยมา^๑

จนกระทั่งในรัชสมัยของพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ ๖ ซึ่งตรงกับ พ.ศ. ๒๔๕๔ (ร.ศ. ๑๓๐) ได้มีกลุ่มทหารยังเติร์กจำนวนมากรวมทั้งคนไทยที่มีความรู้และการศึกษาดีได้คบคิดที่จะปฏิวัติ แต่ทำได้ไม่สำเร็จ เพราะสมาชิกผู้ก่อการครั้งนั้นได้หักหลังกันเองในที่สุด ความต้องการประชาธิปไตย

๑. ในสมัย ร.๕ พระองค์เจ้าปฤษฎางค์ เคยร่างรัฐธรรมนูญเสนอร.๕ จนถูกปลดออก จากเอกอัครราชทูต ต้องบวชถีภัยที่เกาะลังกา และสิ้นพระชนม์ชีพด้วยความยากจน

ของคนไทยในยุคนั้นก็ไม่ล้มฤทธิ์ผลผู้ร่วมก่อการครั้งนั้นถูกจับกุมคุมขังตลอดชีวิตเป็นจำนวนมาก อาทิเช่น

นายร้อยเอกขุนทวยหารพิทักษ์ (เหล็ง ศรีจันทร์)

นายร้อยโทจรูญ ณ บางช้าง

นายร้อยตรีเจือ ศิลาอาสน์

ทั้ง ๓ ท่านนี้อยู่ในฐานะผู้ริเริ่มจึงโดนตัดสินประหารชีวิตแล้วเปลี่ยนเป็นจำคุกตลอดชีวิตและยังมีผู้ร่วมก่อการในครั้งนั้นอีกเป็นจำนวนมาก ที่ตัดสินจำคุกตลอดชีวิตแล้วลดโทษ ยังเหลือจำคุก ๒๐ ปีมีอีก ๒๐ คน ซึ่งในครั้งนั้นมีผู้เห็นด้วยกับการเปลี่ยนแปลงการปกครองให้เป็นระบอบประชาธิปไตยมีจำนวนเป็นร้อยคน แต่ทางราชการเห็นว่ายังไม่ถึงเวลา และแม้ว่าเหตุการณ์จะล่วงเลยมานานจนกระทั่งถึง พ.ศ. ๒๕๑๙ รัฐบาล นายธานินทร์ กรัยวิเชียร ยังได้มีการกล่าวว่คนไทยยังไม่สมควรปกครองด้วยระบอบประชาธิปไตย จะต้องให้การศึกษาเรื่องประชาธิปไตยแก่คนไทยอีก ๑๒ ปี คือให้รัฐบาลชุดนั้นอยู่ไปได้ ๑๒ ปี จึงเป็นข้อสังเกตได้ว่าอำนาจนั้นถ้าตกอยู่ในมือของใครก็ตาม ผู้กุมอำนาจหรือชนชั้นปกครองนั้นๆ ย่อมจะต้องหวงอำนาจยิ่งกว่าทรัพย์สินสมบัติใดๆ การที่จะหยิบยื่นเอาอำนาจมาให้แก่ประชาชนทุกคนจึงเป็นเรื่องที่เป็นไปได้โดยยาก

บางคนกล่าวว่าในสมัยรัชกาลที่ ๖ ได้มีการสร้าง “ดุสิตธานี” เมืองประชาธิปไตยตัวอย่าง เพื่อให้คนไทยศึกษาเรื่องประชาธิปไตย แต่บางคนกล่าวว่ำนั่นมันเป็นเพียงของเล่นอย่างหนึ่งเท่านั้นเอง

เกี่ยวกับการปกครองระบอบประชาธิปไตยนั้น เจ้าพระยาสุรศักดิ์มนตรี (เจิม แสงชูโต) ได้มีหนังสือกราบบังคมทูล ในปี พ.ศ. ๒๔๖๔ ว่า ขอให้ทรงฟื้นฟูรัฐธรรมนูญขึ้นมาช่วยปรับปรุง และแก้ไขภาวะที่เสื่อมโทรมทางเศรษฐกิจของประเทศให้ดีขึ้น พร้อมทั้งทูลเสนอให้ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวลดพระองค์ลงมาเป็นกษัตริย์ภายใต้กฎหมาย แต่ปรากฏว่าไม่ได้ผลแต่ประการใด พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัวได้ทรงพระราชนิพนธ์เกี่ยวกับเรื่องพระมหากษัตริย์ไว้ในหนังสือเรื่อง “ความเป็นชาติโดยแท้จริง” โดย อัครพาทู ตอนหนึ่งความว่า “การที่จะตัดสินว่าผู้ใดเป็นชาติได้โดยแท้จริงนั้น ต้องพิจารณาว่าผู้นั้นมีความจงรักภักดีต่อใคร ถ้าเขาจงรักภักดีต่อพระบาทสมเด็จพระเจ้าแผ่นดินสยาม เขาจึงจะเป็นไทยแท้”

ตอนหนึ่งในพระราชนิพนธ์เรื่อง “พระราชาเป็นสง่าแห่งแว่นแคว้น” ตอนหนึ่งมีข้อความว่า “ถ้าเมืองเราซึ่งมีพระมหากษัตริย์นั้น ถ้าจะเปลี่ยนเป็นรีพับลิกแล้วจะเป็นอย่างไร ข้าพเจ้าบอกได้คำเดียวว่า ถ้าเวลานี้ไทยเป็นรีพับลิก พระเจ้าแผ่นดินอังกฤษคงจะไม่ได้ตั้งให้หัวหน้าคนไทยเป็นนายพลอังกฤษเป็นแน่ การที่มีพระเจ้าแผ่นดินมีประโยชน์ดังนี้ สำหรับได้รับเกียรติยศซึ่งชาติอื่นเขาจะให้แก่ชาติเรา” และยังมีในพระราชนิพนธ์อีกหลายแห่งซึ่งพระองค์ได้ทรงมีทัศนคติว่าคนไทยยังไม่ควรมีระบอบประชาธิปไตย

เมื่อสิ้นรัชสมัยของพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าฯ แม้ว่าพระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัว มีพระราชดำริเกี่ยวกับการ

พระราชทานรัฐธรรมนูญ แต่ไม่สามารถจะพระราชทานได้แม้ว่าประชาชนในยุคนั้นจะมีความรู้มากขึ้น ประเทศต่างๆ ที่เจริญแล้วเขาเปลี่ยนระบอบการปกครองสมบูรณาญาสิทธิราชอันล้าหลังกันไปหมดแล้ว ความจริงน่าจะพระราชทานรัฐธรรมนูญได้แล้ว แต่พระบรมวงศานุวงศ์ชั้นผู้ใหญ่ผู้เป็นเสนาบดีกระทรวงต่างๆ ซึ่งมีอำนาจอยู่ได้ทรงทัดทานกันสุดเหวี่ยงจึงไม่สามารถจะพระราชทานรัฐธรรมนูญให้ประเทศสยามมีระบอบการปกครองเป็นประชาธิปไตยแบบอารยะประเทศเขาได้ เพราะสมัยนั้นพระบรมวงศานุวงศ์ชั้นผู้ใหญ่ทรงดำรงตำแหน่งสำคัญทางการเมืองการทหารทั้งสิ้น

การเปลี่ยนแปลงการปกครองปี พ.ศ. ๒๔๗๕ นั้น ผู้ที่วางแผนในการปฏิวัติจนประสบผลสำเร็จอย่างแท้จริงนั่นคือ นายพันเอกพระยาทรงสุรเดช (เทพ พันธุมเสน) ผู้ซึ่งได้รับการศึกษาวิชาการทหารมาจากประเทศเยอรมันเป็นผู้วางแผนท่านผู้นี้เป็นเพื่อนกับนายพันเอกพระยาพหลพลพยุหเสนา (พจน์ พหลโยธิน) แต่อายุอ่อนกว่า จึงให้พระยาพหลพลพยุหเสนาเป็นหัวหน้า แต่ถ้าศึกษาหลักฐานที่แท้จริงแล้วความสำเร็จครั้งนั้นมาจากผลของความคิดของพระยาทรงสุรเดชทั้งสิ้น พระยาพหลฯ เพียงแต่งจัดคลังกระสุนปืนและอ่านคำประกาศที่คนอื่นเขียนให้เท่านั้น ส่วนพระยาทรงฯ นั้นต่อมาเกิดความรำคาญแล้วลาออกจากราชการ ในที่สุดก็ถูกใส่ร้ายป้ายสี ถูกเนรเทศไปจบชีวิตที่ประเทศเขมร นายทหารรุ่นหลังก็ทำการลอบรัศมีทำลายชื่อเสียงและความสามารถให้สูญสิ้นไป ซึ่งผู้ที่ศึกษาค้นคว้าอย่างแท้จริงท่านนั้นจะทราบความจริงข้อนี้

หัวหน้าคณะราษฎรที่ก่อกำเนิดเพื่อเปลี่ยนแปลงการปกครองให้เป็นประชาธิปไตยที่แท้จริงคือ ท่านปรีดี พนมยงค์ มีเอกสารทางประวัติศาสตร์ทั้งที่ท่านปรีดีทำไว้หรือคนอื่นๆ อันเป็นบุคคลร่วมสมัยกับท่านทำไว้ ล้วนยืนยันถูกต้องตรงกันว่า ท่านปรีดีเป็นผู้คบคิดขึ้นและประชุมกันที่ฝรั่งเศสหลายครั้ง เมื่อเข้ามาเมืองไทยจึงได้ชวน นายพันเอกพระยาทรงสุรเดช (เทพ พันธุมเสน), นายพันเอกพระยาพหลพลพยุหเสนา (พจน์ พหลโยธิน), นายพันเอกพระยาฤทธิอัคเนย์ (สละ เอมศิริ), นายพันโทพระประสาธพิทยาอุทร (วัน ชูถิ่น) และนายทหารคนอื่นๆ ที่เห็นด้วยกับท่านปรีดี ซึ่งการประชุมแต่ละครั้งต้องมีท่าน ปรีดีร่วมอยู่ด้วยและบางคนได้ให้เกียรติท่านว่าเป็น “มันสมองของคณะราษฎร” ในที่สุดการปฏิวัติครั้งนั้นก็ประสบผลสำเร็จด้วยดี

สำหรับพระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัวนั้น ทรงอยู่ในภาวะจำยอมเพราะคณะราษฎรได้เชิญเสด็จพระบรมวงศานุวงศ์ชั้นผู้ใหญ่ไว้เป็นองค์ประกัน อาทิเช่น สมเด็จพระยาดำรงราชานุภาพ, สมเด็จพระยานริศรานุวัดติวงศ์, สมเด็จพระเจ้าพี่ยาเธอ กรมพระนครสวรรค์วรพินิตฯลฯ ไว้เป็นองค์ประกัน แม้ว่าจะมีการต่อสู้เกิดขึ้นทหารหัวเมืองในสมัยนั้นปราศจากอาวุธที่ดี อาวุธที่สำคัญคณะราษฎรได้ยึดไว้หมดแล้วกับทั้งประชาชนและหนังสือพิมพ์ส่วนใหญ่เห็นด้วยกับการปกครองระบอบประชาธิปไตย พระองค์จึงต้องพระราชทานรัฐธรรมนูญตามคำขอของคณะปฏิวัติ หรือคณะราษฎรให้ประเทศสยามมีระบอบการปกครองแบบประชาธิปไตย

ธิปไตย ตามแบบอย่างของอารยะประเทศ ระบอบการปกครองชนิดนี้คนไทยได้พยายามมาตั้ง ๓ ชั่วโมงคนก็นับตั้งแต่สมัยรัชกาลที่ ๕ แต่ทำได้ไม่สำเร็จ เพิ่งสำเร็จในรัชสมัยของ พระบาทสมเด็จพระปกเกล้าฯ นับว่าราษฎรได้ใช้การต่อสู้โดยเอาชีวิตเข้าแลก และใช้เวลาอันยาวนานไม่น้อยทีเดียว

เบื้องหลังการได้มาซึ่งระบอบประชาธิปไตยของไทย มีผู้ที่อยู่เบื้องหลังที่สำคัญอย่างยิ่งก็คือ ท่านปรีดี พนมยงค์ ตลอดชีวิตของท่านนับตั้งแต่เป็นนักศึกษาท่านได้พยายามต่อสู้เพื่อความเสมอภาคเพื่อสิทธิเพื่อเสียงของราษฎรไทยอย่างแท้จริง จึงสมควรกับคำยกย่องที่ให้เกียรติว่า

“ท่านปรีดี พนมยงค์ คือบิดาแห่งระบอบประชาธิปไตยของไทย”

ตลอดชีวิตของท่านที่มีโอกาสรับใช้ชาติบ้านเมืองล้วนแต่ได้สร้างคุณูปการอันยิ่งใหญ่ไว้กับประเทศชาติ นับตั้งแต่การยกเลิกสิทธิสภาพนอกอาณาเขตที่รัฐบาลสมบูรณาญาสิทธิราชทำไว้กับต่างชาติ สมกับตำแหน่งคอกเตอร์ทางกฎหมายที่ท่านได้รับมาจากฝรั่งเศสเป็นคนแรกของไทย ท่านได้ตั้งธนาคารชาติเป็นผลสำเร็จ ตั้งมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์เพื่อให้นักศึกษาแก่ประชาชนอย่างทั่วถึง น่าเสียดายที่เค้าโครงเศรษฐกิจของท่านได้มีผู้คัดค้าน มิฉะนั้นแล้วราษฎรไทยจะอยู่เย็นเป็นสุขอีกเป็นอันมาก ผลงานของท่านมีมากมายซึ่งผู้ต้องการทราบความจริงพึงหาอ่านได้จากหนังสือเกี่ยวกับท่านที่กล่าวมาแล้ว งานของท่านปรีดีที่ท่านทำเพื่อประเทศชาติไม่มีทาง

ที่ใครจะปิดกั้นได้สำเร็จ ผู้ที่เฉยเมยต่อการจากไปของท่านปรีดีคือผู้ที่พยายามเอามือปิดตาตัวเอง คิดหรือว่าคนอื่นเขาจะพยายามทำตามคนโง่เท่านั้นที่ไม่พยายามมองหาว່อะไรคือความจริงอะไรคือความเท็จ คนทำความดีทำคุณประโยชน์ให้แก่ประเทศชาติไม่มีทางที่จะปิดกั้นคุณความดีของเขาได้ไม่ว่ากรณีใดๆ ก็ตาม

นอกจากคุณงามความดีที่ท่านได้ทำไว้กับประเทศชาติแล้ว ในด้านส่วนตัวท่านเป็นนักการเมืองที่มีชื่อเสียง ไม่เคยโกงชาติ กินเมืองอย่างนักการเมืองรุ่นหลังๆ บางคน ท่านไม่เคยมีอนุภรรยาอย่างนักการเมืองบ้ากามบางคน ท่านเป็นคน ที่ควรแก่การยกย่องไว้ในฐานะบุคคลสำคัญของชาติที่เสียสละเพื่อประเทศชาติอย่างแท้จริง

ในวาระครบรอบร้อยวันในการอสัญกรรมของท่าน ขอให้คนไทยทุกคนผู้รักในสัจจะและมีความกตัญญูกตเวทีต่อผู้มีบุญคุณกับประเทศชาติ จงระลึกถึงคุณงามความดีของท่านผู้ให้กำเนิดระบอบประชาธิปไตยสำหรับคนไทยทุกคน

ข้าพเจ้าขอจบข้อเขียนชิ้นนี้ด้วยคำกลอนที่นักเรียนไทยในประเทศฝรั่งเศสที่เขียนไว้อาลัยในคราวที่ท่านถึงแก่อสัญกรรมที่กรุงปารีสว่า

โอ้ ประชาธิปไตย ใครเริ่มก่อ

โอ้ ใครหนอ กู้สยาม ยามคับขัน

เอกราช ศาสนไทย ใครป้องกัน

ท่านผู้นั้น คือปรีดี ผู้มีคุณ

(บทความชิ้นนี้เขียนลงพิมพ์ในนิตยสารไทยแลนด์ในโอกาสครบรอบร้อยวันแห่งการอสัญกรรมของท่านปรีดี พนมยงค์)

PRIDI BANOMYONG

(PRIDI PHANOMYONG, PRIDI PANOMYONG, LUANG PRADIT, LUANG PRADIST MANUDHARM)

ANCIEN RÉGENT ET

ANCIEN PREMIER MINISTRE DE THAÏLANDE (SIAM)

GRAND-CROIX DE LA LÉGIION D'HONNEUR

173, AV. ARISTIDE BRIAND

92160 ANTONY (FRANCE)

TÉL. 660.55.84

วันที่ 19 กันยายน พ.ศ. 2525

เรียน คุณอรุณ เวชสุวรรณ ที่รัก

ผมได้รับจดหมายของคุณฉบับลงวันที่ 18 มีนาคม 2525 และต่อมาผมได้รับจดหมายของคุณฉบับลงวันที่ 28 มิถุนายน 2525 รวมทั้งหนังสือของท่านเจ้าประคุณพุทธทาสภิกขุซึ่งคุณได้ฝากเพื่อนที่ปารีสนำมาให้ผมแล้ว เนื่องจากผมมีภารกิจด้านหลายประการ อีกทั้งสุขภาพของผมไม่สมบูรณ์จึงตอบจดหมายคุณล่าช้าไป ขอคุณโปรดให้อภัยด้วย วันที่ผมขอตอบวามจดหมายทั้ง 2 ฉบับของคุณก็คงต่อไป

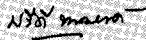
1. ผมขอขอบคุณเป็นอันมากมายังคุณที่มีความปรารถนาดีต่อผม และได้เขียนได้ผู้ใส่ร้ายผม โดยคุณได้ทวน เกรงการคุกคามและการบีบบังคับใดๆ ผมขอขอบคุณเป็นพิเศษที่คุณมาเชิญเพื่อสังฆะและเพื่อความ เป็นธรรมาภรณ์นั้น โปรดคลอนินทาให้ผมประสพวิเศษดีที่พัฒนามงคล เจริญด้วยอายุ วราณะ สุขะ และทุกประการ

2. ผมยินดีอนุญาตให้คุณคัดลอกข้อความและเอกสารในหนังสือและในบทความของผม เพื่อใช้ประกอบในการเขียนหนังสือประวัติศาสตร์ศักราชเบื้องต้นได้

3. พร้อมจดหมายฉบับนี้ ผมได้ส่งหนังสือของผมชื่อ "ชีวประวัติของนายปรีดี พนมยงค์" มาให้คุณ 1 เล่ม เพื่อเป็นที่ระลึก และมีเกร็ดในทางประวัติศาสตร์ที่เป็นเอกสารแท้จริงหลายประการซึ่งผมอนุญาตให้คุณคัดลอกไปลงพิมพ์ในหนังสือของคุณได้ เกร็ดดังกล่าวต่างกับ "คำบอกเล่า" (Hearsay) ที่เกจิอาจารย์ซึ่งผมคิดว่า เป็นศาสตราจารย์ประวัติศาสตร์อาวุโาคือ "คำบอกเล่า" เป็นหลักฐานการ

4. ผมระลึกถึงความ เมตตาของท่านเจ้าประคุณพุทธทาสภิกขุที่เป็นห่วงว่าผมขราแล้วควรเพิกเฉยในธรรมะ ผมได้ส่งจดหมายไปบอกรับทราบโดยตรงตามที่คุณแนะนำ

โลกาสนธิ์ของสงฆ์และความรักและคิดถึงมายังคุณ

ท่านปรีดี พนมยงค์

กับ

พระบรมวงศานุวงศ์

เกี่ยวกับ รัฐบุรุษอาวุโส ดร. ปรีดี พนมยงค์ นั้นยังมีผู้เข้าใจผิดท่านเกี่ยวกับเรื่องความรู้สึกของท่านที่มีต่อสถาบันพระมหากษัตริย์อยู่อีกมาก บางคนใส่ร้ายป้ายสีท่านว่าไม่มีความจงรักภักดีต่อสถาบันพระมหากษัตริย์ อันที่จริงแล้วท่านจงรักภักดี และมีบุญคุณต่อเชื้อพระวงศ์บางองค์เป็นอย่างมากโดยเฉพาะในสมัยสงครามโลกครั้งที่ ๒ ซึ่งพระบรมวงศานุวงศ์ชั้นผู้ใหญ่อยู่ในห้วงอันตราย

ในหนังสือ “สมเด็จพระศรีสวรินทิรา”^๑ ซึ่ง หม่อมเจ้าหญิงอัปภัศราภา เทวกุล ได้ประทานเล่าให้นายสมภพ จันทรประภา ฟัง ซึ่งนายสมภพได้เป็นผู้เรียบเรียงหนังสือเรื่องนั้นและเป็นหนังสือที่ได้รับพระบรมราชานุญาตจากพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวว่า “ถ้าเป็นเรื่องจริงก็เล่าได้” ในหนังสือเล่มนั้นปรากฏหลักฐานที่ ท่านปรีดี พนมยงค์ ถวายความปลอดภัยแก่สมเด็จพระศรีสวรินทิราพระพันวัสสาอัยยิกาเจ้า และพระบรมวงศานุวงศ์ในระหว่างสงคราม จากคำเล่าของหม่อมเจ้าหญิงอัปภัศราภา เทวกุล ตอนหนึ่งความว่า

๑. พระมเหสีในพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว และทรงเป็นพระราชมารดาของสมเด็จพระเจ้าฟ้ากรมหลวงสงขลานครินทร์.

๓ เดือนผ่านไป ลูกกระเบิดลงที่เกาะสีชังและรอบๆ เกาะ ก็เกาะสีชังนั้นไม่ได้อยู่ห่างจากศรีราชาเท่าใดนัก ทำให้ผู้นำพรันพริง ท่านผู้ควบคุมขบวนเสด็จจึงนำความเข้าทูลประธานผู้สำเร็จราชการแทนพระองค์ เพราะเมื่อสมเด็จพระเจ้าบรมวงศ์เธอ พระองค์เจ้าอาทิตย์ทิพอาภา ตรัสสั่งไว้ว่า

“ดีแล้ว ที่จะประทับโรงพยาบาลสมเด็จพระเจ้าบรมวงศ์เธอ พระองค์เจ้าอาทิตย์ทิพอาภา เพราะที่วังสระปทุมก็ไม่ปลอดภัยเสียแล้ว ถ้ามีเหตุอะไรให้เข้ามาบอกจะจัดการถวายใหม่”

เมื่อประธานผู้สำเร็จฯ ทรงทราบแล้วตรัสว่า “เรื่องนี้นะรออีก ๓ วันค่อยมาฟัง เพราะท่านปรีดีได้บอกไว้ว่า ถ้าถึงคราวจะอพยพ สมเด็จพระพันวัสสา ท่านปรีดีจะจัดถวายเอง”....

ไม่มีใครเข้าใจว่าเหตุใด ดร. ปรีดี ซึ่งเป็นหัวหน้าคนสำคัญในการบ้นทอนอธิปไตยของพระมหากษัตริย์ กลับมาขออาสาเป็นธุระในการที่ถวายความปลอดภัยความสะดวกแก่สมเด็จพระอัยยิกาเจ้าหลายคนแคลงใจ หลายคนชื่นชม แต่จะแคลงใจหรือชื่นชมก็ตาม ความปลอดภัยของสมเด็จพระอัยยิกาเจ้าอยู่เหนือสิ่งใด สำหรับผู้มีหน้าที่รับผิดชอบในขบวนเสด็จอพยพ

ในที่สุดสมเด็จพระเจ้าบรมวงศ์เธอ พระองค์เจ้าอาทิตย์ทิพอาภา ก็เสด็จจากโรงพยาบาลศรีราชามาประทับที่โรงพยาบาลจังหวัดพระนครศรีอยุธยา คงเหลืออยู่แต่พระองค์เจ้าวชิรวิทย์ประทับรักษาพระองค์อยู่ต่อไปเพราะทรงพระประชวร ดร. ปรีดีพนมยงค์ มารับเสด็จและเชิญเสด็จลงประทับในเรือพระที่นั่งประพาส

แสงจันทร์นำเรือไปจอดที่ถนนทพริตรตรงข้ามกับเรือนจำบางขวาง ๑๕ วันเพื่อรอการจัดที่ประทับที่อยุธยา ระหว่างที่เสด็จอพยพหลบภัยอยู่นี้ สมเด็จพระที่นั่งสุริยาศน์อมรินทร์มีพระราชหฤทัยนึกถึงสมเด็จพระราชินีคคางอยู่เสมอ ได้ตรัสว่า

“ดีใจ ดีใจ หลานอยู่เมืองนอกไม่ต้องมาลำบากอย่างนี้ ไม่อย่างนั้นฉันคงเอาไม่รอด ห่วงหลาน”

ที่อยุธยา ดร. ปรีดีและภรรยาได้เฝ้าแทนกราบทูลซักถามถึงความสะดวกสบายอยู่เป็นเนืองนิจ จนคนที่กลางแกลงอยู่บางคนชักจะไม่แน่ใจ เพราะกิริยาพาทีในเวลาเข้าเฝ้านั้นเรียบร้อยนัก นุ่มนวลนัก นัยน์ตาก็ไม่มีแววอันควรจะระแวง ครั้งแรกที่เข้าเฝ้า ม.จ. อภัยศรภา เทวกุล ผู้ควบคุมกระบวนเสด็จ กราบทูลว่าหลวงประดิษฐ์^๑ มาเฝ้าสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวฯ ไม่เคยทรงรู้จักหลวงประดิษฐ์ฯ มาก่อนเลย หลวงประดิษฐ์ฯ คนเดียวที่ทรงรู้จักคือหลวงประดิษฐ์^๒ บำรุงฯ เจ้าของห้างทำรองเท้า มีชื่อแห่งหนึ่งในพระนคร เป็นผู้ให้ทรงพระกรุณาในเรื่องเงินทองอยู่เสมอจึงตรัสว่า

“อ้อ เขาเอาเงินมาใช้ฉันนะ”

“ไม่ใช่พะยะ....” ม.จ. อภัยศรภา กราบทูล

“ไม่ใช่คนนี้ คนนี้เขาเป็นผู้แทนพระองค์ พระเจ้าอยู่หัว”
กราบทูลแล้วเห็นสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวฯ ยังทรงสงสัยอยู่ ก็กราบทูลต่อไปว่า

๑. หมายถึงหลวงประดิษฐ์มนูธรรมซึ่งเป็นบรรดาศักดิ์ของ ดร.ปรีดี พนมยงค์
๒. แซ่ซ่ง.

“สมเด็จพระเจ้าพระยาฯ ยังไงล่ะเพคะ”

สมเด็จพระเจ้าฯ ก็ทรงเข้าพระทัยทันที ทรงมีพระราชปฏิสันฐานด้วยเป็นอย่างดี

“มาซิพ่อกุณ อุตส่าห์มาเยี่ยม”

ตรัสถามถึงที่พัก และเมื่อทรงทราบว่าพักอยู่ที่คุ้มขุนแผนก็ทรงหันไปทางข้าหลวง ตรัสสั่งว่า “ดูข้าวปลาให้เขากินนะ”

เวลาเย็นๆ ผู้สำเร็จราชการฯ ก็เชิญเสด็จประทับรถยนต์ประพาสรอบๆ เกาะ

“หลานฉันยังเด็กนะ ฝากด้วย”

เป็นกระแสพระราชดำริครั้งหนึ่ง ผู้สำเร็จราชการฯ ก็กราบทูลสนองพระราชประสงค์เป็นอย่างดีด้วยความเคารพ ทำให้ผู้ที่ชื่นชมก็ทวีความชื่นชมยิ่งขึ้น ผู้ที่กลางแกลงก็เริ่มจะไม่แน่ใจตนเอง

วันหนึ่งที่วัดมงคลบพิตร จังหวัดอยุธยา สมเด็จพระเจ้าฯ ตรัสว่า

“ฉันจะไปปิดทอง”

ตรัสแล้วเสด็จไปทรงซื้อทองที่วางขายอยู่ในบริเวณนั้น เมื่อเสด็จไปถึงองค์พระ ปรากฏว่าทรงปิดไม่ถึง ผู้สำเร็จราชการฯ จึงกราบทูลว่า

“ข้าพระพุทธเจ้าจะปิดถวาย”

สมเด็จพระเจ้าฯ จึงประทานทองให้ไปพร้อมตรัสว่า

“เอาไปปิดเถอะ คนที่ทำบุญด้วยกัน ชาติหน้าก็เป็นญาติกัน”

เล่าลือกันว่า กระแสพระราชดำรินี้ทำให้ผู้สำเร็จราชการฯ ขาดซึ่งมาก พวกที่ชื่นชมก็สรรเสริญพระปรีชาสามารถในสมเด็จพระเจ้าฯ

ว่าทรงเปลี่ยนใจคนที่เคยเขียนประกาศพระนามพระราชวงศ์ได้อย่างตรงไปตรงมา พวกที่เคลือบแคลงอยู่ก็ยังคงเฝ้าคู่ต่อไป

ประทับอยู่อยุธยาได้ ๓ เดือน ก็ต้องทรงอพยพใหม่ เพราะเกิดพายุใหญ่พัดเอาหลังคาที่ประทับพัง ต้องเสด็จขึ้นเข้าสู่พระนคร แต่มิได้ไปประทับที่วังสระประทุม เพราะบริเวณนั้นมีสภาพเป็นดงญี่ปุ่น เสด็จประทับที่พระตำหนักในพระบรมมหาราชวัง

สมเด็จพระเจ้าอยู่หัวในพระบรมมหาราชวังได้ ๖ เดือน ก็ต้องตกพระทัยอย่างยิ่ง เพราะวันหนึ่งได้มีการทิ้งระเบิดในพระนครครั้งใหญ่ ลูกระเบิดลงที่บางกอกน้อย วัดสุทัศน์ และในพระบรมมหาราชวังลงที่พระที่นั่งบรมพิมานและพระที่นั่งพิมานรัตยาอันอยู่ขวาซ้ายของพระตำหนักที่ประทับไม่กี่เส้น ผู้สำเร็จราชการแทนพระองค์จึงเชิญเสด็จหลบภัย ไปประทับอยู่ที่พระราชวังบางปะอิน โดยทอดเรือพระที่นั่งประพาสแสงจันทร์ให้เป็นທີ່ประทับอยู่หน้าพระที่นั่งวโรภาส พระองค์เจ้าพวงสร้อยสอางค์ประทับที่ตำหนักของสมเด็จพระเจ้าประดิษฐาธิราชที่ตำหนักพระราชเทวี สมเด็จพระเจ้าฟ้ากรมพระยานริศฯ ประทับที่ “เก้าห้อง” พระองค์เจ้าอาทรฯ ประทับที่ตำหนักพระราชชายา ข้าราชการก็พักตามเรือนเล็กตำหนักน้อยทั่วกันไป ม.จ. พูนพิสมัย คิสุกุล และ ม.จ. พัฒนาฯ คิสุกุล ประทับที่วัดนิเวศธรรมประวัติตรงข้ามพระราชวัง พระราชวังบางปะอินก็กลับคืนสู่สภาพมิชีวิตขึ้นบ้าง ผู้สำเร็จราชการนั้นจอดเรือตระวันส่องแสงอยู่ที่หน้า “สภาการราชประยูร” อันเคยเป็นที่ประทับของสมเด็จพระเจ้าฟ้ามหาวชิรุณหิศ สยามมกุฎราชกุมาร เขตพระราชวังบาง

ปะอินก็เป็นเขตพระราชฐานโดยแท้จริง ผู้ใดจะกล้ากลายเข้าไปไม่ได้ ไม่ว่าจะเป็นพลเรือนหรือทหารทั้งไทยทั้งญี่ปุ่น พระบารมีของสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวแผ่ครอบบางปะอินเป็นที่ร่มรื่นอยู่ยาวนานถึงเก้าเดือน

ชาวบ้านในแถบนั้นก็กลับมีขวัญดีชวนกันมาเฝ้า หาอะไรแสดงถวายให้ทอดพระเนตรเพื่อทรงพระตำราญดั่งที่บรรพบุรุษเคยปฏิบัติมาในกาลก่อน บางวันก็มาแข่งเรือถวายให้ทอดพระเนตร บางวันก็มาเล่นเพลงเรือถวายให้ทรงฟัง บางคืนก็มารำวงถวายเพราะการรำวงในสมัยนั้นแพร่หลายมาก ทางราชการเองก็ให้หยุดวันพุธครึ่งวัน เพื่อข้าราชการได้หัดรำวงกัน สมเด็จพระเจ้าอยู่หัว พระราชทาน ผ้าห่ม เสื้อผ้า แก่เขาเหล่านั้น ของเหล่านี้ในระหว่างสงครามแพงมากที่สุด แต่ผู้สำเร็จราชการจัดหามาถวาย จาก “อ.จ.ส.” คือร้านค้าของทางราชการในราคาถูก

เย็นๆ ก็เสด็จขึ้นทรงโครเกที่สนามหน้าพระที่นั่งวโรภาส และก็เช่นเคย ทรงรำลึกถึงพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ตรัสว่า

“ฉันเคยเล่นโครเกกับพระพุทธรเจ้าหลวงที่สนามข้างในนี้ ไม่มีใครจะเล่นกับฉันได้ ตายกันเสียหมด”

ผู้สำเร็จราชการก็ห่มผ้าทูตละออธงสีพระบาทอยู่เสมอ จนเจ้านายที่ตามเสด็จที่เคยไม่โปรดก็เริ่มจะโปรด เสด็จพระองค์ประดิษฐาฯ เคยตรัสเล่าให้ผู้เขียนฟังวันหนึ่งว่า

“ผู้สำเร็จฯ นี่เขาดีนะ เมื่อวานเขาเดินผ่านมาเห็นขูดดินปลูกต้นไม้อยู่ เขาว่าดี ได้ออกกำลัง”

วันเกิดผู้สำเร็จฯ ผู้คุมกระบวนเสด็จก็จัดให้มีการแสดงละคร
สิ่งละอันพันละน้อยเป็นการตอบแทนน้ำใจ พวกที่ชื่นชมยินดีในการ
กลับใจได้ของ ดร. ปรีดี ก็ชื่นชมไป ฝ่ายที่คลางแคลงและหัวแข็ง ก็
ยังไม่ยอมลงใจสนิท แก้วเดือนในบางปะอินเป็นแก้วเดือนแห่งความ
สุขของทุกคนที่บางปะอินอย่างดีที่สุดที่จะหาได้ในยามสงคราม
ส่วนสมเด็จพระประจักษ์ฯ นั้นทรงพระประชวรไข้หวัด เมื่อหายประชวรแล้ว
พระอธิฐานที่เคยทรงไว้เมื่อครั้งถวายพระเพลิงสมเด็จพระราช
บิดาของพระองค์ เจ้าฟ้าวไลยอลงกรณ์ฯ ขอให้ทรงลืมทุกสิ่งทุกอย่าง
ให้หมด เริ่มจะเป็นผลบ้างแต่ทุกคราวที่มีคนมาเฝ้าก็ตั้งพระสติได้ ผู้
สำเร็จราชการนั้นทุกคราวที่มาเฝ้าจะทรงต้อนรับอย่างดี เคยตรัสด้วยว่า

“พ่อคุณเถอะ ฝากหลานด้วยนะ พ่อมาทำบุญกับคนแก่นี่ พ่อ
ได้กุศล”

ผู้สำเร็จฯ ก็รับพระราชเสาวนีย์ด้วยกิริยามารยาทอันงดงาม
เจ้านายทั้งหลายเห็นใจในการที่ผู้สำเร็จฯ มาอยู่ใกล้ชิดเป็นประจำทำ
ให้อุ่นพระทัยทั่วกัน แต่ไม่มีสักพระองค์หรือสักคนจะทราบว่ภายใน
ใน “สภาการราชประยูร” อันเป็นที่พักของผู้สำเร็จฯ นั้น คือสถานที่
บัญชาการเสรีไทยในประเทศ มีเครื่องรับ-ส่งวิทยุอันทันสมัยอยู่
ชั้นล่างอย่างมิดชิด”^๑

ข้อความที่เล่ามานี้เป็นคำของเชื้อพระวงศ์ที่เชื่อถือได้ เป็น
เอกสารประวัติศาสตร์อย่างหนึ่งที่ยืนยันให้เห็นถึงความจงรักภักดี

๑. สมภพ จันทรประภา สมเด็จพระศรีสวรินทิราฯ, กรุงเทพมหานคร,
อมรการพิมพ์, ๒๕๒๐.

ของท่านปรีดีที่มีต่อพระบรมวงศานุวงศ์ ถ้าเราจะวิเคราะห์ประวัติ
งานของท่านโดยตลอดแล้วจะเห็นได้ว่า จุดประสงค์ในการเปลี่ยน
แปลงการปกครองนั้น ท่านเพียงต้องการให้พระมหากษัตริย์อยู่ได้
กฎหมายเท่านั้น ต้องการให้ประเทศไทยมีการปกครองระบอบประชา-
ธิปไตย ต้องการให้คนไทยมีความเจริญก้าวหน้าเหมือนอารยะประเทศ
ที่ท่านได้ไปเห็นมา

ข้อความของหนังสือสมเด็จพระศรีสวรินทิราที่นำมากล่าว
ถึงนี้ล้วนยืนยันให้เห็นถึงความจงรักภักดีต่อสถาบันพระมหากษัตริย์
การถวายความปลอดภัยต่อสมเด็จพระพันวัสสา (คือสมเด็จพระย่าของ
ในหลวงองค์ปัจจุบัน) และพระบรมวงศ์เป็นการพิสูจน์ให้เห็นเจตนา
บริสุทธิ์ที่มีต่อพระบรมราชวงศ์ เป็นเรื่องที่ไม่ควรมองข้าม

เกี่ยวกับการถวายความปลอดภัยแก่สมเด็จพระศรีสวรินทิรา
พระพันวัสสาอัยยิกาเจ้า และพระบรมวงศานุวงศ์ในระหว่างสงคราม
นั้นยังมีหลักฐานอีกแห่งหนึ่งคือข้อเขียนของ ดร. ป๋วย อึ๊งภากรณ์
ในเรื่อง พระบรมวงศานุวงศ์และขบวนการเสรีไทย ตอนหนึ่งมีว่า
หัวหน้าเสรีไทย (หมายถึงท่านปรีดี) จึงได้มีโทรเลขแจ้งไปยังอังกฤษ
ว่า บางทีเครื่องบินทหารอังกฤษมาทิ้งระเบิดปะปะ ขอให้ระมัดระวัง
ให้ดี เฉพาะอย่างยิ่งอย่าทิ้งพระบรมมหาราชวัง หรือวังของเจ้านาย
ต่างๆ ให้หลีกเลียงพระบรมวงศานุวงศ์และที่ตั้งรัฐบาลกับที่ทำการ
เสรีไทยต่างๆ ได้แจ้งสถานที่ต่างๆ ที่ควรหลีกเลียงไปอย่างชัดเจน ทาง
อังกฤษก็ตอบรับคำว่าจะปฏิบัติตาม

ครั้งหนึ่งมีพระบรมวงศานุวงศ์ซึ่งจะเป็นผู้ใดบ้างผมจำไม่
ได้หลายองค์เสด็จหลบภัยไปบางปะอิน เผอิญในระยะนั้นมีเครื่อง

บินของอังกฤษบินไปทางบางปะอินและทิ้งระเบิดด้วย แต่เคราะห์ดีที่ไม่มีผู้ใดเป็นอันตราย รุ่งขึ้นผมได้รับคำต่อว่าจากหัวหน้าเสรีไทยในเรื่องนี้ และได้ส่งคำประท้วงไปอย่างดุเดือดต่อกองบัญชาการทหารอังกฤษ ทางทหารอังกฤษจึงมีโทรเลขตอบขอโทษและรับรองว่าจะพยายามมิให้เกิดความพลาดพลั้งอย่างนี้ขึ้นอีก

การที่เสรีไทย โดยเฉพาะหัวหน้าเสรีไทยได้แสดงความจงรักภักดีต่อพระมหากษัตริย์และพระบรมวงศานุวงศ์ ถวายความอารักขาให้พ้นภัยสงครามในครั้งนั้น สมเด็จพระพันวัสสา พระบรมอัยิกาเจ้าได้ทรงทราบซาบซึ่งพระทัยดี และเมื่อสิ้นสงครามได้รับสั่งเรียกนายปรีดี พนมยงค์ ไปที่ประทับและขอบใจ ซึ่งคณะเสรีไทยถือว่าเป็นพระมหากษัตริย์คุณเป็นอย่างยิ่ง*

ความจงรักภักดีต่อพระบรมราชวงศ์มีสูงส่งถึงขนาดนี้ แล้วจะเป็นไปได้อย่างไร ที่มีผู้ใส่ร้ายท่านว่าเป็นผู้พัวพันในการเสด็จสวรรคตของในหลวงรัชกาลที่ ๘ การที่มีผู้ไม่หวังดีใส่ร้ายท่านว่าเป็นผู้วางแผนปลงพระชนม์นั้นเป็นเรื่องที่เป็นไปไม่ได้ เป็นการกล่าวหาที่เลื่อนลอยปราศจากหลักความจริง ฉะนั้น ผู้กล่าวหาจึงต้องแพ้ความทุกครั้งที่ท่านปรีดีได้ยื่นฟ้องต่อศาล สำหรับเรื่องนี้วิญญูชนผู้มีสติปัญญาลองใคร่ครวญดูว่าคนอย่างท่านปรีดีท่านจะทำเช่นนั้นเพื่ออะไรกัน ทำไปแล้วได้อะไร คนฉลาดและมีมันสมองปราดเปรื่อง

๑. ดร.ป๋วย อึ๊งภากร. พระบรมวงศานุวงศ์และขบวนการเสรีไทย, กรุงเทพมหานคร, พิมพ์เป็นที่ระลึกงานบำเพ็ญกุศลเปิดสำนักงานโรงพิมพ์ดุสิตสัมพันธ, ๒๕๑๕.

อย่างท่านถ้าคิดจะทำร้ายสถาบันนี้ก็จะทำเสียไปแล้ว คงไม่ต้อง
ถวายเป็นอาภรณ์และถวายความปลอดภัยถึงเพียงนั้น

ในทัศนะของข้าพเจ้าเห็นว่าท่านปรีดีนั้นเทิดทูนและจงรัก
ภักดีต่อสถาบันพระมหากษัตริย์เป็นอย่างสูงผู้หนึ่ง ส่วนการปฏิวัติ
พ.ศ. ๒๔๗๕ นั้น เป็นการกระทำเพื่อประเทศชาติ ท่านต้องการ
กระจายอำนาจออกสู่มหาชน ให้คนไทยทุกคนมีสิทธิมีเสียงในการ
ปกครองประเทศ แต่การเปลี่ยนแปลงนั้นก็คงไว้ซึ่งสถาบันพระมหาก
ษัตริย์ เหมือนประเทศญี่ปุ่นและอังกฤษ แต่ให้พระมหากษัตริย์มี
อำนาจจำกัดภายใต้รัฐธรรมนูญเท่านั้น

ถ้าท่านได้อ่านหนังสือเรื่อง “มหाराชและรัตนโกสินทร์” ของ
ท่านปรีดีแล้ว จะเห็นได้ว่ามีหลายตอน ยิ่งถ้าได้ชมภาพยนตร์เรื่อง
“พระเจ้าช้างเผือก” ซึ่งเขียนบทเขียนเรื่องและอำนวยการสร้างโดย
ท่านปรีดีแล้วจะเห็นได้ว่าภาพยนตร์เรื่องนั้นสร้างเพื่อเทิดทูนระบอบ
พระมหากษัตริย์ ในเรื่องนี้แสดงให้เห็นถึงความสำคัญขององค์
พระประมุข (คือพระเจ้าจักรา ในท้องเรื่องผู้ครอบครองนครโยชยา)
ที่ทรงกระทำยุทธหัตถีกับกษัตริย์พม่าได้รับชัยชนะ ฟันกษัตริย์พม่า
ด้วยพระแสงง้าวตกจากคอช้าง แล้วมิได้ฟันซ้ำเพื่อแสดงให้เห็นน้ำ
พระทัยว่าทรงเป็นนักกีฬา และเป็นพระมหากษัตริย์ที่ไฝ่สันติธรรม
 ฯลฯ แนวความคิดของท่านปรีดี จึงนิยมในระบอบการปกครอง
ประชาธิปไตยโดยมีพระมหากษัตริย์เป็นองค์ประมุขตลอดมา เพียง
แต่ต้องการให้อยู่ภายใต้รัฐธรรมนูญตามแบบอย่างของอารยะประเทศ
เท่านั้น

ในเรื่องที่ท่านปรีดี ถวายอารักขาแก่พระบรมวงศานุวงศ์ ในระหว่างสงครามโลกครั้งที่ ๒ ซึ่งเป็นคำเล่าของ หม่อมเจ้าหญิงอัปภัศราภา เทวกุล กิติ์ เรื่อง พระบรมวงศานุวงศ์กับขบวนการเสรีไทย ของ นายป๋วย อึ๊งภากรณ์ กิติ์ ล้วนเป็นเครื่องยืนยันให้เห็นถึงความบริสุทธิ์ใจของท่านปรีดี โดยแท้จริง ถ้าท่านเป็นคนทุจริต คิดร้ายท่านคงข่มมือป้อมาตรมาทำลายล้างเสียในระหว่างสงครามก็ว่าได้ แต่ท่านกลับเทิดทูนพระบรมวงศานุวงศ์มิให้ได้รับอันตรายแต่อย่างใด นี่ก็นับว่าท่านได้สร้างพระคุณไว้ต่อชาติที่ผู้มีคุณธรรมในหัวใจไม่สามารถจะปฏิเสธได้เช่นกัน."

-
๑. เมื่อท่านปรีดี พนมยงค์ ถึงแก่อสัญกรรมในวันที่ ๒ พฤษภาคม ๒๕๒๖ ได้มีพระบรมวงศานุวงศ์ที่มีคุณธรรมอยู่ในพระทัย ได้โทรเลขแสดงความเสียพระทัยไปยังท่านผู้หญิงพูนสุข พนมยงค์ ที่นครปารีส อาทิเช่น พระเจ้าวรวงศ์เธอพระองค์เจ้าภาณุพันธุ์ยุคล, พระเจ้าวรวงศ์เธอพระองค์เจ้าเฉลิมพลทิฆัมพร และที่มีจดหมายไปแสดงความเสียพระทัยอาทิเช่น ม.จ. มารยาตกรัถญา ดิสกุลและพระญาติ, ม.จ. ชิดชนก กฤดากรและชายา, หม่อมงามจิตต์ บุรฉัตร (ชายาในพระบรมวงศเธอพระองค์เจ้าเปรมบุรฉัตร) เป็นต้น (ดูรายละเอียดได้จากหนังสือชื่อ "มิตรกำสรวล เนื่องในมรณกรรมของรัฐบุรุษอาวุโส ปรีดี พนมยงค์" จัดพิมพ์โดยโครงการปรีดี พนมยงค์กับสังคมไทย, โรงพิมพ์อมรินทร์การพิมพ์, กรุงเทพมหานคร. ๒๕๒๖.)

สมเด็จพระพุฒาจารย์ (อาจ อาสภเถร) และพระเจ้าวรวงศ์เธอพระองค์
เจ้าภาณุพันธุ์ยุคล เสด็จงานรำลึกถึง คุณปาด พนมยงค์ บุตรชายท่าน
ปรีดี ที่สมาคมธรรมศาสตร์ ซอยงามดูพลีทุ่งมหาเมฆ กรุงเทพฯ

ท่านปรีดี กับ พระเจ้าวรวงศ์เธอ พระองค์เจ้าภาณุพันธุ์ยุคล

พระเจ้าวรวงศ์เธอพระองค์เจ้าภาณุพันธุ์ยุคล เป็นพระบรมวงศ์ชั้นผู้ใหญ่ มีฐานันดรศักดิ์รองจากสมเด็จพระบรมโอรสาธิราชสยามมกุฎราชกุมาร พระองค์ถือว่าท่านปรีดีเป็นพระสหาย ทรงเรียกท่านปรีดีว่า “อาจารย์” พระองค์ทรงเชื่อในความบริสุทธิ์ของท่านปรีดี ที่มีผู้ใส่ร้ายท่านเกี่ยวแก่กรณีสวรรคตของพระเจ้าอยู่หัวอานันทมหิดล ทรงเชื่อในปรีชาสามารถทางด้านความรู้ และถือว่าท่านปรีดี เป็นพระสหายตลอดมา

เมื่อท่านผู้หญิงพูนสุขและครอบครัวทำพิธีรำลึกถึงคุณปาล พนมยงค์ ที่สมาคมธรรมศาสตร์ที่ซอยงามดูพลี ท่ามหามเมฆ พระองค์เจ้าภาณุพันธุ์ยุคลก็เสด็จไปร่วมงานด้วย แม้เมื่อมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์จัดงานครบร้อยวันแห่งการอสัญกรรมของท่านปรีดี ที่หอประชุมใหญ่เข้าพเจ้าก็เห็นกับตาว่าพระองค์ได้เสด็จไปร่วมในพิธีในครั้งนั้นด้วย เป็นการร่วมไว้อาลัยแก่พระสหายในครั้งสุดท้าย

พระองค์เจ้าภาณุพันธุ์ยุคล เคยเสด็จไปปารีสและเวะเยี่ยมท่านปรีดี หลังจากพระองค์เสด็จกลับมาแล้วก็ได้ประทานสัมภาษณ์แก่หนังสือพิมพ์ สยามไทม์ เมื่อวันที่ ๒๑ สิงหาคม ๒๕๑๔ ในเรื่องที่พระองค์ได้เสด็จไปเยี่ยมท่านปรีดีว่า

“ฉันไปยุโรปเมื่อต้นฤดูร้อนเมษายนที่แล้ว ผ่านกรุงปารีสก็ได้เวะเยี่ยมหลวงประดิษฐ์ฯ ในฐานะเพื่อนฝูงที่เคยชอบพอกันแต่สมัยที่เป็นนักเรียนที่ประเทศฝรั่งเศส”

“เมื่อเราทั้งสองพบกันครั้งแรก หลังจากที่เรายังไม่ได้พบกันมา ๒๓ ปี จึงได้ถามไถ่ทุกข์สุขของกันและกันอยู่พักใหญ่แล้วหลังจากนั้นก็ชวนไปร่วมรับประทานอาหารที่ภัตตาคารเก่าแห่งหนึ่ง เพื่อรำลึกถึงความหลังเมื่อครั้งเป็นนักเรียนด้วยกัน และสนทนากันในเรื่องต่างๆ อย่างเพื่อนรักเมื่อครั้งปฐมวัยเป็นเวลา ๕ ชั่วโมง ว่ากันในฐานะเพื่อนฝูงแล้ว หากจะไม่ยอมพบปะกันเมื่อมีโอกาสดี้ออกจะใจจืดใจดำมากไป”

ผู้สื่อข่าวทูลถามว่า ขณะทรงสนทนากับหลวงประดิษฐ์ฯ หลวงประดิษฐ์ฯ ได้ปรารภเรื่องจะกลับมาประเทศไทยหรือไม่ พระองค์ภาณุฯ ตรัสว่า

“เป็นธรรมดาที่คนไทยทุกคน เมื่อจากประเทศไปนานย่อมอยากกลับมาสู่กลิ่นไอของประเทศชาติของตน ส่วนหลวงประดิษฐ์ฯ จะกลับมาหรือไม่นั้นเป็นเรื่องของกฎหมายบ้านเมือง ถ้าหลวงประดิษฐ์ฯ จะกลับมาก็เป็นเรื่องของคนไทยทั้งชาติ หรือแม้บางที่ผู้นำเพียง ๒-๓ คน ไม่อยากให้อีกกลับ ก็กลับไม่ได้”

พระองค์ภาณุฯ ตรัสถึงเรื่องการเมืองว่า ถ้าผู้นำเพียง ๒-๓ คน จะกันไม่ให้หลวงประดิษฐ์ฯ กลับมา ซึ่งในฐานะเขาเป็นคนไทยคนหนึ่งก็จะเป็นบาปเวรอย่างหนัก โดยเฉพาะขณะนี้ หลวงประดิษฐ์ฯ อยู่ในปัจฉิมวัยแล้วย่อมต้องการที่จะกลับมาฝังกระดูกในบ้านเกิดเมืองนอนอย่างแน่ๆ ผู้สื่อข่าวได้ทูลถามว่า หลวงประดิษฐ์ฯ ในฐานะคุ้นเคยกับพระองค์ชายเป็นผู้มีอุดมคติเพียงใด พระองค์ภาณุฯ ตรัสว่า

“หลวงประดิษฐ์ฯ เป็นบุคคลหนึ่งที่รักษาติบ้านเมืองมาก ส่วนความรักความต้องการหลวงประดิษฐ์ฯ อาจไม่ถูกทางสำหรับคนอื่นก็ได้”

ผู้สื่อข่าวได้ทูลถามต่อไปว่า หากหลวงประดิษฐ์ฯ กลับมาในฐานะพระองค์เป็นเชื้อพระวงศ์อาวุโส พอตรัสตอบได้ไหมว่า คณะพระบรมวงศานุวงศ์จะเข้าพระทัยในปัญหานี้ประการใด พระองค์เจ้าภาณุฯ ตรัสตอบว่า

“ตอบไม่ได้ในความรู้สึกของคนอื่น แต่ในฐานะส่วนพระองค์แล้วเห็นว่า หากหลวงประดิษฐ์ฯ มีสิทธิ์สมบูรณ์ในทางกฎหมาย และการเมืองก็ควรกลับมาได้”

พระองค์ภาณุฯ ตรัสถึงเรื่องเศรษฐกิจของไทยต่อไปอีกว่า เป็นเรื่องต้องแก้ไข และสภาวะการณบ้านเมืองปัจจุบันมีเรื่องต้องแก้ไขอีกมากมาย แต่จะเจาะจงให้หลวงประดิษฐ์ฯ เป็นผู้แก้ไขหรือใครนั้น เป็นเรื่องที่ตอบไม่ได้

พระองค์ภาณุฯ พูดถึงสุขภาพของหลวงประดิษฐ์ฯ ว่า แม้อายุจะอยู่ในขั้นปัจฉิมวัย แต่หลวงประดิษฐ์ฯ ยังมีพลานามัยสมบูรณ์ดีมากและยังมีมันสมองที่เฉียบแหลมมิได้หลงลืมไปตามวัย ขณะนี้หลวงประดิษฐ์ฯ ยังคงเป็นห่วงชาติบ้านเมืองอยู่มาก จะเห็นได้จากการที่ท่านได้สอบถามถึงปัญหาต่างๆ เกี่ยวกับประเทศไทยหลายประการ

พระองค์ภาณุฯ ทรงตรัสในที่สุดว่า

“แม้หลวงประดิษฐ์ฯ จะมีความคิดเรื่องการเมืองประการใดก็ตามที แต่ในเรื่องส่วนตัวที่เคยร่วมรักใคร่กันมาก็ไม่เปลี่ยนแปลง

และแม้ว่าใครจะเข้าใจว่าหลวงประดิษฐเป็นคอมมิวนิสต์ก็ตามที่ ส่วน
ฉันเมื่อรู้อะไรมาก็พูดอย่างเปิดเผยและคนไทยคงเข้าใจว่าฉันไม่ใช่
คอมมิวนิสต์เป็นแน่”^๑

คำประทานสัมภาษณ์ของพระเจ้าวรวงศ์เธอพระองค์เจ้า
ภาณุพันธุ์ยุคลซึ่งเป็นพระบรมวงศ์ชั้นผู้ใหญ่ที่ได้ให้สัมภาษณ์เช่นนี้
ย่อมเป็นเครื่องยืนยันได้ว่า ถ้าท่านปรีดีเป็นผู้วางแผนปลงพระชนม์
ในหลวงรัชกาลที่ ๘ ตามข่าวที่มีผู้บิดเบือนใส่ร้ายท่าน พระองค์
ซึ่งเป็นพระบรมวงศ์ชั้นผู้ใหญ่จะยังคบหาสมาคมกับท่านปรีดีอยู่อีก
ละหรือ ? การใส่ร้ายท่านปรีดีนับเป็นการบิดเบือนประวัติศาสตร์ครั้ง
ยิ่งใหญ่ เป็นการทับถมคนดีๆ คนที่มีความรู้ความสามารถอย่างไม่
มีความละอายแก่ใจ เป็นเรื่องบิดเบือนในประวัติศาสตร์ไทยเรื่องหนึ่ง

ความรู้ความสามารถและความเป็นคนรักชาติบ้านเมือง เป็น
ที่ยอมรับกันโดยทั่วไปแม้แต่พระองค์เจ้าภาณุพันธุ์ยุคลอันเป็นพระ
บรมวงศ์ชั้นผู้ใหญ่ แล้วคนระดับธรรมดาๆ จะไปเข้าใจผิดท่านได้
อย่างไรรักกัน.

๑. น.ส.พ. สยามไทม์, กรุงเทพมหานคร, ๒๓ สิงหาคม ๒๕๑๔.

มจ.หญิง พูนพิสมัย ดิศกุล
เสด็จเยี่ยมท่านปรีดี ที่บ้านพักชนกรุงปารีส

ท่านปรีดี พนมยงค์ กับ การก่อตั้งหอสมุดดำรงราชานุภาพ

จากการสร้างภาพยนตร์เรื่อง พระเจ้าช้างเผือก กิติ จากการถวายความปลอดภัยพระบรมวงศานุวงศ์เพื่อให้พ้นภัยจากระเบิดในสงครามโลกครั้งที่ ๒ กิติ แสดงให้เห็นว่าท่านปรีดีเป็นผู้เคารพและเทิดทูนสถาบันพระมหากษัตริย์ภายใต้กฎหมายเป็นอย่างยิ่งผู้หนึ่ง พระบรมวงศานุวงศ์ทุกพระองค์ที่ทรงสร้างคุณประโยชน์แก่ประเทศชาติท่านปรีดียกย่องสรรเสริญด้วยความจริงใจ เช่นดำริที่จะสร้างหอสมุดดำรงราชานุภาพ เป็นต้น

เกี่ยวกับเรื่องนี้หม่อมเจ้าหญิงพูนพิสมัย ดิศกุล พระธิดาในสมเด็จฯ กรมพระยาดำรงราชานุภาพได้ทรงบันทึกไว้ว่า “เมื่อ พ.ศ. ๒๔๘๕ เราได้กลับมาจากปีนัง เพราะเสด็จพ่อไม่ทรงสบายเป็นโรคพระหทัยพิการ เสด็จพ่อให้ไปเฝ้า ข้าพเจ้าเดินเข้าไปเฝ้าในห้องหนังสือ ท่านก็ชี้เก้าอี้ข้างพระองค์บอกให้นั่งลงก่อน แล้วท่านก็มองหนังสือรอบๆ ห้อง แล้วก็นั่งมองพระบาทของท่านที่กำลังบวมอยู่ ท่านถามว่าจะทำอย่างไรกับหนังสือของพ่อ ข้าพเจ้าทูลว่าจัดเป็นห้องค้นคว้าต่อที่ทรงทำไว้ แต่ยังไม่ทราบว่ารัฐบาลจะรับหรือไม่ และทำอะไรถึงจะไม่ให้หายได้ แต่ไม่เป็นไรถ้าที่นี้ยังทำไม่ได้ หม่อมฉันจะให้หอสมุดที่ยุโรปหรืออเมริกาไปก่อน เมื่อคนไทย

เห็นคุณค่าเมื่อใดก็ไปจัดการเอามาแล้วกัน ท่านมองดูข้าพเจ้าแล้ว ตรัสว่า อย่าลืมซึ่งเราเกิดมาเป็นคนไทย ข้าพเจ้าทูลว่าก็ถูกแล้ว แต่ถ้าเขาไม่ต้องการหม่อมฉันก็ขัดเคียดให้ไม่ได้ อย่างไรก็ตามหม่อมฉันมีชีวิตรอยู่จะทำงานนี้ให้ได้ ท่านหันมามองข้าพเจ้าถามว่า ‘แน่หรือ’ ข้าพเจ้าทูลว่า ‘แน่’ แล้วก็ร้องไห้โฮ

“ที่นี้ต่อมาวันที่ ๑ ธันวาคม ๒๔๘๖ เสด็จพ่อก็ทรงตั้งให้ข้าพเจ้านั่งกับพระโกศตลอดวัน เสียงบอมบ์เสียงอพยพกันทั่วกรุงเทพฯ เราก็คอยนั่งยกพระโกศและคอยดับไฟในเวลาจำเป็นอยู่เช่นนั้น ในระยะนั้นเองน้องชายข้าพเจ้ากลับจากทำงานมาบอกว่า มร.มัสซีโมโต คนสถานทูตญี่ปุ่นมาถามว่า เรื่องห้องสมุดของเสด็จพ่อนั้นจะทำอย่างไรกัน เธอได้บอกไปว่าเป็นเรื่องของพี่สาวคนเดียว อีก ๒-๓ วันก็มาบอกอีกว่ารัฐบาลญี่ปุ่นต้องการมากทีเดียว และทำท่าว่าจะเรียกเอาเท่าใดก็ได้ ข้าพเจ้าร้องไปว่า ‘เอ..ถ้าเขาร้องขอซื้อห้องสมุดเซโนเอบ้างจะขายมั๊ยเล่า’ น้องชายได้บอกไปแล้วว่า พี่จะทำห้องสมุดดำรงฯ ต่อมาน้องชายก็กลับมาบอกอีกว่าวันนี้เขาพบกับญี่ปุ่น เขาขอโทษว่า เขาเสียใจที่ได้มาพูดห้องสมุดของเสด็จพ่อ เขาไม่มีเจตนาจะดูถูกเลย

“ญี่ปุ่นก็มา ท่านก็บอกว่าบอกเขาเถิดว่าฉันจะให้ชาติของฉัน ญี่ปุ่นต้องการเรียนก็มาเรียนที่นี่ได้ แต่เวลานี้ยังคิดทำอะไรไม่ได้เพราะบอมบ์อีกทีกันนัก คุณกันสักรู้เขาก็กลับไป ๒-๓ วันต่อมาท่านปรีดี พนมยงค์ ผู้สำเร็จราชการแทนพระองค์ให้คนมาบอกข้าพเจ้าว่าเรื่องห้องสมุดของเสด็จพ่อนั้นท่านปรีดีเห็นว่าควรเป็น

ของชาติ ขอให้ข้าพเจ้าไต่ตรองให้ดี และอยากให้ข้าพเจ้าทำเป็น
เล่มๆ ออกเป็นรายเดือน ข้าพเจ้าตอบขอบคุณแล้วบอกว่า จะเอาไว้
บอกกับท่านเองเมื่อได้พบกัน

ครั้นถวายพระเพลิงเสด็จพ่อแล้ว ข้าพเจ้าก็ขนหนังสือที่หา
ไม่ได้แล้วใส่หีบไปไว้ที่วัดนิเวศน์ธรรมประวัติกับพระอังคาร
เพื่อยุทธานุภาพที่ดีเชิญสมเด็จพระพันวษาอัยยิกาเจ้าและพระราชวงศ์
ให้อพยพไปประทับที่พระราชวังบางปะอิน และตัวท่านเองก็ออกไป
เฝ้าเยี่ยมทุกวันเสาร์ เช้าวันอาทิตย์หนึ่งท่านปรินิพพานผู้หญิง
ข้ามฟากไปเยี่ยมพระอังคารเสด็จพ่อ และแวะมาเยี่ยมข้าพเจ้าด้วย
ข้าพเจ้าจึงมีโอกาสดำเนินการตามปรารถนาที่ได้นะนำเรื่องหนังสือ
ของเสด็จพ่อ ตรงกับความตั้งใจของข้าพเจ้าเพราะข้าพเจ้าก็ลำบาก
ใจ ไม่รู้จะตั้งต้นบอกกับใครดีว่า หนังสือของพ่อฉันควรเป็นสมบัติ
ของชาติ ท่านปรินิพพานจะช่วยเมื่อถึงเวลาที่ต้องทำ แล้วก็ช่วยจริงๆ
ตั้งแต่บอกกับรัฐบาลจนสำเร็จเป็นรูปขึ้นจนบัดนี้”

สมเด็จพระยาดำรงราชานุภาพทรงเป็นเจ้านายที่สน
พระทัยและทรงงานนิพนธ์ทางประวัติศาสตร์ไว้มาก ใครๆ ก็ถวาย
พระนามพระองค์ท่านว่า “พระบิดาแห่งประวัติศาสตร์ไทย” ท่าน
ปรินิพพานเหมือนคนไทยทั้งหลายที่มีสามัญญ์สำนึกที่ดีคือ การยกย่องเทิด
ทูนคุณงามความดีของผู้ที่ช่วยกันสร้างชาติ โดยเฉพาะสมเด็จพระ
ยาดำรงราชานุภาพ แม้ว่าจะเป็นเจ้านายในสมัยเก่า แต่พระ
องค์ได้ทรงรวบรวมตำนาน, พงศาวดารแห่งความเป็นชาติไทยไว้
มากมายอีกทั้งยังได้นิพนธ์งานด้านประวัติศาสตร์ไว้มากมาย

พระองค์ทรงเป็นปราชญ์และเป็นบุคคลสำคัญของชาติที่คนไทยทุกคนจะลืมพระเกียรติของพระองค์ไม่ได้

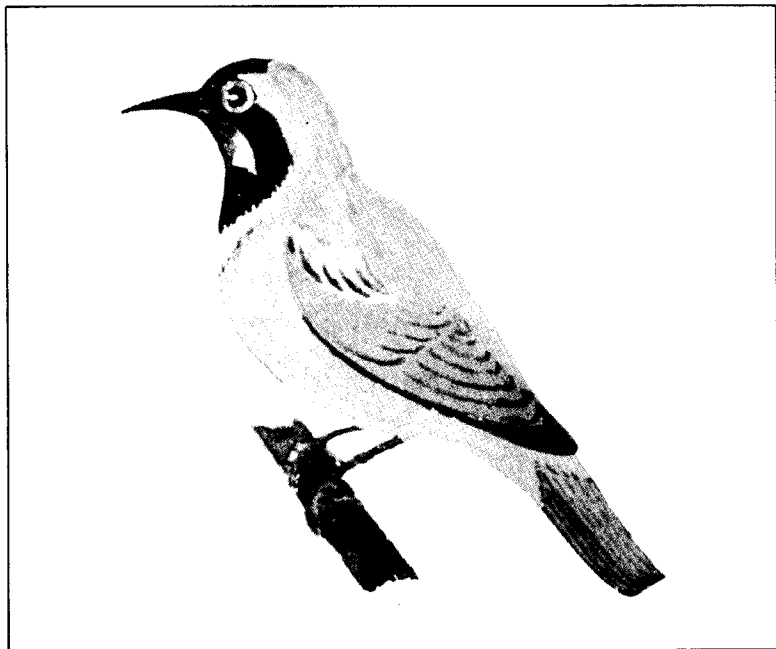
เหมือนคนฝรั่งเศส จะลืมพระเกียรติคุณของนโปเลียนมหาราชไม่ได้ฉันนั้น !!

การมีแนวความคิดเพื่อพัฒนาหรือพัฒนาประเทศให้เจริญรุ่งเรืองอย่างแน่วแน่ของท่านปรีดีนั้น ท่านไม่ได้ดำเนินคนเดียวที่สร้างคุณงามความดีให้กับประเทศชาติในอดีตเป็นแน่ สิ่งที่ท่านต่อต้านคือระบอบที่ขัดต่อความเจริญของประเทศชาติและราษฎรไทยเท่านั้น คนที่ขัดขวางความเจริญของประเทศไม่ว่าจะเป็นเจ้าหรือคนธรรมดาย่อมได้รับคำติจากท่านปรีดี แต่สำหรับสมเด็จพระยาดำรงราชานุภาพ พระองค์ท่านทรงสร้างสิ่งที่เป็นประโยชน์ต่อชาติอย่างมหาศาล ฉะนั้นท่านปรีดีจึงสร้างสิ่งที่เป็นอนุสรณ์สถานถึงพระองค์ท่านสิ่งนั้นคือ

หอสมุดกรมพระยาดำรงราชานุภาพ

ท่านปรีดีได้ดำริที่จะสร้างหอสมุดนี้เมื่อท่านยังอยู่ในอำนาจดังหลักฐานคือจากพระนิพนธ์ของหม่อมเจ้าหญิงพูนพิสมัย ดิศกุล ที่ได้อ้างไว้แล้ว จึงเป็นที่เข้าใจได้ว่าคนอย่างท่านปรีดี พนมยงค์ นั้นเป็นคนที่มีความจริงใจต่อพระบรมวงศานุวงศ์อย่างแท้จริง ท่านจึงได้ยกย่องเทิดทูนสมเด็จพระยาดำรงราชานุภาพซึ่งสมัยนั้นเป็นสมัยที่คนไทยพากันเกลียดเจ้า (หลังกบฏบวรเดชเป็นต้นมา) แต่ท่านปรีดีกลับเป็นคนยกย่องและปกป้องพระบรมวงศานุวงศ์เสมอด้วยชีวิต ดังจะเห็นว่าได้จัดการอารักขาในสมัยสงครามโลกครั้งที่สองได้กล่าวมาแล้ว

แล้วจะให้เชื่อหรือว่าคนอย่างท่านเป็นผู้วางแผนปลง
พระชนม์ ร. ๘

(SMITHSONIAN)

ท่านปรีดี พนมยงค์เป็นคนไทยคนแรกที่ได้รับเกียรติจาก
สถาบันสมิธโซเนียนแห่งสหรัฐอเมริกา
ให้ชื่อนกที่พบ ณ คอยอ่างขางหรือคอยอินทนนท์
เมื่อวันที่ ๕ ธันวาคม ค.ศ. ๑๙๒๘ ในฐานะผู้นำขบวนการเสรีไทย
เป็นภาษาละตินว่า “CHLOROPSIS AURIFRONS PRIDI”

(ภาพจากหนังสือกาลเวลารำลึกแห่งความทรงจำ)

ความเปลี่ยนแปลงของ พระบรมวงศานุวงศ์หลังเหตุการณ์ “ขบถบวรเดช”

เมื่อก่อนเปลี่ยนแปลงการปกครอง พ.ศ. ๒๔๗๕ ฐานะของพระบรมวงศานุวงศ์เป็นที่ยกย่องเทิดทูนอย่างสูงส่งเนื่องจากท่านเหล่านั้นเป็นเลือดเนื้อเชื้อไขในราชตระกูลผู้ซึ่งเคยปกป้องแผ่นดินไทยมาในบางยุคบางสมัย บุญคุณอันนั้นจึงมีให้คนไทยสำนึกอย่างไม่มีที่สิ้นสุด ท่านเหล่านั้นทรงเป็นอภิสิทธิชนโดยกำเนิด หากทรงกระทำผิดกฎหมายอะไรขึ้น ก็ไม่ต้องขึ้นศาลธรรมดาแต่ทรงขึ้นศาลของกระทรวงวัง แม้ว่าจะมีความผิดอย่างฉกรรจ์ก็เพียงแต่กักบริเวณและเอาโซ่ตรวนใส่พานวางไว้หน้าห้องเท่านั้นเอง

แม้ในการปกครองบ้านเมืองก็ทรงกระทำการไปตามลำพังโดยไม่ฟังเสียงของราษฎรผู้เป็นข้าและไพร่ (ไพร่ฟ้าข้าแผ่นดิน) ประเทศชาติจะเจริญก้าวหน้าก็อยู่ในมือของพวกเจ้าเท่านั้น ดังคำประกาศของคณะราษฎรในวันปฏิวัติ พ.ศ. ๒๔๗๕ ตอนหนึ่งว่า “ยกพวกเข้าขึ้นให้สิทธิพิเศษมากกว่าราษฎร กดขี่ข่มเหงราษฎร ปกครองโดยขาดหลักวิชาการ ปลอมให้บ้านเมืองเป็นไปตามยถากรรม ดังที่จะเห็นได้จากความตกต่ำทางเศรษฐกิจและความฝืดเคืองในการทำมาหากิน ซึ่งราษฎรได้รู้กันอยู่ทั่วไปแล้ว รัฐบาลของกษัตริย์เหนือกฎหมายมิสามารถแก้ไขฟื้นขึ้นได้....”

“รัฐบาลของกษัตริย์ได้ถือเอารายกรเป็นทาส เรียกว่า ไพร่ บ้าง ข้าบ้าง เป็นสัตว์เครื่องงานไม่นึกว่าเป็นมนุษย์ เหตุฉะนั้นแทนที่จะช่วยรายกรกลับพากันทำนาบนหลังรายกร จะเห็นได้ว่าภาชีอากรที่บีบคั้นเอามาจากรายกรนั้น กษัตริย์ได้หักเอาไว้ใช้ส่วนตัวปีหนึ่งเป็นจำนวนหลายล้าน ส่วนรายกรกว่าจะหาได้แม้แต่เล็กน้อยแทบเหลือตกกระเด็น ถึงคราวเสียเงินราชการหรือภาษีใด ถ้าไม่มีเงิน รัฐบาลก็จะยึดทรัพย์หรือใช้งานโยธา แต่พวกเจ้ากลับนอนกินกันเป็นสุข ไม่มีประเทศใดในโลกจะให้เงินเจ้ามากเช่นนี้...”

นั่นคือประกาศของคณะรายกรที่ประกาศให้ประชาชนทราบเมื่อปี พ.ศ. ๒๔๗๕ แสดงให้เห็นความเป็นอยู่ของพระบรมวงศานุวงศ์ในสมัยนั้นที่รายกรจะต้องเสียภาษีเพื่อให้พวกเจ้ามีเงินไปใช้สอยกันอย่างฟุ่มเฟือย แต่ละพระองค์นอกจากมีพระราชทรัพย์จาก “เงินปี” แล้วยังมีมรดกอันเป็นที่ดินอย่างมากมายมหาศาล บางพระองค์ถึงกับต้องมีสำนักงานจัดผลประโยชน์เช่นสำนักงานจัดผลประโยชน์บริพัตร, สำนักงานจัดผลประโยชน์รังสิต เป็นต้น แต่ละพระองค์มีที่ดินที่นาเป็นพันไร่หมื่นไร่ มีความเป็นอยู่อย่างที่เราเรียกกันว่า “อยู่อย่างราชา” แตกต่างจากไพร่ฟ้าข้าแผ่นดินทั่วไป

แม้ว่าต่อมาได้มีรายกรสามัญได้มีโอกาสไปศึกษาเล่าเรียนที่ต่างประเทศ พวกเจ้าก็ยังไปแสดงความเป็นอภิสิทธิชน หรือความไม่เสมอภาคกันอีกดั่งบันทึกร่วมสมัย เช่น ม.ล.มานิจ ชุมสาย ได้เขียนไว้ในหนังสืออัตตชีวประวัติชื่อ ปาร์ ลุย แมม ดังความตอนหนึ่งที่แสดงให้เห็นถึงระบบชนชั้นในสมัยก่อนเปลี่ยนแปลงการปกครอง พ.ศ. ๒๔๗๕ เมื่อสมัยที่ท่านไปเรียนที่ประเทศอังกฤษว่า

“การสมาคมกับนักเรียนไทยในสมัยนั้น ผิดกับเดี๋ยวนี้มาก มีการแบ่งชั้นวรรณะลูกเจ้าหลานใคร นักเรียนไทยขณะนั้นมีประมาณเพียง ๒๐๐ เศษๆ ทุนเล่าเรียนมีน้อย นอกจากทุนเล่าเรียนหลวง ก็ทุนของกรมรถไฟและต่อมาก็มีทุนของกระทรวงศึกษาธิการมีทั้งหมดไม่กี่คน จัดอยู่ในประเภทคนชั้นต่ำ เพราะนอกนั้นเขาเป็นแต่ลูกเจ้า ลูกขุนนางใหญ่ๆ โตะๆ ทั้งสิ้น การคบหาสมาคมกับนักเรียนไทยด้วยกันจึงต้องระวัง เพราะพ่อของเขามีอำนาจมากและเขาถือตัวกันมาก ใช้จ่ายกันอย่างฟุ้งเฟ้อเพราะพ่อแม่มีสตางค์ ส่งเงินไปให้ เจ้าขณะนั้นมีหลายองค์ด้วยกันบางองค์ข้าพเจ้ารู้จักดี เพราะบังเอิญข้าพเจ้าก็ได้ไปเรียนร่วมสำนักเจ้า เลยกินเคยกิน แต่ก็อย่างถือๆ ตัวตามเคย บางคนถามข้าพเจ้าคือๆ ว่า พ่อเป็นเจ้าพระยาอะไร กระทรวงไหน พอทราบว่าจะไม่ใช่ลูกเจ้าพระยาก็เบือน เวลานั้นล้วนแต่พ่อเป็นใหญ่เป็นโตกันทั้งนั้น ข้าพเจ้าจึงมีแต่เพื่อนที่ถือว่าเป็นคนชั้นไพร่ด้วยกัน แต่ลูกเจ้านายก็หนีไม่พ้นอยู่ดี เพราะโรงเรียนที่ข้าพเจ้าไปอยู่ที่วินเซอร์นี้มีลูกเจ้าพระยาอยู่คนหนึ่งชื่อ นายมาลา เวลาเมื่อไปเรียนด้วยกันก็คบกันได้ แต่การแบ่งชั้นวรรณะก็ต้องมีอยู่เพราะเป็นสมัยเจ้านาย... ฯลฯ...”

“ในบรรดาพวกเจ้าก็ยังมีสองชั้นอีกคือ เจ้าชั้นพระองค์เจ้า และ เจ้าชั้นหม่อมเจ้า พวกพระองค์เจ้าถือว่าเป็นคนละชั้นไม่ลงมาคลุกคลีด้วย ถือตัวอยู่ต่างหาก ไปคบได้แต่ฝรั่งเพราะไม่เสียเกียรติ ส่วนพวกหม่อมเจ้าเมื่อพวกพระองค์เจ้าเขาไม่คบก็เลยต้องมาคบกับไพร่ เช่นข้าพเจ้า”^๒

๑-๒ หม่อมหลวงมานิจ ชุมสาย, ปาร์ ลุย แมม, กรุงเทพฯ, โรงพิมพ์อักษรสัมพันธ์ พ.ศ. ๒๕๒๓.

เมื่อท่านปรีดี พนมยงค์ และคณะราษฎรได้เปลี่ยนแปลงการปกครองเมื่อวันที่ ๒๔ มิถุนายน พ.ศ. ๒๔๗๕ แล้วการแบ่งชั้นวรรณะและการทวงตัวของพวกศักดินาก็ลดลงตามลำดับ การทำตัวเป็นอภิสิทธิชนเริ่มจะน้อยลงตามลำดับ ทั้งนี้เป็นเพราะระบอบการปกครองชนิดใหม่และกฎหมายใหม่ที่บัญญัติให้พวกเจ้าต้องมาขึ้นศาลเหมือนกับราษฎรสามัญ

(เมื่อปี พ.ศ. ๒๔๗๖ นายพลเอกพระองค์เจ้าบรมเดช กฤษดากร อดีตเสนาบดี กระทรวงกลาโหมไม่พอพระทัยในการบริหารบ้านเมืองของคณะราษฎรจึงได้ร่วมกับขุนนางเก่าหลายท่านได้จัดทัพและยกมาจากนครราชสีมาเมื่อวันที่ ๑๑ ตุลาคม พ.ศ. ๒๔๗๖ เพื่อปราบปรามคณะราษฎร แต่เนื่องจากมีอาวุธล้าสมัยกว่ากองกำลังผสมของรัฐบาล ในที่สุดก็พ่ายแพ้ไป องค์แม่ทัพและนายทหารของพระองค์ได้ลี้ภัยการเมืองอยู่ในประเทศเวียดนามและเขมรถึง ๑๖ ปี การรบพุ่งระหว่างคนไทยต่อคนไทยด้วยกันในครั้งนั้นทำให้มีผู้คนล้มตายและทรัพย์สินเสียหายไม่ใช่น้อย เสร็จจากปราบกบฏแล้วทางรัฐบาลมีการปูนบำเหน็จความชอบให้แก่ทหารผู้ปราบกบฏอย่างมาก หลวงพิบูลสงคราม ได้เลื่อนยศเป็นนายพันเอก มีการสร้างเครื่องราชอิสริยาภรณ์ช่อเหรียญพิทักษ์รัฐธรรมนูญมอบให้แก่กัน มีการสร้างอนุสาวรีย์ปราบกบฏไว้ที่บางเขน ในระหว่างเกิดการสู้รบกันนั้นรัฐบาลในกรุงเทพฯ ได้อ้างทุกคำพูดว่า “รัฐบาลของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว”

๑. อ.ก. รุ่งแสง (นามแฝง), พ. ๒๗ สายลับพระปกเกล้าฯ, กรุงเทพมหานคร, โรงพิมพ์ไทยเกษม (ไม่มีปีที่พิมพ์).

หลังจากปราบกบฏเสร็จแล้วผู้ที่ถูกจับมาได้ถูกศาลพิเศษที่รัฐบาลจัดตั้งขึ้นตัดสินลงโทษอย่างรุนแรง มีการจับขังคุกบางขวาง แล้วเนรเทศไปปล่อยที่เกาะตะรุเตาและเกาะเต่าไปเสียชีวิตเสียก็หลายคนนักโทษในครั้งนั้นมีเจ้านายรวมอยู่ด้วย อาทิเช่น หม่อมเจ้าสิทธิพร กฤดากร พระอนุชาของพระองค์เจ้าบรมวงศ์เธอ เป็นต้น ทางรัฐบาลสมัยนั้นได้กระทำให้คนไทยทั่วไปเกลียดสถาบันเจ้า รัฐบาลจะจับกุมแม้กระทั่ง หม่อมเจ้าสุภัสสวดีฯ พระเชษฐาของสมเด็จพระนางเจ้ารำไพพรรณี พระบรมราชินีในรัชกาลที่ ๗ สมัยนั้นเจ้านายที่สำคัญๆ ได้เสด็จออกไปประทับยังต่างประเทศ เนื่องจากกรณีขบถบวรเดช ทำให้ต้องถูกระวางจากรัฐบาล จอมพล ป. พิบูลสงคราม กัน ทั่วไป

พลตรีอนันต์ พิบูลสงคราม ได้เขียนไว้ในหนังสือชีวประวัติ จอมพล ป. พิบูลสงคราม ผู้เป็นบิดามีข้อความตอนหนึ่งว่า “ดั่งนั้นแทนที่พระองค์เจ้าบรมวงศ์จะได้รับคำตอบดังที่คิดหวังไว้จึงถูกถวายกระสุนปืนใหญ่เป็นคำตอบ เสียงปืนใหญ่ของฝ่ายรัฐบาลดังสนั่นหนักแน่น เด็ดขาด และก้องกัมปนาทไปทางทิศเหนือสู่แนวรบของพระองค์เจ้าบรมวงศ์ที่บางเขนแล้วก็ดังสะท้อนกลับมาทางทิศใต้ผ่านกรุงเทพมหานครเลยไปไกลจนถึงจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ทำให้เรือยนต์เร็วลำหนึ่งชื่อ “ศรวรณ” พร้อมด้วย เสดียงสุราอาหารครบบริบูรณ์ ภายใต้บังคับ การของเรือเอกหลวง ประดิษฐ์นาวายุทธ อดีตรองพระเอกในภาพยนตร์เรื่องเลือดทหารไทยต้องออกจากพระราชวังไกลกังวลที่หัวหินอย่างกระทันหันเมื่อ ๑๗ ตุลาคม ๒๔๗๖ รอนแรมไปในทะเลหลวงเป็นเวลาสามวันสามคืน ฝ่าคลื่นผืนพายุเล่น

ไปจนถึงจังหวัดสงขลา ในเรือ “ศรวรณ” ลำนี้ พระบาทสมเด็จพระปกเกล้าฯ กับสมเด็จพระนางเจ้ารำไพพรรณีประทับยืนด้วยพระอาการท้อแท้ ข้าราชการบริพารจำนวนหนึ่งที่ตามเสด็จมีอาการกระสับกระส่าย คล้ายได้ประกอบการทำผิดอย่างหนึ่งอย่างใดไว้”

หลังจากการปราบขบถบวรเดชเสร็จแล้ว หลวงพิบูลสงครามได้มีอำนาจทางการเมืองขึ้นตามลำดับ ในยุคสมัยของท่านผู้นี้ได้มีการแสดงออกให้เกลียดชังสถาบันเจ้าหลายประการ สมัยนั้นใครจงรักภักดีต่อพวกเจ้ามากมาจะมีศัพท์เรียกกันว่า “พวกरोแยลลิสต์” รัฐบาลชุดของหลวงพิบูลสงครามมีแนวโน้มอันเป็นอคติต่อพวกเจ้ามากที่สุดทีเดียว แม้เมื่อพระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัว พร้อมด้วยพระบรมวงศานุวงศ์เสด็จไปทรงลี้ภัยการเมืองเมื่อเกิดกรณีขบถบวรเดชไปยังจังหวัดสงขลา ผู้ที่ให้ความจงรักภักดีโดยเฉพาะที่เป็นเจ้าหน้าที่บ้านเมืองก็ถูกรัฐบาลเอาความผิด “เมื่อเสด็จกลับแล้ว ข้าราชการทางสงขลาที่รับเสด็จถูกสอบสวน และปลดออกจากราชการหลายคน เป็นต้นว่าหลวงณรงค์วงษา (จรัส บุนนาค) นายอำเภอหาดใหญ่”^๑

หลังจากปี พ.ศ. ๒๔๘๑ เป็นต้นมาสถาบันกษัตริย์ของไทย

๑. อ.พิบูลสงคราม, จอมพล ป. พิบูลสงคราม หน้า ๑๕๕ กรุงเทพมหานคร, พ.ศ. ๒๕๑๘. จากข้อเขียนนี้ทำให้มองเห็นทัศนคติของจอมพล ป. ว่าจงรักภักดีต่อพระราชวงศ์แค่ไหน

๒. สมภพ จันทระประภา, สมเด็จพระศรีสวรินทิราฯ หน้า ๒๕๖, กรุงเทพมหานคร, พ.ศ. ๒๕๒๐.

ได้ตกต่ำลงมาเรื่อยๆ บางคนถึงกับเขียนโจมตีในหน้าหนังสือพิมพ์ “คำหิทธิเตียนพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าว่าทรงเป็นผู้ทำให้เสียดินแดนไปในสมัย ร.ศ. ๑๑๒ และหนักมือถึงกับจ้วงจาบหยาบหยามมาถึงสมเด็จพระ” และในสมัยรัฐบาลจอมพล ป. พิบูลสงคราม นั้นเองได้มีการจับกุมคุมขังและตั้งศาลพิเศษขึ้นปราบปรามปรปักษ์ทางการเมืองเป็นจำนวนมาก ในจำนวนผู้ต้องสงสัยนั้นมี กรมขุนชัยนาทนเรนทร พระโอรสในพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว รวมอยู่ด้วย เจ้านายพระองค์นี้ถูกจับหลังจากเสด็จกลับจากเชียงใหม่ “เมื่อได้พระองค์มาถึงกรุงเทพฯ แล้วในวันที่ ๑ กุมภาพันธ์ ๒๔๘๑ ทางกรมก็ส่งไปคุมขังไว้ที่สถานีดำรงพระราชวังในห้องขังผู้ต้องขังทั้งหลาย ข่าวนี้อะไรก็เตือนขวัญผู้คนมากเพราะสมเด็จพระยาชัยนาทฯ เป็นพระบรมวงศ์ผู้ใหญ่ ทรงมีพันธะสนิทดกับพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวรัชกาลที่ ๘ เป็นส่วนพระองค์พิเศษ ต่างไปจากพระบรมวงศ์พระองค์อื่นด้วย”

ที่น่าเรื่องราวเก่าๆ จากหลักฐานต่างๆ ที่มีผู้เขียนไว้มาแสดงให้เห็นท่านผู้อ่านได้เห็นนี้เพื่อ จะพิสูจน์ให้เห็นการกระทำของรัฐบาลหลังกรณีขบถบวรเดชใหม่ๆ และกระทำหนักมือขึ้นเมื่อจอมพล ป. เป็นนายกรัฐมนตรี ดังที่คุณสมภพ จันทรประภา ได้เขียนเล่าไว้ในหนังสือ สมเด็จพระศรีสวรินทิรา ว่า “การดำเนินงานรุดหน้าไปไกลถึงกับให้ถือวันเกิดของท่านผู้นำ (คือจอมพล ป. พิบูลสงคราม)

๑. สมภพ จันทรประภา, สมเด็จพระศรีสวรินทิราฯ หน้า ๒๕๖, กรุงเทพมหานคร, พ.ศ. ๒๕๒๐.

เป็นวันหยุดราชการ และยกเลิกวันสวรรคตในพระบาทสมเด็จพระ-
จุลจอมเกล้า ๒๓ ตุลาคม มิต้องเป็นวันหยุดทางราชการต่อไป เพลง
สรรเสริญพระบารมีได้รับการพิจารณาว่ายาวเกินสมควร ได้มีการ
ย่อให้สั้นลง บรรเลงได้จบในเวลาไม่ถึงอึดใจ ราชศัพท์ก็ได้รับการ
พิจารณาปรับปรุงในครั้งนั้น คำแรกที่ถูกปรับปรุงคือคำ ‘เฉลิม
พระชนม์พรรษา’ โดยปรับปรุงเป็น ‘วันเกิดในสมเด็จพระเจ้าอยู่
หัว’ พระบรมรูปพระบาทสมเด็จพระปกเกล้าฯ และพระบรมวงศ์
ถูกปลดออกจากสถานที่ราชการ ผู้เขียนได้เห็นกับตาที่คนงานปลด
พระบรมรูปในตึกอักษรศาสตร์ของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ลง
มาเก็บไว้ในโรงเก็บของหน้าตึกที่เรียกกันว่า ‘โรงทิม’^๑

ข้อความที่นำมาอ้างอิงนี้แสดงให้เห็นถึงความอ่อนแอของ
สถาบันกษัตริย์สมัยนั้นจะเห็นได้ว่านายกรัฐมนตรีในรัฐบาลชุด
หลังจาก ที่ปราบขบถบวรเดชได้กระทำการรุนแรงต่อระบบเจ้าอย่าง
มาก เจ้านายที่เคยมีฐานะสูงส่งก่อน พ.ศ. ๒๔๗๕ บางองค์ถึงกับ
เป็นนักโทษถูกถอดพระอิสริยยศ ถูกถอดฐานันดรศักดิ์แห่งพระราชวงศ์
ออกไปสิ้น แต่การกระทำที่รุนแรงต่างๆ นั้นมีขึ้นในสมัยของรัฐบาล
จอมพล ป. พิบูลสงคราม แทบทั้งนั้น ไม่ได้มีในสมัยของรัฐบาลท่าน
ปรีดี พนมยงค์ เลย

การที่เชื้อพระวงศ์บางองค์มีความโกรธแค้นท่านปรีดีนั้น จึง
เป็นเรื่องที่เข้าใจผิด สำหรับจอมพล ป. พิบูลสงครามนั้น เมื่อปีก

๑. สมภพ จันทรประภา, สมเด็จพระศรีสวรินทราบา หน้า ๒๕๖, กรุงเทพมหานคร,
พ.ศ. ๒๕๒๐.

ชนกเรือการเสด็จสวรรคตของรัชกาลที่ ๘ ใ้ท่านปรีดีได้สำเร็จ
ทำลายชื่อเสียงของท่านปรีดีที่ก่อตั้งเสรีไทยช่วยกู้ชาติเรียบร้อยแล้ว
ก็เริ่มยึดเอาสถาบันกษัตริย์เป็นเครื่องยึดเหนี่ยวยกย่องเทิดทูนอย่าง
ไม่มีวันเว้นว่าในอดีตเคยทำกรรมอะไรต่อสถาบันนี้ไว้บ้าง

ในอดีตนั้น จอมพล ป. พิบูลสงคราม เคยบีบบังคับพระบรม
วงศานุวงศ์ เคยบีบบังคับให้ผู้สำเร็จราชการแทนพระองค์ให้พระราช-
ทานยศจอมพลให้แก่ตนเอง และข่มขู่ให้ผู้สำเร็จราชการแทนพระองค์
ตกอยู่ภายใต้อำนาจดังที่ พระเจ้าวรวงศ์เธอพระองค์เจ้าอาทิตย์ทิพยา
อภา อดีตผู้สำเร็จราชการแทนพระองค์ได้ให้การต่อศาลอาชญากร
สงคราม เมื่อวันที่ ๑๕ ตุลาคม ๒๔๘๘ เป็นหลักฐานว่า..... “เมื่อตอนที่
จอมพล ป. เป็นนายกรัฐมนตรี ได้มีการขอพระราชทานเงินกัน
หลายคราว ที่ขอเพื่อให้เป็นทุนเล่าเรียนของลูกก็มี ขอให้เป็นทุน
ของคณะผู้ก่อการไปใช้จ่ายก็มี และขอเป็นส่วนตัวก็มี ในการที่
ข้าพเจ้าสั่งพระราชทานนี้ ไม่ได้สั่งไปโดยเต็มใจ ตอนที่ตั้งจอมพล
ป. เป็นจอมพลนั้น นายประยูร ภมรมนตรี มาหาถามว่าเมื่อนายก
มีความชอบมากมายเช่นนี้จะตั้งเป็นอะไร ข้าพเจ้าบอกว่าเมื่อเป็น
พลตรีอยู่ก็ตั้งเป็นโท นายประยูรบอกว่าไม่ได้ทางกองทัพไม่ยอม
ต้องเป็นจอมพลและต้องให้สายสะพายนพรัตน์ด้วย ข้าพเจ้าจึง
ว่าเมื่อกองทัพต้องการอย่างนั้นก็ตามใจ ผลสุดท้ายจึงแต่งตั้งให้
จอมพล ป. เป็นจอมพล ให้สายสะพายนพรัตน์ตามที่กองทัพ
ต้องการ การใช้อำนาจกองทัพมาขู่ข้าพเจ้านี้ใช้บ่อยเหลือเกิน เช่น
เมื่อคราวจะให้พระยาพหลฯ ออกจากนายกรัฐมนตรีเพื่อแต่งตั้ง

หลวงพิบูลสงครามเป็นนายกรัฐมนตรีแทนนั้น ก็มีหลวงพรหมโยธี ขุนนิรันดร์ชัย ขุนปลัดปรปักษ์ หลวงสังวรยุทธกิจ หลวงกาจสงคราม นายอุทัย แสงมณี ไปหาข้าพเจ้าในเวลาค่ำคืน หลวงพรหมฯ เป็นคนพูดว่าถ้าไม่เอาพระยาพหลฯ ออกเพื่อตั้งหลวงพิบูลฯ เป็นนายกแล้ว จะเกิดยุ่งกันใหญ่ถึงภูเดตา คนอื่นๆ ไม่มีใครพูดอะไรนอกจากหลวงกาจฯ พยักหน้าและว่าถ้าจะเกิดเรื่องใหญ่... ฯลฯ....

“ตอนที่จอมพล ป. นำให้มีการลาออกหรือให้พ้นจากบรรดาศักดิ์กันนั้นขุนนิรันดร์ชัย ได้มาทาบถามข้าพเจ้าจะได้มีการตั้งบรรดาศักดิ์กันใหม่ เป็นสมเด็จพระยาชาเยนทร์ สมเด็จพระยาพหลฯ บ้าง และขุนนิรันดร์ชัยถูกแต่งตั้งให้เป็นกรรมการ โดยมีผู้ที่มีสายสะพายนพรัตน์จะได้เป็นสมเด็จพระยาชาเยนทร์ ซึ่งจอมพล ป. คนเดียวที่ได้สายสะพายนั้น เมื่อตั้งสมเด็จพระยาชาเยนทร์แล้วเมียของผู้นั้นก็ให้เป็นสมเด็จพระยาพหลฯตามไปด้วย และในปีนั้นก็ได้มีการขอพระราชทานสายสะพายกันมากมาย ส่วนพวกเมียของข้าราชการก็ได้ตรากันด้วย ซึ่งข้าพเจ้าเห็นว่าในประวัติศาสตร์ชาติไทยไม่เคยมีการให้สายสะพายผู้ชายและให้ตราผู้หญิงกันมากมายถึงเช่นนี้ จนถึงกับข้าพเจ้าผู้คล้องสายสะพายให้นั้นเป็นลมหน้ามืดไป

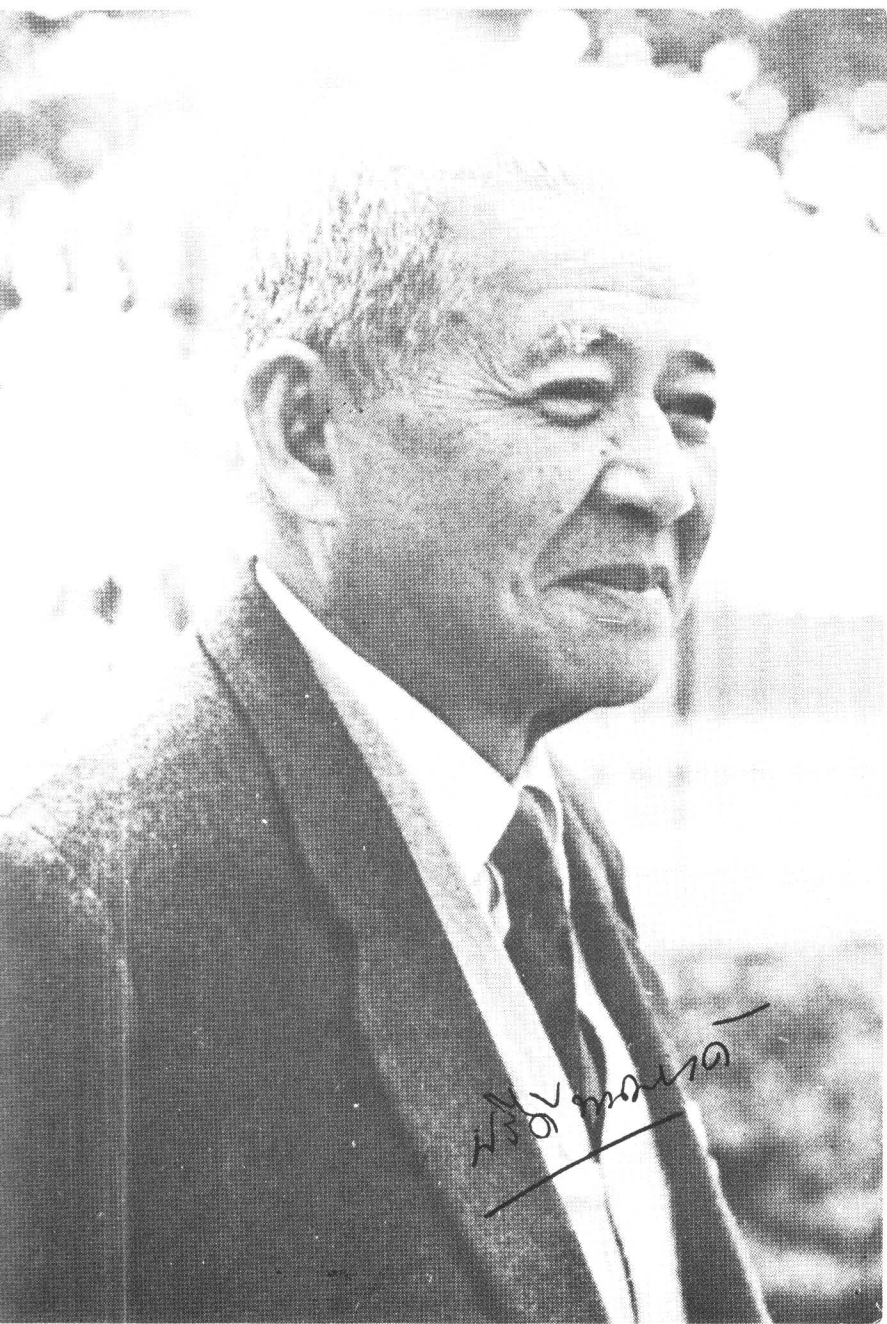
“ข้าพเจ้ารู้สึก ว่า จอมพล ป. ฯ นั้นกระทำการเพื่อจะเป็นพระเจ้าแผ่นดินเสียเองแล้ว ภรรยาของจอมพล ป. ก็มีควมมั่งใหญ่ไฝสูงทำนองเดียวกัน เช่นเอารูปไปฉายในโรงหนังให้คนทำความเคารพ โดยมีการบังคับ ในการทำบุญวันเกิดก็ทำเทียบวันเฉลิมพระชนมพรรษา

ของพระเจ้าแผ่นดิน เช่นมีตราไก่อางปึกประดับขงทิว ทำนองเดียวกับ
ตราครุฑ หรือตราพระบรมนามาภิไธยย่อ และได้สร้างเก้าอี้โถง
ขึ้นทำนองเดียวกับเก้าอี้โถงของพระเจ้าแผ่นดิน เว้นแต่ใช้ตราไก่อาง
ปึกแทนครุฑเท่านั้น นอกจากนี้ยังได้นำเครื่องพระตำราของ
พระเจ้าแผ่นดินและของสมเด็จพระราชินีไปใช้โดยไม่ได้รับอนุมัติ
จากข้าพเจ้า ซึ่งข้าพเจ้ายืนยันว่าขุนนิรันดร์ชัยนำเอาให้ใช้....
ฯลฯ....”

คำให้การของพระองค์เจ้าอาทิตย์ทิพอาภา ไปสอดคล้องกับ
คำของพระยาฤทธิอัคเนย์ หนึ่งในสี่ทหารเสือปฏิวัติ ๒๔๗๕ ว่า
หลวงพิบูลสงครามนั้นเป็นผู้มักใหญ่ใฝ่สูง ในสมัยของจอมพล ป.
นั้นฐานะของพระบรมวงศานุวงศ์กระเทือนมากถึงกับมีการ
ดำเนินการให้รีบเครื่องราชอิสริยาภรณ์และพระราชทรัพย์ของ ร.๗
ทีเดียว

ท่านปรีดี พนมยงค์ นั้น ไม่เคยทำความเดือดร้อนให้พระบรม-
วงศานุวงศ์หลังการปฏิวัติแล้ว ท่านได้ปกป้องไว้ระหว่างสงคราม
โลกครั้งที่สอง ท่านได้ยกย่องเทิดทูนพระเกียรติยศของสมเด็จพระ
พระยาดำรงราชานุภาพ ท่านได้ออกพระราชบัญญัตินิรโทษกรรม
และคืนพระอิสริยยศให้กรมขุนชัยนาทฯ ซึ่งจอมพล ป. จังถืมา
ไว้ ท่านดีต่อพระบรมวงศานุวงศ์ถึงเพียงนี้แล้วยังมีผู้บิดเบือนประวัติ-
ศาสตร์กล่าวร้ายใส่ท่าน

ผู้บิดเบือนนับว่าเป็นผู้ขาด หิริ (ความละอายแก่ใจ) และ
โอตตปปะ (ความเกรงกลัวต่อบาป) อย่างแท้จริง.

ท่านปรีดี กับ การตั้งธนาคารชาติ

ผลงานต่างๆ ของท่านปรีดีที่ทำไว้กับประเทศชาติด้วยความเสียสละ ได้ถูกบิดเบือนโดยนักการเมืองผู้ไร้ศีลธรรมในยุคหลังอีกหลายอย่าง แม้เมื่อเร็วๆ นี้โรงงานยาสูบได้จัดงานครบรอบปีของโรงงานได้มีหนังสือพิมพ์สยามรัฐ จัดทำฉบับพิเศษกล่าวถึงประวัติของโรงงานแต่ไม่ยอมกล่าวถึงตอนท่านปรีดีได้โอนกิจการโรงงานยาสูบจากของฝรั่งมาเป็นรัฐวิสาหกิจของไทย นับเป็นอคติต่อท่านปรีดีเป็นอย่างมาก แม้แต่กิจการเสรีไทยก็ยังมีนักการเมืองซากเดนสักคนคนหนึ่ง ยังแอบอ้างว่าเขาเป็นหัวหน้าใหญ่ นักการเมืองผู้นี้มีภรรยาชอบก้าวก่ายงานของสามี และภรรยาของเขาชอบทำตัวเป็นหัวหน้ากลุ่มสตรีต่างๆ เธอผู้นี้เคยออกโรงต่อต้านเมื่อมีข่าวว่าท่านปรีดีจะกลับประเทศไทย โดยลงทุนเช่าห้องประชุมของโรงแรมใหญ่แห่งหนึ่งระดมสมาชิกสตรีต่างๆ ทำการต่อต้าน

งานสำคัญคือการก่อตั้งธนาคารชาติ หรือธนาคารแห่งประเทศไทย ซึ่งการก่อตั้งธนาคารชาตินั้นเป็นการริเริ่มของท่านปรีดีอันมีอยู่ในหลัก ๖ ประการของคณะราษฎรที่จะฟื้นฟูเศรษฐกิจของประเทศ และท่านปรีดีได้ร่างไว้ในเค้าโครงเศรษฐกิจเมื่อปี พ.ศ. ๒๔๗๕ ในครั้งนั้นได้มีสิ่งที่เรียกว่า “พระบรมราชวินิจฉัย” (อาจจะเป็นความคิดเห็นของผู้ใกล้ชิดเบื้องพระยุคลบาท) ดังเป็นคำยับยั้งความคิดของท่านปรีดีเรื่องการตั้งธนาคารชาติดังข้อความตอนหนึ่งว่า “มาตรา

ธ ธนาคารแห่งชาติ การกู้เงินนั้นได้กล่าวมาข้างต้นแล้วว่า กู้ได้หนี้เดียว ผลสุดท้ายของธนาคารแห่งชาตินี้ก็จะหมุนอะไรไม่ได้เลย เพราะหมุนมากนักเครื่องมันคลอนหมด ในที่สุดก็พากันล้มไปตามๆ กัน นอกจากนั้นจะต้องออกพระราชบัญญัติอีกฉบับหนึ่ง คือห้ามคนไทยนำเงินไปฝากต่างประเทศด้วย เพราะธนาคารชาติที่หมุนเงินดังนี้นั้นเป็นการนำเชื่อได้ยากว่าจะอยู่ได้ไม่ล้ม คนก็คงเอาเงินไปฝากที่ธนาคารอื่นหมด”^๑

คำเย้ยหยันแบบนี้มีมากมาย แต่ในที่สุดในระยะเวลาต่อมา ท่าน ปรีดีก็ได้ตั้งธนาคารชาติ หรือธนาคารแห่งประเทศไทยเป็นผลสำเร็จ เป็นการกระทำตามอุดมคติของท่านที่ต้องการพัฒนาประเทศชาติไปสู่ความรุ่งเรือง แม้มีผู้คัดค้านเค้าโครงเศรษฐกิจของท่านในคราวก่อนนั้น แต่เมื่อท่านมาดำรงตำแหน่งรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลัง ท่านก็ก่อตั้งธนาคารชาติเป็นผลสำเร็จ ดังที่เป็นธนาคารแห่งประเทศไทยในปัจจุบันนี้

แม้กระนั้นก็ตาม ยังมีผู้พยายามบิดเบือนเอาผลงานอันนี้ไปให้แก่บุคคลอื่น ว่าเป็นการกระทำของบุคคลอื่น นับว่าไม่เป็นการละอายต่อบาปกรรม และเป็นการโกหกบิดเบือนประวัติศาสตร์ที่ไร้มโนยธรรมอย่างที่สุด แล้วยังมีคนไทยจำนวนไม่น้อยที่หลงเชื่อคำโกหกหลอกลวงนั้น

เกี่ยวกับเรื่องการก่อตั้งธนาคารแห่งประเทศไทย แม้จะมีการ

๑. คร. ไมตรี เคนอุดม, โลกพระศรีอาริย์ของ ปรีดี พนมยงค์, กรุงเทพมหานคร, กราฟิการ์ต, ๒๕๑๖.

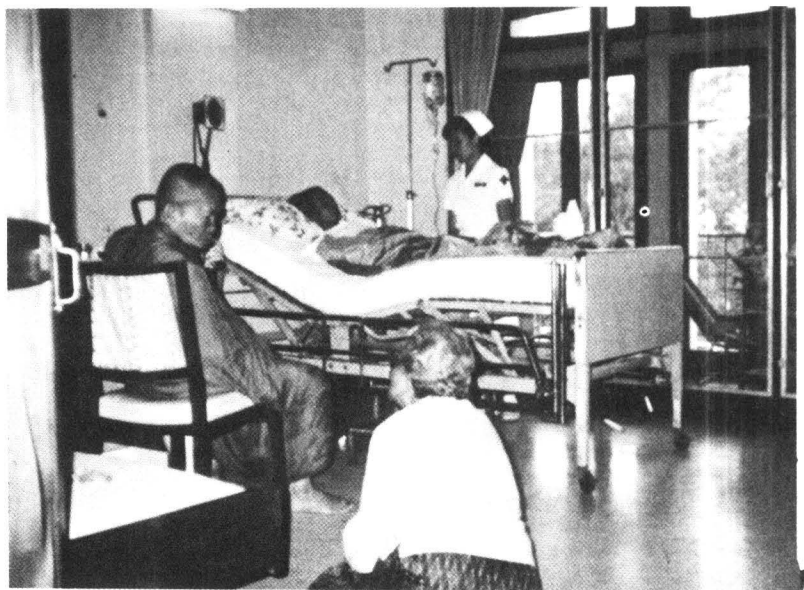
บิดเป็นอย่างไรก็ตาม แต่ในที่สุดหลักฐานแห่งความจริงก็เด็ดลอดออกมาจนได้ ดังหนังสือ “ที่ระลึกในการเปิดอาคารสำนักงานแห่งประเทศไทย ๑๒ กรกฎาคม ๒๕๒๕” ในหน้า ๗๕-๘๐ ที่พลตรีเกาเพียรเลิศ บริภัณฑ์ยุทธกิจ รายงานต่อ จอมพล ป. พิบูลสงคราม ดังข้อความว่า “เมื่อ พ.ศ. ๒๔๘๓ ฯพณฯ ท่านปรีดี พนมยงค์ ซึ่งขณะนั้นดำรงตำแหน่งรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลังจึงได้วางรากฐานลงได้โดยจัดตั้งสำนักงานธนาคารชาติไทยเป็นทบวงการเมืองตั้งกักอยู่ในกระทรวงการคลังเพื่อประกอบธุรกิจอันอยู่ในหน้าที่ของธนาคารกลางไปก่อนบางประเภท และเตรียมการจัดตั้งธนาคารกลางขึ้นต่อไป การงานของสำนักงานธนาคารชาติไทยได้เจริญมาเป็นลำดับด้วยอาศัยปรีชาสามารถของท่านรัฐมนตรีว่า การกระทรวงการคลังผู้นั้น....”

จากนั้น จอมพล ป. พิบูลสงคราม ได้กล่าวตอบคำรายงาน มีข้อความดังปรากฏในหนังสือเล่มนั้นตอนหนึ่งอีกว่า “ขอขอบคุณท่านรัฐมนตรีคนก่อน (คือท่านปรีดี) ที่ได้วางรากฐานแห่งธนาคารกลางไว้เป็นอย่างดี.....คนก่อนวางแนวไว้อย่างไร ถ้าไม่มีความจำเป็นแล้ว ผู้ที่มารับหน้าที่ใหม่ต้องเดินตามรับช่วง ไม่ใช่ตรงข้ามกัน คนก่อนทำอะไรไว้คนหลังมารับหน้าที่ที่ก่อสร้างขึ้นใหม่หมดอย่างนี้เป็นการทำลายงานของชาติอย่างยิ่ง”

ต่อมาเมื่อผู้ทำการลอบประวัติดาสดร ลบล้างผลงานของท่านปรีดี โดยอ้างว่าธนาคารแห่งประเทศไทยไม่ใช่ผลงานของท่านปรีดี เพราะของท่านปรีดีเรียกชื่อว่าธนาคารชาติ และยกเอา พระองค์เจ้าวิวัฒนไชย ไชยันต์ ผู้ซึ่งท่านปรีดีย้ายพระองค์มาจากตำแหน่งอธิบดี

กรมศุลกากรสมัยยังดำรงพระอิสริยยศเป็น “หม่อมเจ้า” ให้มาช่วยงานธนาคารชาติ เมื่อท่านปรีดีต้องลี้ภัยการเมืองจึงได้มีผู้ทำการปลงฝังผลงานต่างๆ ที่ทำไว้ต่อประเทศชาติ โดยยกเอาพระองค์เจ้าวิวัฒนไชยว่า เป็นผู้วางรากฐานธนาคารแห่งประเทศไทย นับเป็นเรื่องที่แปลกประหลาดที่มีการทำกันในเมืองไทย (สำหรับผู้สนใจเรื่องนี้จะอ่านได้จากข้อเขียนของท่านปรีดี เรื่อง “การบุกเบิกวางรากฐานธนาคารกลางของชาติไทย” ใน นิตยสารไทยแลนด์ ฉบับ ๕๔๓, ๕-๑๑ สิงหาคม ๒๕๒๖ หรืออ่านได้จากหนังสือของท่านปรีดีที่โครงการ ปรีดีกับสังคมไทยหรือมูลนิธิปรีดี พนมยงค์ จะได้จัดพิมพ์ออกมาตามลำดับ)

สมัยนี้เป็นสมัยที่โลกวิวัฒนาการไปมาก กิจการพิมพ์หรือการเก็บเอกสารหลักฐานต่างๆ ดีขึ้นกว่าแต่ก่อนมาก แม้ว่าชาติไทยเรายังล่าหลังประเทศที่เจริญแล้ว แต่ก็จะลบล้างประวัติศาสตร์กันง่ายๆ นั้น คิดหรือว่าคนที่ต้องการความจริงเขาจะไม่รู้ ดังเอกสารเกี่ยวกับการก่อตั้งธนาคารแห่งประเทศไทยนั้นเป็นต้น หรือแม้แต่นักการเมืองบางคนจะแอบอ้างเป็นหัวหน้าเสรีไทย แต่หลักฐานทางประวัติศาสตร์เขาก็มีไว้ แม้ในเมืองไทยจะทำลายหมด แต่ต่างประเทศเขาก็ยังมีไว้ เอกสารทางอเมริกา - อังกฤษเขาก็มีรับรองว่าท่านปรีดีเป็นหัวหน้าของเสรีไทย แม้จะมีผู้พยายามบิดเบือนประวัติศาสตร์ แต่ก็หาบิดเบือนได้สำเร็จไม่ คนไม่รู้ท่านั้นที่หลงเชื่อในสิ่งที่ผิดๆ เหมือนกับที่บางคนเชื่อว่าท่านปรีดีมีส่วนรู้เห็นในกรณีเสด็จสวรรคตของรัชกาลที่ ๘ ดังที่มีผู้เอามาโฆษณาใส่ร้ายท่านปรีดีดังที่ท่านทำกันอยู่สมัยหนึ่ง

สมเด็จพระสังฆราช (วาสน์ มหาเถระ) เสด็จเยี่ยม คุณปาล พนมยงค์
บุตรชายท่านปรีดี ที่โรงพยาบาลจุฬาลงกรณ์
(ภาพจากหนังสืออนุสรณ์ ปาล พนมยงค์)

Meaning

กัมพูชา

rahul

reduces
the amount of water in the soil

not to me: more than

~~Handwritten notes:~~

Handwritten notes: * Handwritten notes: *
Handwritten notes: P

~~noted in the morning~~

[illegible]

Поэтому не следует считать, что

[illegible]

ປ.ລ. ກຸມພາວໄຮ້ ງອກນະຄົນຍະນາສອນເຈັບ

"Vourosido ro muelit mero" *1 Aug*

ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ੨੫/੦੫/੧੯੮੧ ਭਗਤ ਬੰਸੀ ਦਾਸ

คำแนะนำ (ฉบับร่าง)

ที่ท่านประดิษฐ์ถึงท่านพุทธทาสภิกขุ

ท่านปรีดี กับ พุทธศาสนา

เมื่อข้าพเจ้าได้ค้นหนังสือเก่าๆ ของคณะกรรมการทานไชยา คือ หนังสือพิมพ์พุทธศาสนานิตยสารที่ระลึกครบรอบสิบปีประจำปี พ.ศ. ๒๔๘๖ ได้เห็นนามท่านปรีดีบริจาคเงินจัดพิมพ์หนังสือ “พุทธทาส ภิกขุ ตอบปัญหาบาทหลวง” บริจาคเงินอุดหนุนการจัดพิมพ์หนังสือ พุทธศาสนา และมอบหนังสือให้กิจการคณะกรรมการทานไชยา อาทิเช่น หนังสือปทานุกรมพื้นภาษาบาลี, พระราชนิพนธ์ประโยชน์แห่งการอยู่ในธรรม, การเกิด การตาย, พุทธศาสนสุภาษิตคำโคลง ฯลฯ ทำให้ทราบว่าท่านมีความสนใจในพุทธศาสนาเป็นอย่างมาก

ต่อมาท่านผู้ใหญ่มากท่านได้บอกให้ข้าพเจ้าทราบว่า ท่าน ปรีดี พนมยงค์ มีความศรัทธาในศีลจารวัตรของท่านพุทธทาส ภิกขุ แห่ง สวนโมกขพลาราม ไชยา เป็นอันมาก เคยนิมนต์ท่าน พุทธทาสไปสนทนาธรรมอยู่เสมอๆ และเมื่อข้าพเจ้าได้อ่านหนังสือของท่านปรีดีเรื่อง ความเป็นอนิจจังของสังขม จึงทำให้ทราบว่าท่านปรีดีมีความซาบซึ้งในหลักธรรมคำสอนทางพระพุทธศาสนาเป็นอย่างดี ท่านมีความเข้าใจในหลักธรรมชั้นสูงทางพระพุทธศาสนาซึ่งยากนักที่จะหานักการเมืองรุ่นหลังปฏิวัติ ๒๔๗๕ มาเทียบเท่าท่านได้

ท่านปรีดีเคยคิดจะตั้งวัดไทยที่นครปารีส ประเทศฝรั่งเศส แต่ไม่ได้รับความร่วมมือจากผู้นำรุ่นหลังของไทย ความปรารถนาของท่านก็ไม่เป็นผลสำเร็จ

เมื่อท่านปรีดีถึงแก่อสัญกรรมจึงได้มีพระสงฆ์ชั้นผู้ใหญ่ นับตั้งแต่สมเด็จพระสังฆราชสกลมหาสังฆปริณายกเป็นต้นมา ได้แสดงออกถึงความเสีย悼 สมเด็จพระสังฆราชนั้นนอกจาก ประทานคติพจน์สำหรับหนังสืออนุสรณ์ท่านปรีดีบางเล่มแล้ว ยังได้เสด็จไป ประทานพระธรรมเทศนาในงานศพมวาร หรืองานครบรอบ ๑๐๐ วัน แห่งการอสัญกรรมของท่านปรีดีที่วัดพนมยงค์ จังหวัดอยุธยาด้วย

ท่านเจ้าคุณพระพิมลธรรม^๑ อธิบดีสงฆ์แห่งวัดมหาธาตุ ซึ่งเป็นพระสงฆ์ชั้นผู้ใหญ่ระดับรองสมเด็จพระราชาคณะ ได้เป็นเจ้าภาพบำเพ็ญกุศลเนื่องในวันคล้ายวันเกิดของท่านปรีดี เมื่อวันที่ ๑๑ พฤษภาคม ๒๕๒๖ ซึ่งข้าพเจ้าได้ไปร่วมงานนั้นที่วัดมหาธาตุด้วย มีคนจำนวนมากได้ไปร่วมงานจนล้นตักหนักสมเด็จพระวัดมหาธาตุทีเดียว ท่านแสดงปาฐกถาธรรม ดังมีข้อความจับใจว่า

“ฯพณฯ รัฐบุรุษอาวุโส ดร. ปรีดี พนมยงค์ ได้ทำงานอันเป็นประโยชน์แก่ประเทศชาติอย่างไรบ้าง ในฐานะอาตมภาพเป็นพระเห็นจะไม่ต้องพูดซ้ำอีกก็ได้ เพราะหนังสือพิมพ์และคนทั่วๆ ไป ได้พูดให้เป็นที่น่าทึ่งอยู่แล้ว นอกจากคนหูหนวกตาบอดเท่านั้น ที่ไม่ยอมรับรู้และมองไม่เห็นผลงานของท่าน แม้กระนั้นคนหูหนวกตาบอดก็ต้องรู้เห็นความจริงในข้อนี้เอง”

พระพิมลธรรม พูดถึงความดีของท่านปรีดีที่ทำการปฏิวัติ สกัดแอกของศักดินาได้ในตอนนั้นดังความตอนหนึ่งว่า

๑. ต่อมาได้เลื่อนสมณศักดิ์เป็นสมเด็จพระพุทธาจารย์

“แต่ก่อนนั้น พวกเราเป็นเพียงพวกอาศัยแผ่นดินเขาอยู่ ถ้าเราทำไม่ดีเขาก็จะขับไล่ไล่ส่งให้เข้าคุกเข้าตะราง หรือนำไปตัดคอทิ้งเสีย ในสมัยที่ ฯพณฯ รัฐบุรุษอาวุโส ปรีดี พนมยงค์ มีอำนาจเป็นใหญ่เป็นโต ท่านได้ใช้สติปัญญาพลิกแผ่นดิน กลับอำนาจเหล่านั้นทิ้งเสีย พร้อมทั้งเปิดทางให้ราษฎรมีอำนาจในการปกครองตัวเอง ด้วยการเลือกผู้แทนราษฎรขึ้นมาทำหน้าที่บริหารประเทศชาติ”

ในวันที่ ๒๔ มิถุนายน ๒๕๒๖ ท่านเจ้าคุณพระพิมลธรรมยังได้แสดงปาฐกถาเรื่อง “รัฐบุรุษอาวุโส ปรีดี พนมยงค์ กับหลักธรรมในการสร้างชาติ” ที่หอศิลปวัฒนธรรมมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ในงานสัปดาห์รำลึกถึงท่านปรีดี พนมยงค์ ที่มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ได้จัดขึ้น ท่านเจ้าคุณพระพิมลธรรมกล่าวตอนหนึ่งว่า

“อาตมาพยายายท่านรัฐบุรุษอาวุโส ที่ว่าเสียดายก็เสียดายความสามารถของท่าน ถ้าท่านได้อยู่ได้เป็นที่ปรึกษาหารือกันถึงท่านจะแก่ชราแล้ว สติปัญญาท่านก็ยังมีดี เมื่อตะกี้ได้เรียนถามท่านผู้หญิงว่า ท่านเขียนหนังสืออยู่ดีๆ ดายกระทันหัน หมอฝรั่งก็ชมว่าตายดีจริงๆ ก็คนมีบุญย่อมตายงามตายดี เป็นธรรมชาติของหลักธรรม นำเสียดายอยู่อันหนึ่งก็คือว่า ขณะที่ ฯพณฯ ท่านยังเป็นหนุ่มแข็งแรงเฉลียวฉลาด ชาวประเทศไทยของเราก็ไม่ให้โอกาสท่านทำงานนานๆ ไ่ไหนเสีย อันนี้น่าเสียดาย”

เกี่ยวกับเรื่องที่ ท่านปรีดี พนมยงค์ กับ ท่านพุทธทาสภิกขุ และ ท่านปัญญาวัณนทะภิกขุ ที่มีส่วนสัมพันธ์กันดังข้อความข้างต้นนั้น ท่านปัญญาวัณนทะภิกขุ ได้เล่าไว้ในปาฐกถา ในงานครบ

รอบ ๕๐ วัน ในการอัญกรรมของท่านปรีดี ที่ได้จัดขึ้นที่วัดชลประทานรังสฤษฎ์ ปากเกร็ด นนทบุรี เมื่อวันที่ ๒๐ มิถุนายน ๒๕๒๖ ความตอนหนึ่งมีว่า

“ในสมัยที่ท่านปรีดี เป็นผู้สำเร็จราชการที่ทำข้าง ได้บอกกับ คุณวุฒิ สุวรรณรักษ์ ผู้แทนจังหวัดสุราษฎร์ธานี บอกว่าไปนิมนต์ ท่านพุทธทาสมาพูดที่เถอะ คุณวุฒิก็ไปพาท่านเจ้าคุณพุทธทาสมา กรุงเทพฯ ไปพบกับท่านไปคุยกัน ๓ วัน คุยกันตั้งแต่บ่ายโมง จนกระทั่งถึง ๔ หุ่ ๓ วัน ญาติโยมคิดดูว่า คุยอะไรกันนักหนาตั้ง ๓ วัน คุยธรรมดา คุยกันหลายเรื่องหลายประการ คุยกันอย่างมาก พอจบ ๓ วันแล้ว ท่านมีความคิดขึ้นมาว่า จะปรับปรุงวัดพนมยงค์ ให้เป็นสถานส่งเสริมปฏิบัติธรรมแบบสวนโมกข์ บอกให้ท่านเจ้าคุณไปดู ท่านก็พาพวกช่างไปด้วยแล้วมาวางแผนว่าควรจะปรับปรุงตรงไหนบ้าง ถมอะไร จะปลูกต้นไม้ จะทำอะไร อย่างไรให้เรียบร้อย ทีนี้ท่านถามว่า แล้วจะเอาพระที่ไหนไปอยู่ละ เวลานั้น อาตมายังอยู่วัดสามพระยา ยังเป็นนักเรียนบาลีอยู่ แต่ว่าได้เปรียญ ๔ ประโยคแล้ว เจ้าคุณก็เรียกไปบอกว่าจะมาพาไปพบท่านปรีดีที่ทำข้างหน่อย พอไปถึงท่านก็บอกว่าองค์นี้จะเอามาอยู่ที่วัดพนมยงค์ เพื่อปฏิบัติงานแบบสวนโมกข์ ท่านบอกว่าเป็นเปรียญกี่ประโยค ท่านตอบว่า ๔ ประโยค ท่านอาจจะคิดว่ามันน้อยไปก็ได้ แล้วอาตมาก็ ๔ ประโยคจนกระทั่งบัดนี้ มันไม่ได้ขึ้นเป็น ๕-๖ อะไรหรอก เพราะว่าท่านเจ้าคุณพุทธทาสเองก็ ๓ ประโยคเท่านั้นเอง ยังน้อยกว่าอาตมาด้วยซ้ำไป แต่ว่าผลงานเป็นอย่างไร งานของคน

๓ ประโยคมันดีกว่า ๕ ประโยคเสียด้วยซ้ำไป ท่านทำงานกว้างขวางโด่งดังไปทั่วโลกด้วยงานเขียน งานค้นคว้าของท่าน พุดอะไรออกมาแล้วลึกลับยิ่งเกิน ๓ ประโยค อาตมา ๔ ประโยคก็นึกว่าเอา อยู่ก็อยู่กัน แต่ว่าไม่สำเร็จเพราะญี่ปุ่นขึ้นเมืองไทย เหตุการณ์มันผันผวนไปหมด....”

เมื่อข้าพเจ้าเดินทางไปพบท่านปรีดีที่ประเทศฝรั่งเศสเมื่อ พ.ศ. ๒๕๒๔ ท่านปรีดียังได้พุดถึงท่านพุทธทาสภิกขุ และท่านปัญญานันทะภิกขุ พร้อมทั้งฝากมายังข้าพเจ้าให้ไปกราบเรียนท่านทั้งสองว่าท่านปรีดีมีความระลึกถึง ข้าพเจ้าได้ไปกราบเรียนท่านปัญญานันทะ ที่วัดชลประทานฯ โดยมี ร.ต.ท. สิริวัณท์ วรรณานนท์ ไปร่วมสนทนาด้วย ส่วนท่านพุทธทาสภิกขุนั้นข้าพเจ้าได้มีจดหมายไปกราบเรียนท่านว่า ท่านปรีดีฝากกราบนมัสการมาด้วยความระลึกถึง ท่านพุทธทาสได้ส่งนายจรัส เวทสุวรรณ พี่ชายของข้าพเจ้าให้ไปหา เมื่อข้าพเจ้าไปสวนโมกข์ ท่านพุทธทาสได้ฝากหนังสือธรรมะไปให้ท่านปรีดี ข้าพเจ้าจึงฝากเพื่อนที่ปารีสให้นำไปให้ท่านปรีดีอีกต่อหนึ่ง

ท่านปรีดีไม่ใส่ใจสนใจในพุทธศาสนาอย่างคนบางคน คือเมื่อชราแล้วก็หันหน้าเข้าหาวัตถุนิยมใจธรรมะ แต่ท่านปรีดีไม่ได้เป็นอย่างนั้น ท่านสนใจเพราะความศรัทธาเลื่อมใส ท่านทำบุญและทอดกฐินที่วัดพนมยงค์ทุกๆ ปี สร้างถาวรวัตถุไว้ที่วัดพนมยงค์ที่จังหวัดอยุธยา อันเป็นบ้านเกิด และวัดประจำตระกูลของท่านเป็นจำนวนมาก

เมื่อสมัยที่ท่านยังมีอำนาจท่านยังได้ออกพระราชบัญญัติ
คณะสงฆ์ฉบับหนึ่ง ให้พระสงฆ์ที่มีความรู้ความสามารถร่วมกันทำ
ประโยชน์ให้แก่พุทธจักรและอาณาจักร แทนที่จะเอาแต่สวด-ฉันและ
จำวัด (นอน) สำหรับเรื่องนี้ท่านปัญญานันทเถระเล่าว่าเมื่อท่านไปเยี่ยม
ท่านปรีดิที่ประเทศฝรั่งเศสท่านปรีดิได้ถามท่านว่า “กิจการคณะสงฆ์
ท่านว่าเป็นอย่างไร อาตมาก็บอกเหมือนเดิม ไม่ค่อยจะมีอะไรก้าว
หน้าเปลี่ยนแปลงเท่าใดนัก เพราะว่าพระมหาเถระผู้หลักผู้ใหญ่ อายุ
มากๆ แล้วทั้งนั้น งานการอะไรก็เป็นไปตามเรื่องตามราว ท่านก็
บอกว่าผมวางแผนให้แล้ว ด้วยการออกพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ ปี
๒๔๘๔ (ตัวเลขไม่แน่นอน แต่ดูมันราวๆ นั้น) ก็ให้มีสังฆมนตรี
บอกให้มีสังฆสภานี้ไม่ใช่เพื่ออะไร เพื่อให้พระหนุ่มได้มีโอกาส
ทำงาน เพราะได้เอามาร่วมชุมนุมกันได้ปรึกษาหารือกันในการที่จะจัด
การอะไรๆ ให้มันก้าวหน้า คนแก่ที่เป็นพระมหาเถระจะเป็นแต่
เพียงที่ปรึกษา เป็นผู้วินิจฉัยว่า อะไรควรอะไรไม่ควร คนหนุ่มจะ
ได้มีโอกาสรับใช้พระศาสนา เพราะคนหนุ่มที่เรียนสูงๆ เรียน
เปรียญ ๘ ประโยค เป็นบัณฑิต เป็นอะไร ถ้าจบแล้วไม่มีงานทำ
ท่านนั่งเฉยๆ ถ้าท่านนั่งเฉยๆ กิเลสก็จะเฟื่องฟู ผลที่สุดก็ลาสิกขา
ไปทำงานตามบริษัทห้างร้าน ทำงานราชการกันหมด พระศาสนาก็
ขาดกำลังพระในเรื่องที่จะปฏิบัติงานพระศาสนา ผมมองเห็นว่า
มันจะไปไม่รอด จึงได้ออกกฎหมายใหม่ พระราชบัญญัติสงฆ์ให้
เป็นอย่างนั้น แต่ทีหลังเขามายุบของผมเสียนี้มันน่าเสียดาย ท่านก็
บอกว่าท่านเจ้าคุณลองไปหาวิธีที่จะกู้อันนี้ขึ้นมาใหม่ อาตมาบอก
ว่าอาตมาทำไม่ได้ อาตมามีหน้าที่เพียงสั่งสอนคนเพียงอย่างเดียว
เรื่องการปกครองคณะสงฆ์อาตมาไม่เกี่ยวข้อง ท่านบอกให้ไปหา
วิธีพูดจาให้คนเกิดความรู้ความเข้าใจ ให้พระตื่นตัว เพื่อจะได้ร่วมใจ

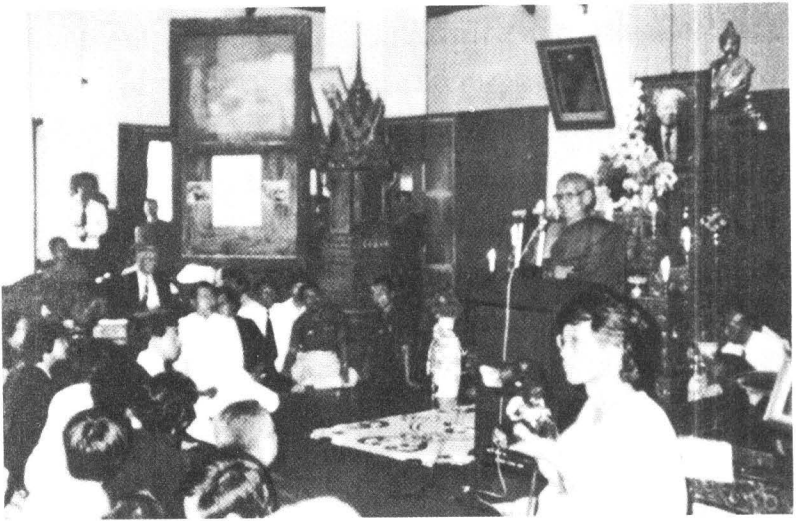
รวมแรงกันปฏิบัติงานให้เป็นประโยชน์ขึ้น อันนี้เป็นข้อสนทนาที่ได้พูดกับท่านเมื่อปีโน้น ๒๕๒๒ แล้ววาทมาก็จากท่านมา....”

ความคิดคำนึงของท่านปรีดีต่อพระสงฆ์ หรือความรู้สึกที่มีต่อพระพุทธศาสนาเป็นความรู้สึกแบบทันสมัย พระสงฆ์ที่ท่านศรัทธาก็เป็นพระที่ทันสมัย คือเป็นพระที่ปฏิบัติธรรมจริง เผยแพร่ธรรมจริง เป็นพระที่มีความรู้อย่าง ท่านพุทธทาสภิกขุ ท่านปัญญานันทะภิกขุ ซึ่งปัจจุบันนี้ในวงการศึกษาก็อบรมรับในปฏิปทาของพระมหาเถระทั้งสององค์นี้ ท่านไม่ได้ไปศรัทธาพระประเภทหลวงพ่อบ้าง คักคัสสิทธิที่ชักนำคนให้เข้รกเข้พง ให้มงายด้วยการสร้างรูปสร้างเหรียญ สร้างวัตถุมงคล โกหกหลอกลวงด้วยไสยศาสตร์ต่างๆ นานา ดังที่พวกคนงมงาย คนซี้ซาลาคนิยมนับถือกัน กิจการของคณะสงฆ์นั้นแล้วท่านก็มองการณ์ไกลอย่างทันสมัย ต้องการให้พระหนุ่มๆ ช่วยกันพัฒนาศาสนาและบ้านเมืองแทนที่จะปล่อยให้เลядตามเลяд ดังที่ท่านได้กล่าวกับท่านปัญญานันทะ คนอย่างท่านนอกจากจะศรัทธาแน่นแฟ้นในพระพุทธศาสนาแล้ว ท่านยังคิดทำนุบำรุงพระพุทธศาสนาให้มีความเจริญรุ่งเรืองวัฒนาถาวรคู่ชาติไทยตลอดไป

แล้วเป็นการควรละหรือที่มีผู้มาบิดเบือนความจริงเกี่ยวกับตัวท่าน พวกัันใส่ร้ายว่าท่านเป็นคอมมิวนิสต์ พวกัันโหมกระพือความเท็จใส่ตัวท่าน แล้วเราจะไม่ให้ความเป็นธรรมแก่ท่านบ้างเลย หรือ ความรู้สึกนึกคิดของท่านที่มีต่อพระพุทธศาสนาในเมืองไทย ดังได้กล่าวมาแล้ว หรือที่พระมหาเถระได้พูดถึงท่านไว้ในที่ต่างๆ ย่อมพิสูจน์ได้คัวท่านมีทัศนะอย่างไรร่ต่อพระพุทธศาสนา และตัวของท่านก็ได้ปฏิบัติธรรมตามหลักพระพุทธศาสนาอย่างดีและสมดังที่ ท่านเจ้าคุณพระภัทรมุณี นิพนธ์ไว้ในหนังสือ “พนมยงค์ประดิษฐ์ธรรม” ซึ่งคณะกรรมการศาสนาเพื่อการพัฒนาได้จัดพิมพ์ในโอกาสศตมาหะ

วารแห่งอัฐกรรมของท่านปรีดีเมื่อวันที่ ๕ สิงหาคม ๒๕๒๖ ดังคำปรารภว่า “ท่านรัฐบุรุษอาวุโส ปรีดี พนมยงค์ ได้ใช้ชีวิตในฐานะปณัฏชนธรรมดา ถึงจะเคยมีอำนาจวาสนารับใช้ประเทศชาติด้วยกรณียกิจต่างๆ แต่ก็ดำรงชีวิตด้วยความไม่ประมาทมาตลอด เมื่อประสบเคราะห์กรรมจนต้องไปใช้ชีวิตอยู่ในต่างประเทศจนสิ้นอายุขัย ถึงแม้ว่าจะเป็นทุกข์จากการพลัดพรากจากถิ่นที่อยู่ แต่ท่านก็อาศัยหลักธรรมของพระพุทธองค์ เป็นเหตุให้ท่านมีชีวิตอยู่อย่างมีความสุขตามสมควรจนถึงที่สุดแห่งชีวิต”

ในสายตาของข้าพเจ้าเห็นว่า ท่านปรีดี พนมยงค์ เป็นนักการเมืองระดับสูงของชาติไทยที่ดำรงตนเป็นพุทธมามกะที่ดี ควรที่นักการเมืองรุ่นหลังยึดถือเอาเป็นแบบอย่าง เพื่อช่วยกันพัฒนาสังคมของพุทธศาสนาให้เป็นประโยชน์คู่กับประเทศไทยตลอดไป.

ท่านเจ้าคุณพระพิมลธรรม (ต่อมาภายหลัง ได้รับการสถาปนาเป็นสมเด็จพระพุทธอาจารย์ มรณภาพ ปี ๒๕๓๑) กำลังแสดงปาฐกถธรรมในวันระคล้ายวันเกิดของท่านปรีดี ๑๑ พฤษภาคม ๒๕๒๖ ที่วัดมหาธาตุฯ

ท่านเจ้าคุณพระธรรมโกศาจารย์ (ชอบ อนุจารีมหาเถระ) กำลังแสดงธรรมในวันทีระลึกหลังจากมรณกรรมครบ ๕๐ วันของท่านปรีดี ณ วัดราชวรานุรักษ์ ชลบุรี โดยสมาคมนักหนังสือพิมพ์ส่วนภูมิภาคเป็นผู้จัด

ทำไมถึงศรัทธาท่านปรีดี

มีหลายคนถามว่าทำไมข้าพเจ้าถึงศรัทธาท่านปรีดี ถึงกับเดินทางไปประเทศฝรั่งเศสเพื่อพบปะกับท่าน หรือเขียนบทความ เขียนหนังสือเกี่ยวกับตัวท่าน ทั้งๆ ที่ข้าพเจ้าไม่เคยแสดงออกว่าสนใจเรื่องการเมืองมาก่อน

มูลเหตุที่ข้าพเจ้าศรัทธาท่านปรีดี เพราะว่าข้าพเจ้าได้เคยศึกษาชีวประวัติและผลงานของนักการเมืองไทยมาทุกยุคทุกสมัย แต่ละคนส่วนมากมุ่งหวังแต่จะได้มาซึ่งอำนาจและเงิน ยังไม่ค่อยจะมีนักการเมืองของไทยคนใดที่มุ่งหวังที่จะทำงานเพื่อความเจริญของประเทศชาติ ยิ่งนักการเมืองในสมัยปัจจุบันนี้ด้วยแล้ว ส่วนมากเข้ามาเป็นนักการเมืองด้วยหวังที่จะกอบโกย บางคนหากินด้วยการค้าของเถื่อน บางคนหากินด้วยการตั้งบ่อนการพนัน บางคนหวังเป็นรัฐมนตรีเพื่อการคอร์รัปชั่น เบียดบังภาษีของราษฎร เขาเหล่านั้นมีความเป็นอยู่อย่างสมบูรณ์พูนสุขมีเกียรติหรูหราอยู่ในวงสังคมและการกุศล มีโยทินักหนังสือพิมพ์ประเภท ข่าวสังคมชุบฉิบเอาไปเขียนพรรณนาอยู่ทุกวี่ทุกวัน เขาส่วนมากไม่ค่อยมีอุดมคติที่ทำงานเพื่อชาติบ้านเมืองกัน เพียงแต่คอยระวังในการรักษาเก้าอี้ของตัวเองไว้ให้เหนียวแน่น และไม่ลืมที่จะท่องคาถาศักดิ์สิทธิ์ที่นักการเมืองรุ่นหลังนิยมท่องกัน คือคำว่า

ชาติ ศาสน์ กษัตริย์

ปากก็ห้องไปแต่ในใจหรือ พฤติกรรมของเขาก็พยายามกอบโกยเงินทองมาเพื่อตัวเองและญาติพี่น้อง สมุนบริวารคนเหล่านั้นบางคนในอดีตทำงานธนาคารต่างจังหวัดเป็นพนักงานเล็กๆ แต่พอมาเล่นการเมืองก็กลายเป็นผู้มีเงินหมื่นล้าน กลายเป็นผู้เสียภาษีมากติดอันดับของเมืองไทย

บางคนเป็นนายทหารมาเล่นการเมืองไม่กี่ปีก็ร่ำรวย นายทหารบางคนถึงกับมาแสดงละครร้องหม่ร้องไห้ให้สงสารประชาชนที่ยากจน แต่พอได้อำนาจก็ยกยอกเอาเงินทองในท้องพระคลังมาไว้มากมาย ทำให้ลูกๆ มีความเป็นอยู่สุขสบาย มีโรงงานอุตสาหกรรม โรงงานทอผ้ามีบริษัทเงินทุนหลักทรัพย์เป็นของตัวเอง ลูกๆ ของนักการเมืองเหล่านั้นก็มีหน้ามีตาหรรษาอยู่ในสังคม มีรสนิยมในการแต่งกายเป็นเลิศคือใช้แต่ของชั้นดีที่ผลิตในต่างประเทศ เป็นต้นว่า ฝรั่งเศสและอิตาลี

นายทหารบางคนมาเล่นการเมืองโดยระบอบเผด็จการ มีอำนาจเด็ดขาดในการปกครองบ้านเมือง ประเภทที่เรียกว่า “ข้าพเจ้ารับผิดชอบแต่เพียงผู้เดียว” นักการเมืองประเภทนี้เมื่อตายไปแล้วได้โกงเงินของชาติไปนับเป็นพันๆ ล้านบาท บางคนถึงแม้ยังไม่ตายแต่ก็โกงเงินของชาตินับเป็นพันๆ ล้านบาทเช่นกัน นักการเมืองที่โกงกินเหล่านั้นผลิตผลอยู่กับการเป็นประธานของบริษัทเงินทุน ประธานบริษัทต่างๆ ที่ตัวเองมีหุ้นใหญ่ๆ มีชีวิตร่ำรวยด้วยเงินทองและอำนาจวาสนานานับประการ

นักการเมืองบางคนไต่เต้ามาจากการมีชื่อเสียงเมื่อตอนที่ตัวเองเป็นนักศึกษามหาวิทยาลัย มีคารมดี มองเห็นหน่วยก้านตัวเอง

ว่ามีแววที่จะยึดอาชีพเป็นนักการเมืองได้ก็ไปอาศัยทำหนังสือพิมพ์ เพื่อจะให้ชื่อเขียนและชื่อเสียงของตัวเองเป็นที่ยอมรับในสังคม เมื่อมีชื่อเสียงสมปรารถนาแล้ว ก็ไปเข้าสังกัดพรรคการเมือง โชคชะตาได้ผลักดันให้นักการเมืองผู้นั้นเป็นคนมีชื่อเสียง เขาจึงมีความก้าวหน้าถึงกับสามารถตั้งพรรคการเมืองของตัวเองเป็นผลสำเร็จ แต่แทนที่จะซาบซึ้งในพระคุณของบุคคลที่ทำให้ตัวเองมีชื่อเสียงขึ้นมา ได้กลับด่าว่าเสียคติ ใช้คำพูดที่ไม่แสดงความเคารพต่อบุคคลผู้ซึ่งตัวเองเคยไปพึ่งใบบุญเขาในอดีต และแม้แต่ครูบาอาจารย์ผู้ซึ่งเคยเซ็นชื่อในใบปริญญาบัตร หรือเคยสั่งสอนมาก่อนนักการเมืองผู้นี้ ก็ด่าเสียไม่มีจีนดี เข้าทำนองลูกศิษย์คิดล้างครู (และครูผู้นั้นก็คือ ศาสตราจารย์ ดร. ป๋วย อึ๊งภากร นั่นเอง)

นักการเมืองบางคนเหมือนกับว่าบรรพบุรุษของตัวเองในอดีตเป็นเงาะป่าซาไก ตอนเป็นนักศึกษาที่ทำตัวเป็นผู้มีอุดมคติ เป็นนักศึกษาที่หัดเล่นหนังเล่นโขนเล่นละครไปตามเรื่อง เหมือนกับเงาะปามาอยู่ในเมืองหลวง แทนที่จะนึกถึงพรรคพวกเงาะของตัวเองตามบ้าน แต่กลับลืมตัวลืมตนเอาแต่ร้องรำทำเพลงเพื่อให้มีชื่อเสียงเป็นนักการเมืองกับเขาได้ เมื่อเป็นนักศึกษาก็ดูๆ จะเป็นคนที่มีอุดมคติ ซ้ำยังเป็นคนประเภทที่เรียกว่า “เอียงซ้าย” เสียด้วยซ้ำไป ก็เป็นคนที่ไม่เห็นแก่คนยากคนจน เพราะกำพืดของตัวเองยากจน ถึงกับอาศัยข้าวกันบาตรของพระประตังชีวิต แต่พอเล่นการเมืองสักพัก มีรตมีบ้านมีสมุนบริวารก็ลืมตาอ้าปาก ลืมตัวลืมตนเข้าขึ้นมาก็ท่องคาถา “ชาติ ศาสน์ กษัตริย์” ถูกนักการเมือง นักกินเมืองทั้งหลาย

กลิ่นอุคมคติเก่าๆ เสียดหมดสิ้น คิดอยู่แต่ว่าทำอะไรถึงจะร่ำรวย
ทำอะไรถึงจะเป็นนักการเมืองได้นาน เป็นรัฐมนตรีอยู่ได้นานๆ

นักการเมืองบางคนประชาชนเลือกให้เข้ามาเป็นผู้แทนในสภา
แทนที่จะมาทำหน้าที่ของตัวเองให้ดีที่สุดกลับเบี่ยงการประหลุม บางคนเอา
หนังสือไปหนังสือลามกมีภาพร่วมเพศมานั่งดูจนช่างภาพ น.ส.พ. ถ่าย
ภาพเอาไปลงประจักษ์ก็เคยมี

ส่วนนักการเมืองที่มีฝีมือระดับครูของไทยส่วนมากมักจะมีย
หนังสือพิมพ์เป็นกระบอกเสียงของพรรค บางคนมีหุ้นอยู่ในหนังสือ
พิมพ์รายวันที่มีชื่อเสียง บางคนเป็นเจ้าของหนังสือพิมพ์เอาเสียเลย
นักการเมืองเหล่านั้นอาศัยหนังสือพิมพ์เป็นแหล่งสร้างความเชื่อถือ
และโฆษณา (แฝงมาในรูปของข่าวและบทความ) เมื่อประชาชนคน
ทั่วไปซื้อหนังสือพิมพ์มาอ่านก็เท่ากับว่าได้นิยมชมชื่นกับนักการเมือง
คนนั้นๆ ไปในตัว

ยังมีนักการเมืองอีกประเภทหนึ่งคือเป็นพวกเจ้าพ่อและนัก
เลงหัวไม้, เป็นพ่อค้าของเถื่อน ของหนีภาษี เป็นเจ้าของบ่อนการ
พนัน จับพลัดจับผลูมีเงินล้านจึงคิดเล่นการเมือง เพราะการเล่น
การเมืองทำให้มีคนเกรงใจ ยิ่งถ้าได้เป็นระดับรัฐมนตรียิ่งทำอะไร
ได้สะดวก การที่จะตั้งบ่อนการพนันในบ้านของตัวเองก็ไม่มีใคร
กล้าจับ การค้าของหนีภาษีต่างๆ ก็ไม่มีใครกล้าแตะต้อง พวกนี้จึง
เล่นการเมืองได้อิทธิพล ได้รับผลประโยชน์หลายด้าน คนพวกนี้
หากได้เป็นระดับรัฐมนตรีก็ยิ่งโก่งชาติโก่งบ้านโก่งเมืองอย่างใหญ่
โตมโหฬาร เมื่อร่ำรวยมาแล้วถึงคราวเลือกตั้งสมัยต่อไปก็เอาเงินที่

ตัวเองโกงมาแจกกับประชาชนเพื่อซื้อคะแนนเสียง บางแห่งแจกเป็นตัวเงินคือๆ ๑๐๐-๕๐๐ บาท บางแห่งมีความละเอียดใจ แจกเป็นวัสดุสิ่งของก็มี คนไทยผู้ขาดการศึกษาบางคน หรือคนที่เห็นแก่อามิสสินจ้างบางคนก็ยอมรับเงินเหล่านั้น ทำให้เมืองไทยเราได้นักการเมืองที่ไม่ดี เป็นนักกินเมืองเสียเป็นส่วนใหญ่

เมื่อ ท่านปรีดี พนมยงค์ ทำการปฏิวัติเมื่อ ปี พ.ศ. ๒๔๗๕ ท่านต้องการให้ประเทศไทยมีการปกครองระบอบประชาธิปไตย โดยมีพระมหากษัตริย์เป็นพระประมุข พระบรมวงศานุวงศ์องค์ใดที่สนับสนุนหันเหมาทางระบอบประชาธิปไตย ท่านปรีดีและคณะได้ให้ความเคารพนับถือพระบรมวงศานุวงศ์เหล่านั้นเป็นอย่างมาก อาทิเช่น พระองค์เจ้าวรรณไวทยากร หรือพระอิศริยยศที่ได้สถาปนาในภายหลังคือ กรมพระนราธิปประพันธ์พงศ์ มีหลักฐานเป็นจำนวนมากที่แสดงให้เห็นว่าท่านยกย่องเทิดทูนพระบรมราชจักรีวงศ์ ต้องการให้พระบรมวงศานุวงศ์เป็นประชาธิปไตยอย่างเต็มที่ และไม่ใช่แต่เท่านั้น ท่านปรีดีต้องการสร้างให้ประชาชนมีความเข้าใจในระบอบการปกครองแบบประชาธิปไตย จึงได้ก่อตั้งมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์และการเมืองขึ้น เพื่อให้ประชาชนเข้าใจในระบอบการปกครองและสร้างนักการเมืองที่ดีให้กับประเทศชาติ เมื่อท่านดำรงตำแหน่งผู้ประศาสน์การมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ท่านได้เสียสละเงินเดือนทั้งหมดบำรุงมหาวิทยาลัยแห่งนั้นจนหมดสิ้น

คุณสมบัติของท่านแตกต่างจากนักการเมืองในสมัยปัจจุบันอย่างเทียบกันไม่ได้ทำให้ข้าพเจ้ามีความสนใจในชีวิตประวัติและผลงานของท่าน มีความศรัทธาในการที่จะช่วยเผยแพร่ผลงานของท่าน

เพื่ออนุชนรุ่นหลังถือเอาเป็นแบบอย่าง จะได้ช่วยกันพัฒนาประเทศชาติอันเป็นที่รักให้เจริญรุ่งเรืองยิ่งขึ้น หากว่านักการเมืองรุ่นหลังๆ ได้ยึดถือเอาอุดมคติของท่านปรีดีเป็นแบบอย่างมากขึ้นๆ ประเทศไทยจะต้องเจริญรุ่งเรืองสถิตยัศสภาพเหมือนอย่างอารยะประเทศเขาเป็นแน่แท้.

อนุสาวรีย์ ดร.ปรีดี พนมยงค์
หน้ามหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

เสียงอาลัยจาก ประชาชนชาวไทยที่รักความจริง

การจากไปของรัฐบุรุษอาวุโส ปรีดี พนมยงค์ เมื่อวันที่ ๒ พฤษภาคม ๒๕๒๖ นั้น แม้ว่าทางราชการจะไม่จัดพิธีไว้อาลัยให้ อย่างสมเกียรติที่ควรจะได้รับในฐานะรัฐบุรุษของชาติ แต่ได้มีการ สรรเสริญแซ่ซ้องไปทั่วประเทศในหน้าหนังสือพิมพ์และหนังสือ เล่มต่างๆ เป็นจำนวนมากมาย นับเป็นการดีที่เกียรติประวัติของ ท่านที่ได้จารึกลงเป็นตัวอักษร ดีกว่าเอาสรีระของท่านบรรจุลงใน โศกทองและมีการเผาโดยผู้ที่สมมุติกันว่ามีเกียรติ การจารึกความดี ของท่านปรีดีลงเป็นลายลักษณ์อักษรนั้นทำให้อนุชนรุ่นหลังได้ ซาบซึ้งถึงคุณงามความดีของท่านตลอดไป

ในสมัยเผด็จการสฤษดิ์ ธนะรัชต์ตาย ได้มีการจัดงานใหญ่โต ข้าพเจ้าจำได้ว่าสมัยนั้นสถานีวิทยุทุกช่องเปิดเพลงไทยเดิม พญาโศก อยู่ตั้งหลายวัน แต่ไม่ทันที่ร่างกายของบุคคลผู้นั้นได้เผาไป ความ ชั่วเกี่ยวกับการโกงเงินที่ได้มาจากภาษีของราษฎรก็คั่งสนั่นเมือง หนังสืออนุสรณ์แห่งความชั่วเรื่องเมียน้อยรื้อยแปดมีให้อ่านกัน อย่างสนุกสนาน การจัดงานใหญ่โตก็ไม่มี ความหมายอะไรนัก ใน เมื่อประวัติศาสตร์ได้จารึกไว้แต่สิ่งที่โกงชาติโกงแผ่นดิน

สำหรับ ท่านปรีดี พนมยงค์ นั้น มีผู้สวดถึงผลงานที่ดำรง อยู่คู่ชาติไทยไม่วันแต่ละวัน นับตั้งแต่ท่านอสัญกรรมไปแล้ว เหลือ ได้ว่ามีผู้เขียนบทความไว้อาลัยหรือพรรณาถึงคุณงามความดีของ

ท่านเฉลี่ยแล้วไม่น้อยกว่าวันละ ๑ บทความ ทุกวันจนกระทั่งถึงพิธีทำบุญร้อยวัน แม้ว่าหลังจากทำบุญร้อยวันแล้วยังมีผู้เขียนสวดิ์ท่านอยู่เสมอมา สิ่งเหล่านี้ต่างหากที่เป็นเกียรติอันแท้จริงที่ผู้นำใดๆ ของไทยไม่เคยได้รับมาก่อน ยกเว้นการ “เขียนสวดิ์ตามประเพณี” ที่กระทำกันอยู่สำหรับผู้นำบางคน การเขียนถึงงานของท่านปรีดีมากว่าเป็นอนุสาวรีย์ที่ดีกว่าอนุสาวรีย์ที่เป็นรูปปั้นเสียอีก เพราะจะมีโอกาสให้เยาวชนคนไทยได้มีโอกาสศึกษาถึงงานของท่านอย่างไม่มีวันที่จะสิ้นสุด ดีกว่าศิลาจารึกที่ได้จารึกไว้ในหินเสียอีก

สำหรับการบันทึกเกียรติประวัติของท่านปรีดี ไว้ตามหนังสือพิมพ์ต่างๆ นั้น นิตยสาร ไทยแลนด์ ปีที่ ๒ ฉบับ ๕๔๗, ๕-๑๑ สิงหาคม ๒๕๒๖ ได้ลงบทความเรื่อง “คุณธรรมที่จารึกในประวัติหนังสือไทย” รวบรวมทัศนคติของนักเขียนต่างๆ ที่มีต่องานของท่านปรีดี พนมยงค์ ดังต่อไปนี้

“การบันทึกประวัติศาสตร์ให้แก่บุคคลสำคัญ มิใช่จะตัดสินด้วยการที่รัฐบาลจัดพิธีศพหรือ ประกาศเชิดชูเกียรติแล้วก็ยึดถือกันว่าเป็นบุคคลที่มีคุณความดีแก่ประเทศชาติ บุคคลสำคัญบางท่านแม้ว่าจะได้รับการจัดพิธีศพยิ่งใหญ่สักเพียงใด ถ้าหากเสียงที่ก่นด่าประณามตามมาทีหลัง เปล่งออกมาจากปากประชาชนและหนังสือพิมพ์ ดังเช่น กรณีจอมพลสฤษดิ์ ธนะรัชต์ จอมพลนักเผด็จการ โกงกินชาติด้วยของไทย คุณค่าแห่งการยกย่องก็จะดูเป็นเรื่องฟิกลและทำลายเกียรติคุณความน่าเชื่อถือแก่รัฐบาลนั้นลงไป”

ในสังคมไทยปัจจุบัน กลุ่มบุคคลที่มีบทบาทสำคัญในการพัฒนาประเทศ เราไม่ได้มองกันเฉพาะตำแหน่งหรืออำนาจ สิ่งลึก

ซึ่งและเป็นพลังผลักดันสังคมคือความคิดที่เป็นวิทยาศาสตร์ มองปัญหาอย่างมีเหตุผล มีการศึกษาค้นคว้าหาความจริงทางวิชาการ และทฤษฎี และที่สำคัญอีกประการหนึ่ง คือจะต้องเป็นบุคคลที่ทรงไว้ซึ่งคุณความดี เล็งเห็นประโยชน์สุขของประชาชนเป็นที่ตั้ง หรือถ้าจะจำเพาะให้แคบเข้า บุคคลที่มีเหตุผลมีความรู้ความสามารถล้วนเป็นที่ปรารถนาสำหรับการสร้างความเจริญอกงามให้แก่สังคมไทย บุคคลเหล่านี้ได้แก่ ปัญญาชน นักวิชาการ นักศึกษา และผู้นำทางสติปัญญาด้านต่างๆ ของสังคม

นับเป็นเรื่องแปลกประหลาด ที่ผู้มีปัญญา นักเขียนหนังสือพิมพ์และนักศึกษาตามสถาบันต่างๆ กลับแสดงกิริยาอาลัยอาวรณ์ต่อการถ่วงถ่วง ของนายปรีดี พนมยงค์ บุคคลธรรมดาสามัญที่ร่างท่านไม่ได้บรรจุโกศทองงามอร่าม ร่างท่านได้กลายเป็นเผ้ากระดูกพร้อมไปกับโลงศพที่ทำด้วยไม้ ราคาก็ไม่แพงนัก แต่คุณความดีของท่านกลับได้รับการแซ่ซ้องสรรเสริญไปทั่วประเทศ ถ้านับจำนวนข้อเขียนและบทความใหม่จากหนังสือฟ็อกเก็ตบู๊ค ซึ่งเกี่ยวกับผลงานและชีวประวัติของท่านอีกมาก

ปรีดี พนมยงค์ รัฐบุรุษอาวุโส ได้ประทับความทรงจำครั้งสุดท้าย และจุดประกายความหวังแก่คนไทยรุ่นหลังในการแสวงหาผู้นำประเทศซึ่งมีภูมิปัญญามีความอดสาหวีริยะในการสร้างสรรค์ชาติ และสิ่งที่หาได้น้อยมาก ในบรรดาผู้นำยุคปัจจุบัน ได้แก่ ความจริงใจที่มอบให้แก่ประชาชนไทยอย่างเสมอต้นเสมอปลาย ความลึกซึ้งที่จารึกไว้ด้วยตัวอักษร ไม่ใช่มาจากการโฆษณาชวนเชื่อ แต่

เกิดขึ้นจากพลังของผู้ยังมีชีวิตอยู่ทุ่มเทความศรัทธาโดยมอบผลงานของท่านเป็นบรรทัดฐาน มองเจตนารมณ์อันดีงาม แน่วแน่เป็นคำวัดจิตใจรวมถึงประกายไฟแห่งประชาธิปไตยของประชาชน ซึ่งท่านได้จุดขึ้นไว้แล้ว การถึงแก่อสัญกรรมของท่านสะท้อนให้เห็นพจนานุกรมอันลึกล้ำ อันไม่ได้จางหายไปจากจิตใจของผู้แสวงหาธรรมในยุคนี้นับเป็นสามัญชนคนแรกที่หลังจากกลับโลกไปแล้ว มีผู้กล่าวถึงเกียรติคุณอย่างมีเหตุผลและมีการศึกษาค้นคว้าผลงานมากที่สุด หลักฐานต่างๆ จะดูได้จากบรรณานุกรมท้ายบทความนี้

เกียรติคุณของท่านไม่เพียงจะกล่าวขานเฉพาะในประเทศหนังสือพิมพ์ไทยในอเมริกาก็ยังได้ตีพิมพ์สดุดีธรรมแก่ท่าน ไม่ว่าจะเป็นหนังสือพิมพ์ “ประชาชาติ” และ “เสรีชน” ส่วนประเทศอื่นๆ ได้แก่หนังสือพิมพ์สารสมาคมของปัญญาชนไทยในลอนดอน ประเทศอังกฤษ หนังสือเอเชียยุโรป ประเทศเยอรมัน และสยามมีเดียในอเมริกา

หนังสือพิมพ์ภาษาอังกฤษของต่างประเทศ ได้ให้ความสำคัญต่อชีวประวัติและการต่อสู้ทางการเมือง ของอาจารย์ปรีดี โดยตีพิมพ์บทความเผยแพร่ ได้แก่ เดอะไทม์ (The Time) ฟาร์อีสเทอน อีโคโนมิก รีวิว (Far Eastern Economic Review) และเอเชียวิก (Asia Week)

จากการสดุดีและการกล่าวถึงคุณความดีของอาจารย์ ปรีดีพนมยงค์ ในวงการหนังสือทั้งภายในและต่างประเทศ แสดงถึง

ฐานะเกียรติคุณ และคุณธรรมซึ่งไม่อาจจะบิดเบือนได้ ส่วนใหญ่
แทบทั้งหมดยอมรับท่านว่ายิ่งใหญ่ จะมีบุคคลจำนวนน้อยนิดเขียน
หนังสือโต้แย้ง แต่ก็ถูกกระแสแห่งความศรัทธาของข้อเขียน ส่วน
ใหญ่พัดกลบหายไปเพียงวูบเดียว

ประวัติวงการหนังสือของไทย ได้จารึกไว้แล้วว่า ในช่วง
ร้อยวันหลังจากอาจารย์ปรีดี พนมยงค์ ถึงแก่อสัญกรรมสามารถ
คิดเฉลี่ยได้ว่า แต่ละวันได้มีหนังสือกล่าวถึงคุณความดีและผลงาน
ของท่านไม่น้อยกว่า ๑ เรื่อง ทั้งยังต้องบันทึกลงไปอีกด้วยว่า มี
หนังสือพิมพ์ออกมามากมาย จากนักเขียน นักวิชาการหลายคน
ซึ่งมุ่งสดุดีบุรุษผู้ยิ่งใหญ่ รัฐบุรุษอาวุโสของไทย ผู้ซึ่งต้องนิราศไปต่าง
แดน และยากลำบากใจจนไม่สามารถกลับมาตายบนมาตุภูมิที่รักยิ่ง
ได้

บรรณานุกรมทัศนะวิจารณ์ภายหลังการถึงแก่อสัญกรรม
ของนายปรีดี พนมยงค์

ดร. ปรีดี รัฐบุรุษฯ, ไทยรัฐ (บทนำ) วันที่ ๖ พฤษภาคม ๒๕๒๖.

รัฐบุรุษอาวุโสจากไปแล้ว, เดลินิวส์ (บทนำ) ๗ พฤษภาคม ๒๕๒๖
การฟื้นฟูเกียรติภูมิ รัฐบุรุษอาวุโส ปรีดี พนมยงค์, มติชนสุดสัปดาห์,
๑๕ พฤษภาคม ๒๕๒๖.

ปรีดี พนมยงค์ ชีวิตและงาน พ.ศ. ๒๔๔๓-๒๕๒๖, กลุ่มวิจัยประวัติ
ศาสตร์ธรรมศาสตร์ สถาบันไทยคดีมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
บรรยายกาศเศร้าซึม วันฉาปนกิจศพรัฐบุรุษอาวุโส ณ สุสานแปร์ลาแซส,
แกัว บางเขน, มติชน, ๓ พฤษภาคม ๒๕๒๖.

ท่านผู้เพราะท่านเชื่อว่าทำในสิ่งที่ถูก คร. จริยวัฒน์ สันตบุตร, มติชน,
๑๑ พ.ค. ๒๖.

รัฐบาลแห่งรัฐ มติชน, ๔ พ.ค. ๒๖

บนกำแพงของกาลเวลา, เสนีย์ เสาวพงศ์, มติชน, ๕ พ.ค. ๒๖.

เกียรติของนายปรีดี พนมยงค์ คือเกียรติยศของประเทศ, ส.ศิริรักษ์
มติชน, ๕ พ.ค. ๒๖.

ท่านปรีดีกับมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, สังคีต พิริยะรังสรรค์ มติชน,
๑๓ พ.ค. ๒๖.

ปรีดี พนมยงค์, สันทะเล, มติชน, ๑๔ พ.ค. ๒๖.

ชีวิตร่วมทุกข์และสุขของ “พูนสุข-ปรีดี” แบบฉบับของนักต่อสู้,
โกสุม หักทองขวาง, มติชน, ๕ พ.ค. ๒๖.

ท่านปรีดี พนมยงค์ กับการอภิวัฒน์แห่งสยาม, Mr. Intelligensia
มติชน, ๒๘ พ.ค. ๒๖.

เราจะทำสัจจะของปรีดี พนมยงค์ ให้ปรากฏ, วรพจน์ โอสธากิรัตน์,
มติชน. ๑๗ พ.ค. ๒๖.

บทกวีของดร.ปรีดี พนมยงค์, ทวีปวร, มติชนสุดสัปดาห์, ๒๒ พ.ค. ๒๖.
วรรณกรรมเกี่ยวกับปรีดี พนมยงค์ และปรัปักษ์ทางการเมือง มติชน,
๑๗ พ.ค. ๒๖.

รอยด่างทางประวัติศาสตร์, การประเมินบุคคลกับอุปทานคติทางการเมือง,
ทองปราชญ์ พันแสง มติชน, ๑๖ พ.ค. ๒๖.

กังวลสุดท้ายของปรีดี พนมยงค์ ดำเนินแห่งดำเนิน, มติชนสุด
สัปดาห์, ๘ พ.ค. ๒๖.

นิคคณเห นิคคณหารหิ มติชน, ๕ พ.ค. ๒๖.

สัมภาษณ์พิเศษปรีดี พนมยงค์ โฉนไม่ฉวยโอกาสจากเสรีไทย มติชน
สุดสัปดาห์, ๑๕ พ.ค. ๒๖.

สัมภาษณ์พิเศษท่านผู้หญิงพูนศุข พนมยงค์ มติชนสุดสัปดาห์, ๒๒
พ.ค. ๒๖.

ปรีดีนั้นเชื่อผมและเชื่อบุสทิม, แซ่ม พรหมยงค์ มติชนสุดสัปดาห์,
๑ ก.ค. ๒๖

นายปรีดีที่ข้าพเจ้ารู้จัก ส.ศิริรักษ์, มติชนสุดสัปดาห์, ๒๕ พ.ค. ๕
มิ.ย. ๑๒ มิ.ย., ๒๐ มิ.ย., ๒๖ มิ.ย. ๒๖

ศึกษาสังคมประเทศไทยท่านผ่านปรีดี พนมยงค์ สาหร่าย, มติชน,
๕ ก.ค. ๒๖.

มรท. เสนีย์ เสาวพงศ์, มติชน, ๒๗ มิ.ย. ๒๗

ผู้บุกเบิกประชาธิปไตย รัฐบุรุษอาวุโส ปรีดี พนมยงค์ ไทยแลนด์,
๖ พ.ค. ๒๖.

ผลงานที่ก่อไว้แก่สังคมสยาม ไทยแลนด์, ๖ พ.ค. ๒๖.

บทสัมภาษณ์ยาวครั้งสุดท้ายในชีวิต ปรีดี พนมยงค์ รัฐบุรุษอาวุโส
ไทยแลนด์, ๖ พ.ค. ๒๖.

สัมภาษณ์พิเศษ มรว. เสนีย์ ปราโมช ไทยแลนด์, ๖ พ.ค. ๒๖.

ประวัติย่อนายปรีดี พนมยงค์ ไทยแลนด์, ๖ พ.ค. ๒๖.

นายปรีดี พนมยงค์ ส.ศิริรักษ์ ไทยแลนด์, ๖ พ.ค. ๒๖.

รัฐบุรุษผู้อุทิศตนแก่ชาติและราษฎรโดยไม่เห็นแก่ตัว ในทุกกาล
และในทุกสถาน สุภา ศิริมานนท์, ไทยแลนด์, ๖ พ.ค. ๒๖.

คนรุ่นหลังกับการศึกษาเรื่องท่านปรีดี ธรรมเกียรติ กันอริ, ไทยแลนด์,
๖ พ.ค. ๒๖.

มรดกรัฐบุรุษอาวุโส, ไทยแลนด์, ๖ พ.ค. ๒๖.

จงสืบทอดคอดมการณ์รัฐบุรุษอาวุโส ปรีดี พนมยงค์ ไทยแลนด์, ๖
พ.ค. ๒๖.

รำลึกท่านอาจารย์ ปรีดี กับการแก้ปัญหาชนบทของคณะราษฎร
ฉัตรทิพย์ นาถสุภา, ไทยแลนด์, ๑๓ พ.ค. ๒๖.

๕ พฤษภาคม ๒๕๒๖ อีกวันหนึ่งที่สัจจะในสังคมไทยฉายแสงที่
ปารีส กลุ่ม “สัจจะ-ประชาธิปไตย”, ไทยแลนด์, ๓ มิ.ย. ๒๖.
อนุสาวรีย์ ปัทมสถานแห่งความดีจริงหรือ กษิธิศ, ไทยแลนด์, ๑๐ มิ.ย.
๒๖.

เอกสารสำคัญ โครงการ “ปรีดี พนมยงค์ กับสังคมไทย” ธรรมเกียรติ
กันอริ, ไทยแลนด์, ๒๗ ก.ค. ๒๖.

อนุสาวรีย์ที่สร้างบนสำนัก นรา ศัลยกานท์, ไทยแลนด์, ๑๗ มิ.ย.
๒๖.

การยืนยันสัจจะที่ธรรมศาสตร์ ไทยแลนด์, ๑ ก.ค. ๒๖.

ปรีดี พนมยงค์ คนดีศรีอยุธยา ดำรง พุฒตาล, มาตุภูมิ ๑๖ พ.ค.
๒๖.

ปรีดี พนมยงค์ รัฐบุรุษอาวุโส วชิราภรณ์ แสงประทุม มาตุภูมิ,
๔ พ.ค. ๒๖.

รำลึกถึงท่านปรีดี พนมยงค์ รัฐบุรุษอาวุโส สังคีต พิริยะรังสรรค์
มาตุภูมิ, ๕ พ.ค. ๒๖.

จุดยืนต่างกัน ภาพ “รัฐบุรุษ” ก็ต่างกัน มาตุภูมิ, ๑๑ พ.ค. ๒๖.

บางเลี้ยวประวัติศาสตร์ จอมพล ป. กับท่านปรีดี, พลเอกทวิช เสนีวงศ์

ณ อุรุยา มาตุภูมิ, ๓๐ พ.ค. ๒๖.

ปรีดี พนมยงค์ รัฐบุรุษผู้ไร้แผ่นดิน สยามใหม่, ๑๓ พ.ค. ๒๖.

พ้อช้านามระบือชื่อปรีดี แต่คนดีเมืองไทยไม่ต้องการ สยามใหม่,

๒๐ พ.ค. ๒๖.

เสียงสะท้อนมติชนอสังกรรมรัฐบุรุษ สยามใหม่, ๒๐ พ.ค. ๒๖.

พื้งสำนักคุณูปการท่านปรีดี สยามใหม่, ๒๐ พ.ค. ๒๖.

พูนสุข พนมยงค์ คู่ทุกข์ท่านปรีดี สยามใหม่, ๓ มิ.ย. ๒๖.

บันทึกชีวิตสมณะปัจฉิมวัยที่กรุงปารีส สยามใหม่, ๑๗ มิ.ย. ๒๖.

“สังคมพระศรีอารีย์” ศึกษาแนวคิดท่านปรีดี สยามใหม่ ๒๔ มิ.ย.

๒๖.

ปรีดี พนมยงค์ กับกรณีสวรรคต ให้การโดย สุลักษณ์ ศิวรักษ์,

สยามใหม่, ๒๗ พ.ค. ๒๖.

สัมภาษณ์พิเศษ มรว. เสนีย์ ปราโมช สยามใหม่, ๑๐ มิ.ย. ๒๖.

อารมณ์ของท่านปัญญา สืบทอดจิตใจท่านปรีดี สยามใหม่, ๑ กค.

๒๖.

พระเจ้าช้างเผือก ถ้างอธรรมด้วยสงคราม สยามใหม่, ๘ กค. ๒๖.

ท่านปรีดี กับจอมพล ป. ชาวนาเมตตาทุ่งเห่า สยามใหม่, ๑๕ กค.

๒๖.

ปรีดี พนมยงค์ รัฐบุรุษอาวุโส, สยามรัฐสัปดาห์วิจารณ์, ๘ พ.ค.

๒๖.

ปรีดี กับคนที่ยังอยู่ สยามรัฐสัปดาห์วิจารณ์ ๘ พ.ค. ๒๖.

แค่ ดร. ปรีดี พนมยงค์ รัฐบุรุษอาวุโส, เศรษฐสยาม, สยามรัฐ
สัปดาห์วิจารณ์, ๑๕ พ.ค. ๒๖.

ผลงานที่ทรงคุณค่าในอดีตของ ดร. ปรีดี พนมยงค์ สยามรัฐสัปดาห์
วิจารณ์, ๒๒ พ.ค. ๒๖.

ปรีดี พนมยงค์ ผู้เปลี่ยนแปลงประวัติศาสตร์ สื่อนาคต, ๘ พ.ค.
๒๖.

ปรีดี พนมยงค์ มหาบุรุษไร้เทียมทาน? สื่อนาคต, ๒๖ มิ.ย. ๒๖.

ปรีดี พนมยงค์ ใบไม้ที่ร่วงโรยอีกใบหนึ่ง หลักไท ๑๒ พ.ค. ๒๖.

ประเสริฐพุดถึงแนวคิดปรีดี อุปสรรคของความสำเร็จของการปฏิวัติ
ประชาธิปไตยในประเทศไทย หลักไท ๑๕, ๒๖ พ.ค. ๒๖.

ปรีดี ๘๓, หลักไท ประจิต วราภรณ์, หลักไท, ๒ มิ.ย. ๒๖.

ธรรมเนียมพระราชนันท์มนี (ปัญญาันท์ภิกขุ) ในพิธีฉาบปาก
ศพรัฐบุรุษอาวุโส ปรีดี พนมยงค์ ๕ พฤษภาคม ๒๕๒๖ ณ
สุสานแปร์ลาแซส กรุงปารีส ประเทศฝรั่งเศส

ปาฐกถาธรรมพระพิมลธรรม ในการบำเพ็ญกุศลเนื่องในวันคล้าย
วันเกิดรัฐบุรุษอาวุโส ปรีดี พนมยงค์ ณ ตำนกสมเด็จฯ วัด
มหาธาตุ ๑๑ พฤษภาคม ๒๕๒๖ พุทธจักร พ.ค. ๒๖.

ปาฐกถาธรรมพระราชนันท์มนี (ปัญญาันท์ภิกขุ) ในการบำเพ็ญ
กุศลครบ ๕๐ วันของรัฐบุรุษอาวุโส ปรีดี พนมยงค์ วันที่
๒๗ มิถุนายน ๒๕๒๖ ณ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

ปาฐกถาธรรมพระราชนันทมูณี (ปัญญานันท์ภิกขุ) ในการบำเพ็ญ
กุศลครบ ๕๐ วันของรัฐบุรุษอาวุโส ปรีดี พนมยงค์ วันที่
๒๐ มิถุนายน ๒๕๒๖ ณ วัดชลประทานรังสฤษฎ์

คนคิ เมืองไทยไม่ต้องการ ครอบ, บ้านเมือง, ๕ พ.ค. ๒๖.

นักรักษาผู้ยิ่งใหญ่ วิชิตพันธ์, บ้านเมือง ๑๐ พ.ค. ๒๖.

เงินกองล้อปรุ่งแต่งสังคมให้เข้าเป้า น้อย บางขุนเทียน บ้านเมือง ๒๐
มิ.ย. ๒๖.

รัฐบุรุษอาวุโส บ้านเมือง, ๕ พ.ค. ๒๖.

ตามรอยอดีตท่านปรีดีที่กรุงเก่า ศิลปวัฒนธรรม, มิ.ย. ๒๖.

สาระเพิ่มเติมเรื่องปรีดี พนมยงค์ ส.พลายน้อย, ศิลปวัฒนธรรม,
ก.ค. ๒๖.

แต่รัฐบุรุษอาวุโส จตุชัย สุรภูมิ, มหาชัย, ๕ พ.ค. ๒๖.

รัฐบุรุษอาวุโสอีกครั้งหนึ่ง จตุชัย, สุรภูมิ, มหาชัย. ๑๓ พ.ค. ๒๖.

มหาวิทยาลัยปรีดีฯ จตุชัย สุรภูมิ, มหาชัย, ๓๐ พ.ค. ๒๖.

คร. ปรีดี พนมยงค์ รัฐบุรุษอาวุโส, มหาชัย, ๕ พ.ค. ๒๖.

ปรีดี พนมยงค์ รัฐบุรุษอาวุโสของแผ่นดิน, สมบัติ ตั้งก่อเกียรติ
เสียงธรรม, ๑๖ มิ.ย. ๒๖.

แต่ “ปรีดี พนมยงค์” รัฐบุรุษอาวุโสแห่งเอเชีย พิชัย พิชัยชาญยุทธ,
โคราชรายวัน, ๑๓ พ.ค. ๒๖.

อนุสาวรีย์ฯพณฯ ปรีดี พนมยงค์ พิชัย พิชัยชาญยุทธ, โคราชรายวัน,
๒๓ พ.ค. ๒๖.

ประธานสภาแฉเบื้องหลัง ดร. ปรีดีถูกป้ายสีเป็นคอมฯ มวลชน, ๑๑
มิ.ย. ๒๖.

ตั้งกก.ประสานงานหาทุนสร้างอนุสาวรีย์รัฐบุรุษที่บ้านเกิด มวลชน,
๑๑ มิ.ย. ๒๖.

มองอาจารย์ ปรีดี พนมยงค์ ในสายตาของนักเรียนไทยในฝรั่งเศส
วงการ, มิ.ย. ๒๖.

ท่านปรีดี พนมยงค์ ผู้ก่อกำเนิดมหาวิทยาลัยวิชาธรรมศาสตร์ และ
การเมือง อันเป็นอุปกรณของระบอบประชาธิปไตย จุลสาร
ธรรมศาสตร์, มิ.ย. ๒๖.

อ้าย พ่อแห่งแดนโคม ปรีดี พนมยงค์, ก้าวใหม่, รัฐเสรี, พรรค
แสงธรรม, อมร.

งานของปรีดี พนมยงค์, ถนนหนังสือ, ฉบับปฐมฤกษ์ ๒๖.

เมื่อ ส.ธรรมยศ “ราชสีห์แห่งการเขียน” วิจารณ์ ดร. ปรีดี พนมยงค์
ถนนหนังสือ, ฉบับปฐมฤกษ์

ใครชูใครทำลายปรีดี ปฏิญญา ๑๑ ก.ค. ๒๖.

รัฐบุรุษอาวุโส ประชามติ, (สรอ.) ๔ พ.ค. ๒๖.

สดุดีรัฐบุรุษปรีดี ประชามติ, (สรอ.), ๒๕ พ.ค. ๒๖.

รายงานพิธีฉาบปกิจศพ ฯพณฯ ปรีดี พนมยงค์ รัษฎา พลอนันต์,
ประชามติ, ๒๕ พ.ค. ๒๖.

อนุสาวรีย์ปรีดี กมล กมลตระกูล, ประชามติ, ๑๘ พ.ค. ๒๖.

จกัลปประวัติศาสตร์ได้ฤา, กมล กมลตระกูล, ประชามติ, ๑๑ พ.ค.
๒๖.

จะบิดเบือนอย่างไรใครก็รัก ต่างปกป้องพิทักษ์ท่านปรีดี ตามคตินิติ
 สारสภาค, (อังกฤษ), มิ.ย. ๒๖.

ไว้อาลัยแด่ท่านปรีดี บิดาแห่งประชาธิปไตย เอเชียยุโรป (เยอรมัน),
 มิ.ย. ๒๖.

ตั้งมูลนิธิ ดร. ปรีดี พนมยงค์ แพร่ผลงานและเกียรติคุณ เสรีชน,
 (สรอ), ๑๑ ม.ค. ๒๖.

ปรีดี พนมยงค์ ผู้เปลี่ยนแปลงประวัติศาสตร์ สยามมิดเดี, (สรอ)
 ๒๖ พ.ค. ๒๖.

OBITUARY : PRIDI PHANOMYONG RADICAL FIGURE IN
 THAI POLITICS, THE TIME, MAY 14, 1983.

DR. PRIDI PHANOMYONG SIR ANDREW GILOHRIST, THE
 TIME, MAY 21, 1983.

OBITUARY : PRIDI BANOMYONG, JUDY STOWE, B.B.C.
 MAY 3, 1983.

THE LAGACY LINGERS, JOHN MCBETH, FAR EASTERN
 ECONOMIC REVIEW, JUNE 9, 1983.

ON HISTORY'S SAD HEELS, ANTHONY PAUL, ASIA
 WEEK JULY 1, 1983.

PRIDI'S DEFENDERS II, ANTHONY PAUL, ASIaweek,
 JULY 8, 1983.

น.ส.พ. ไข่เขียงยึดเป่ารายสัปดาห์ ๒๓ พ.ค. ๒๖ “ชีวิตระเหเร่ร่อน
 ของนายปรีดี”

น.ส.พ. ชินจงเอียน ๕ พ.ค. ๒๖. “นายปรีดี พนมยงค์ รัฐบุรุษ
อาวุโส ผู้มีคุณูปการอันใหญ่หลวง”

น.ส.พ. ตงจ้วนยิดโป ๖ พ.ค. ๒๖. “นักปราชญ์ผู้ยิ่งยง-ปรีดี พนมยงค์”

น.ส.พ. ชินจงเอียน ๑๓ พ.ค. ๒๖ “นายปรีดี พนมยงค์ กับขบวนการเสรีไทย”

หลังจากครบร้อยวันแห่งการอัญกรรมแล้วยังมีหนังสือพิมพ์ได้สดุดีผลงานติดต่อกันตลอดมา และปัจจุบันนี้ได้มีหนังสือที่เป็นหลักฐานได้เสนอผลงานอมตะของท่านปรีดีทั้งปกอ่อนปกแข็งเป็นจำนวนมาก

เมื่อได้มีการเชิญอัฐิธาตุของท่านปรีดีกลับมาเมืองไทย และมีการทำบุญอัฐิที่มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ได้พระราชทานผ้าไตร ๑๐ ไตร เพื่อบังสุกุลในงานที่จัดขึ้นเพื่อท่านรัฐบุรุษอาวุโสในครั้งนั้นด้วย.

สรุปเรื่อง ท่านปรีดีกับกรณีสวรรคต

เกี่ยวกับกรณีสวรรคตของรัชกาลที่ ๘ ถูกใช้เป็นเครื่องมือทางการเมืองตลอดมา บุคคลร่วมสมัยที่เป็นผู้มีชื่อเสียง มีคุณธรรม มีความรู้ ไม่ว่าจะเป็นพระ เป็นฆราวาส เป็นเชื้อพระวงศ์ชั้นสูงก็มิไม่ยอมเชื่อว่าท่านปรีดีมีส่วนรู้เห็นในกรณีสวรรคต แม้คนรุ่นหลังที่ศึกษาเรื่องนี้อย่างมีเหตุผล ศึกษาอย่างนักประวัติศาสตร์ ส่วนมากมักจะไม่ใช่ ถ้าจะมีอยู่บ้างก็เป็นพวกอคติ ตามอคติ ๔ อย่างในพุทธศาสนาเท่านั้น

ผู้ที่มั่นคงอยู่ในธรรม รักความยุติธรรม ไม่เห็นแก่อำนาจราชศักดิ์ และบูชาความจริงย่อมจะรู้ซึ่งในเรื่องนี้เป็นอย่างดี. เกี่ยวกับเรื่องกรณีสวรรคตนี้ ข้าพเจ้าได้ขออนุญาตจาก คุณสุพจน์ ตำนตระกูล ผู้ได้รับรางวัล “ศรีบูรพา” เพราะได้ศึกษาเกี่ยวกับเรื่องนี้อย่างมานาน เพื่อนำบทสรุปเกี่ยวกับ ท่านปรีดี กับกรณีสวรรคต ซึ่งได้สรุปไว้อย่างกระชับรัดชัดเจน ๒๔ ข้อ ดังนี้

“เกี่ยวกับประเด็นที่ว่า นายปรีดี พนมยงค์ เคยพัวพันกรณีสวรรคตนั้น จำเป็นจะต้องได้รับคำอธิบายเพื่อความเข้าใจถูกต้องของมหาชน และเพื่อความเป็นธรรมแก่นายปรีดี พนมยงค์ ที่ล่วงลับไปแล้ว รวมทั้งผู้สืบสายสกุลพนมยงค์ที่ยังมีชีวิตอยู่ในปัจจุบัน และในอนาคต จึงขอเรียนชี้แจงข้อเท็จจริงตามความเป็นจริง และตามเอกสารหลักฐานของทางราชการที่พิสูจน์ได้ดังต่อไปนี้

ข้อ ๑. พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวอานันทมหิดล ที่พสกนิกรเรียกพระนามพระองค์ท่านด้วยความเคารพรักอย่างหาที่สุดมิได้ว่าในหลวงอานันทฯ ทรงขึ้นครองราชย์เมื่อวันที่ ๒ มีนาคม พ.ศ. ๒๔๗๗ วันเดียวกับที่พระปกเกล้าฯ ทรงสละราชสมบัติ แต่ขึ้นเสวยราชย์จริงๆ ในวันที่ ๗ มีนาคม ๒๔๗๗ ด้วยความเห็นชอบของสภาผู้แทนราษฎร โดยถือคติของราชาธิปไตยที่ว่าแผ่นดินไม่ว่างกษัตริย์ จึงได้นับวันขึ้นเสวยราชย์ย้อนหลังเป็นวันที่ ๒ มีนาคม ๒๔๗๗

ข้อ ๒ ตามกฎหมายเถียรบาล พุทธศักราช ๒๔๖๖ ว่าด้วยการสืบราชสันตติวงศ์ โดยย่อก็คือ เมื่อรัชกาลที่ ๗ ไม่มีพระราชโอรส บัลลังก์ก็จะตกแก่พระโอรสองค์โตของพระเชษฐา ในขณะที่นั่นก็คือพระองค์เจ้าจุลจักรพงษ์ ซึ่งเป็นโอรสของสมเด็จพระเจ้าฟ้าจักรพงษ์ภูวนารถ (กรมขุนพิษณุโลก) และขณะนั้นพระองค์เจ้าจุลจักรพงษ์ยังไม่มีพระชายาเป็นนางต่างด้าว ที่เป็นข้อต้องห้ามตามกฎหมายเถียรบาล เพียงแต่พระองค์มีพระมารดาเป็นนางต่างด้าว อันไม่อยู่ในข้อต้องห้ามตามกฎหมายเถียรบาล และยิ่งกว่านั้นพระบิดาของท่านคือ สมเด็จพระเจ้าฟ้าจักรพงษ์ภูวนารถ รัชกาลที่ ๖ ยังได้สถาปนาเป็นรัชทายาทที่จะสืบต่อราชบัลลังก์จากพระองค์ และพระมารดา คือหม่อมแคทรินก็ยังคงได้ทรงรับเป็นสะใภ้หลวง แต่สมเด็จพระเจ้าฟ้าจักรพงษ์ภูวนารถสวรรคตเสียก่อน ราชบัลลังก์จึงมาตกแก่กรมขุนสุโขทัยฯ รัชกาลที่ ๗ (น้องเล็กองค์สุดท้าย) ดังนั้นถ้าถือกฎหมายเถียรบาลอย่างเคร่งครัด พระองค์ผู้สืบต่อราชบัลลังก์จากรัชกาลที่ ๗ ก็

ต้องเป็นพระองค์เจ้าจุลจักรพงษ์ ไม่ใช่พระวรวงศ์เธอพระองค์เจ้า
อานันทมหิดล

ข้อ ๓ นายปรีดี พนมยงค์ ซึ่งขณะนั้นเป็นรัฐมนตรีว่าการ
กระทรวงมหาดไทย ได้ให้ความเห็นชี้ว่าในคณะรัฐมนตรีว่า แม้กฎ
มณเฑียรบาลจะไม่ได้บัญญัติห้ามถึง พระมารดาเป็นนางต่างคำก็
จริง แต่อาศัยคำว่า โดยนัย จึงให้ข้ามพระองค์เจ้าจุลจักรพงษ์ไปเสีย
แล้วเสนอแนะพระโอรสของเจ้าฟ้ามหิดลกรมหลวงสงขลานครินทร์
(พระอนุชาของสมเด็จพระเจ้าฟ้ามหาวชิรุณหิศสยามมกุฎราชกุมาร) คือ
พระวรวงศ์เธอพระองค์เจ้าอานันทมหิดลให้ที่ประชุมคณะรัฐมนตรี
พิจารณา โดยเหตุผลว่ากรมหลวงสงขลานครินทร์เป็นพระองค์หนึ่ง
ที่อยู่ในลำดับที่จะได้ขึ้นครองราชย์ แต่ได้ถูกข้ามจึงมาถึงพระมกุฎเกล้าฯ
นั้นประการหนึ่ง อีกประการหนึ่ง เจ้าฟ้ามหิดลกรมหลวงสงขลา
นครินทร์ ได้ทรงทำประโยชน์แก่ราษฎรและเป็นเจ้านายที่บำเพ็ญ
พระองค์เป็นนักประชาธิปไตย เป็นที่เคารพศรัทธาของราษฎรส่วนมาก
ซึ่งคณะรัฐมนตรีเห็นด้วยตามข้อเสนอแนะของ นายปรีดี พนมยงค์
จึงได้เสนอสภาผู้แทนราษฎรเพื่อให้ความเห็นชอบตามข้อ ๑

ข้อ ๔ ในระหว่างทรงพระเยาว์ในหลวงอานันทฯ ทรงไป
ศึกษาวิชาการอยู่ในต่างประเทศ จนกระทั่งเกิดสงครามโลกครั้งที่ ๒
และเมื่อสงครามยุติลง นายปรีดี พนมยงค์ ซึ่งขณะนั้นดำรงตำแหน่ง
เป็นผู้สำเร็จราชการแทนพระองค์ (แต่เพียงผู้เดียว) ได้มีหนังสือกราบ
บังคมทูล ลงวันที่ ๖ กันยายน พ.ศ. ๒๔๘๘ อันเชิญให้เสด็จนิวัติ
กลับสู่พระมหานครเพื่อให้ราษฎรได้ชื่นชมพระบารมี ในหลวงอานันทฯ

ทรงรับอัญเชิญ และเสด็จกลับมาถึงพระมหาราชวังเมื่อวันที่ ๕ ธันวาคม ๒๔๘๘

นายปรีดี พนมยงค์ ในฐานะผู้สำเร็จราชการแทนพระองค์ พร้อมด้วยพระบรมวงศานุวงศ์ ได้ไปเฝ้ารอรับเสด็จอยู่ที่สถานีรถไฟจิตรลดา (พระองค์เสด็จประทับรถไฟพระที่นั่งจากสนามบินดอนเมือง) และเมื่อเสด็จมาถึงสถานีรถไฟจิตรลดา นายปรีดี พนมยงค์ ได้กราบบังคมทูลถวายพระพรชัย และมอบถวายพระราชอำนาจว่า เป็นผู้สำเร็จราชการแทนพระองค์ของข้าพระพุทธเจ้าได้สิ้นสุดลงตั้งแต่นั้นเป็นต้นไป ข้าพระพุทธเจ้าขอถวายพระพรชัยให้ได้ฝ่าละอองธุลีพระบาท เสด็จอยู่ในราชสมบัติ วัฒนาสถาพร เป็นมิ่งขวัญของประชาชนและประเทศชาติในระบอบประชาธิปไตย ตามรัฐธรรมนูญชั่วคราว

ในหลวงท่านนั้นฯ ทรงมีพระราชดำรัสตอบว่า

“ข้าพเจ้ามีความยินดีที่ได้กลับมาสู่พระมหาราชวัง เพื่อบำเพ็ญพระกรณียกิจตามหน้าที่ของข้าพเจ้าต่อประชาชนและประเทศชาติ ข้าพเจ้าขอขอบใจท่านเป็นอันมากที่ได้ปฏิบัติกรณียกิจแทนข้าพเจ้ามาด้วยความซื่อสัตย์สุจริตต่อข้าพเจ้า และประเทศชาติ ข้าพเจ้าขอถือโอกาสนี้แสดงไมตรีจิตในคุณงามความดีของท่านที่ได้ส่งเสริมความเจริญรุ่งเรืองให้แก่ประเทศชาติ และช่วยบำรุงรักษาความเป็นเอกราชของชาติไว้”

ข้อ ๕ รัฐบาลในเวลานั้นได้จัดพระที่นั่งบรมพิมาน ในพระบรมมหาราชวังให้เป็นที่พักพิง และนายฉันทน์ หุ้มแพร (ทัศนสุจริตกุล) หัวหน้ากองมหาดเล็กซึ่งตระกูลของเขารับใช้ใกล้ชิดราชวงศ์

จักรีมาช้านาน จนได้รับพระราชทานนามสกุลสุจริตกุล เป็นผู้จัด
 หามหาดเล็กห้องพระบรรทมให้แก่ในหลวงอานันท์ฯ และพระราช
 อนุชา คือในหลวงองค์ปัจจุบัน จากบุคคลที่สืบเชื้อสายมาจาก
 บรรพบุรุษที่รับใช้ใกล้ชิดเบื้องพระยุคลบาทของพระมหากษัตริย์
 แห่งราชจักรีวงศ์มาช้านาน คือนายจิต สิงห์เสนี กับนายบุศย์ ปัทมศริน
 เป็นมหาดเล็กห้องพระบรรทมของในหลวงอานันท์ และนายเวส
 สุนทรรัตน์เป็นมหาดเล็กห้องบรรทมของในหลวงองค์ปัจจุบัน

ข้อ ๖ ในหลวงอานันท์มหิดล เสด็จสวรรคตโดยถูกพระแสง
 ปืนขณะบรรทมอยู่บนพระแท่น ณ พระที่นั่งบรมพิมาน ในพระบรม
 มหาราชวัง เมื่อเวลาประมาณ ๐๕.๒๕ น. ของวันที่ ๙ มิถุนายน
 ๒๔๘๕

ข้อ ๗ ขณะนั้นนายปรีดี พนมยงค์ ดำรงตำแหน่งเป็นนายก
 รัฐมนตรี และได้รับทราบข่าวสวรรคตเมื่อเวลาประมาณ ๑๐.๐๐ น.
 ขณะที่ปรึกษาหารือทางราชการอยู่กับรัฐมนตรีว่าการกระทรวง
 มหาดไทย และอธิบดีกรมตำรวจ ณ ทำเนียบทำข้างบ้านพักของท่าน

ข้อ ๘ ทันทีที่ทราบข่าว นายปรีดี พนมยงค์ พร้อมด้วยบุคคล
 ในข้อ ๗ ได้เดินทางเข้าไปยังพระที่นั่งบรมพิมาน และรอกอยพระบรม
 วงศานุวงศ์ชั้นสูงเพื่อขึ้นถวายบังคมพระบรมศพ อยู่ ณ ห้องโถงชั้น
 ล่างพระที่นั่ง

ข้อ ๙ เมื่อพระบรมวงศานุวงศ์ชั้นสูง มีกรมขุนชัยนาทนเรนทร
 เสด็จมาถึง จึงได้ขึ้นไปถวายบังคมพระบรมศพพร้อมนายปรีดี พนมยงค์
 และคนอื่นๆ ตามเสด็จเมื่อเวลาประมาณ ๑๒.๐๐ น.เศษ

ข้อ ๑๐ เมื่อขึ้นไปถวายบังคมพระบรมศพนั้น ปรากฏว่าพระบรมศพถูกเคลื่อนย้ายและตบแต่งบาดแผลที่พระนลาฏ (หน้าผาก) เรียบร้อยแล้ว อีกทั้งเปลี่ยนฉลองพระองค์ (เสื้อ) และพระสนับเพลา (กางเกง)

ข้อ ๑๑ นายปรีดี พนมยงค์ นายกรัฐมนตรี ได้บอกให้พล.ต.ท. พระรามอินทรา อธิบดีกรมตำรวจทำการชันสูตรพลิกพระบรมศพตามพระมวลวิธีพิจารณาความอาญา แต่กรมขุนชัยนาทนเรนทรทรงห้ามไว้ บอกว่าเมื่อพระองค์สวรรคตไปแล้ว ก็ไม่สมควรที่จะทำพระบรมศพให้เป็นที่อูจาดอีก

ข้อ ๑๒ เมื่อไม่ได้ทำการชันสูตรพลิกพระบรมศพ เจ้าพนักงานตามกฎหมาย จึงได้ซักถามจากผู้ที่เกี่ยวข้องและอยู่ใกล้ชิดเหตุการณ์

ข้อ ๑๓ ต่อมาสำนักราชวังได้ออกแถลงการณ์เกี่ยวกับกรณีสวรรคต ภายหลังจากรัฐบาลและพระบรมวงศานุวงศ์ชั้นผู้ใหญ่ได้ปรึกษาหารือและเห็นชอบร่วมกันแล้วว่าเป็นอุบัติเหตุ (เกี่ยวกับแถลงการณ์ของสำนักราชวังถึงสาเหตุสวรรคตว่าเกิดจากอุบัติเหตุ นั้น พ.ต.นิธย์ เวชวิศิษฐ์ นายแพทย์ประจำพระองค์ ซึ่งเป็นบุคคลภายนอกคนแรกที่เข้าถึงพระบรมศพ ได้เบิกความต่อศาลเมื่อวันที่ ๒๑ กุมภาพันธ์ ๒๔๙๒ ในฐานะพยานโจทก์ในคดีกรณีสวรรคตว่า ... “การที่มีความเห็นว่าการนี้อาจเกิดจากถูกลอบปลงพระชนม์และปลงพระชนม์เองเท่าๆ กัน และไม่ติดใจกรณีอุบัติเหตุ นั้น โดยอาศัยลักษณะของบาดแผล ซึ่งทำให้นึกว่าอาจจะเกิดจากกรณีใดกรณีหนึ่งในสองอย่างนั้นได้ แต่เพราะข้าพเจ้าทราบมาแต่ต้นที่จะออกแถลงการณ์แล้วว่า ที่ออกแถลงการณ์เป็นอุบัติเหตุ นั้น

ก็เพื่อถวายพระเกียรติแก่ในหลวง ข้าพเจ้าจึงไม่คิดใจกรณีอุบัติเหตุ ดัดทิ้งไปเลย ส่วนอีกสองอย่างไม่แน่ใจว่าจะเป็นอย่างไร”)

ข้อ ๑๔ คืบวันที่ ๙ มิถุนายน นั้นเอง ได้มีการประชุมรัฐสภา เมื่อเวลา ๒๑.๑๐ น. มีสมาชิกเข้าร่วมประชุม ๑๒๗ นาย เป็นสมาชิกพรรคสภา ๖๔ นาย สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ๖๓ นาย นายปรีดี พนมยงค์ นายกรัฐมนตรี ได้แจ้งข่าวอันเศร้าสลดให้รัฐสภาทราบตามแถลงการณ์ของสำนักพระราชวัง และได้เสนอให้สมเด็จพระเจ้าน้องยาเธอ เจ้าฟ้าภูมิพลอดุลยเดช ขึ้นเป็นกษัตริย์สืบราชสันตติวงศ์ ซึ่งรัฐสภาได้ให้ความเห็นชอบเป็นเอกฉันท์ และนายปรีดี พนมยงค์ ได้แสดงความรับผิดชอบในกรณีสวรรคต จึงได้ลาออกจากตำแหน่งนายกรัฐมนตรีในคืนวันนั้น

ข้อ ๑๕ ต่อมาในวันที่ ๑๑ มิถุนายน ๒๔๘๙ นายปรีดี พนมยงค์ ได้รับแต่งตั้งให้เป็นนายกรัฐมนตรีอีกครั้งหนึ่ง และในขณะเดียวกันก็ได้มีการปล่อยข่าวลือว่าในหลวงอานันท สวรรคต เพราะถูกลอบปลงพระชนม์ โดยนายปรีดี พนมยงค์ เป็นคนวางแผน เพราะต้องการเปลี่ยนแปลงระบอบการปกครองเป็นสาธารณรัฐ การปล่อยข่าวลือนี้ได้กระทำอย่างเป็นขบวนการ มีพรรคการเมืองพรรคหนึ่งที่ชื่อประชาธิปไตย เป็นแกนนำ จนถึงกับมีคนไปร้องตะโกนในโรงหนังขณะไฟดับว่า “ปรีดีฆ่าในหลวง”

ข้อ ๑๖ ในเมื่อแถลงการณ์ปกป้องพระเกียรติยศของสำนักพระราชวังไม่อยู่ในฐานะที่จะปกป้องพระเกียรติยศได้แล้ว เพราะกลุ่มการเมืองที่ผูกขาดความจงรักภักดี ได้อาศัยกรณีสวรรคตมาเป็นเครื่องมือทำลาย นายปรีดี พนมยงค์ ทั้งในหน้าหนังสือพิมพ์

และพรายกระซิบ รัฐบาลนายปรีดี พนมยงค์ จึงได้แต่งตั้งคณะกรรมการขึ้นมาคณะหนึ่ง เมื่อวันที่ ๑๘ มิถุนายน ๒๔๘๕ เรียกว่า “คณะกรรมการสอบสวนพฤติการณ์ในการที่สมเด็จพระเจ้าอยู่หัวอานันทมหิดลเสด็จสวรรคต” คณะกรรมการคณะนี้ประกอบด้วย อธิบดีศาลอุทธรณ์ อธิบดีศาลอาญา อธิบดีกรมอัยการ ประธานพฤษสภา ประธานสภาผู้แทนราษฎร พระบรมวงศานุวงศ์ชั้นสูง ๓ พระองค์ ผู้แทน ๓ เหล่าทัพ และประธานศาลฎีกาเป็นประธานคณะกรรมการ มีนายสัญญา ธรรมศักดิ์ เป็นเลขานุการ นายสอาด นาวิเจริญ เป็นผู้ช่วยเลขานุการ

คณะกรรมการชุดนี้มีหน้าที่สอบสวนพยานหลักฐานต่างๆ เกี่ยวกับกรณีสวรรคต เพื่อสรุปผลของการสอบสวนเสนอรัฐบาล ดำเนินการตามกฎหมายต่อไป หนังสือพิมพ์ให้สมญานามคณะกรรมการชุดนี้ว่า ศาลกลางเมือง

ต่อมาในวันที่ ๓๐ ตุลาคม ๒๔๘๕ คณะกรรมการสอบสวนฯ ก็ได้เสนอผลการสอบสวนไปยังรัฐบาลซึ่งในขณะนั้น คือ รัฐบาลพลเรือตรีถวัลย์ ธำรงนาวาสวัสดิ์ ที่สืบทอดจากรัฐบาลนายปรีดี พนมยงค์ ที่ลาออกไป

ผลการสอบสวนโดยสรุประบุว่า

“...สำหรับกรณีอุบัติเหตุคณะกรรมการมองไม่เห็นทางว่าจะเป็นไปได้เลย ส่วนอีกสองกรณีคือ ถูกลอบปลงพระชนม์และปลงพระชนม์เองนั้น การถูกลอบปลงพระชนม์ไม่มีหลักฐานและเหตุผลที่แน่นอนแสดงว่าจะเป็นไปได้ แต่ไม่สามารถที่จะตัดออก

เสียโดยสิ้นเชิง เพราะว่ายังมีท่าทางของพระบรมศพค้ำอยู่ ส่วนในกรณีปลงพระชนม์เองนั้นลักษณะของบาดแผลแสดงว่าเป็นไปได้ แต่ไม่ปรากฏเหตุผลหรือหลักฐานอย่างใดว่าได้เป็นเช่นนั้นโดยแน่ชัด คณะกรรมการจึงไม่สามารถที่จะชี้ขาดว่าเป็นกรณีหนึ่งกรณีใดในสองกรณี ทั้งนี้เป็นเรื่องที่อยู่ในอำนาจหน้าที่ของเจ้าพนักงานที่จะทำการสืบสวน และปฏิบัติตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาต่อไป

ข้อ ๑๗ เมื่อรัฐบาลพลเรือตรีถวัลย์ ชำรงนาวาสวัสดิ์ ได้รับรายงานแล้ว ก็ได้แต่งตั้งอนุกรรมการขึ้นพิจารณารายงานนั้น และในที่สุดก็ได้้นำเรื่องเสนอกรมขุนชัยนาทฯ ประธานคณะผู้สำเร็จราชการแทนพระองค์ พร้อมกับที่ส่งเรื่องไปให้ทางตำรวจดำเนินการตามกฎหมาย

ทางด้านตำรวจที่ดำเนินการสืบสวนหาตัวมือปืนผู้ปลงพระชนม์ ก็ได้เริ่มวิธีการสืบสวนตามหลักการที่เคยทำกันมาในกรณีที่มีผู้ถูกลอบฆ่าตาย จนกระทั่งใกล้ตัวคนร้ายเข้าไปทุกที ก็เกิดกรณีโค่นล้มรัฐบาลพลเรือตรีถวัลย์ ชำรงนาวาสวัสดิ์ โดยพลโทผิน ชุณหะวัณ ทำรัฐประหารเมื่อ ๘ พฤศจิกายน ๒๔๙๐ ด้วยการร่วมมือกับนายควง อภัยวงศ์ หัวหน้าพรรคประชาธิปัตย์

ก็เช่นเดียวกับที่ จอมพลสฤษดิ์ ธนะรัชต์ ทำรัฐประหารโค่นล้มรัฐบาล จอมพลป. พิบูลสงคราม เมื่อ ๑๖ กันยายน ๒๕๐๑ ในขณะที่ จอมพลป. พิบูลสงคราม เตรียมจะออกพระราชบัญญัติให้รื้อฟื้นคดีสวรรคตขึ้นมาพิจารณาใหม่ เพื่อให้ความเป็นธรรมแก่ตามคนที่ถูกประหารชีวิตไปแล้ว

ข้อ ๑๘ ในคินรัฐประหาร ๘ พฤศจิกายน ๒๔๕๐ นั้น คณะรัฐประหารมุ่งหมายจะสังหารนายปรีดี พนมยงค์ โดยนำรถถังบุกเข้าโจมตีทำเนียบท่าช้าง พร้อมกับกราดปืนกลเข้าไปในบ้านพักนายปรีดี พนมยงค์ และเข้าตรวจค้นบ้าน แต่ไม่พบตัวนายปรีดี พนมยงค์ ผู้นำรถถังบุกเข้าไปในคินนั้นคนหนึ่งซึ่งมียศขณะนั้นชั้นร้อยเอก ต่อมาคือพลเอกชาติชาย ชุณหะวัณ ลูกชายของหัวหน้าคณะรัฐประหาร

ข้อ ๑๙ หลังจากรัฐประหารแล้ว พรรคประชาธิปัตย์ได้เป็นรัฐบาล โดยนายควง อภัยวงศ์ เข้ารับตำแหน่งนายกรัฐมนตรีเมื่อวันที่ ๑๐ พฤศจิกายน ๒๔๕๐ แล้วแต่งตั้งพี่เขยของ ๒ ม.ร.ว. แห่งสกุลปราโมช เสนีย์ และกีกฤทธิ์ แกนนนำของประชาธิปัตย์ คือ พล.ต.ท. พระพิณิจชนคดี นายตำรวจที่ถูกให้ออกจากราชการไปแล้ว กลับเข้ารับราชการอีก และดำรงตำแหน่งประธานคณะกรรมการสอบสวนกรณีสวรรคต

ข้อ ๒๐ พล.ต.ท. พระพิณิจชนคดี ร่วมด้วย พ.ต.อ. หลวงแผ้วพาลชน ได้สร้างพยานหลักฐานเท็จขึ้นมาใส่ความนายปรีดี พนมยงค์ ว่าเป็นผู้วางแผนปลงพระชนม์ โดยอ้างนายดี ศรีสุวรรณ ญาติของหลวงแผ้วพาลชน มาเป็นพยาน ปรีกษ์ปรัว่านายปรีดี พนมยงค์ ไปวางแผนปลงพระชนม์กันที่บ้านพล.ร.ต. พระยาศรยุทธเสนี พร้อมด้วยนายเฉลียว ปทุมรส นายจิต สิงหเสนี นายบุญย์ ปัทมศริน และเรือเอกวัชรชัย ชัยสิทธิเวช ครั้นแล้วก็ไปจับพระยาศรยุทธฯ มาบังคับขู่เข็ญให้เป็นพยานใส่ความตามเรื่องที่ตนสร้างขึ้น จนกระทั่งศาลพิพากษาคัดสินประหารชีวิตนายเฉลียว นายจิต นายบุญย์

ข้อ ๒๑ ในคำพิพากษานั้นศาลชั้นต้น และศาลอุทธรณ์ ไม่เชื่อว่า ได้มีการวางแผนปลงพระชนม์กันที่บ้านพระยาศรยุทธตามคำให้การของนายดี ศรีสุวรรณ ศาลฎีกาก็ไม่แน่ใจว่าจะเป็นจริงตามคำให้การของนายดี ศรีสุวรรณหรือไม่

ข้อ ๒๒ ก่อนไปเป็นพยานที่ศาลนั้นพระยาศรยุทธเสนีได้เขียนบันทึกเรื่องที่ถูkBงคับให้เป็นพยานเท็จ ฝากไปให้ท่านที่นับถือท่านหนึ่งเก็บไว้และได้มีการตีพิมพ์บันทึกนี้เปิดเผยให้สาธารณชนได้ทราบกันแล้วในเวลาต่อมา ส่วนนายดี ศรีสุวรรณ ที่รับจ้างเป็นพยานเท็จก็ได้ไปสารภาพบาปกับท่านปัญญานันทภิกขุที่วัดชลประทาน และได้มีจดหมายไปขอขมานายปรีดี พนมยงค์ ขณะที่ท่านพำนักอยู่ในกรุงปารีส ที่คนเป็นพยานเท็จทำให้ผู้บริสุทธิ์สามคนถูกประหารชีวิต และทำให้นายปรีดี พนมยงค์กับเรือเอกวัชรชัย ชัยสิทธิเวช ต้องได้รับความเดือดร้อน

ข้อ ๒๓ จากการที่คณะรัฐประหารมุ่งทำลายชีวิตนายปรีดี พนมยงค์ ตามที่กล่าวในข้อ ๑๘ จึงเป็นเหตุให้นายปรีดี พนมยงค์ ต้องลี้ภัยไปอยู่ต่างประเทศ แต่ปฏิปักษ์ทางการเมืองของนายปรีดี พนมยงค์ ได้โฆษณาใส่ร้ายนายปรีดี พนมยงค์ ทางหน้าหนังสือพิมพ์สยามรัฐของ ม.ร.ว.คึกฤทธิ์ ปราโมช และหนังสืออื่นอีกบางฉบับว่าหลบหนีคดีสวรรคต เพื่อให้ประชาชนหลงเข้าใจผิดว่านายปรีดี พนมยงค์ มีส่วนเกี่ยวข้องกับกรณีสวรรคต ซึ่งนายปรีดี พนมยงค์ ได้มอบหมายให้ทนายความนำเรื่องขึ้นฟ้องศาลเพื่อขอความเป็นธรรม และศาลก็ได้ให้ความเป็นธรรมแก่นายปรีดี พนมยงค์ ในทุกคดีที่นำขึ้นสู่ศาล โดยพิพากษาให้จำเลยขอขมาต่อนาย

ปรีดี พนมยงค์ ซึ่งเป็นการแสดงให้เห็นถึงความบริสุทธิ์ของนายปรีดี พนมยงค์ ในกรณีที่ถูกกล่าวหา

ข้อ ๒๔ บัดนี้นายปรีดี พนมยงค์ ได้ถึงแก่อสัญกรรมไปแล้ว แต่วันที่ ๒ พฤษภาคม ๒๕๒๖ ในขณะที่ลี้ภัยการเมืองอยู่ในประเทศฝรั่งเศส และญาติมิตรได้นำอัฐิธาตุของท่านกลับมาบำเพ็ญกุศลในเมืองไทย และได้รับพระกรุณาพระราชทานผ้าไตรบังสกุล ๑๐ ไตร จากพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวพระองค์ปัจจุบัน อันเป็นการแสดงให้เห็นอีกครั้งหนึ่งถึงความบริสุทธิ์ของนายปรีดี พนมยงค์

จึงไม่ควรที่สัตว์ทั้งหลายจะได้มีเวรกรรมต่อกันและกันอีกเลย”

จบ

ที่ ทม 0701/6465

มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
ท่าพระจันทร์ ถนน 10200.

// กันยายน 2527

เรื่อง ขอขอบพระคุณ

เรียน คุณอุทัย เวชสุวรรณ

ตามที่ท่านได้กรุณามอบหนังสือเกี่ยวกับท่าน ศาสตราจารย์ ดร.ปรีดี พนมยงค์
ในที่ดิน จำนวน 2 เล่ม และมีความประสงค์ที่จะมอบหนังสืออีกจำนวนหลายเล่ม เพื่อเป็น
ประโยชน์แก่การอนุรักษ์รักษามรดกทางวัฒนธรรม เป็นประโยชน์แก่นักศึกษา และประชาชนทั่วไป
นั้น

ดิฉันได้รับหนังสือดังกล่าว จำนวน 2 เล่ม แล้ว จึงขอขอบพระคุณท่านมา
 ณ โอกาสนี้ และขออาราธนาคุณพระศรีรัตนตรัยและสิ่งศักดิ์สิทธิ์ทั้งหลาย ไต่โปรดคลงบันดาลให้
ท่านและครอบครัวเจริญด้วยอายุยืนยาว ปราศจากสรรพโรคาพาธ ด้วยพิทักษ์รักษาแห่งนาง
และขอให้ท่านสัมฤทธิ์ผลในสิ่งอันพึงปรารถนาทุกประการ

ขอแสดงความนับถือ

(ศาสตราจารย์ นางเยาว์ สัยเสรี)

อธิการบดี

สำนักงานอธิการบดี

โทร. 2223844, 2223846

www.burapha.ac.th

№ 0701/6291

มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าธนบุรี

๗ พันธยาน 2527

เรื่อง การมอบหมายตำแหน่งของที่ระลึกแก่ชาวกันทามปรีดี หม่อมองค์

វិចិត្រ ក្នុងក្រុង រាជធានី

อ้างถึง จดหมายของท่าน ลงวันที่ 8 สิงหาคม 2527

ตามจดหมายที่อ้างถึง ท่านได้แสดงความประสงค์ที่จะมอบภาพอำนวยการ
ดำรง ที่เกี่ยวกับท่านอาจารย์ปฐม หนองดี ให้กับมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ สำหรับไว้เก็บไว้
ในอาคารอนุรักษ์รูปประติมากรรม เพื่อเป็นสาธารณประโยชน์แก่นักศึกษาของมหาวิทยาลัยและ
ประชาชนทั่วไป ความแจ้งแล้วนี้

ท่านอธิการบดีที่มอบหมายให้กระผมเป็นผู้ติดต่อกับท่านเกี่ยวกับการมอบภาพและเอกสารดังกล่าวให้กับมหาวิทยาลัย จึงได้ขอทราบกำหนดวันและเวลาที่ท่านจะมามอบตัว เชิญมหาวิทยาลัยจะจัดเตรียมค่าเป็นการต่อไป ขอขอบพระคุณในความกรุณาของท่านมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

msk/mu

(นายชาญวิทย์ เกษตรศิริ)

รองอธิการบดี

สำนักงานอธิการบดี

INT. 221-6111 00 381

หมายเหตุ ท่านอธิการบดีได้รับหนังสือ 2 เล่ม เปรียบร้อยแล้ว แต่ยังไม่ได้ยื่นต่อท่าน
ศาสตราจารย์

การนำงานวิจัยไป

ดร. ปรีดี พนมยงค์ ให้สัมภาษณ์ อรุณ เวชสุวรรณ จาก นสพ. ไทยแลนด์ไทม์ เมื่อวันที่ ๑ สิงหาคม ๒๕๒๔ ณ บ้านพักชานกรุงปารีส ประเทศฝรั่งเศส

● **ไทยรัฐ** ฉบับวันที่ ๘ กรกฎาคม ๒๕๒๖

ผู้แทนใจชีวิตของ “รัฐบุรุษอาวุโส ปรีดี พนมยงค์” บิดาแห่งระบอบประชาธิปไตยของไทย ขณะนี้ อรุณ เวชสุวรรณ เขียนและพิมพ์เป็นเล่มแล้ว โดยผู้เขียนได้เดินทางไปสัมภาษณ์ถึงบ้านพักของท่านรัฐบุรุษฯ ที่ชานกรุงปารีสและไม่เคยตีพิมพ์ที่ไหนมาก่อนเลย.....

บุษบา ทำพระจันทร์

● **มติชนเรอร์** ฉบับวันที่ ๒ กรกฎาคม ๒๕๒๖

อรุณ เวชสุวรรณ เลิศจากวงการหนังสือพิมพ์ ไปจัดตั้งสำนักพิมพ์อรุณวิทยาของตนเองประเดิมพิมพ์เรื่องที่ถูกคนกักตึงสนใจ รัฐบุรุษอาวุโส ปรีดี พนมยงค์ โดยบุกเดินทางไปหาข้อมูลถึงประเทศฝรั่งเศส.....

บุษบา บางแค

● **ดาวสยาม** ฉบับวันที่ ๒ กรกฎาคม ๒๕๒๖

หนุ่มจาก อ.ไชยา จ.สุราษฎร์ธานี เมืองคนดี อรุณ เวชสุวรรณ ได้รับแต่งตั้งจาก ดร.สุวิทย์ ยอดมณี เป็นอนุกรรมการส่งเสริมเอกลักษณ์ของชาติ พร้อม เติมพล เทยอรุณ พ.ศ.ท. เฉลิมเดช ขาวบ่า และ วิมล ศิริไพบูลย์ สำหรับอรุณ นั้น เริ่มเขียนหนังสือมาตั้งแต่ปี ๒๕๐๘ ผลงานดัง คนไทยกับอารยธรรมตะวันตก มรดกสยาม และล่าสุดคือ รัฐบุรุษอาวุโส ปรีดี พนมยงค์

เจดีย์เอกษ์

● **แนวหน้า** ฉบับวันที่ ๓ กรกฎาคม ๒๕๒๖

วกเข้าหาหนังสือหนึ่งหนังก่อนบนแผงวันนี้ รัฐบุรุษอาวุโส ปรีดี พนมยงค์ บันทึกรวบรวมโดย อรุณ เวชสุวรรณ อีกเล่มโดยผู้เขียนคนเดียวกัน เอกลักษณ์ไทย ให้ความรู้ลึกกรักใคร่ “ของดี” ไทยได้ละเจีย

แล้ว-ทอง

● **มตินิวส์** ฉบับวันที่ ๔ กรกฎาคม ๒๕๒๖

รัฐบุรุษอาวุโส ปรีดี พนมยงค์ รวมข้อเขียนเกี่ยวกับท่านปรีดีจากเอกสารต่างๆ ที่ไม่เคยพิมพ์เป็นเล่มมาก่อน พร้อมทั้งบทสัมภาษณ์ครั้งสุดท้ายที่ไม่ได้รับการตีพิมพ์รวบรวมโดย อรุณ เวชสุวรรณ เป็นหนังสือเกี่ยวกับท่านปรีดีอีกเล่มหนึ่งที่น่าสนใจยิ่ง

จอมปลาวง

ISBN 974-86518-9-4

9 789748 651897